Incipit cauſa viceſimatercia

Q

Vidam epiſcopi cum plebe ſibi cōmiſſa in heresim lapſi ſunt circumadiacētes catholicos minis ⁊ cruciatibꝫ ad hēſim cōpellē cepert̄· Quo cōpto aplicus catholicis epis circum adiacētiū regionū qui ab imꝑatore ciuilem iuriſdictōnem accepant impauit vt catholicos ab hereticis defenderent epis· et quibus modis poſſent eos ad fidei veritate redire cōpellerent· Epi hec mandata aplici accipiētes cōuocatis militibus apte et pinſidias cōtra hēticos pugnare ceperūt· Tandē nōnullis eorum neci traditis alijs rebꝫ ſuis vl' eccīaſticis expoliatis· alijs carcē et ergaſtulo recluſis· ad vnitatē catholice fidei redierūt· ¶ Hic primo q̄ritur an militare pctm ſit· ¶ Secūdo quod bellū ſit iuſtum et quomodo a filijs iſrahel iuſta bella gerebātur ¶ Tercio an iniuria ſociorū armis ſit propulſanda· ¶ Quarto an vīdicta ſit inferēda· ¶ Quinto an ſit pctm iudici vel miſtro reos occidē· ¶ Sexto an mali ſint cogendi ad bonum ¶ Septimo an hētici ſuis et eccleſie rebus ſint expoliandi· et qui poſſidet ab hereticis ablata an dicatur poſſidere aliena· ¶ Octauo· an epis vel quibuſlibet clericis liceat ſua auctoritate vl' aplica vl' imꝑatoris p̄cepto arma mouere·

Q I

Quod militare alienum videatur ab euangelica diſciplina hinc videtur poſſe ꝓbari· quia omnis milicia vel ob iniuriam propulſandam vel propter vīdictam inferendam eſt īſtituta· Iniuria aūt vel a propria perſona vel a ſocio repellit̄· Qd utrūqꝫ euangelica lege ꝓhibetur· Cum enim dicitur· Si quis te percuſſerit in unam maxillā p̄be ei ⁊ alterā ⁊ iteꝝ· Qui angariauerit te mille paſſus vade cū illo duo milia· Item cum apl'us dicat ad romanos· non vos defendētes cariſſimi· ſed date locum ire· quid aliud prohibemur q̄ꝫ proprie ꝑſone iniuriam repellere· Itē cū petro gladio mgr̄m defendenti xp̄us dixēit· Conūte gladiū tuū in vaginam an putas quia non poſſum rogare patrē meū et exhibebit michi pluſq̄ꝫ· xij ·milia legiones angeloꝝ Deniqꝫ ſicut de beato andrea legitur cū fieret concurſus populoꝝ ut de manibꝫ iniqui iudicis eum eriperent· et ab iniuria mortis illum defenſarent· ipſe econtra verbo et exēplo patiētiam docens· rogabat eos ne martiriū ſuū impedirent· Quid aliud monemur q̄ꝫ ſicut ꝓprias ita et ſociorū iniurias patient̄ tolerar̄e nec ad arma concurrere ſed eorum exemplo ad ſimilia ferenda animum p̄parare· Itē cū in ꝓuerbijs dicat̄· michi vindicta ego retribuā dicit dominus· Itē cum in euangelio dicat̄· Nolite iudicare et nō iudicabimini· Item cū paterfamilias dicat ſuis volentibus colligere zizanias· ſinite utraqꝫ creſcere uſqꝫ ad meſſē et tunc dicam meſſoribus colligite zizania ⁊ alligate faſciculos ad conburēdū· Itē cū rex ille qui nuptias fecerat filio ſuo miſſis exercitibus ſuis angeloꝝ videlicet perditurus homicidas ꝓphetaꝝ ⁊ aploꝝum qui vocati ad nuptias venire cōtēpſerūt credendo· Item cum paulus in ep̄la ad romanos dicat· nolite iudicare inuicē· Item tu quis es qui alienū ſeruū iudicas· dn̄o ſuo ſtat aut cadit· Siue ergo morim̄ ſiue viuimus dn̄i ſum⁹· In hoc em̄ xp̄us mortuuſ eſt et reſurrexit ut et viuoꝝ et mortuorum dominetur In hijs omnibꝫ quid aliud p̄cipitur quam ut vindicta delinquentiū diuino reſeruetur examini· Cum ergo ut ſupradictū eſt milicia videatur inſtituta vl' ob iuriā ꝓpulſandā vl' ad vidcām inferēdā utrūqꝫ an lege euāgelica ꝓhibeatur apparet q̄ militaē pctm eſt

Q

Vod militare· hic queritur an bellare vel militare ſit peccatum et dicendū q̄ nō ut· ĩ· e· militare· ⁊ hꝫ verū eſt ſi a principe indicatur bellum· vt· ĩ· e· q· ij· iuſtum · ſimiliter pro defenſione ſua vel patrie vel legum paternarum · vt· e· q· viij · ſi nulla clerici aūt in ſacris ordinibus cōſtituti non poſſūt mouere arma vt· ĩ· e· q· viij· cl'ici ſimiliter vidꝫ qꝺ nec ĩ minoribꝰ ordinibꝰ cōſtituti et̄ vxorati poſſūt mouere arma· vt· ĩ· e· q· viij· clerici· qꝫ ſub regula eccleſiaſtica viuere debet· vt· xxxij· di· ſi qui· et· xx· q· iij· eos· qꝺ cōcedo ſi volunt gaudere p̄uilegio eccleſiaſtico ar· ad hoc ex̄ de clericis cōiu· io·

a ¶ ꝓpulſandam· qui repellere poſſūt iniuriā et q̄liē poſſit repelli ⁊ an tantum ꝑſone iniuria vel etiā ꝑſone et reꝝ poſſit repelli videndum eſt et quid videt̄ q̄ nō ſolū laici ſed et̄ cl'ici poſſunt repellere iniurias ⁊ reꝝ et ꝑſone vt ex̄ de reſti· ſpol'· olim· et ex̄ de ſen· exco· ſi vero· et· c ex tenore· et· s· di· i· ius naturale et· ff· de iuſticia et iur̄· vt vim· econtra vidꝫ q̄ clerici non poſſunt· vt ex̄ de homicid· ſuſcepimus· xlvi· di· ſe dicōnarios· Ad hꝫ dicunt quidam q̄ nulli licet vim repellere repcutiendo ſed tātū impediendo· Alij dicūt qꝺ licet laicis repcutē· clericis nō ego credo qꝺ clericis et laicis liceꝫ repcutē· diſtinguitur tn̄ qꝫ aut vis infertur ꝑſone aut rebꝫ ſi ꝑſone tūc eſt vis repellenda ꝓuſqꝫ ſit illata· licet quidā dixerūt q̄ nullus vim repellere debꝫ niſi illatā imo inſidiantem licitū eſt occidere et eum qui vult occidē· ut· ff ad· l· acquil'· l· iiij· et· v· ſi tn̄ aliquiſ vim factam repellat potius p̄ſumi debet q̄ defendendi non vlciſcendi cauſa fecerit id ut· ff· ad· l· aq̄l'· ſi ex plagis· §· tabernarius et hoc ſi primus percuſſor volebat percutere denuo alioquin ſi nolebat denuo percutere et alter repercuſſerit potius eſt vindicta quam repulſio iniurie· et ſic intelligo q̄ dicitur iniuriam incontinenti poſſe repelli· requiritur ergo quod defendendo repercutiat non ulciſcēdo· ut· ĩ· e· quid culpatur· ff· ad· l· aq̄l'· ſcilentiā· ⁊ ut cū moderamine ſe defendat vt ex̄ ꝺ reſti· ſpol'· olim cauſaꝫ· in ſi· ſi q̄s tn̄ moderamen excedit et non ex propoſito non tenetur ut· ff· ad· l· aq̄l'· ſi ex plagis· §· tabernarius· licet illa decretalis olim cām videatur cōtradicere· Itē in cōtinē ti debet vim vi repellē· ut· ff· de vi et vi ar· l· iij· §· cū igit̄· ſi autem vis infertur rebus et illatam et inferēdam licitum ē repellere ſed potius illatam q̄ꝫ inferēdam·

b ¶ Prebe· illud intelligat̄ de cordis ꝓperatione ut· ĩ· e· paratus· vel cum· agitur ꝺ fide

c ¶ Duo milia· vbi ſcilicet eſt queſtio fidei·

d ¶ Defendētes· exodio· vel dic ex interuallo vel non ſuato moderamie

e ¶ Non poſſum· et tn̄ noluit rogare ut preberet exemplum humilitatis· alibi tamen dicit· ſi fieri poteſt tranſeat a me calix iſte· xvi· di· hadeo·

f ¶ Iudicaē· iniuſte vel loquitur ꝺ hijs qui non hn̄t iuriſdictionem·

g ¶ Zizania· xi· q· iij· nolite· io·

Niſi bella·ab apl̄is· ergo non tantum ex p̄cepto vel conſtitutione eccleſie legimus libros iudeoꝝ· ſed etiā ex p̄cepto apl̄i·ſed quero vbi ſꝫ p̄cepit apl̄us· dic q loquitur p̄ſumendo·qđ em̄ vniuerſalis eccleſia tenet credendū eſt ſꝫ ab apl̄is eſſe inſtitutū·xi·di·eccleſiaſticaꝝ·

b ¶ Vindicantes· ideo em̄ iudicioꝝ vigoꝛ in medio poſitus eſt ne quis ſibi vltionem ſumē p̄ſumat ut·C· de iudeis· nullus·

Paratus·in aperto·ar· q non ſemp p exterioꝛa oſpēdun tur interioꝛa·vt· ·v·q·v·non oīs· et·c·non oſculat̄·

b ¶ Prodeſſe·ſic ergo pdeſſe dicimur illi quē v̄beramus·vt·xlv·di· et qui emendat·

ſ ¶ Si v̄ba·ar· q nō debemus inhererere v̄bis ſed potius menti vt dixi ·xxij·q·v· humane ·xxvi·q·v· nec mirū·verba enim in reſcp̄tis poſita vel in lege confoꝛmare debemus equitati·etiā lꝫ v̄ba hoc non patiātur·extra·de reſcp·cām·vt·ex̄ de oſuetudine·cū dilcūs et·ff·de in iuſ·vocando quāuis·ff· qui·pe·tu·l·vlti· ·ar·cōtra·xix·di· in memoriā·et·ff· q̄ et a quib9 man li·pſpexit·vbi dꝛ ſufficit ita ſcp̄tuꝫ eſſe·et ſi illud durum eſt·

f ¶ Quia neſciūt· p illis q̄ ex ignorantia ſꝫ fecerunt rogauit·ut·i·q·i· ·§·cum ergo·

g ¶ Scđm legem· iudex ſm̄ legeꝫ iudicabit et non ſecundū motū animi ſui·ut·ex̄ đ cōſti·c·i·et·xi·q·iij ſūmope· alioquin punitur vt falſarius·ut·ff·ad·l·cō· de fal·l·i·§·i·

h ¶ Vel otra legē· lex enim dicit q liber homo non debet v̄beribus cedi vt·C·đ repud·cōſenſu·vltra mediū niſi in caſu·ut·no· v̄·q·v·illi q̄·⁊ no· ·xv·q·vi·in ſūma

i ¶ Deſtruendū· dixit em̄ non eſſe pn̄cipem quia nō erat apud eum duraturus pn̄cipat9 ut·ex̄ de v̄·ſigni· nā et ego·et·ʒ·de pe·di·i·diuoꝛciū·

k ¶ Neſciui·ar·q non poteſt quis ſe excuſare pretextu ignoꝛantie de re que facta eſt inter vicinos ſuos·vt extra de p̄ſump·quoſdam·c·quāto·liiij·di·nulli·et·xij·q·ij·qui et humanis·ſimilis preſumptio ē·C· de integ r̄·reſti·mi·de tutela·

l ¶ Quā volunta ti·ʒ·e·q·iiij· diſplicet·s·xlv·di·et q̄ emendat·

m ¶ Qui etiā·vel quinetiam·

n ¶ Publica·i·aliquis gerens rem publicam·Jo·

o ¶ Nam in euangelio·iohannis·

p ¶ Concuſſeritis ocutere ē aliquid petere vltra debitum racōe officij alicuius·vt·ʒ·e·quid culpatur·dꝛ aūt ocutere qui p oppſſionem et minas extoꝛquet pecuniā·vt·ff·de cō cuſſ·l·i·et·ij·Jo·

¶ Hinc etiā gregorius· bella carnalia belloꝝ ſpūaliū figurā gerunt

Niſi bella iſta carnalia figuraꝫ belloꝝ ſpūaliū gererent nunquā ut opioꝛ iudaicaꝝ hiſtoꝛiarum libri diſcipulis xp̄i qui venit pacem docere legendi ab apoſtolis i eccl̄ijs fuiſſent traditi·quomō enim belloꝝ eis p̄ficet iſta deſcp̄tio quibꝫ dicit̄ ab iheſu·pacē meā do vobis· pacem relinquo vobis·et quibus p apoſtolū dicitur et iubetur·non voſmetipſos vindicātes ſed magis iniuriam pcipite et magis fraudem patimini vn̄ deniqꝫ ſciens apl̄us dicat ad romanos·nobis iā ultra bella non eſſe carnaliter pagenda ſed anime etamima otra ſpūales aduerſarios deſudanda velut magiſter milicie preceptū militibus xp̄i dicens·induite vos armaturam dei ut poſſitis ſtare aduerſus inſidias diaboli· ¶ Hijs ita reſpōdetur·Precepta patiētie n̄ tam oſtentacōne corpis q̄ pparacōe cordis ſūt retinēda· ¶ Vn̄ auguſtinus in ſermone de puero cēturionis· Precepta patientie virtute ai nō oſtentacōe corpis ſuanda ſūt

Paratus debet eſſe hō iuſtus ⁊ pius patienter eoꝝ maliciam ſuſtinere quos fieri bonos querit ut numerus potius creſcat bonoꝛum n̄ ut pari malicia ſe quis numero addat maloꝛum· Deniqꝫ iſta pcepta mag̃ ſunt ad pparacōꝫ cordis q̄ ad opus qđ in apto fit ut teneat̄ in ſecreto animi patiētia cū beniuolētia In manifeſto aūt id fiat qđ eis videtur pdeſſe quibus bene velle debemus· Hinc liquido oſtenditur quod ipſe dn̄s iheſus exemplum ſingulaē patiētie cum pcuteretur i facie reſpondit· Si male locutus ſum exprobra de malo·ſi aūt bene cur me cedis nequaq̄ igit̄ pceptū ſuū ſi verba intueamur impleuit·Neqꝫ enim pcutiēti pbuit alterā ptem ſꝫ potius phibuit ne faceret et iniuriā ageret et tn̄ patus aduenerat nō ſolum in faciē pcuti verum etiam p hijs q̄ꝫ a quibus patiebatur crucifixus occidi p quibus ait in cruce pendens· pater ignoſce illis q꞉ neſciunt quid faciūt·Neqꝫ paulus apl̄us preceptum dn̄i et magiſtri ſui vidꝫ impleſſe vbi etiā pcuſſus in faciē dixit pn̄cipi ſacerdotum·pcutiat te deus paries dealbate· Sedes me iudicaē ſecūdū legē et otra legē iubes me pcuti et cū a circūſtantibꝫ diceē iniuriaꝫ facis principi ſacerdotū·irridēſ eos admonere voluit quid dixerit ut qui ſaperent intelligerent iam đſtruendum eſſe in aduentu criſti parietem de albatum·hoc eſt ipocriſim ſacdocij iudeoꝝ·Ait quippe·Neſciui fratres q꞉ princeps eſt·Scriptū eſt enim principi populi tui non maledices· Cum pculdubio qui in eo dem populo creuerat atqꝫ in lege fuerat eruditus illum principem ſacerdotum neſcire nō poſſet· nec eos quib9 ita notus erat ullo modo falleret quod neſciret·Sunt ergo iſta pcepta patientie ſemp in coꝛdis p̄paracōe retinēda· ipſa q̄ꝫ beniuolētia ne reddat̄ malum p malo ſemp in volūtate cōplenda·Agenda ſunt aūt multa etiam cū inuitis quadaꝫ benigna aſperitate plectendis·quia eoꝝ potius utilitati cōſulendum eſt q̄ volūtati·nam in coꝛripiendo filiū quātūlibꝫ aſpere nūq̄ pfecto paternus amoꝛ amittitur·fiat tn̄ q nolit et doleat q̄ etiam inuitus doloꝛe vid tur eſſe ſanandus·ac p hoc ſi terrena res iſta publica criſtiana pcepta cuſtodiat·et̄ ipſa bella ſine beniuolentia non gerentur ſed ut potiuſ ad pietatis iuſticieqꝫ ſocietatem victis facilius conſulat̄·nam cui licentia iniquitatis eripitur utilius vincitur·qm̄ nichil eſt infelicius felicitate peccantium qua penalis nutritur impunitas et mala voluntas velut interioꝛ hoſtis roboratur·et paulo poſt· ¶ Nam ſi xp̄iana diſciplina oīa bella culparet hoc potius cōſiliū ſalutis petentibꝫ i euāgelio dicētur ut abicerent arma ſeſeqꝫ militie omnino ſubtraheret· Dictū eſt aūt eis neminē cōcuſſeritis· Eſtote contēti ſtipendijs vr̄is·quibꝫ ꝓpriū ſtipēdiū ſufficere debere precepit militare utiqꝫ nō phibuit ¶ Itē eiuſdē ad bonifacium· In bellicis armis milites placē deo poſſunt·Ru.

Noli exiſtiare nemiem deo placere poſſe qui armis bellicis miniſtrat· In hijs erat ſanctus dauid

Noli exiſtiare Sanctus dauid·ſi aliquis exiſtens ſanctus poteſt vti armis in bello quare ergo phibetur penitentibꝫ vti armis vt ·xxxiij·q·ij·āmonere· r̄ndeo ideo quia penitentes viuūt ſub regula eccleſiaſtica ut·xi ·q·i·aliud vel ideo quia arma poſſūt dare occaſionem peccandi·

q° p^a

a ¶ Hoſti· hoſti ergo eſt fides ſeruanda vt ħ· et ·xxij· q· iiij· innocens · ar· ɔtra · xxij· q· ij· vtilem· qđ verum eſt ſi ipe nobis ſeruat fidem· alias non tenemur ei ſeruare· vt· xcv· di· eſto ſubiectus· ex̄ de iuriur· peruenit ·xxviij· q· i· ſi infidelis· ff· locati· quero· § inter · C· de tranſac· l· cū ꝓponas· infi· ar· ɔtra · ·xi· q· iij· iter v̄ba· in fi· et· xxxiij· q · ·v· ꝙ deo·

filr p̄nceps eccīaſticus poteſt indicere bellum vt· ī· e· q· viij· igitur· et ·c· omni· et ·c· ſequenti·

¶ Sinente· vt· viij· q· i· audacter·

k ¶ Sacrilego· xi· q· iij· Julius imperator·

b ¶ Jam debetur· ·ar· miſedïam eſſe debitam· et ita eſt ·ar· ꝙ diſpenſatio poteſt peti tanq̄ debita· vt· l· di· do mino ſancto· in fi· vt· lxxvi· di· non ſatis· in fi· Itē ha bes hic ꝙ aliquis tenetur pcē hoſti ſuo· vt· ij· q· v· q̄n do· in fi· dū tamen non timeatur pe riculū incurrē· ex hoc· et· ī· e· q· iiij· ē iniuſta· Johānes·

Q Vid culpa tur· q̄nq3· ē de hec ratio non ē ſufficiens· Nam ſi quis hominē iter ficiat hōiem etiã mortifere vulnera tum nilominus te netur· vt· ff· ad· l· acquil· ita vulne ratus· in p̄n· et eſt ſilis ratio ī· xxiij· ·q· iij· ſi habes· et ·ff· ad· l· ro· d̄ iac· qui leuãde· § ſi ea et· l· nauis· § ſi na uis· ɂ· ff· ꝙ vi· aut clam· ſi alius· §· ē et alia·

b ¶ Dominentur· victores·

c ¶ Siue deo· id ē diuina reuelatione ī· e· q· ij· dñs·

f ¶ Ordine· id eſt poteſtate·

g ¶ Tributa· vt ī· e· q· viij· tribu tum·

h ¶ Principes· vt ī· e· q· ij· iuſtum · nullus ergo bella re poteſt ſine au toritate p̄ncipis ut ħ ɂ· C· ut armo rū vſus · l· i· li· xi·

cui dominus tam magnum teſtimo niū phibuit· in hijs et plurimi illius tpis iuſti· In hijs erat ſanctus cen turio ille qui dño dixit· nō ſum dig nus ut intres ſub tectum meū· Hoc igitur p̄mum cogita quando arma ris ad pugnanduȝ· quia virtus tua etiam corporalis donum dei eſt · Si enim cogitabis hoc de dono dei non facias ɔtra dominuȝ· fides enim q̄n ꝓmittitur etiā hoſti ſeruanda ē con tra quē bellū geritur· quāto magis amico ꝓ quo pugnatur pacē habē voluntas eſt · Bellum autem debet eſſe neceſſitatis ut liberet deus a ne ceſſitate et ɔſeruet in pace· nō enim pax queritur ut bellū exerceatur· ſȝ bellū geritur ut pax acquirat̄· Eſto ergo bellādo pacificus ut eos quos expugnas ad pacis vnitatem vincē do p̄ducas· Beati enim pacifici ait domin9 q̄m filij dei vocabūt̄· Si au tē pax humana tam dulcis eſt pro tēporali ſalute mortaliū· quāto dul cior ē pax diuina pro eterna ſalute angeloꝝ· Itaq3 hoſtē pugnantem nccitas deprimat non voluntas· Si cut bellāti et reſiſtenti violentia red ditur· ita victori capto miſeīcordia iam debet̄· maxime in quo pacis per turbacō non timetur· ¶ Item eiuſ dē ɔtra manicheos· In bellicis ac-

O mis milites deo placē poſſunt·

Q Vid culpatur in bello an quia moriūtur q̄nq3 morituri ut domine tur in pace victuri· hoc rephendiſſe timidoꝝ eſt non religioſoꝝ· nocen di cupiditas ulciſcendi crudelitas impacat9 atq3 implacabilis anim9 feritas rebellandi· libido dominandi et ſi qua ſimilia· hec ſunt q̄ in bellis iure culpantur· que plerūq3 ut etiā iure puniantur aduerſus violētias reſiſtentiū ſiue deo ſiue aliquo legiti mo imperio iubente gerenda ipſa bella ſuſcipi ūtur ab omnibus bonis cum in eo humanarum rerū ordine inueniūtur ubi eos iurare vel iubere aliquid tale vel i talib9 obedire ipe ordo iure ɔſtr̄ngit· Vnde neq3 iohan nes ab armis iubet diſcedere militeſ et xp̄s tributa ceſari monet reddi· qr ꝓpter bella neceſſario militi ſtipē dia p̄beātur· Ordo autē ille natura lis mortaliū paci accomodatus hoc poſcit· ut ſuſcipiendi belli auctoritas atq3 ɔſilium penes p̄ncipes ſit· ſed ſi humana cupiditate bellum geritur non nocet ſanctis in quos nō habet quiſq̄ poteſtatem niſi deſup datam Nō enim poteſtas eſt niſi a deo· ſiue iubente ſiue ſinente· Ergo vir iuſtuſ ſi forte etiā ſub rege et homine ſacri lego militet recte p̄t illo iubente bel lare ſi vice pacis ordinē ſuans qđ ſi bi iubet̄ vel nō eſſe ɔtra dei p̄ceptuȝ certū ē vl' utrū ſit certū nō eſt ita · ut fortaſſe reū faciat regē iniq̄tas impandi· Innocētez aūt militē oſtē dat ordo ſeruiendi· ¶ Item eiuſdē in libro de verbis dñi tractatu ·xix·

Militare non eſt peccatum·

M Ilitare nō eſt delictū ſȝ ꝓpter p̄dam militare peccatū eſt· nec rem publicā gerere criminoſū eſt· ſȝ ideo agere rē publicā ut diuicias auge as videtur eſſe damnabile· ꝓpterea enim quadam ꝓuidētia militantib9 ſtipendia ſūt ɔſtituta ne dū ſumpt9 queritur p̄do craſſetur · Item dñs ipe dixit· Reddite que ſūt dei deo · et que ſunt ceſaris ceſari· Igitur ꝙ ceſar precipit ferendum eſt · quod impat tolerandū eſt· ſed ſit intole rabile dum predam exactores accu mulant· Item interrogauerūt iohā nem milites dicentes· Quid facie mus et nos· Ait illis· Neminē ɔcu tiatis neq3 calūniā faciatis ſed eſto te cōtēti ſtipendijs v̄ris· Sic aūt ſe deb3 oīs hō qui militat cognoſcē Nō enim de hijs tātū militantibus ſcriptura loquitur qui armata mi litia detinētur· ſed quiſquis militie ſue cingulo utitur dignitas ſue mi les aſcribitur· atq3 ideo hec ſenten tia p̄t dici militibus ꝓtectorib9 cū ctiſq3 rectoribus· Quicūq3 ſtipendia ſibi publice decta ɔſequitur ſi āpli us querit tanq̄ calūniator et cōcuſ ſor iohannis ſententia cōdēpnatur· ¶ Item eiuſdē d̄ diuſis eccīe obſer uacōnibus· Peccata ſūt bella q̄ ge rūt̄ ut mali cohibeāt̄ ɂ boni ſbleuet̄·

A Pud veros dei cultores etiã bella ipa pacata ſunt que non cupiditate aut crudelitate ſȝ pacis ſtudeo gerunt̄ ut mali coherceātur et boni ſubleuentur· ¶ Itē gregori us vniuerſis militibus neapolim· Sūma laus militie eſt rei publice u tilitatibus obedientiam exhibere·

l ¶ Iniquitas· hic habes ꝙ licȝ dñs peccet p̄cipiendo tñ ſubditus non peccat obediendo ɂ· c· di· ɔtra morē in p̄n· ſic· xxxiij· q ·v· manifeſtum · ex̄· de iuriur· debi toēs· Itē habes ħ ꝙ in dubijs· ſp eſt obediendum· xix· di· in memoriam · ·ar· contra· l· di· ſi quis p̄poſtera· xi· ·q· iij· quid ergo· Iteȝ eſt hic· ar· ꝙ in dubijs huma nior ē ɂ tutior via eligenda extra· de ſpon· iuuenis· et · ·xxiij· di· c· vlti·

M Ilitaē· auge as· ſ· iniuſte iuſte eñ licitum eſt augere diuiti as· xxx· di· ħ ſcp̄ſi

n ¶ Pre mus cepit licet ſit iniu ſtum· vt· c· di· con tra morem· in p̄n·

o ¶ Militie· cū er go clerici milites dicātur· vt· lxi· di qđ ꝓderit· et· i· q· ·iij· ſaluator· et· q· · vij· qui in quali bet· ſimiliter et pa troni cauſaꝝ dicū tur militaē· ut· C· de aduoc· diū· iu · aduocati · ergo ſi oīes iſti habent ſtipēdia nō debēt recipere ſalaria· i· ·q· i· ſicut·

p ¶ Condemna tur · ſed qualiter puniatur ɔcuſſor · dic ꝙ ſecūdū cano nē pena quadru pli · vt · xviij· di · q̄m· ſm legē· vidi ꝙ ex̄ ordinem pu nitur cū nō ſit pu blicū crimē· ut· ff· de ɔcuſ · l· ij· ſed ē te et ſm legeȝ pe na quadrupli pu nitur· ut· i· q· vij · ſancimus·

Summa milicie laus inter alia bona merita hec eſt obedientiam rei publice utilitatibꝫ exhibere quicquid ſibi utiliter impatū fuerit obedire·ſicut etiā nūc deuocōnē veſtrā feciſſe didicimus· qr epl'is noſtris quibꝫ magnificū virū ꝯſtantium tribunū cuſtodie ciuitatis deputauimus ꝑeſſe paruit et ꝯgruā militaris deuocōis obedientiā demonſtrauit·vnde ſcriptis vos ꝑſentibus curauimus ammonēdos uti ꝑdicto magnifico viro tribuno ſicut et feciſtis om̄em debeatis ꝑ ſereniſſimorū dn̄oꝝ utilitate vel ꝯſeruāda ciuitate obedientiā exhibere·quatinus quicquid a nobis hactenus bene geſtum oſtenditur et ꝯgnoſcit̄ per ꝑſentē tp̄is vigilantiā ac ſollicitudinem augmētetis· ¶ Ex hijs omnibus colligitur·ꝙ militare nō eſt peccatū·et ꝙ ꝑcepta pacientie in ꝑparacōe cordis nō in oſtētacōne corporis obſeruāda ſūt· Q. II.

Quod autem queritur quid ſit iuſtum bellum iſidorus li·xx·ethimol·inquit·

Quid ſit iuſtum bellum

Iuſtū bellū ē qd ex edicto geritur de rebꝫ repetēdis ā ꝓpulſādoꝝ hoim cauſa· Iudex dictus ē qꝛ ius dictat ꝑplo ſiue qd iure diſceptet· Iure aūt diſceptare eſt iuſte iudicare·non eſt enim iudex ſi non eſt in eo iuſticia· ¶ Itē aug·in ꝑmo li· queſtionū **Nichil ad iuſticiā int̄ eſt ſiue aperte ſiue ex inſidijs pugnetur**

Dominus noſter ihēſus xp̄s iubet ad ihm naue ut conſtituat ſibi retrorſū inſidias id eſt inſidiātes bellatores ad inſidiāduꝫ hoſtibꝫ·hinc ammonemur hꝰ non iniuſte fieri ab hijs qui iuſtū bellum gerūt ut nichil iuſtꝰ ꝑcipue cogitet in hijs rebus niſi ut bellum ſuſcipiat cui bellare fas eſt· non enim fas eſt omibꝫ· Cū aūt iuſtū bellū ſuſceperit utrum apte pugnet ā ex inſidijs nichil ad iuſticiā intereſt· Iuſta autē bella ſolent diffiniri q̄ ulciſcūtur iniurias·ſic gens vel ciuitas petenda eſt q̄ vel vindicare neglexerit qd a ſuis improbe fcm̄ eſt· vel reddere qd ꝑ iniurias ablatum eſt· Sed et hoc genus belli ſine dubio iuſtum eſt·qd deus impat qui nouit quid cuiqꝫ fieri debeat·in quo bello ductor exercitus vel ipſe ꝑpl's nō tam auctor belli ꝙ miſter iudicandus ē· ¶ Cū ergo iuſtū bellū ſit· qd ex edcō gerit̄ vl' quo iniurie ulciſcūtur·querit̄ quō a filijs iſrahel iuſta bella gerebātur ¶ De hijs ita ſcribit aug·in qōibꝫ numeri **Innoxius trāſitus filijs iſrl' negabat̄ ꝛ idō iuſta bella gerebant**

Notandū ſane ē·queadmoduꝫ iuſta bella gerebantur a filijs iſrl' cōtra amorreos·innoxius enim trāſitus negabatur qui iure hūane ſocietatis equiſſimo patere debebat Q. III.

Quod vero iniuria ſocioꝝ armis propulſanda non ſit·exemplis et auctoritatibus ꝓbatur· Dominꝰ enim cum ab herode quereretur ad interficiendū nō ꝓcinxit ſe nec queſiuit armoꝝ·cū occulto inſtinctu poſſet in eū manus ꝯuertiſſe iudeoꝝ ſꝫ fugiens in egiptū latuit ibi ꝑ ſeptēniuꝫ ſic etiā cū a iudeis lapidibꝫ peteret̄· abſcōdit ſe et exiuit de tēplo ſic etiā cū ducēt̄ur ad crucē noluit ꝯmouere aduſus ſeniores iudeoꝝ turbaꝫ q̄ nup ei obuiā ꝓceſſerat et cū palmiſ et laudibꝫ eū recepat· Sic etiā inte rogatus a pilato an rex eſſꝫ ait·regnū meū nō ē de hoc mundo·ſi enim eſſet de hoc mūdo miniſtri mei utiqꝫ decertarēt ut nō traderer iudeis inſinuās eos ad regnuꝫ huius mundi ꝑtinere·qui auxilio hūanaꝝ viriuꝫ nō diuino preſidio ab immīnēte iniuria ſe tueri ꝯtēdūt· Itē cū diſcipulis ſuis ait· ſi vos ꝑſecuti fuerint in

---

Summa·utiliter·ar· ꝙ ſi eps̄ ꝑcipit alicui ire romā ꝓ vtilitatem eccie ꝙ tenetur obedir̄e·vt·viij·q·i·quia · et ſi clericus ſe excuſat et dicat mittatis illū q̄ ditior ē rn̄det ei ep̄us ſic xp̄us rn̄dit petro · Cū enim dn̄s dicēt petro tu me ſequere·rn̄dit petrus dn̄e hic aūt qd demonſtrato iohe·ꝛ dixit ei dn̄s·quid ad te ſic eū volo manere tu me ſequere·

Q. ij·

Quod autem bellū·bellum dicat̄ iniuſtuꝫ quiqꝫ modis · vel ratione perſone ut ſi fuerint pſone eccleſiaſtice quibꝫ non eſt licitum fūdere ſanguīeꝫ ut·ꝭ·e·q·viij·clerici·et·c· hijs a quibꝫ·rōne rei·ut ſi nō ē ꝓ rē petēdis rebꝫ vel ꝓ defenſione pr̄ie ut·ꝭ·e·q·viij ſi nulla vel ꝓpter cauſā ut ſi ꝓpter volūtatem ꝛ nō ꝓpter neceſſitatem pugnatur ut·ꝭ·e·q·i·noli·ex animo eſt iniuſtū vt ſi animo vlciſcendi ſiat·vt·ꝭ·e·q·i·q̄d culpatur· Item eſt iniuſtū ſi nō ſit indictū auctore principe ut·ꝭ·e·c·i·et·ꝭ·e·q·i·quid culpat̄ que alia adhuc requirantur habes·ꝭ·e·q·i·in gloſa illa qui repellē·io

Iuſtū eſt·de rebus·abla

¶ Iure·tn̄ tis· et ſi aliq̄d inique decernat iudex iuſtum eſt id eſt tāquam iuſtū debet ſeruari ut·ff·de iuſticia ꝛ iure·l·pe· et tenent ſīne ſue ꝙ diu tolerāt̄ ut ·iij·q·vij·ꝭ·vlti·

Dominus nr̄· ex inſidijs · ſic ergo ꝑ inſidiaſ et ꝑ dolū poſſumꝰ licite vincere hoſtes noſtros ut·xxij·q·ij·vtilē·xliij di·in mandatis· dum tn̄ fidem non rūpamus hoſti vt ·ꝭ·e·q·i·noli·itē· dicas ꝺ aduocato ꝙ ſi habet iuſtam cauſam licite poteſt decipe adūſariū ſuū ut ar·iiij·q·iiij·c·i·

¶ Vlciſcūtur·id eſt repellūt et ſic non obſtat·xlvi·di·ſedicōnarius·

¶ Ciuitas·iudex ergo qui non facit iuſticiam poteſt conueniri ut hic et·iij·q·vij·qui ſine·et in aut·vt·diffi·iud·ꝭ·penl'·et·vlti·coll'·ix·et·C·de ap·ſi appellationem·et·ꝭ·e·q·v·adminiſtratores extra de of·leg̃ prudentiam·et ita iudex facit litē ſuam nō ſolū ſi ꝑ dolum vel gratiam vel inimiciciam iudicet·ſed etiam ſi alie ſordes interueniant·vt·ff· de iudic̄·l·filius·licet ſit ar·ꝯtra·ij·q·vi·hoc etiam placuit·p· hoc decretū pilleus obtinuit ꝯtra nūcios regis anglie·quia cum ipſe ꝯmonitus recuſaret de ſuis iuſticiā facē fecit litem ſuam·vnde nūcij ipſi ꝯdemnati ſūt·eſt tamen ar·ꝯtra·C·de acc̄·et·ob·aut·et ino ꝛ·C·ne· vxor ꝓ marito·l·i·et·ij·ſed quid ſi aliquis in bello conſecutus eſt totum ſuum intereſſe·nunquid adhuc de hoc ipm̄ in iudicio poterit conuenire · vel an poteſt adhuc habē bellū contra ipſum·vid' ꝙ ſic· quia penam contumacie ſue ꝑſtitit·vnde adhuc agere poteſt ad reſtitucōnē rei ablate·ut·ff·de tabu· exhiben·locuꝫ·ꝭ·pnl'· Iteꝫ res iſta nō eſt ei ſoluta ꝓ debito ſed in bello eſt facta ſua vt ꝭ·e·q·v·dicat·et·q·vij·ſi de rebꝰ·ff· ꝺ acqui·rr·do·naturale·ꝭ·vlti· Iteꝫ quia ꝯtra ꝯtumacem in infinitū iurari ꝑt·ut·ff·ꝺ rei ven·qui reſtituē· ar·cōtra·quia bona fides non patitur ꝙ bis idem exigatur·ut·ff·ꝺ re·iur·bona fides·

Notandum·tranſitus·liceꝫ enim tranſire ꝑ agrū alienū ius non ſit·ut·ꝭ·di·i·c·i· tn̄ qꝛ neceſſariꝰ ꝛ innoxius erat iſte tranſitus iſti ꝓhiberi nō debuerunt vt·ff· de aq̄ plu· ar·in ſūma·ꝭ· Itē varijs· Itē qꝛ via publica erat et nemo ꝓhibetur via publica vti ut·C· de ſui·ꝑ agrū·

Q. iij·

Quod·vero·hic q̄ritur an iniuriaꝫ ſociorum ſit armis repellenda ꝛ dicendum ꝙ ſic·ꝭ·e·fortitudo· et·c·non inferenda·gra·tn̄ primo probat decem auctoritatibus et exemplis·ꝙ iniuria ſocioꝝ non ſit armis repellenda et ſic ꝯcludit in fine ꝙ ſi iniuria non ē armis·repellenda armoꝝ auxilia nō ſūt appetenda·et ꝙ nō ē petendum de iure preſtari n̄ debꝫ·poſtea rn̄dit et dicit ꝙ multa iure ꝑſtātur q̄ nō iuſte petūtur·ſicut iudex iuſte vindicat iniuriam quā tamen bonus vir non recte poſtulat·qd ꝓbat ꝑ ſequēs ca·et duo exempla·

¶ Fugiens·quicquid hic dicitur allegatio ē·nam bene licitū eſt cuilibet ſe defendere etiā clerico·vt·no·ꝭ·q·i·in pn̄·ꝛ extra de homi·interfeciſti·ſed ꝓ rebus defendendis dicūt pleriqꝫ ꝙ non eſt licitum clerico aliquem occidere vt extra de homi·ſuſcepimus·vnde bene dicitur in illa dec̄·interfeciſti·qui te et tua·non dicitur ibi te vel tua·

¶ Baculus arundineus·id eſt fragilis defenſio·

vnā ciuitatē fugite in aliā· non ar-
ma armis· ſꝫ fugaꝫ pſequētibꝰ docu
it oppoꝛi· Item ſicut legit' in yſaia e
giptus a nabuchodonoſoꝛ deuaſta-
ta ē· qꝛ filius iſrahel ꝯtra aſſirios et
caldeos ꝓtectōis et defenſionis au
xiliū ꝓmiſit· vnde dc̄m eſt· baculus
arūdineus rex egipti ſup quē ſi ali-
quis innixus fuerit· ꝯfringetur et p
foꝛabit manū innitentis· Ipſi etiaꝫ
iudei captiui ducti ſunt· qꝛ ſpem ſue
liberacōis nō in ſolo deo ſꝫ etiam in
hoīe poſuerāt· ſicut etiā de p̄mis cre-
dentibꝰ legit'· qui rapinā bonoꝝ ſu-
oꝝū cū gaudio ſuſceperūt non quē-
rētes ſibi alioꝝ p̄rocinia ſꝫ gauden
tes qm̄ digni inueniebantur ꝓ noīe
ihū ꝯtumeliā pati· Sic et apls in p̄
ma epla pſuadet coꝛinthijs ut iniu
riam et fraudē patiēter ferāt· potiꝰ
ꝙ repetendo frēs ſcandaliſent· Sic
ab ydolotitis ꝛ a qualibet eſca cēſet
abſtinendū potius ꝙ cum ſcandalo
fratrū edamus· Sic et a ſūptibus
abſtinet ne aliqd' offendiculū euan
gelio criſti p̄ſtaret· Cū ergo ille q̄
ab iniuria armis arcetur nō minus
ſcandalizetur ꝙ ille a quo ablata
coꝛā iudice repoſcūtur· patet ꝙ ad
ꝓpulſandā iniuriā nō ſūt petēda ar
moꝝ auxilia· qd' aūt petendum non
eſt illud iure p̄ſtari nō dꝫ· ſꝫ ecōtra
multa rite p̄ſtātur q̄ tn̄ iure non pe
tūtur· bonus em̄ non rite iniurie vin
dicta petit qꝛ malū ꝓ malo reddēt
quaꝫ tn̄ iudex recte inſligēt nec niſi
bonū ꝓ malo reddēt· ¶ Vnd' aug·
in expoſicōne pſalmi· c· viij· ait·

Maioꝛ ſint differētie retribucōnis·

SEx drn̄tie ſunt reddē bona ꝓ
malis· nō reddē mala ꝓ malis
h' bonoꝝ ſūt· ſꝫ p̄us melius· n̄ reddē
bona ꝓ bonis ꝛ reddē mala ꝓ bonis
h' duo maloꝝ ſūt ꝛ poſteriꝰ deteriuſ
ē· reddē bona ꝓ bonis ꝛ mala ꝓ ma
lis· h' duo mediocriū ſūt· p̄us ꝓpin-
quū bonis ꝯuenit etiā malis qd' xp̄s
nō arguit ſꝫ plus opoꝛtē dic'· qꝛ et e
thnici h' faciūt· poſteriꝰ ꝓpinquum
malis ꝯueit tn̄ ꝛ bonis· vnd' ꝛ lex mo
dū ulcōis ſtatuit· oclū ꝓ oclo· q̄ ſi di
ci p̄t iniuſtoꝝ ē iuſticia· nō qꝛ iniq̄ ē
ultio qua lex ſtatuit· ſꝫ qꝛ vicioſa ē
libido ulciſcēdi· magiſqꝫ ad iudicem
ptꝫ h' int' hoīes decnē ꝙ bonū hoiem
ſibi expetē· h' em̄ malū ꝓ malo red-
dēt· iudex vero nō ſꝫ dilectōne iuſti-
cie iuſtū iniuſto qd' eſt bonū ꝓ malo
qd' etiā deus iudex fac'· ¶ Item· Ab
aliquo capto iniuſte ſua exigunt'· ꝓ
vita tn̄ redimenda iuſte offerūtur·
¶ Itē ſac' vaſa ab aliquo barbaro

iniuſte exigūtur· ꝓ redēpcōe tn̄ ca-
ptioꝝ iuſte p̄ſtātur· Sic etiā iniurie
ꝓpulſacō lꝫ iniuſte poſtulet'· iuſte tn̄
p̄ſtat'· quanꝙ ipa poſtulacō non uſ
queqꝫ iniuſta ꝓbet'· aliud em̄ eſt in
iuriā ꝓpellere ut ſibi liceat voluptu
oſe viuere aliud ut alioꝝ utilitati li
bere poſſit vacare· Sicqꝫ aliud ē ſuf
fragiū ab hoīe tanꝙ a miſtro iuſti-
cie poſtulaē ut mala volūtas adūſa
tiū eiꝰ miſterio careat effcū ꝛ bono
rū volūtas eius ſuffragio ſotiātur
effectū· aliud ſpē ſuā adeo in hoiem
trāſferre ut adūſa q̄ inferunt' a deo
ad vite coꝛrectōeꝫ hūano pellantur
auxilio nulla p̄cedēte coꝛrectōe· ſic
iſrlite q̄ captiuitatē ſibi imminētē e
giptioꝝ ſuffragio ſe putabāt poſſe
euadere ſine pnia p̄terite vite nō re
uocātes ad mēoꝛiā· da nobis auxi-
liū d' tribulacōe qꝛ vana ſalus homi
nis· Et itē hij i curribꝰ et hij in eq̄s
nos aūt i· n· d· dei nr̄i iuocabimꝰ· Pe
tere ergo uł p̄ſtare i tribłacōe ſubſi-
diū ut voluptuoſe q̄s in c̄mie viuat
dānabile ē petē aūt uł p̄ſtare ſolati
um ut malis facultas deliquēdi adi
mat' ut eccīa pacē adipiſcat' ut ali-
q̄s multoꝝ vtilitatibꝰ fuet' utile eſt
ꝛ honeſtū· diſſiłaē vēo ꝯuiſſimū· Hic
de paulo legit' ꝙ cū quidā iudeoꝛuꝫ
iuraſſent ſe nō ꝯmeſturos panē niſi
eū interficerēt· petijt milites a p̄to
re quoꝝ p̄ſidio illeſus fuaret' ab iiu
ria iudeoꝝ nō ſue voluptati ſed oim
utilitati victurus· Hic in euāgelio
mercenarius vocatur q̄ vicꝫ lupū ve
niētē videt ꝛ dimittit oues ꝛ fugit
Hic etiā eccīa auxiliū ab impatoꝛe
ad ſui defēſionē petere monet' ¶ Vn̄
aug· ait ad bonifaciū· Ab impato
re eccleſia auxiliū poſtulare debet·

MAximianus ep̄s vagienſis au
xiliū petijt ab impatoꝛe xp̄ia-
no ꝯtra hoſtes eccleſie nō tam ſui ul
ciſcendi cauſa ꝙ tuende eccleſie ſibi
credite· Nd' ſi p̄tmiſiſſꝫ nō eius fuiſ-
ſet laudanda patiētia ſꝫ negligētia
merito culpāda· neqꝫ em̄ apls pau-
lus vite ſue tranſitoꝛie ſꝫ eccleſie dei
ꝯſuluit qn̄ ꝯtra eos qui eū occidē cō
ſpirauerāt ꝯſiliū eoꝝ ut tribuno ꝓ
deretur effecit vnd' fcm̄ eſt ut eū ad
locū q̄ fuerat ꝓducendus miles ar-
matus deduceret· ne illoꝝ pateret
inſidijs· ¶ Itē aug· ad emeritum·

Catholici ꝯtra hereticos a p̄tātibꝰ ō
dīatis defenſiōeꝫ p̄nt poſtulaē

NOſtri adūſus illicitas et p̄ua
tas p̄roꝝ violētias quas et vos ibi
q̄ talia facitis doletis et gemitis a
poteſtatibꝰ oꝛdinatis vltionē petūt

a ¶ In hoīe· qd' nō licꝫ· ſ· de ꝯ· di· i· omnis xp̄ianus·
b ¶ In hoīe· id eſt in egiptijs· vt legitur in actibꝰ apoſtoloꝝ·
c ¶ Digni· id ē de hoc gaudebāt qꝛ digni erāt ꝙ pati ēter poterāt ſuſtinē omnia adūſa·
d ¶ Perſuadet· nō p̄cepit quia licite poteſt quis petere ſatiſfactionem vt· xiiij· q· i· qd' d'betur·
e ¶ Non debet· h' regula falſa ē· qꝛ multa licite p̄ſtantur que licite non petūtur ꝓ ut ſtati ſeqtur i lr̄a· viij· q· i· qui ep̄atū· xviij· di· de eulogijs· ff· de uar· et extraoꝛd· cog· l· i· § eſt quidem·
f ¶ Rite· ſic ego iudex ex officio ſuo debet punire crimen· lꝫ accuſator accuſare non poſſit· qꝛ ſancti tas ignoſcēdi gloriam dereliquit· ut· C· de epiſtopiſ et clerici· ſi quis i hoc genus· R· i· ꝛ eſt ſimile extra de apoſtitutus· i ſi·

SEx drn̄tie· retribucōnū
b ¶ Mediocrium· mediocres hic appellat illos q̄ non ſūt ſūme boni vel ſūme mali·
¶ Nō arguit· cū dicit in euāgelio ſi diligitis eos q̄ vos diligunt quā mercedem habebitis nonne et ethnici h' faciunt
d ¶ Iniuſtoꝝ· qꝛ vltionis cauſa ſepe petit aliquis a iudice ut aduerſarius puniatur· iſte iniuſte facit lꝫ nō faciat cōtra legeꝫ
¶ Ad iudicem· qui enim ſine iudicis auc̄te violentiam facit punitur· xvi· q· vi·

placuit·
m ¶ Iuſtum· id eſt factum iudicis eſt iuſtum·
n ¶ Iniuſto· id ē ei q̄ hoc tn̄ iniuſte petit ſcꝫ cauſa vlcōis· ſi· s· q· i· qd' culpatur· v'ſus ſi·

MAximianus· ſꝫ negligētia nam quilibet tenetur defendere ius ſuū ut· lxiiij· di· c· quia· et· lxiij· di· tibi· et· ff· d' pet· he· Illud conſilium· nec in hoc peccaſ ſet paulus licꝫ aliq̄s tūc ibi fuiſſꝫ occiſus· ut· i· e· q· v· de occid'· ſed quid ſi clericus conqueratur de laico aliq̄ et iudex iubeat occidi eū· an teneat' clericus de moꝛte eius vid'r ꝙ ſic ut· i· e· q· v· vnū ſolum· ſed non eſt h' verū· nam ſi clericus ciuiliter agit vel agit criminaliter ꝓ modico crimine qd' non inducit moꝛtē vel menbri abſciſionem· ſi iudex ipm moꝛti tradidit hoc nō nocet clerico· vt· ff· d' ho· li· qui cū maioꝛ· § i· et ē expſſuꝫ ex' de homi· poſtulaſti· Itē nū quid eſt impatanda ep̄o moꝛs ali cuius ſi vocat milites ad pugnam vid'r ꝙ ſic· ut· xx· q· iij· eos qui· ſed hoc nō ē verū· i· e· q· v· de occidēdis
p ¶ Proderetur· nō tn̄ fuit h' vera ꝓditio cū dixerit talibus qui poterāt ꝓdeſſe et non obeſſe· ut· xxij· q· v· h' vid'r· Io·

NOſtri· id eſt catholici·

nō ut hos pſequantur· ſʒ q̄ ſe defen
dant· ❡ Itē eiuſdeʒ ꝯtra petilianū
Quantū intereſt inter pſecucōnem
catholicorum et hereticorum·

P Ro mēbris xp̄i aduerſus vos
ſeuiūt et vobis reſiſtūt q̄cūq̄
in eccīa eo aīo ſūt quo tūc petrus fu
it cū ferrū ꝓ xp̄i nomine ſtrixit· Sʒ
multū īteſt īt vtraʒ pſecucōnē et
iſtoꝝ· vos ſiles eſtis huo ſacerdotis
q̄ ſeruientes pn̄cipib9 vr̄is adūſus
catholicā eccīaʒ id ē adūſus xp̄i cor
pus armamini· Iſti aūt tales ſūt q̄
lis petrus fuit tūc· qui ꝓ xp̄i corpe
id ē ꝓ eccleſia corpaliter pugnauit.
❡ Itē ambroſius in li·i·de officijs·
Iuſticia plenus eſt qui patriam bel
lo tuetur a barbaris· Rubrica

F Ortitudo q̄ bello tuetur a bā
baris pātriam vel domi defendit infir=
mos vel a latronib9 ſocios plena iu
ſticia ē· ❡ Itē iero· ſup ſophoniā·
Prodeſt latroni vel pirate qui mēbra
eius debilitat

S I quis fortitu
dinē latronis vel pirate ener=
uat et infirmos reddit prodeſt illis
ſua infirmitas· Debilitata enī mem
bra quib9 p̄us nō bn̄ utebant̄ a ma=
lo ope ceſſabunt· ❡ Itē ambro· de
officijs li·i· Qui nō repellit iniuriaſ
a ſocijs ſiſis eſt ei qui facit·

N On inferēda ſed in depellēda
iniuria lex ꝯtutis ē· Qui enī nō re=
pellat a ſocio iniuriam ſi p̄t tam eſt
in vicio q̄ ille qui facit· Vnde ſcūs
moyſes hinc p̄us orſus ē tēptamen
ta imbellice fortitudinis repellē naʒ
cū vidiſſʒ hebreū ab egiptio iniuri=
am patientē defendit ita ut egipti=
um ꝓſternēt atq̄ in harena abſcon
deret Salomō q̄ʒ ait· eripe eum qui
ducit̄ ad mortē· ❡ Itē anaſtaſi9 ⁊
damaſus p̄pa Maloꝝ ipſeta
fauet qui eis obuiare ceſſat·

Q Vi p̄t obuiare et pturbare p
ūerſos ⁊ non facit· nichil ē aliud q̄
fauē impietati eoꝝ· nec caret ſcru=
pulo ſocietatis oculte qui manife=
ſto facinori deſinit obuiare ❡ Iteʒ
caliꝑtus p̄pa Qui dīna mādata cō
tennūt ſeuēia coherceātur vindictis·

I Vſtū ē ut qui diuina ꝯtēnunt
mādata ⁊ inobediētes p̄rnis ex
iſtūt iuſſiōib9 ſeuiorib9 corrigātur
vindictis· q̄ten9 ceteri talia omittē
timeāt ⁊ oēs gaudeāt fraterna con
cordia· et cuncti ſumant ſeueritatis
atq̄ honeſtatis exemplū· Nam ſi qd
abſit eccīaſticā ſolicitudinem vigo
rēq̄ negligimus· pdit deſidia diſci=
plinaʒ· et aīab9 fidelium ꝑfecto no
cebit· ❡ Itē ex ꝯci· carth· quinto

Imperatores cū epoꝝ puiſione eccīe
defenſorē adūſus diuitū potētia dn̄t

H Ꝭ imperatorib9 vniūſ ſuſcipe
iuſtū eſt auxilium poſtulandū
ꝓpter afflictōeʒ pauperū quoꝝ mo=
leſtijs ſine intermiſſione fatigat ec=
cleſia· ut defenſores eius adūſus po=
tētias diuitū cū epoꝝ puiſiōe dele
gētur· ❡ Ecce q̄ nunq̄ obuiandū
eſt p̄ūſis et iniuria ſocioꝝ armis ꝓ
pulſanda ē ut et malis adempta fa
cultas delinquendi ꝓſit et bonis op
tata facultas libē ꝯſulēdi eccīe mi=
niſtretur· hoc qui nō facit conſentit
❡ Vnde aug· ait in pſalmo· lxxxi·
Nō ſūt immūes a ſcelē q̄ nō liberāt
eos poſſunt a facto liberare·

O Stendit ꝓpheta nec illos im=
munes a ſcelē eſſe q̄ pmiſerūt prin=
cipib9 xp̄m crucifigē et interficē cū
ꝓ multitudine timerētur et poſſent
illos a facto ⁊ ſe a cōſenſu liberare·
Qui deſinit obuiare cū poteſt puer=
ſis ⁊ nō facit vid̄r ꝯſentiē Q IIII

Q Vod autem vindicta infe
renda non ſit· multis mo=
dis probatur· Mali enim
tolerandi ſunt non abiciendi· incre
patione feriendi nō corporaliter ex
pellendi· Vnde aug· ait de verbis do
mini Quō mali tolerandi
ſūt ⁊ quō ab eis recedendum ſit·

T Olerādi ſūt quidē mali ꝓ pa
ce nec corpaliter ab eis rece=
datur· ſʒ ſp̄ualiter· ſp̄ualiter aūt exi
re eſt facē qd ꝑtinet ad correctōnē
maloꝝ quantū licet ꝓ gradu cuiuſ
q̄ʒ pace ſalua diſplicē eſt nō tangē·
Nō enim ꝓphe qui hoc dicebāt po=
pulū ſuū dimiſerūt· ſʒ inter eos ha=
bitabāt quos increpabāt vnū tem
plū cū eis intrabāt· eadem ſacram̄
ta celebrabāt· Hoc ergo exire eſt·
ore nō parcere· hoc eſt immūdū non
tangē· volūtate nō ꝯſetiē ❡ Ideʒ
Nō mali tolerandi ſunt a bonis·

T V bonus tolera malum· nā ⁊
xp̄us iudam cū ſciret furē eſſe
tolerauit et ad p̄dicandū miſit· eiq̄ʒ
cum alijs eucariſtiā dedit· ❡ Idem
ſuper iohannem Pro pace eccle
mali tolerādi ſūt

Q Vid ergo
voluit dn̄s ihēſus xp̄us frēs
mei ammonere eccīam ſuā quando
vnū pditū inter duodecim hr̄e vo=
luit· niſi ut malos toleremus ne cor
pus xp̄i diuidamus· Ecce inter ſan
ctos eſt iudas· ecce eſt iudas fur· ⁊
ne ꝯtendas fur eſt et ſacrilegus· et
nō q̄liſcūq̄ fur ſʒ loculoꝝ dn̄icoꝝ ⁊
ſacroꝝ· ſi crimina diſcernūtur in fu
re· nō qualiſcunq̄ furti ſʒ peculatus

a ❡ Defēdāt· imo
etiam expugnari
poſſunt heretici·
vt ex̄ de hēti· ver
gentis· et ·ꝗ·q·v·
ſi audieris·

P Ro mēbris.
Petr9 fuit·
ſed nonne petrus
peccauit vtendo
gladio cum h̄ nō
fecit aucte ſupio=
ris· vt·ꝗ·q·iiij·ille
et clericis pmiſſū
ē ſeipos tm̄ defen
dē· ut ex̄ de homi·
ſuſcepimus· et·c·
·ij·ſed dic q̄ ad=
huc non fuit ꝓhi
bitū hoc clericis·
c ❡ Eccleſiam· nō
enī obediendū eſt
alicui ꝯtra eccīaʒ
vt·xxiiij·q·i· hec
eſt fides·xi·q·iij·
Iulianus·

F Ortitudo· pa
triā· h̄ caſu
nō tenetur qui pa
trem ꝓpriuʒ inter
ficit ut·ff· d̄ reliḡ
·minime·
e ❡ Latronib9· q̄s
licet ſine aucte iu
dicis interficē vt
ꝗ·e·q·v·cū hō· et
·C·q̄n liceat vinc̄
ſine iud·ſe vin·l·i
·⁊·xviij·q·iiij· ſic̄
primū·

S I quis· latro
nis· h̄ intelligas
de famoſis latro=
nib9 qui licite in
furca ſuſpēdūtur
ut·ff·de penis ca=
pitalium·ꝗ· famo
ſos· ſed ſi non ē fa
moſus latro tm̄ ca
ſtigari iubet̄ nec
debet tunc vitā ā
membrū pdere ut
·C·d̄ huis fu·aut̄
·ſed nouo iure·

N On i ferēda
ſi p̄t· id ē ſi ē
in ptāte poſitus
et ita exponunt q̄
dā alias non tene
tur· ut·ꝗ·q·iiij· for
te·i ſi·ſi enī quili=
bet tenētur alium
defendē· ꝗ ſi ali=
quis recipet pecu
niam ꝓ defenſiōe
alicuius teneret̄
eā reſtituē qd nō
ē verū· vt·ff· qd
met9 cā·l· metum
·ꝗ·ꝗ lʒ·⁊·ff·de do=
nac̄· ſi pr̄·ꝗ·i·cuili
bʒ tm̄ licitū ē defē
dē aliuʒ ſi vult· ff
q̄ met9 cā·ꝗ ⁊ pā
tus· ſed iſtis ob=
uiat·ꝗ·e·c· vlti·
h ❡ Moyſes· hi=
ſtoriam habes de
pe·di·ij·ꝗ· oppo=
nitur·

i ❡ Proſternēt er
go aliquis p̄t ex=
cedē modū in de=
fendendo ar· ꝯtra
ex̄ de reſti· ſpo· oli
cauſam in ſi·
k ❡ Eripe· p vim
ſi iniuſte ducatur
ut·ꝗ·e·q·v· reos·
vel p ſupplicacō=
nem ſi iuſte duca=
tur· ut·xiiij·q·vi·
ſi res vel ec̄ pecu
niā dādo· vt· lxx=
xvi· di· non ſatis·
iuxta pn̄cipiū·

Q Vi p̄t·s·ij·
·q·vij· negli
gere·lxxxiij·di· er

I Vſtū ē· rot
pdit· id ē de
Ꝭ im= ſtruit

H patorib9· Nō
ta q̄ auxiliuʒ p̄n̄t
ep̄i ab īpatore pe
tere ut·xi·q·i·pla
cuit· et ſi pn̄ceps
vel imperatores no
lūt defendē eccīaſ
p̄n̄t excōicari ab
ep̄is ut ꝗ·e·q·v·
adminiſtratores·

O Stendit pro
pheta· da=
uid cū dixit eripe
egenum et paupē
h̄ ē eiūdēs· ar· con
tra illos qui dicūt
q̄ ſocius non tene
tur iuuare ſocium
niſi habeat aliq̄
iuriſdictōnē in eū
q̄ infert iniuriā· ꝗ
iſti dicunt q̄ ꝓpl̄s
hʒ iuriſdictionem
lʒ dicat lex q̄ trāſ
tulit ius ſuū i im=
patorē· nam ſi ci=
uitas vel ꝓplus q̄
nō hr̄et iuriſdicti/
onē q̄re puniret̄
ꝓpter defectum iu
dicis ut·s·e·q·ij·
·c·dn̄s·
Nō·iiij·

Q Vod autē
vindicta·
vindicta
q̄nq̄ infertur zelo
vltionis q̄nq̄ in=
fertur amore cor=
rectōnis· p̄mo mō
nō eſt inferenda ⁊
ſcd̄m h̄ loquuntur
capitula q̄ dicunt
vindicē illacōnem
ꝓhibendā· Scd̄o
mō licite infertur
Alij ſic diſtiguūt
criminuʒ quedam
ſūt oculta· quedā
manifeſta· ſup oc
cultis nō ē inferē
dā vindcā ſed ſup
manifeſtis· ſic niſi
delinquens habe=
at multitudinē ſo
ciā· tunc enī ꝓpter
ſcādalū toleratur
vt·ꝗ·e· quidā· et·c

Peculat9 eṁ dicitur furtū de repu
blica et nō ſic iudicat̄ furtū reipu=
blice quō priuate quāto vehemētius
iudicādus ē ſacrilegus fur· non vn=
decūq3 tollē hoc ē omittere ſacrile=
giū ſ3 de eccīa· Qui aliq̄d de eccīa
furatur iude traditori ꝯpat̄ ¶ Idē

Ecce inquiūt dicit· ¶ De eod
ꝓpheta· recedite exite inde et
immūdū ne tetigeritis· Quō maloſ
ꝑ pace tolerabimus a quibus exire
⁊ recedē iubemur ne tangamus im
mundū· Nos iſtā receſſionē ſpūali=
ter intelligimus· illi corpaliter· na3
et ego clamabo cum ꝓpħa· equalia
ſumus vaſa utitur nobis deus in diſ
penſacōne nr̄a· clamamus nos et di
cimus vobis· recedite et exite inde
et immundū ne tetigeritis· ſ3 tactu
cordis nō corpis· Quid eṁ eſt tan=
gere immundu3 niſi ꝯſentire pctīs·
Quid aūt eſt exire inde niſi facē q̄d
ptinet ad correctōem maloꝝ quā=
to ꝑ vniuſcuiuſcūq3 gradu atq3 ꝑ=
ſona ſalua pace fieri p̄t· et paulo p9
ergo frēs mei quotquot habetis in
ter vos qui adhuc amore ſeculi pre
grauantur· auaros piuros adulte=
ros ſpectatores nugaru3 ꝯſultoreſ
mathematicoꝝ phanaticoꝝ augu=
rum aruſpicū· ebrioſos luxurioſos·
quicquid inter vos maloꝝ eſſe no=
ſtis quantū poteſtis improbate· ut
corde recedatis· redarguite ut exe
atis inde· et nolite ꝯſentire immun=
dū ne tangatis· ¶ Idem in li· ſcd̄o
cōtra parmenianū· Pacificus eſt
qui corrigit q̄d p̄t vel a ſe excludit
quod non poteſt

Quiſquis vel q̄d p̄t arguēdo corrigit vł
q̄d corrigere non poteſt ſaluo paciſ
vinclo excludit· vel q̄d ſaluo pacis
vinclo excludē nō p̄t equitate im=
probat firmitate ſupportat· hic eſt
pacificus et ab iſto maledicto de q̄
ſcriptura dicit ve hijs qui dicūt q̄d
nequā eſt bonū et q̄d bonū eſt neq̄·
omnino liber ꝓrſus ſecurus penitus
eſt alienus· Quō inquit parmenia=
nus incorruptus poteris ꝑmanere·
qui corruptis ſociaris· ¶ Idem·
Quid ſit malis ſociari

Ita pla ne ſociat̄ q̄s malis ſi aliq̄d cū
eis ꝯmittit· aut ꝯmittentibꝫ fauet·
Si aūt neutrū facit nullo mō ſociat̄
Porro ſi addat factū ut nō ſit in iu
dicādo piger ſ3 vel corripiat iuſtus
in miſcdīa et arguat· vel etiā ſi eam
pſonā gerit et ratio cōſuādet paciſ
admittit ⁊ corā omībꝫ peccātes ar
guat ut ceteri timeāt· remoueatur
etiam ab aliquo gradu honoris vel
ab ipa ꝯmuione ſacroꝝ· et hec oīa
cū dilecōe corrigēdi nō cū odio ꝑ=
ſequēdi faciat· pleniſſimū officiū nō
ſolū caſtiſſime innocētie ſ3 etiā dili=
gētiſſime ſeueritatis impleuit· vbi
aut etiā cetera impediūtur· illa duo
ſp retēta incorruptū caſtūq3 cuſto
diūt· ut nec faciat malum nec approbet factū· ¶ Idē in epła ꝯtra dona
tiſtas Aliena peccata in eccleſia nō
preiudicant alicui· rubrica.

Si quis a catholica eccīa fuerit
ſepatus quātūlib3 laudabiliter vi=
uere ſe exiſtimet· hoc ſolo ſcelere q̄d
a xp̄ianitate diſiūctus ē· nō habebit
vitā ſ3 ira dei manet ſup eū Quiſq̄s
aūt in hac ſcā eccīa bn̄ vixerit· nl̄ ei
p̄iudicāt aliena pcta· q2 in ea vnuſ=
quiſq3 ꝓpriū on9 portabit· ſicut ait
apl̄s· ergo ꝯmuio maloꝝ nō macu=
lat aliquē pticipacōe ſacroꝝ ſ3 con
ſenſione fcōꝝ· nam ſi in malis factis
quiſquis eis nō ꝯſentiat portat ma
lus cā3 ſuā· nec p̄iudicat alteri quē
in conſenſiōe mali opis ſociū nō h3
criminis· ¶ Idem in ſmone de verbis
euāgelij Nō te maculat malus ſi
ei nō ꝯſentis ſ3 ipm redarguis

A Malis ſp corde diffugimi ad
tpus caute corpe copulamini
Duobꝫ modis nō te maculat maluſ
ſi nō ꝯſentias· et ſi redarguas· hoc ē
nō ꝯſentire nō ꝯuicare· Conmūicat̄
quippe qn̄ fcō eius ꝯſortiū volūtatiſ
vel approbacōis adiūgit̄· Neq3 er=
go ꝯſentiētes ſitis malis ut approbe
tis· neq3 negligentes ut non argu=
atis· neq3 ſupbientes ut inſultāter
arguatis· ¶ Idem exeodem·
Immūdū tangere ē pcto ꝯſentire·

Recedite ⁊ exinde exite· pollutū
et immundū ne tetigeritis· ſ3
ꝯtactu cordis n̄ corpis· Quid ē eṁ
tangē immūdū niſi cōſentire pctīs·
Quid ē exire inde niſi facē q̄d ptiet
ad correctōem maloꝝ quātū ꝑ vni
uſcuiuſq3 gradu at3 pſona ſalua pa
ce fieri p̄t· Diſplicuit tibi q̄ quiſq3
peccauerit nō tetigiſti immūdū· re
darguiſti corripuiſti monuiſti· ad=
hibuiſti etiā ſi res exigit ꝯgruā et q̄
vnitatē nō violat diſciplinā· Exiſti
inde clamauit moyſes iſta· clamauit
yſaias· clamauit ieremias· clamauit
ezech̄· videamus ſi dimiſerunt ꝓplm
dei· et ſe ad alias gētes trāſtulerūt
quā multa et quā vehemēter ieremi
as increpauit peccatores et ſcelera
tos populi dei· inter eos tamen erat
vnū cū eis templū intrabat· eadem
ſacramēta celebrabat· In eadē ſce
leratorū hoim ꝯgregacōne viuebat

ſequenti· et· c· non
poteſt· Itē vindi=
cta nō eſt inferen
da niſi a iudice uł
eius auctoritate·
nec ipe eā debꝫ in
fligere niſi amore
correctionis vt in
nocens liberetur
ut ⁊· e· ea vindicta

T Olerādi ſūt·
·s· vij· q· j·
ſuggeſtum·

b ¶ Pro gradu·
id ē ꝑ dignitate
et officio cuiuſcū
q3 aliter eṁ debēt
p̄lati corrigē deli=
quētes· alio modo
ſocij p̄latus corri=
git increpando·
obſecrando· ut ⁊· e·
· q· c· forte· ſocius
vo āmonendo et
ꝓprobādo fcm̄ ei9
vt ⁊· e· q· c· ecce·
ſilē ⁊· e· q· e· duo·
· xxiij· q· iij· tā ſa=
cerdotes· ſubdi=
tos ad bonū exor=
tando· ij· q· vij· §·
Itē cū balaam·

T Bonus·
iudā· s· vij·
· q· i· §· cū autē· et
ex̄ de tpi· ordī· ad
aures· ex̄ d of· ori=
ſi ſacerdos·

Q Vid ergo· pe
culatus· q2
peculatus omitti
tur in re ſacra vel
religioſa vel pu=
blica vt· ff· ad· l·
iuli· pecu· l· i·

¶ De republica
nota rem eccleſie
rem publicam ap
pellari· vnde etia3
iuſpublicū dr̄ cōſi=
ſtere in ſacris et
ſacerdotibus ut· s
· di· i· iuſpublicū·
tn̄ ꝓprie dr̄ res ro
mane ciuitatis reſ
publica· ſ3 res alia
rum ciuitatum ab
uſiue ut· ff· de· v·
ſig· roma· et ipſa
lex facit differen=
tiam inter diuinū
et publicū et p̄ua
tum· ut· C· de ſa· ſ
· ec· ut· inē diuinū

E Cce· ꝓpħa·
iſaias·

f ¶ Tolerabim9·
vt· dixi· xi· q· iij·
nolite·

g ¶ Vaſa id eſt p̄
cones vel miniſtri
vnde paulus fuit
dictus vas· xxxi=
ij· q· v· ſi paulus·
impn̄· xliij· di· diſ=
penſatio· et h̄ eſt
ar· q̄ ſicut aug· ſe
ꝯmēdat ſic et a=
lij· poſſunt ſe con=
mendare· ut· ff· de

of· ꝓcōſul'· l· iiij·

h ¶ In diſpenſa=
tione· id eſt pre=
dica cōne·

Q Viſquis· nō
poteſt· vel
ꝓpter ſcandalum
vel quia crimen
eſt occultum·

k ¶ Parmenian9·
hereticus contra
quē h̄ loq̄tur vidē
ergo ſi epus aliq̄s
malos tolerat cū
h̄ facit auctē ca=
nonis q̄d poſtea
poſſit eos licite re
pellē ab accuſati
one vel ab honori
bus quos appete=
ret rōne criminis
non obſtāte eo q̄
eis ꝯuicauit· tn̄ ſe
cus eſt· ut extra d
accuſa· nulli· ſ3 dic
q̄ ſi tunc tpis po=
terat ꝓbare ē mē
q̄d eis poſtea obi=
cit ⁊ tacuit nec
ſbſuit cauſa tacē=
di ſc3 cā ſciſmatis
vel ſcādali· bn̄ p̄=
iudicat ei talis ta
citurnitas· ſecus
ſi non potuit ꝓba
re· vel potuit· ſed
nō ſine ſcādalo ut
h̄· et· ij· q· vij· ple
rūq3· et ⁊· e· c· px
⁊ ⁊· e· c· q̄ magnū
Ta· pſonā· ar· eſt
q̄ ſolis p̄latis di=
ctū eſt h̄ ſi pecca=
uerit vt· ⁊· e· c· for
te· et· q· v· de occi
dēdis·

l ¶ Nec appro=
bet· ar· q̄ in male
ficijs ratihabitio
mandato ꝯpatur
ut· s· i· q· iiij· q2· ⁊
extra de reſti· ſpo·
cū ad ſedem· in ſi·
et· ff· de vi· et vi·
ar· l· i· §· quotiēs·

S I quis alie=
na· ſepe tn̄
aliquis corrūpit9
ex ſocietate mala
ut· xxviij· q· i· ſe=
pe· et· ſepe iuſtus
pit ꝑ impio ut de
o· di· i· in ſcā· Io·

A Malis· cau=
te· vt nō tra=
hant vos ad con=
ſenſum· vel caute
ſc3 ſi poteſt fieri
ſalua pace·

Q Uã magnũ· demonſtrari id eſt ꝓbari·
o Nõ poſſunt · id eſt non debent nam bene debem⁹ de quolibet credẽ ut·xxij·q·iiij·inno cẽs·xi·q·iij·in cũ ctis·et ita eſt hic argumentũ ꝙ nõ ſtatim ꝓpter ſim plicẽ denũciacõez debet aliquis hr̃e leſam ↄſciam· ex tra de cleri·excõ· mi·illud·imo im putatur alicui qđ nimis credulus ẽ vt·xi·q·iij·in cun ctis·et·c·non ſo lum·lxxxvi·di·ſi quid·ar·ↄtra·ff· de eo p quẽ factuz erit·l·i·§·i·et·ff· ꝙ cũ fal·tu·l·ij· ex̃ đ ↄiu·ħ·ꝓpoſu it ⁊ ex̃ đ ſcđis nup ·dñs·⁊ ex̃ de el·c· venerabilez·vltra mediũ·in pte deci ſa·ff·de pe·here· Itẽ venıũt·§·a q̃ aũt·

e ❡ Mali·malum tolerãdũ rõe ↄne xi boni·vt·lxxxi· di·cũ omĩb·et·xi ·q·iij·nolite·ibi ſi nite vtraq; ⁊c·

F Orte·vocat· ar·ꝙ noĩacõ ſola nõ ſufficit·ij· ·q·i·multi·C·de ꝓba·nõ epĩs ar· ↄtra·xxxij·q·iiij· dicat·

f ❡ Pellẽ·ſine ſcã dalo·

g ❡ Aditum·id ẽ poteſtatem·

h ❡ Non tibi·ar· qđ de vno dr̃ de a lio negatur·vt·xl v·di·diſciplina· ·xxv·di·qualis·

h ❡ Accuſatur·id eſt denũciatur nã ſi accuſatus eſſet ſtatim eſſet depo nẽdus·ut ex̃ de ac cu·ſup his·

i ❡ Coherce·am monendo·

k ❡ Corripe·ſuſ pendendo·

l ❡ Excõmunica· ꝓpter ↄtumaciam

m ❡ De grada· ꝓpter inobediẽti am·alius ordo tra ditur·ex̃ de iud·cũ nõ ab hoĩe·ſed ibi loquitur cũ pena incipit a crimĩe ⁊ cũ directe eſt ↄui ctus·h̃ penã infli git ꝓpter ↄtuma ciam·

T Res pſonas

ſʒ clamando exibat inde·hoc ẽ exire inde·hoc eſt immũdũ non tãgere·et voluntate nõ ↄſentire ⁊ ore nõ par cere·❡ Itẽ in epĩa ad vincentiũ·

Non maculãt innocentes facta nocentium

Q Uam magnũ crimẽ eſt ab iſtoꝝ innocẽtum ↄũio ne ſepari·nam etiã fcã nocentiuz q̃ innocẽtib demõſtrari vel ab inno cẽtib credi nõ pñt nõ coinquinãt· quanq̃ ſi ꝓpter innocẽtes etiam co gnita ſuſtinẽtur·Nõ eñ ꝓpt̃ maloſ boni ſũt deſerẽdi·ſʒ ꝓpter bonos ma li tolerãdi ſũt·ſicut tolerauerũt eos ꝓphete ↄtra quos tãta dicebãt·nec ↄũionem ſacroꝝ illius ppĩi relinque bãt·ſicut ipẽ dñs nocentem iudã uſ q; ad ↄdignũ eius exitum tolerauit et eũ ſacrã cenã cũ innocẽtib ↄmu nicare pmiſit ſicut tolerauerũt apĩi eos qui p inuidiaz q̃ ipſius diaboli viciũ eſt xp̃m annũciabãt·❡ Idem li·primo de vnico baptiſmo·

Mali quos eccĩa recipit nec expellit a bonis ſũt tolerãdi non iudicandi

E Nõ te in ppĩo dei ſtat iuxta te auarus raptor inhiãs rebus alienis quẽ noſti talẽ ⁊ fidelis eſt vel potius fidelis vocatur·non eũ potes de eccĩa pellere·nõ habes aliquem a ditũ caſtigãdo ⁊ corripiẽdo illũ cor rigẽ·acceſſurus ẽ tecũ ad altaẽ·no li timere·vnuſquiſq; onus ſuum por tabit·Itẽ quomõ inquis ferrẽ quẽ noui malũ·nõne melius ipm̃ ferres q̃ te foras efferres·Ecce quõ fereſ attende apĩm dicentem·vnuſquiſq; onus ſuũ portabit·libẽt te iſta ſen tentia nõ eñ ↄũicares cũ illo aua ricia·ſʒ ſi ↄũicares xp̃i mẽſam·et q̃d tibi obeſſet ſi ↄmũicares xp̃i mẽſam cũ illo·apĩs dicit·q̃ eñ mãducat et bibit indigne iudicium ſibi mandu cat et tibi·ſibi non tibi·Sane ſi iu dex es·ſi ptãtem iudicandi accepiſti eccĩaſtica regula·ſi apud te accuſa tur·ſi veris documẽtis teſtibuſq; cõ uicitur·coherce·corripe·excõmũica degrada·❡ Eſt ⁊ alia diſtinctõ to lerãdoꝝ et cauendoꝝ·quã ex verbis auguſtini licet colligere dicentis·

Paſtor ẽ diligendus·mercenari⁹ ẽ tolerãdus·latro cauendus·

T Res pſonas dixit dñs et debe mus illas inueſtigare in euangelio paſtoris et mercennarij ⁊ furis·pa ſtorẽ dixit aiam ſuã ponẽ p ouibus ſuis et intrare p ianuã·furẽ dixit ⁊ latronẽ aſcendẽ p aliã ptẽ·mercen nariũ dixit lupũ vel etiã furẽ ſi vide at fugẽ·q2 illi nõ ẽ cura de ouibus· mercẽnarius ẽ aũt et nõ paſtor·ille intrat p ianuã qui paſtor ẽ·ille aſcẽ dit p aliã ptẽ qui fur eſt·ille videns eos qui volũt tollẽ oues timet et fu git q2 mercẽnarius ẽ nec ẽ illi cura de ouib mercẽnarius eſt enim Si i uenerimus tres iſtas perſonas·inue nit ſcitas veſtra quos diligatis q̃s toleretis quos caueatis·Diligẽd⁹ eſt paſtor·tolerãdus eſt mercenari us cauend⁹ ẽ latro·❡ Ecce ꝙ mali tolerãdi ſũt·nec corpali ſʒ ſpũali vi dicta ſũt puniendi·vñ cũ diſcipĩi nõ recepti eſſent a ſamaritanis ignem ſup eos celitus deducẽ voluerũt·di centes magiſtro vis dicam⁹ ut de ſcẽdat ignis đ celo ⁊ ↄſũat eos au dierũt·neſcitis cui⁹ ſpũs eſtis·Itẽ oĩs q̃ gladium accepit gladio pe ribit·❡ Hic ec iero·ait·

Spũalis carnalez nunq̃ pſeqtur ſed econuſo

Q Ui ꝫm carnem natus ẽ pſeqt̃ ſpũalem·nunq̃ vero ſpũalis carnalez pſeqtur·ſʒ ignoſcit ei qua ſi ruſticano fratri·ſcit eũ poſſe pficẽ p temp⁹ ⁊ ſi qñ egiptie filiũ viderit iraſcentez recordabitur vnius pr̃is qui boues creauit ⁊ culicem et i ma gna domo nõ ſolũ eſſe vaſa aurea ⁊ argentea·ſʒ ⁊ lignea ⁊ fictilia volu it·❡ Itez aug·in libro đ baptiſmo

Boni a malis nunq̃ in hac vita penitus poſſunt ſeparari

Q Uantũs arrogãtie tumor eſt quãta hũilitatis ⁊ lenitatis obliuio et arrogãtie quãta iactatio·ut q̃s ſe poſſe facẽ credat qđ nec apĩis cõ ceſſit dñs·ut zizania vicz a frumẽto putet ſe poſſe diſcnere·❡ Itez gre·

Pñs eccĩa ſiĩ recipit bonos ⁊ malos

H Ec aũt vita q̃ iter celũ ⁊ ifer nũ ſita eſt ſic i medio ſubſiſtit ita utraq; ptiũ ciues ↄũiter recipit· quos tñ ſcã eccĩa indiſcrete ſuſcipit et poſtmodũ in egreſſione diſcernet ſi ergo boni eſtis in hac vita q̃ diu ſbſiſtitis eq̃nimiter tolerate malos nam quiſquis malos nõ tolerat ipẽ ſibi p intolerantiã teſtis eſt q2 bon⁹ nõ eſt·Abel enim eſſe renuit quem cain malicia nõ exercet·❡ Ex hijs omnib colligit̃·ꝙ maloꝝ vindicta reſeruãda ẽ deo·nec corpaliter ſũt puniendi·ſʒ crebra ammonicõne ⁊ caritatis bñficõ ad correctõz inui tãdi·Vñ xp̃us in euangelio ait·au diſtis q2 dictuz eſt antiquis in lege quẽadmodũ ultionis lex ſtatuit o culũ p oclõ dentem p dente·ego aũt hãc viciſſitudinez tollens ⁊ ad man ſuetudinẽ ⁊ caritatis pfectõz vos in uitãs dico vobis·nolite reſiſtẽ malo ſed diligite inimicos vr̃os·bñfacite

et intrare·ſecũdũ canones h̃ ipo eſt aliq̃s fur ꝙ non in trat p hoſtiũ ut h̃ et de pe·di·i·ſi ꝓ tea·⁊·c·ſeqñti·ſe cũdũ legẽ ñ ẽ ſta tim fur·ſʒ claz fu rãdi cã intrauerit ut·ff·de fur·vul garis·§·qui furti·

o ❡ Per ianuã·id ẽ canõicã electõez

p ❡ Latronẽ·id ẽ tirannum·

q ❡ Partem·p ſi moniam·

r ❡ Mercenariũ· q̃ cã ucri recipit dignitãtẽ·ad h̃ fa cit·vij·q·i·ſũt in eccĩa·

s ❡ Cauẽdus·ar· ꝙ aliquis nõ debz recipe ordinez ab eo quẽ ſcit ſimo niacũ ut dixi·i·q· ·i·ſi q̃s a ſimoĩaciſ

Q Ui ſecũdum carnem·ſ·iſ mahel·tãgit id ꝙ legitur i epiſtola pauli ad gal·

u ❡ Spiritualem· iſaac·

x ❡ Ruſticano ar· ruſticitati pcẽduz ut·ij·q·vij·ſacta

y ❡ egiptie·ſ·agã

z ❡ Boueſ·i·bonoſ

a ❡ Et culices·id ẽ malos·

b ❡ In domo·id eſt in eccleſia·

c ❡ Aurea·id eſt bonos·

d ❡ Sed ⁊ lignea id eſt malos

Q Uãtus dñs· cũ dixit ſinite ut́ q; creſcẽ ut·xi·q· ·iij·nolite·

f ❡ Vt zizania·id eſt occultos·

H Ec aũt que inter celũ·h̃ vidr̃ qđ infernus ſit ſub terra in eo loco ubi null⁹ ſplẽ dor ſolis puenire pt̃·et padiſus in celo ſit·tñ aug·di cit ſe dubitare ubi aĩe defũctoꝝ qui eſcãt·xiij·q·ij·tpſ vel non appellat h̃ mediũ rõe loci ſed ideo dr̃ mediũ q2 ptim ↄformat ſe celo·ſ·ex eo ꝙ habz bonos·ptim inferno ſcz ex eo ꝙ hz malos·ij·q· ·i·mulier·

h ❡ Et indiſcrete· id eſt indiſtincte·

i ❡ Sibi·id ẽ ↄtr̃ ſe

k ❡ Abel eñ·h̃ ex poſitũ ẽ·s·vij·q·i ·§·cũ autem·

hijs qui oderūt vos ut ſitis filij patris vr̄i qui in celis eſt qui ſolē ſuū facit oriri ſup bonos et malos ⁊ pluit ſup iuſtos ⁊ iniuſtos. Hinc paulus ait ſi eſurierit inimicus tuus ciba illū ſi ſitit potū da illi. Omnis aūt iniquus bonoꝝ eſt inimicus. omnis autē amicus huius ſeculi inimicus eſt dei. Inimicus aūt dei ē bonitatis ⁊ iuſticie inimicus. ac p h̄ amatorē iuſticie et bonitatis diligē n̄ pt. Cū ergo inimicos diligē. illis bn̄facere cibū ⁊ potū illis subminiſtrare iubemur. iniquos pſequi et punire phibemur. In lege em̄ veteris teſtamēti corpalis pena ſtatuta ē. In lege vero euāgelij omi peccāti p penitentia venia pmittitur. Vnde illa a terrore incipit dicēs. ego ſū deus zelotes viſitans pcta patrū in filios vſq̧ in terciā ⁊ quartā gn̄ationē h̄ vero a lenitate māſuetudinis et miſericordie ita inquiens. bt̄i pauperes ſpū. beati mites. bt̄i miſicordes qm̄ ipi miſcdiam ↄſequētur. In illa dicebatur qui fecērit hoc vel illud morte moriatur. in iſta dicitur. gaudeo ſup vno pctore penitentiā agente quam ſuper nonagintanouez iuſtis qui non indigent penitentia. Item nō veni vocare iuſtos ſed pctores. Itē eſtote miſicordes ſicut ⁊ pater vr̄ celeſtis miſericors eſt. Iniciū q̧ p̄dicacōis ſaluatoris nr̄i et p̄co nis eiuſdē pctores ad penitentiā inuitauit. ſic em̄ uterq̧ exorſus ē penitentiā agite appropinq̄bit em̄ regnuz celoꝝ. Sic ⁊ in actib9 apl̄oꝝ cū iudei ↄpūcti de ſcelē mortis xp̄i dicerēt petro. q̄d faciemus viri frēs. legit̄ petrus hijs rn̄diſſe. peitentiā agite baptizet̄ unuſquiſq̧ vr̄m. Et cū vniūſaliter dicatur in lege. pp̄l̄s ille rudis ſuili timore penaꝝ cogebatur. vn̄ et legē in pedagogū accepit. In euāgelio aūt pp̄l̄s gr̄e liber et adultus filiali amore et hereditatis certitudine ad cultū diuine ſuitutis inuitatur. vn̄ cū quidā legē q̄ſi coherētē p̄dicarēt eſſe tenēdam ſimul cū gr̄a ait apl̄s. non em̄ accepiſtis ſpm̄ ſeruitutis iterū in timore. ſ3 accepiſtis ſpm̄ adopcōnis filioꝝ in quo clamamus abba pat̄. ¶ Hinc greg̊ ait in expoſicōne euāgelij. ſiſe factum eſt regnum celoꝝ homi regi q̄ fecit nuptias filio ſuo.

In lege cuiq̧ permittebat̄ diligē amicum et odire inimicum.

Qum in lege ſcriptum ſit. diliges amicū tuū et odio habebis inimicū tuū. accepta tūc licētia iuſtius fuerat ūt dei ſuoſq̧ aduerſarios quāta poſſent ꝟtute oprimerēt eoſq̧ iure gladij ferirēt. q̄d in nouo p oculdubio teſtamēto ↄpeſcitur. cū per ſemetip̄am veritas p̄dicat dicēs. diligite inimicos vr̄os bn̄facite hijs q̄ oderūt vos. Quid ergo p tauros niſi p̄res veteris teſtamēti ſignātur nam dū ex pmiſſiōe legis accepant q̄tinus adūſarios ſuos odij retribucōne pcuterent ut ita dicā quid aliud quā tauri erāt qui īimicos ſuos corpore ꝟtutis cornu feriebant. Quid vero p altilia niſi p̄res noui teſtamēti figurant̄. q̄ dū gr̄am interne pinguedinis pcipiūt a terrenis deſiderijs inmitētes q̄ſi ↄtēplacōis p̄na ſe ad ſublimia ſbleuāt. ¶ Hijs ita rn̄detur. Sūt quedā q̄ ſalubri tātū ammonicōne ſūt corripiēda nō corporalib9 flagellis aniaduertēda. ſ3 eoꝝ vindicta diuino examini tm̄ ē reſuāda. qn̄ in delinquētes ſcz diſciplinā exercere non poſſumus. vel qn̄ nō ſūt nr̄i iuris. vel q2 illoꝝ crimina ⁊ ſi nobis nota ſint tn̄ manifeſtis iudicijs pbari nō pn̄t. De hijs q̄ non ſūt nr̄i iuris ait apl̄us in epl̄a p̄ma ad corinthios. quid em̄ michi attinet d̄ hijs qui foris ſūt iudicaē. De hijs em̄ dn̄s iudicabit. ¶ Qd aug̊. expones ait.

Infideliū ↄuiuia ⁊ colloquia nō ſunt euitanda

Infideles nō poſſumus xp̄o lucrari ſi colloquiū eoꝝ vitamus et ↄuiuiū. vn̄d ⁊ dn̄s cū publicanis et pctorib9 manducauit et bibit. In hijs vero q̄ intus ſūt id ē infidelib9 putredo reſecāda ē. ¶ Hic etiā cū pp̄ha dicit. facit de9 iudiciū omib9 iniuriā patiētib9. exponendo addidit aug̊. ab hijs qui nō ſunt ſui iuris in quos nequid diſcipline exerceri. Itē qn̄ multitudo eſt in ſcelē nec ſalua pace ecc̄ie mali puniri pn̄t. tolerāda ſūt potius q̄ violata pace eccleſie punienda. ¶ Vnde aug̊. ait.

Quedā mala ſūt puniēda ⁊ quedaz tolerāda.

Quidā cum bonoꝝ malorūq̧ ↄmixtionez in ecc̄ia demonſtratā vel p̄dicatā eſſe pſpexerint ⁊ patientie p̄cepta didicerint q̄ nos firmiſſimos reddūt. ut etiā ſi videātur zizania in ecc̄ia nō tn̄ impediatur a fides a caritas nr̄a. et qm̄ zizania in ecc̄ia eſſe cernim9. nō ideo ipi de ecc̄ia recedamus. deſtituendā putāt eſſe ecc̄ie diſciplinā quādā p uerſiſſimā ſecuritatez p̄poſitis ebuentes ut ad eos non ptineat niſi dicere. q̄d cauendū ſit. quid ve faciendū. q̄dlib3 aūt quiſq̧ facit nō curaē

---

a ¶ Ex hijs. p oculo. h̄ enim modo nō l3 niſi auctē iudicis. ut. ȷ. e. cū in lege.
b ¶ Diligite. hoc tenemur facere q̄ tū eſt in nobis. vt. xi. q. iij. iter v̄ba
c ¶ Ciba. dum tn̄ rone cibi nō negligat iuſticiā. vt. v. q. v. non omnis. Item ſi p̄t laborare ⁊ ſe immiſceat elemoſinis redigēdus eſt in ſeruitutem. C. de mendicantibus validis. l. vna.
d ¶ In filios. imitatione non ſanguine. vel itelligas de conſeuſu. de locutione et ope. s. di. vi. ſed penſandum.
e ¶ In pedagogū id ē in magiſtruz ſicut em̄ p magiſtrū aliquis cohercetur ita ipi per legem.
f ¶ Spiritū ſeruitutis. id eſt ſeruilem timorem.
g ¶ Adoptionis. id eſt filialē timorem. Jo. de utroq̧. ȷ. e. q. vi. §. ex hijs.

Qum in lege et odio. ſed nonne odiū habē mortale pctm̄ eſt ut. xxv. di. §. crimīnis. quare ergo h̄ dicit q̄d hoc permittebatur iuſtis poteſt dici iuſtis alias. vel dic q̄ q̄ vlciſcebatur ſe ſine odio nō peccabat q̄ aūt cū odio l3 ↄtra legē nō fe

cerit tn̄ peccauit ſicut dando libellum peccauerint l3 a lege h̄ eis pmittebatur ex̄ de diuor. gaudemus
i ¶ Per altilia. d̄ quibus in euangelio ſit mentio. h.
k ¶ Hijs ita. ſcilicz auctibus quib9 pbauit malos eſſe tolerādos.
¶ Non ſūt. s. xi. q. iij. eoꝝ. et. xxx. q. v. nullum. ij.

Infideles et ↄuiuiū. s. xi. q. iij. ad menſam. ar. ↄtra. xxviij. q. i. omes. et. c. nullus. ſo. iō loquit̄ de paganis ibi loquitur ſpecialiter de iudeis.
l ¶ Qui intus ſūt q̄n q̧ etiā iudeos punit eccleſia. extra de uſuris. poſt miſerabilē. et. xvij. q. iiij. cōſtituit
Quidam cum. non ergo ſufficit q̄ platus inſtituat quid ſit faciendum niſi ⁊ puniat nō facientes ut. ȷ. e. q. v. non ē innocentie. et. xlvij. di. q̄ ad nos. ſicut nec ſufficit domino prohibere ne cū ſeruo cōtrahatur. quin teneatur ipe de peculio. vt. ff. de peculio. l. ſi quis ſeruū. et. ff. de v. obl̄. ſu9 vetante. ar. tamē ↄtra. xliij. di. ephe ſijs.

a ¶ Nõ poſſumus ſine ſcandalo· vel q: eſt occultũ·vi·q·i·ſi omnia·
b ¶ Nec patiẽtie· qñq3 eñi remiſſio ſe mentitur pieta tẽ·ut·xli·di·ſepe·
c Um quis· vbi periculum·cũ ergo periculũ ſciſmatis timetur mali nõ ſũt excõicãdi ut·l·di ut cõſtitueretur ·ſ·e·ipa pietas· et ·c·nõ poteſt· ſed cõtrariũ eſt·xxiiij·q·iij·ecce·ſed ibi cũ nõ timetur ſcãdalum·Item cõtra extra de reg·iur· q̃ ſcandalizauerit ſed h̃ loquitur de veritate diſcipline que poteſt qñq3 deſeri ꝓ ſcãdalo·ibi de veritate iudicij que ſꝑ preualet ſcandalo·
d Icut non eſt ab oracõne· multiplex eſt cauſa quare nõ debemus ceſſare ab oratione maloꝝ ul' eoꝝ correctõe nã q̃dam ſunt p̃deſtinata vt p̃cib9 obtineantur·ut·ſ·c·px· Item q: neſcitur quis ſit de numero p̃deſtinatorũ quis nõ·et d' nemine eſt deſperandũ quãdiu eſt in hac vita vt de pe·di·vij·nemo· et quia deus ſepe aliquid ꝓmittit qđ poſtea mutat ſi videt homines negligentes ut de pe·di·i·p̃dixerat· et tamẽ quia ſi nõ ꝓſunt illi ꝓ quo orat' tamẽ ꝓſũt oranti·iuxta illud oracõ mea in ſinu meo cõuertetur·
e ¶ Negligẽda·d' pe·di·vij·nemo·
f Btineri·ſ·de pe·di·iiij·nemo·
g ¶ Poſtulando· nec ideo voluit dñs ſuſcitare q̃rtum mortuũ quia nõ fuit ꝓ eo petitũ·ut·ſ·de pe·di·i·§·ex hijs itaq3 d·quarũcũq3
h Abuchodonoſor·accepit·argu· quod depoſitus poteſt reſtitui·vt de pe·di·vi·c·i·in fi· vt xxxv·q·ix·ſniam

Nos vero ad ſanã doctrinã ptinere arbitramur utriſq3 teſtimonijs vitã ſententiãq3 moderare·ut ⁊ canes in eccia ꝓpter pacẽ eccie toleremꝰ· et tñ canib9 ſcm̃ ubi ẽ pax eccie tuta nõ demus·Cũ vero p negligentiam ꝑpoſitoꝝ ſiue p aliquã excuſabilem neceſſitatẽ ſiue p occultas ſurreptiones inuenimus i eccia malos quoſ eccĩaſtica diſciplina corrigẽ aut cohercere nõ poſſumus·tunc ne aſcendat in cor nr̃m impia ⁊ pniciosa p̃ſumptio q̃ extimemus nos ab hijs eſſe ſepandos·ut pctis eoꝝ non inquinemur·atq3 ita poſt nos trahere conemur·veluti mũdos ſcõſq3 diſcipulos ab vnitatis cõpage q̃ſi a malorum cõiũctõne ſepatos veniãt in mẽtẽ ille de ſcripturis ſilitudines et diuina oracula vel certiſſima exempla quib9 demonſtratũ eſt ⁊ p̃nunciatũ malos in eccia bonis pmixtos uſq3 i ſinẽ ſecli tẽpuſq3 iudicij ſuturi tolerandos·nichilq3 bonis in vnitate ac ꝑticipacõne ſacroꝝ qui eoꝝ factis nõ cõſenſerit obfuturos·Cũ vero eis p q̃s eccia regitur adeſt ſalua pace ptãs diſcipline aduerſus improbos aut neſarios exercenda tunc rurſus neq3 ſecordia neq3 ſegnicia dormiamus·ſ3 aculeis preceptoꝝ q̃ ad ſeueritatẽ correpcõnis ptinent excitãdi ſumus ut greſſus nr̃os in vias dñi ex utriſq3 teſtimonijs illo duce atq3 actore adiutore dirigentes·nec patientie noie torpeſcamus·nec obtẽtu diligẽtie ſeuiamus· ¶ Itẽ cõt̃ epl'aꝫ parmeniani

Leuiꝰ occlta ſeucius aũt puniẽnda ſũt ab eccia manifeſta delicta

Um quiſq3 fratrũ et xpianorũ intus in eccie ſocietate cõſtitutorũ in aliquo tali pcto fuerit dephenſus ut anathemate dignus habeat' fiat hoc ubi piculũ ſciſmatis nulluꝫ ẽ· Et infra· quãdo cuiuſq3 crimẽ notum ẽ ⁊ oĩb9 execrable appareat· ut vel nullos ꝓrſus vel nõ tales habeat defenſores p q̃s poſſit ſciſma cõtingẽ nõ dormiat ſeueritas diſcipline· ¶ Eſt etiã alia cauſa q̃ correctio ỽboꝝ vel verberũ videtur inutilis eſſe vel ſupflua· p̃deſtinati ad vitã ſine correctõne mutãtur ſicut petrus quẽ dñs reſpiciens nemine corripiẽte cõmouit ad lacrimas·preſciti ad mortẽ inter flagella deteriores ſiunt ſicut pharao·Bonis ergo ſupflua damnãdis inueniuntur hec eſſe inutilia· ¶ Hijs ita rñdetur auc̃te gg̃· ⁊ aug̃·

Sicut ab orõe ceſſandũ ñ eſt·ſic nec a correctõne·

Icut nõ eſt ceſſandũ ab orõe p eis q̃s corrigi volumꝰ· etſi nullo hoim orãte ꝓ petro dñs reſpexit eũ et fecit eũ ſuũ flere pctm·ita nõ eſt negligẽda correctõ·q̃uis deus quos voluerit non correctos faciat eſſe correctos·tũc aũt excorrectõe ꝓficit hõ cũ miſeretur atq3 adiuuat qui facit quos voluerit ⁊ ſine correctõe ꝓficẽ· ¶ Itẽ in dial·li·v

Soli p̃deſtinati ſaluãtur·qđ tñ poſtulando ſuo labore merentur

Btineri nequaq̃ poſſunt que p̃deſtinata nõ fuerint·ſ3 ea q̃ ſancti viri orãdo efficiũt ita p̃deſtinata ſũt ut p̃cib9 obtineant nã ipa q̃q3 ꝑhẽnis regni p̃deſtincõ ita eſt ab oĩpotẽti deo diſpoſita ut ad hoc electi ex labore puẽiant· q̃tinus poſtulãdo mereãtur accipe qđ eis oĩpotẽs deus ante ſecula diſpoſuit donare· ¶ Itẽ aug̃·

Decreto dei iudicio mali obdurantur flagellis boni emendantur·

Abuchodonoſor penitentiã meruit fructuoſaꝫ nonne poſt innumeras impietates flagellatus penituit et regnũ qđ pdiderat rurſus accepit pharao aũt ipis ẽ flagellis durior effcũs ⁊ ꝑijt Hic michi rõeꝫ reddat qui diuinũ cõſiliũ nimiũ alte ſapiẽtiq3 corde diiudicat cur medicamẽtũ vnius medici manu cõfectũ alij ad interitũ alij valuerit ad ſalutẽ niſi q: xpi bonus odor alijs ẽ odor vite in vitã· alijs ẽ odor mortis in mortẽ quantũ ad naturã ambo hoies erãt quantũ ad dignitates ambo reges quantũ ad cãꝫ ambo captiuũ ꝑpl'm dei poſſidebãt·quãtũ ad penã ambo flagellis clemẽter ammoniti·Quid ergo fines eoꝝ fecit eſſe diuſos· niſi q' vnus manũ dei ſentiẽs in recordatione ꝓprie iniquitatis ingemuit·alt' libero cõtra dei miſericordiſſimã veritatẽ pugnauit arbitrio· ¶ Item·

Aſis ire nunq̃ deus redderet interitũ ſi nõ ſpontaneũ iueniretur homo hr̃e pctm· q: nec deus peccãti hoi iuſte inferret iram ſi homo ex p̃deſtinacõne dei cecidiſſet in culpã· Idem· p̃deſtinacõnẽ dei ſiue ad bonũ ſiue ad malũ in oĩb9 operari ineptiſſime dicit'·ut ad vtrũq3 hoies quedã nccĩtas videat' impellere·cum in bonis volũtas ſit intelligenda nõ ſine gr̃a·in malis aũt volũtas intelligẽda ſine gratia·Cum vero aliq̃s a deo aut t̃ditos deſiderijs ſuis ã obduratos eſſe legimus aut relictos magnis pctis ſuis·hoc ipos meruiſſe ꝓfiteri· q: talia eoꝝ

et·c·greg·Itẽ ẽ har·ad queſtionẽ illam q' depoſitus reſtitutus p̃ferendus ſit ſubſtituto·ut·viij·q·vlti·c·vlti·ar·cõtra·vij·q·i·eos q̃ licet determinata vid' extra de ſimonia·ex inſinuacõne·Io·de h' quid iuris ſit in qõni bus·no·b·
i ¶ Rationẽ·ar· q' de ſingulis non eſt ratio reddenda·ut·ſ·e·q·de tirijs·de pe·di·iiij·ſi ex bono·ar·cõtra ·lxviij·di·corepi et·xxiiij·q·iij·ſi habes·
k ¶ Odor· bonus odor xpi eſt predicatio bonoꝝ
l Aſis·nõ ſpõtaneum· de hac materia nota ui·xv·q·i·§·i· et ·ij·et·c·merito·
m ¶ Ex predeſtinatione·ar· q' non poteſt arguẽ q̃s factum cuius auctor ipſe fuit·vt· ·xxviij·di·diacõni·extra de cleri·cõiu·diuerſis
n ¶ Cum vero· ſic ergo bona que facit homo p deũ facit· mala q̃ facit nõ facit p deuꝫ quia deus non eſt auctor mali· ſ3 ne crederet quis qđ deus operetur in malis quia legit' q' deus tradidit romanos in deſideria carnis·et q' obdurauit cor pharaonis et qđ reliquid tirios et ſidonios peccatis ſuis·et ideo oſtendit qualiter hoc intelligatur·
o ¶ Aliquos· ſcꝫ romanos·
p ¶ Aut traditos· tradere dicitur hominẽ peccato qñ pmittit hominem peccare·vel quia ſubtrahit ei gratiam·
q ¶ Legimus· in ẽpiſtola ad romanos et in exodo· et in euãgelio mathei de tirijs et ſidonijs·
r ¶ Non meritos ex hoc patet q' p̃mam gratiam nemo meretur ut ·ſ· de con·di·iiij·gratia·et·c·placuit·

 90 4ª.

crimina ꝓceſſerūt ut ip̄e ſibi penaꝫ
debuerint q̄ eis ſuppliciū uerteretur
in reatū· atq̄ꝫ ita nec de iudicio dei
querimur quo deſerit meritos deſe⸗
ri· et miſcdie eius gratias agimus
qua liberat nō meritos liberari· Vi
res itaq̄ꝫ obediētie nō ideo cuiquaꝫ
ſbtraxit qꝛ eū nō p̄deſtinauit· ſꝫ ideo
eum nō p̄deſtinauit qꝛ receſſurū ab
ip̄a obediētia eſſe p̄uidit· ¶ Prede
ſtinatio q̄ꝫ dei ſp̄ in bono eſt qui pec
catū ſola hoīs volūtate ↄmiſſuꝫ aut
remittendū nouit cū laude miſeri⸗
cordie· a plectendū cum laude iuſti⸗
cie· In malis aūt opib; nr̄is ſola p̄
ſciētia dei intelligēda ē· quā ſicut p̄
ſciuit ⁊ predeſtinauit q̄ ipſe fecit ⁊
ut faceremus dedit· ita preſciuit tā
tū ⁊ nō predeſtinauit q̄ nec ipſe fe⸗
cit nec ut facēmus exegit· Hij aūt
ſūt de quibus dicitur ex nobis exie
rūt ſꝫ nō fuerūt ex nobis· ſi eīn fuiſſet
ex nobis manſiſſent utiq̄ꝫ nobiſcum
volūtate exierūt volūtate ceciderūt
Et qꝛ p̄ſciti ſūt caſuri nō ſūt p̄deſti
nati· eſſent aūt p̄deſtinati ſi eēnt re
uerſuri ⁊ in ſcitate ac veritate man
ſuri· ac p hoc predeſtinatio dei mul⸗
tis eſt cauſa ſtandi· nemini ē cā la⸗
bēdi· ¶ Nō ergo nccītatē facit cor
rectōnis vel obduracōis dīna p̄de⸗
ſtinacō ſeu p̄ſciētia cū boni p grām
corrigātur ⁊ libero arbitrio mali pe
reāt· Neq̄ꝫ eīn qꝛ p̄deſtinatio ſiue p̄
ſciētia dei falli nō p̄t nec ideo nccrio
eueniūt q̄ p̄deſtinātur vel p̄ſciūtur
ſicut nec nccrio p̄deſtinant̄ vel p̄ſci⸗
unt̄ que futura ſūt· ſꝫ qꝛ bona abſq̄ꝫ
eius grā mala p̄ter eius ſcientiā e⸗
ueire nō p̄nt· ¶ Quāuis ergo ↄue⸗
niēter dicat̄· ſi hec p̄deſtinata ſunt
vel p̄ſcita nccrio eueniēt· nō tn̄ ideo
abſolute verū ē neceſſario eueniēt q̄
p̄deſtinata ſūt vel p̄ſcita· qꝛ h̄ neceſ
ſitas refertur ad reꝝ euētū· ibi ad
intuitū dīne p̄ſcie· Vnde aug· Due
ſūt īquit nccītates· ſimplex vna· ve
luti ncce eſt omnes hoīes eſſe mor⸗
tales· altera ↄdicōnis· ut ſi aliquem
ambulaē quis ſcit eū ambulare ne
ceſſe ē· qđ enim quiſq̄ꝫ nouit id eſſe
aliter ac notum eſt nequit· ſꝫ h̄ mi
nime ſecū illā ſimplicē trahit· hanc
enim nccītatē nō ip̄a fecit natura·
ſꝫ ↄdicōis adiectō· Nulla eīn neceſ⸗
ſitas cogit incedē volūtate gradiē
tem· quāuis eū tūc cū gradiatur in
cedere neceſſariū eſt Eodem igitur
modo ſi q̄d ꝓuidentia p̄ns videt id
ncce ē eſſe· tam etſi nullā nature ha
bet neceſſitatē· At quidē ea futura
q̄ ex arbitrij libertate ꝓueniūt p̄ſci

entia ↄtuetur· Hec igitur ad intui⸗
tū relata dīnū neceſſaria ſiūt p diſ⸗
poſitionē diuine nocōnis· p ſe vero
ↄſiderata abſolutā nature ſue liber
tatē nō deſerūt Fiēt igitur ꝓculdu
bio cūcta q̄ futura de⁹ eſſe p̄noſcit
ſꝫ eoꝝ quedā đ libero ꝓficiſcuntur
arbitrio· q̄ q̄uis veniāt exiſtēdo· tn̄
naturā ꝓpriā nō amittūt· q̄ pri⁹ q̄
fierēt etiam non euenire potuiſſent
¶ Hijs oīb; mala nr̄a libero aſcri
būtur arbitrio cū alibi diuine aſcri
bātur indignacōni· ¶ Vnde greg·

QVm ſup̄na indignatio ſeſe ut
ita dixerim medullit⁹ mouet
hāc opinio hūana nō remouet· nec
ſe cuiuſlibꝫ utiliter dep̄cacō obicit
cū ſemel deus aliq̄d ab intimis iraſ
cēdo diſponit· Hinc ē enim q̄ moy⸗
ſes q̄ reatū totius plebis apud deū
ſuis p̄cib; terſit· dūq̄ꝫ ſe obicē obtu
lit diuine iracūdie vim placauit ad
petrā oreb veniēs ⁊ p aque exhibiti
one diffidens repmiſſiōnis terram
ingredi dn̄o iraſcente non potuit·

DE tirijs vero et ¶ Itē aug·
ſidonijs quid aliud poſſumus
dicē q̄ nō eſſe datū eis đſup ut cre
derēt q̄s credituros fuiſſe ipſa veri
tas docet· ſi talia q̄lia apud nō cre⸗
dentes facta ſūt ↄtutū ſigna vidiſ
ſent· quare aūt hoc eis negatū fue⸗
rit dicāt· ſi p̄nt qui calumniātur ⁊ o
ſtendāt cur apđ eos dn̄s mirabilia
quib; ꝓfutura nō erāt fecēit ⁊ apđ
eos quib; erant ꝓfutura nō fecēit
Nos eteni ſi rōne facti ꝓfunditateꝫ
iudicij eius penetrare nō poſſumus
manifeſtiſſime tn̄ ſcimus ⁊ verū eſſe
qđ dixit ⁊ iuſtū eſſe qđ fecit· ⁊ non
ſolū tirios ⁊ ſidonios ſꝫ ec̄ corozaim
et bethſaida potuiſſe ↄūti· ⁊ fideles
ex infidelib; potuiſſe fieri ſi hoc ī eis
voluiſſꝫ dn̄s operari· Neq̄ꝫ enim ulli
falſū videri p̄t qđ veritas ait nemo
p̄t venire ad me niſi fuerit ei datū a
p̄re meo· Itē qui p ꝓpham plebi iu
daice ꝓmiſit· ecce ego ſepiam vias
tuas ſpinis ⁊ muniā ea lapidib; q̄⸗
dris id ē adimā tibi facultatē pec⸗
cādi· Idē p pſalmiſtā đ dānādis dix
it· Fiāt vie eoꝝ tenebre ⁊ lubricū ⁊
angelus dn̄i p̄ſequēs eos· ¶ Sꝫ in
hijs oīb; vicia nr̄a hūane aſcri⸗
būtur mētis arbitrio· qđ diuina cle
mētia in electis miſīcorditer vertit
ad bonū in dampnādis iuſte reliquit
ad malū· Sicut ergo q̄uis certiſſi⸗
me ſciamus neminē ultra terminuꝫ
ſibi a deo p̄fixū eē victurū· oīb; tn̄
lā guentib; nō incōgrue medeīn· ſic
q̄uis nemo ſaluet̄ niſi p̄deſtinatus

a ¶ Fecit· ſ· bona·
b ¶ Fecit· ſ· mala
c ¶ Dicitur· ī epi
ſtola· Iohīs·
d ¶ Ex nobis· q̄
tū ad p̄ſtiacōꝫ·
e ¶ Stādi· ſed nō
ne iam dixit quia
predeſtinacō non
ē cauſa quare ho⸗
mo faciat bonum·
ſed potius bonum
qđ facit eſt cauſa
predeſtinationis·
ſed dicas h̄ p̄de⸗
ſtinationē appel⸗
lari deū p̄deſtinā⸗
tem· naꝫ nemo po
teſt venire ad me
niſi fuerit ei datū
a patre meo· vel
dic q̄ p̄deſtinatio
nō eſt cā efficiens
ſed eſt cauſa ſine
qua non fit· Item
ſi vere volumus
loqui non eſt con
cedendum q̄ bona
futura ſint cauſa
p̄deſtinationis· qꝛ
ex hoc ſequeretur
q̄ cauſa eſſet po⸗
ſterior ſuo cauſa⸗
to· Itē q̄cquid de
us predeſtinauit
ab eterno p̄deſti⸗
nauit· ſi ergo p̄de
ſtinatio eſt eter⸗
na· ergo nō habꝫ
cauſam ſue generā
cōnis· nō ergo fu⸗
tura ſūt cauſa ei⁹
Item ſi quid eſſꝫ
cauſa gn̄ationis e
ius· ergo eius op⸗
poſitū eſſet cauſa
corrupcōnis eius
ſed impoſſibile eſ
ſet cauſam corrū⸗
pi vel deſinere eſ
ſe· quia ſi corrum
peretur vł deſine
ret eſſe· g̅ poſt h̄
inſtans non eſſet
ergo ſi mō non eſt
nūquā fuit· nā de
ne ſequit̄ ſi fuit
p̄deſtinatuꝫ g̅ eſt
p̄deſtinatuꝫ et ſp
erit p̄deſtinatum
Iohannes·
f ¶ Falli· hec ar⸗
gumentatio non
valet deus preui/
dit aliq̄d et aliter
poteſt euenire· g̅
p̄uidentia dei eſt
fallibilis·
g ¶ Quamuis· ad
huius· ſ· intelligē
tiā nota q̄ omnes
tales locutiones
ſūt duplices ſi de
us p̄uidit aliquid
neceſſario id ve⸗
niet qꝛ ſi h̄ dictio
neceſſario deter⸗
minet totalem cō
ſequētiā ē locutio
vera· et tūc talis

eſt ſenſus h̄ cōſe⸗
quentia ſi deus p̄⸗
uidit aliquid illđ
euenit eſt neceſ⸗
ſaria· ſi autē h̄ di⸗
ctio neceſſario de
terminat ip̄m cō⸗
ſequens eſt falſa·
ſilr̄ h̄ ē duplex ne
ceſſariū eſt ſocra⸗
tem ambulare cū
ambulat quia ſi ī
telligatur cōpo⸗
ſita et de dicto ve
ra ē ſi de re eſt fal
ſa· ſimiliter hec ē
duplex· neceſſari
um eſt h̄ euenīē
q̄ deus p̄uidit de
dicto ē vera· de re
eſt falſā· iſtud eīn
qđ de⁹ p̄uidit nō
eſt neceſſe euenīē
Et nota q̄ h̄ ārgu
mentatio nō valꝫ
ſi deus p̄uidit ali⸗
quid neceſſario il
lud eueniet· ergo
ſi deus p̄uidit ali⸗
quid neceſſarium
eſt illud euenire·
qꝛ modo h̄ dictio
neceſſariuꝫ nō po
teſt determinare
illam ↄſequentiā
ſed tn̄ ↄſequens·
h ¶ Nequid· vēa
ē ſi intelligatur đ
dicto·
i Cvm ſup̄na·
plebis· hiſto
riam habes ·xlv·
di· diſciplina·
k ¶ Oreb· hiſtori⸗
am habes de pe·
di· ij· ſ· oppoinitur·
l ¶ Iraſcente· in⸗
telligas tn̄ q̄ quā
tum ad tpaleꝫ pe
nam p̄t ira dei eſſe
cōmutabilis· ſed
quātū ad eternaꝫ
nō· xxij· q· iiij· in⸗
cō mutabilis·
m DE tirijs· vt
crederēt· p̄⸗
ſente d nō ſed po⸗
ſtea crediderunt
ad predicationem
apłoꝝ·
n ¶ Si racōne· eo⸗
dem mo do dicen⸗
dum ē quia ſi pa⸗
pa aliquid facit
qđ videtur iniu⸗
ſtum vbi nos rati
onem non poſſu⸗
mus aſſignare q̄
nilominus illud iu
ſtum ſit·
o ¶ Qui p ꝓphe⸗
tam· oſee·
p ¶ Vias· id eſt a
ctiones·
q ¶ Spinis· id eſt
cōpūctionib;·
r ¶ Quadris· id
ē vtutibus q̄tuor
vel doctrina qua
tuor euāgelioꝝ·

Ipſa pietas. teſtimoniū. in hoc q͛ eſt mortuus in vnitate eccleſie. ſed quidaʒ heretici volebant eum poſt mortem accuſare de hereſi ut .xxiiij. q. ij. ſane pfert᷑. v. Itē ſi vera fuit. ſed nō erāt recipiendi ec in crimine hereſis cū ille bone opinionis fuit ut. ij. q. i. in primis. hereticus tn̄ bene recipietur cōtra hereticum. ut. ij. q. vij. ſi hereticus.

b Perdiderūt. ut. s. ij. q. vij. non poteſt. Iohānes.

c Poteſtatem. quā non habebat eccleſia cū adhuc nouella eſſet ſed poſtea qn̄ cepit dn̄ari pncipibus ut. ĩ. e. diſplicet. ⁊. c. non inuenitur.

d Ad fidem. eccleſie ꝯſeruandā.

e Intrare. id ē redire ad ecclīam.

f Sed quare. q̄ſi diceret nō eſt ꝯſiderandū quid fiat ſed qua cauſa fiat ut. ĩ. e. q. viij. occidit. et. ff. de furt. verū. ſilr non eſt cōſiderādum quid fiat ſed quo aīo fiat. ut. xv. q. vi. c. i. in fi. quaſi diceret cogātur ire ad ꝯmodū ipoꝝ ſcʒ ad cōuiuiū de quo agitur in euangelio. lvi. di. ſponſus.

g Legem. quaʒ habes. C. de hereticis. arriani.

h Si duo. tres enim ponit caſus pmo ſic. duo ſunt in domo ruitura ⁊ ambos poſſumus liberare ad hoc tenemur. lʒ ſint inuiti. ſcd̄o ſi duo ſūt in domo vna et ſi vnum liberamus alter vult ſe necare. tercio ſic multi ſūt ĩ domo vna et nō niſi vnus liberari poteſt.

i Porro. ſcd̄us caſus.

k Nō nr̄a. licet enim aliquis ſe ipm̄ interimat ꝓpt nos dūmodo nos iuſte moueamur nō tenemur ⁊ nos ut. ĩ. e. q. v. cū hō. et. c. nō occidē xis

ad vitā oīm tn̄ delinquenti eſt adhibēda correctō nec maloꝝ eſt negligenda diſciplina. Vnde idem auguſtinus ait bonifacio. Nō ſemper vindicta eſt exercenda ĩ eos q̄ peccant

Ipſa pietas veritas caritas nō nos pmittit ꝯtra cecilianū eoꝝ hoīm accipe teſtioniū q̄s ĩ ecclīa nō videmus. cui dn̄s phibet teſtimoniū. Quos enim diuina teſtimonia nō ſecūtur pondus hūani teſtimonij pdiderūt. Itē moleſtus eſt medicus fureti frenetico ⁊ pr̄ indiſciplinato filio. ille ligādo. ille cedēdo. ſʒ ābo diligendo. ſi auteʒ illos negligāt ⁊ pire pmittāt. iſta poti9 falſa māſuetudo eſt crudelitas Itē Quapꝓpter ſi p ptātem quaʒ ꝓpter religionē ac fidē tempe quo debuit diuino munere accepit ecclīa. hij q̄ inueniūtur in vijs et ſepibus id eſt in hereſib9 et ſciſmatib9 cogūtur intrare. nō q2 cogūtur repꝛehendāt. ſed quare cogūtur attendāt. Cōuiuiū dn̄i eſt vnitas corpis xp̄i non ſoluʒ in ſacro altaris. ſʒ etiā ĩ vinculo pacis. In eodē theodoſius impator legē gn̄aliter in om̄es hereticos pmulgauit. ut quiſq̄s eoꝝ ep̄us vel clericus ubilibet eſſʒ inuent9 decē libris auri mulctaret᷑. Iteʒ ſi duo aliqui in vna domo ſimul habitarent. quā certiſſime ſciremus ruiturā. nobiſq3 id pn̄ūtiātibus nollēt credere atq3 ĩ ea manē pſiſterent ſi inde eoſ poſſemus eruere. vel inuitoʒ quibuſ imminēteʒ illā ruinā pmōſtrauim9 ut ulterius redire ſub eius periculo non auderent. puto niſi facēmus non immerito crudeles iudicarem̄. Porro ſi vn9 illoꝝ nobis dicēt. qn̄ intraueritis eruere nos memetipm̄ ꝯtinuo trucidabo. alt̄ aūt nec exire quidē inde nec erui vellet ſʒ neq3 necare ſe auderet. quid eligeremus utrū ambos ruine opprimendos relinquere. aut uno ſalteʒ p nr̄am operā liberato. alterū non nr̄a culpa ſʒ ſua potius interire pmittēmus. Nemo em̄ eſt tam infelix qui non quid fieri in talib9 reb9 oporteat facillime iudicet. Itē poſt pauca Q̄d ſi pluri mi eſſent ĩ domo ruitura. et inde ſalteʒ vnus liberari poſſʒ atq3 cū id facere conaremur. alij ſemetipos pcipitio necarēt. dolēmus d̄ ceteris verū de vni9 ſaltē ſalute ꝯſolarem̄. nō tn̄ ne ſeipos alij pderēt pire vniuerſos liberato nullo pmittēm9. Quid ergo de ope miſericordie q̄d ꝓ vita eterna adipiſcenda et pena eterna vitāda hoīb9 debemus impēdere

iudicandū eſt ſi ꝓ ſalute iſta nō ſolū tpali ſʒ etiā breui ⁊ ad tēpus ex ĩguū liberāda ſic nos ſbuenire oib9 racō vera ⁊ benigna ꝯpellit. Iteʒ ſi inquiūt donatiſte oportet ut nos ex eccleſiā ⁊ aduerſus eccleſiā fuiſſe peniteat ut ſalui eē poſſimus quō p9 iſtā penitentiā apud vos clerici vel ep̄i eē pmanem9. h̄ nō fieret. qm̄ re uera faciendū q̄d fieri nō debet niſi pauci ip̄a ꝯpenſacōe ſanarētur. Sʒ ſibi h̄ dicat ⁊ multo maxīe hūiliter doleant. qui in tāta morte pciſionis iacēt ut iſto quodā vulnere. matris ecc̄ie catholice reuiuiſcāt. Cū enim pciſus ramus ĩſeritur fit aliud vulnus ĩ arbore quo poſſit recipi ut viuat qui ſine vita radicis pibat. Sʒ cū receptus recipienti coaluerit. et vigor ꝯſequitur et fructus. ſi aūt n̄ coaluerit ille quidē areſcet. ſʒ vita arboris pmanebit. Eſt em̄ tale inſerendi genus ut nullo pciſo ramo q̄ intus eſt ille qui foris eſt inſeratur nō tn̄ nullo ſʒ leuiſſimo vulnē arboris ita etiā ⁊ iſti cū ad radicē catholicā veniūt. nec eis poſtq̄ꝫ vix erroris ſui penitēt honor clericat9 aut ep̄atus auferẽ. Siquid ſit aliquid tanq̄ꝫ in cortice arboris matris cōtra integritate ſeueritatis. Verūtn̄ q2 neq3 qui plātat eſt aliquid neq3 qui rigat. ad dei miſcd̄iam pcib9 fuſis coaleſcēte ſuoꝝ pace ramoꝝ caritaſ coopit multitudinē pctoꝝ. Et paulo poſt. Verum in hm̄oi cauſis ubi p graues diſſenſionum ſciſſuras nō huius ā illius hoīs eſt piculū. ſʒ pl̄imoꝝ ſtrages iacet detrahenduʒ eſt aliquid ſeueritati ut maioribus malis ſanādis ſincera caritas ſbueniat. Habeāt ergo d̄ pteīto deteſtabili errore ſicut petrus habuit de timore mēdacij amarū dolorē. et veniant ad ecclīam xp̄i verā id ē catholicam matrē ſint in illa clerici ſint ep̄i utiliter qui ꝯtra eā fuerūt hoſtilit̄. nō inuidemus. immo amplectimur hortamur optamus. et quos in uiis aut ſepib9 inuenimus intrare cogimus. et ſic nōdū quibuſdā pſuademus. q2 nō res eoꝝ ſʒ ip̄os querimus. Idem fauſto. Medicinali ſeueritate mali cogūtur redire ad bonū

Quid faciet ecc̄ie medicina ſalutē oīm materna caritate ꝯquirēs tanq̄ꝫ inter freneticoſ et lethargicos eſtuans. nūquid cōtēnere. nūquid d̄ſiſtē vel debet ul̄ pt utriſq3 ſi necc̄e ē moleſta ē. q̄ neutris eſt inimica. Nam et frenetici nolūt ligari ⁊ lethargici nolūt excitari. ſʒ

et. xlvij. di. q̄d ad nos.

l Liberato. id ē nō minus aliqueʒ liberere teneris. lʒ om̄es alij ſe ibi pderent.

m Compellit. g̃ vidz q͛ omnib9 ſit pceptum ut denūciēt crimina delinquentiū. ſed h̄ intelligas tm̄ de p̄latis vel de canonica denūciacōne rei.

n Non debet. de iure cōmūi.

o Compenſatione. id ē ut aliqui facilius redeant ad eccleſiam cum viderint aliquos reuerſos tolerari in ſuis ordinibus.

p Vulnus. dupl̄r inſeritur ramus arbori. ut de cō. di. v. nunquā. tūc dicuntur duo vulnera infligi arbori id ē ecc̄ie qn̄ ille qui fuit deſtitut9 reſtituitur. ⁊ alter qui ſubſtitutus fuit remouet᷑ ſcd̄o modo quando nullus fuit ſubſtitus et illud d̄r leue vulnus.

q Detrahendū. ſic. xliiij. di. ꝯmeſſacōes. et. di. l. ut ꝯſtitueretur.

r De mendacij id eſt de mādacō timoris.

s Ep̄i. s. di. xij. nos ꝯſuetudinem

t Vtilit̄. nō ꝯr̄ itelligas q͛ aug̃. reſtituat h̄ ep̄os depoſitos ſed docet q̄d fieri poſſit

u Et ſic. id ē ꝓpter res eoꝝ.

x Non res eoꝝ ut. ĩ. q. vij. c. i. et.

Quid faciet. medicina. id ē correctio ij

z Inter freneticos. id eſt hereticos ad modū freneticoꝝ ſeuiētes

a Incipiūt. egreſſ9 em̄ malicie ꝟtutis opatur ingreſſum. xxxij. q. i. cū renūciat᷑ h̄ tamē nō eſt cōcedēda. ſi quis incipit eſſe bonus n̄ tamen perfectus deſinit eſſe malus de pe. di. ij. forte. et. c. ſi ſermo.

b Cōmunia. ĩ. de con. di. iiij. non in vob̄. s. i. q. i. ſacr̄a

a Q𝔬d xp̄us diſcipulos · iacobū et ioh̄em quos p̄miſit in ciuitatem ſamaritanoꝝ ut pararent ſibi hoſpicium ·
b ¶ Ad correctionem · ꝑtit vindicta ·
c ¶ Peccant · ī · e · ea vindicta · otra · vbi dr̄ ꝙ ap̄li de ſiderauerunt odio vindictā · ſed dic ꝙ non peccabant in re quā volebāt ſed in modo volen di · xxij · q · ij · § a braham · vel dic ꝙ peccabant · ſed dicūtur n̄ peccaſ ſe qꝛ lex ꝉ̄ pmitte bat ſcꝫ punire in imicos · ꝯ · e · q · cū in lege ·
d ¶ Et finees · hi ſtoriam habes · ij · q · vij · Itē cū ba laam ·
e ¶ Multimoda · quā fecit i illa ꝓ lixa lcōe libenter ſuffertis · vbi nar rat ſuas paſſiōes et reuelationes ſu as ·
f ¶ Elymā · hiſto riam habes xlv · di · § ſalomō · Jo ·
I Nter quere las · oqueſt⁹ auditur ǵ ille qui oqueritur ſe iniu ſte excōicatū · ꝛ ꝉ̄ ſm̄ vetera iura · ut · xi · q · iij · ſi ep̄us · vel dic ꝙ tunc au ditur talis cū euiſ dēter oſtet de in iuſta excōicacōne ut ex̄ de ap · ſolli citudine · alias nō auditur niſi cum dicit excōicacōnē eſſe nullā · ut ex̄ de ſen · ex · p tuas · Jo hoc recurre ſu p ꝉ̄ ad nouellā · b
g ¶ Proprie · ǵ e piſcopus non p̄t excōicare aliqueꝫ pro iniuria ſibi facta ut h · et · ī · e · q · v · de occidēdis · nec eīn p̄t eſſe iu dex in cauſa ſua · vt iij · q · iiij · c · i · ꝯ otra · ī · e · guiliſa ri⁹ · et · ij · q · vij · ſi quis erga · ſed diſ ſtiguas ut ibi no tatur p illud qd̄ ē · lxiij · di · ſalomita ne ·
S Jis · debito ri · id ē ei q̄ i deū d̄ liquit · et ē ſimile ex̄ de ſen · excō · cō tingit ·
h ¶ Offendit · vt ī · e · ſi ea · nam cul pa eſt q̄nq̄ꝫ rela xare vindictam · ut · s · xxviij · di · qꝛ ſūt culpe ·
i ¶ Poſſumus · imo iniuriam nobis factam tenemur dimittere ·
m ¶ Iniuriā · id eſt rancorem · Sed iniuriam id eſt ſatiſfactionem in iuē nō tenemur remittē · xc · di · ſi quis ɔtriſtat⁹ · imo bene facit ꝙ ꝓſequi tur iniuriā ſibi fa ctaꝫ ut · xlv · di · et qui emēdat · et ī · e · q · v · de occidē dis · nam publice intereſt penas · nō facile dimitti · vt · C · de penis · ſi o peris ꝛ · ī · e · ē iniu ſta · et · xlv · di · ſed illud · ſic ergo per pactum poſſumus remittē in quātū nr̄m ꝑuatū omo dū tangit · ſed in quātū tangit con modū alioꝝ non poſſumus · vt · ff · de pact · iur · gen · § · vl · et eſt ſimile · lxiij · di · ſalomita ne ſic nec filius p̄t remittē id qd̄ de betur p̄ri · nec tu tor debitū pupilli ut · C · de pact · pa ctū et · l · ſequenti · nec p̄ſes debitū ci uitatis · C · d̄ trāſ ac · p̄ſes · ꝫ nūquid ep̄us p̄t remittē iniuriā illatā eccle ſie vidr̄ ꝙ ſic quia iniuriaꝝ actio nō eſt in bonis nr̄is an̄ liē · cōteſta · vt · ff · de iniurijs · in iuriaꝝ · vnde ep̄s p̄ter ɔſenſū capi tuli p̄t eā remittē ar · extra de hijs · que fi · a p̄la · cum ap̄lica · cū eīn ep̄s ſit pater · vt · xcv · di · eſto · et p̄r poſ ſit remittē iniuri am factū filio · vt · ff · d̄ iniur · ꝫ ſi v n⁹ · § filioſa · ꝫ non credo ꝙ poſſit ſo lus ep̄us remittē nam ep̄us pro cuā tor dr̄ ecc̄iaſti caꝝ rerū · ut · xij · q · i · c vl · vn̄ cū ſit ꝓcuā tor ɔdicōnē ecc̄ie nō p̄t facē deteri orem · vt extra de donac̄ · c · ij ·
¶ Sine peniten tia · interiori · ſ · cor dis ɔtricōne ſine qua nulli datur ve nia · ut · xxiij · q · ij · legatur · et · ī · e · eſt iniuſta · et · l · di · ſi quis diaconus · habita erga cor dis ɔtricōne po teſt ſacerdos p̄tē vel totū remittē ſm̄ qualitatē p̄ſo ne loci t̄pis · ut · xx vi · q · vij · de hijs ·

p̄ſeuerat diligētia caritatis frene ticū ligare · lithargicum ſtimulare ambos amare · Ambo offenduntur ſꝫ ambo diligūtur · ambo moleſtari ꝙ̄ diu egri ſūt indignātur · ſꝫ ambo ſanari gratulātur · In eodē catholi ci eſſe nō incipiunt niſi heretici eſſe deſtiterint neq̄ꝫ eīn ſacra eoꝝ inimi ca ſunt nobis q̄ in illis eē nobis ſūt ɔūia · qꝛ nō hūana ſūt ſꝫ d̄ina · Pri us error eoꝝ ē auferēdus que ma le inierūt nō ſacra q̄ ſiſſe acceperūt · q̄ ad penā ſuā portāt ꝛ habēt · q̄uis indigne habēt ſꝫ tn̄ hn̄t · ¶ Ecce ꝙ crimina ſūt punienda qn̄ ſalua pace ecc̄ie feriri pn̄t · in quo tn̄ diſcretio eſt adhibēda · Aliqn̄ enim delinquē tiū multitudo diu p pacientiā ē ad penitentiā expectanda · aliqn̄ eſt in paucis punienda ut eoꝝ exēplo ce teri terreātur et ad penitentiā ꝓuo centur · ¶ Hinc cū diſcipuli celeſti igne ſamaritanos vellent cōſumere ꝓhibiti ſunt · et ſamaritani ad peni tētiā ſūt expectati · ut xp̄o p̄dicāte ɔuerterētur ad fidē · ¶ Vn̄ ambro ſius ait · Nō ſemꝑ in eos q̄ peccāt vindicta eſt exercenda ·

Q Vod xp̄us diſcipulos ſuos in crepauit qꝛ igneꝫ deſcendē ſup eos geſtiebant qui ip̄m nō receperāt o ſtēditur nobis nō ſp̄ i eos q̄ peccāt vindicādū · qꝛ nōnūq̄ ap̄lius ꝓdeſt clementia tibi ad penitentiā ꝙ̄ lap ſo ad correctōꝫ · Deniq̄ꝫ ſamaritani citius crediderūt · a quib⁹ hoc loco ignis arcetur nec diſcipuli peccant qui legē ſecūtur · ſciebāt enim ꝛ phi nees reputatū eſt ad iuſticiā ꝙ ſa crilegos interimerat · et ad preces helie ignē deſcēdiſſe de celo · ¶ Po teſt in hac ꝓhibicōne ap̄loꝝ aliud ītelligi · ap̄li nō zelo iuſticie ſꝫ ama ritudinis odio ob iniuriam ſue ex pulſionis vindicandā ſamaritanos igne voluerūt ɔſumē · dn̄s auteꝫ vo lens eos iniuriā ꝓprie pſone cū pa ciētia et gaudio tolerare · iniuriā ve ro diuine ſuitutis nō multā relinq̄ re ait · neſcitis cuius ſpūs eſtis · Hic etiā petrus q̄ cū alijs audierat · bti eritis cū maledixerint vobis hoies et pſecuti vos fuerit et dixerit oīne maluꝫ aduerſus vos gaudete in illa die et exultate qm̄ merces vr̄a co pioſa eſt i celo contumelias ſibi illa tas cū gaudio ſuſcipiebat · pc̄ta ve ro q̄ in deū cōmittebātur acerrime puniebat · vn̄ ananiā ꝛ ſaphirā ſp̄ui ſcō mentiētes mortis ſentētia pcu lit · Sic eē paulus dū a ſuo ɔtēptu pia ammonicōne et multimoda cō mendacōne ſui corinthios reuoca ret magū illū elymā qui credituroſ a fidē retrahebat cecitate pcuſſit ut ceteri territi p̄dicacōem eis nō im pedirēt · ſꝫ in xp̄m credētes animi ce citatē effugerēt · ꝛ corinthū illū fō nicatorē q̄ in deū peccauerat ſatha ne ad vexādū tradidit · ¶ Hinc eē greg̃ · ſcribit ianuario ep̄o · rephen dens eum ꝙ ob iniuriā ꝓprie pſone quēdā excōicauerat dicēs Pro in iuria ꝓpria ep̄o aliquē excōicaē n̄ lꝫ

I Nter querelas multiplices iſi dorus vir clariſſimus a frater nitate tua fruſtra ſe excōicatū ana thematizatūq̄ꝫ ɔqueſtus eſt · qd̄ quā obrē factū fuerit dū a clerico tuo qui p̄ſens erat voluiſſemus addiſce re · ꝓ nulla alia cā niſi ꝓ eo qd̄ te in iuriauerat factuꝫ innotuit · que res nos vehemēter afflixit qd̄ ſi ita ē nil te cogitare de celeſtib⁹ oſtēdis · ſed terrenā te hr̄e ɔuerſacōem ſignifi cas · dū ꝓ vindicta ꝓprie iniurie qd̄ ſacris regulis ꝓhibetur maledicti onē anathematis inuexiſti · Vnde de cetero oīnino eſto circūſpect⁹ atq̄ꝫ ſollicitus · et talia cuiq̄ ꝓ defenſiōe ꝓprie iniurie inferre denuo non p̄ſu mas · Nā ſi tale aliquid feceris i te ſcias poſtea eſſe vindicādū · ¶ Hic idem in omelijs oſtēdit ꝙ pc̄ta q̄ in deū ul' ꝓximū ɔmittūtur a nobiſ pu niēda ſūt · ea vero q̄b⁹ i nos delinq̄ tur patiēter tolerāda vel poti⁹ diſſi mulāda ſūt ait Valde offendit qui dominica debita impune in pace di mittit ·

S I is q̄ p̄latus ē dn̄ico debitori culpas impune dimit tit nō mediocēter ꝑfecto offendit q̄ debita celeſtis regis ꝛ dn̄i · ſua p̄ſūp tione reſoluit · Ea nāq̄ꝫ q̄ i nobis cō mittūtur facile poſſum⁹ dimittere · ea vero q̄ i deū ſunt ɔmiſſa cū mag̃ diſcrecōne nec tn̄ ſine penitētia poſ ſumus relaxare · ¶ Semel vero cul pa remiſſa recidiuo dolore iterū ad animū reuocari nō dꝫ · ¶ Vnde ge laſius gerōtio iohanni germano et petro epiſcopis ·

S. Jillic vbi hꝰ acta ſũt. ibi enĩ eſt cauſa agẽda. vt. iij. q. vi. ibi.

b. Supplicacõne. bñ dicit ſupplicacõe q᷑ ſi nõ ꝑ p̄ces. ſed ꝓpter pecunia remittẽtur iniuria infamis eſſꝫ niſi hꝰ fieret auc̃te iudicis. vt. ff. d̄ hijs. qui no. infa. Furti. §. pactus.

¶ Recidiuo. ar. ꝙ ex quo quis eſt abſolutꝰ. vl̄ poſt q̃ꝫ penituit ꝙ amplius de illo crimine accuſari nõ p̄t vt ex̄ de accuſac̄. de hijs criminibus. et. ij. q. i. ꝓhibentur. ſil̄r qui iurauit ſe nõ accuſaturũ aliquẽ non p̄t eũ accuſare ut ex̄ de accuſac̄. veniens lꝫ poſſit denũciare crimen ſuum. vt ex̄ de iureiur. queadmodum in ſi. imo eo ip̄o ꝙ dicit quis ſe nolle accuſare nõ admittitur accuſãs. ff. de adult̄. ſi maritus. §. ſi negauerit. imo et tacite renũciat. q̃s accuſationi ſue ex̄ de hijs q̄ ſi. a ma. p. c. ex ore. in ſi. ex̄ de off. deleg̃. gratum hoc aũt ſcias ꝙ iniuria duobus modis tollitꝛ. vel remiſſione ut hic vel diſſimulacõne et ẜm hꝰ ſi iniuria illata eſt ꝑ metuꝫ anno vtili aboletur. ut. ff. ꝙ metꝰ cã. ſi cũ excepcõe. §. i. ſi alio mõ inferatꝛ tollitꝛ otinuo anno inſti. de iniur. §. i. ſi. C. d̄ iniur. ſi nõ ouicij. ſi aũt ſtati nõ reuocat̄ iniuria ad animuꝫ amplius agi nõ p̄t. ut. ff. de iniur. non ſolũ. §. i.

¶ Non patitur. de hꝰ agitur .ȷ̄. de pe. di. iiij. diuina clementia ꝛ hꝰ eſt ar. ꝙ poſt pniam nõ debet quis accuſari. de hꝰ no. xxxiij. q. ij. ammonere.

¶ Tranſactũ. iudicis auc̃te intelligas q᷑ ſine eius auc̃te nõ lꝫ tranſigi ꝓ iniuria illata. ut. ff. de hijs qui no. infa. Furti.

¶ Afflicti. id eſt iniuriati.

¶ Irremiſſibilis id eſt ſi non vult remittẽ iniuriam nõ enĩ cogitur ad hꝰ. ut notaui. s. e. c. pxi.

b. ¶ Preſtat. id eſt perſiſtit

i. ¶ Sed obicitur. otra illud ꝙ nullus debet iniuriã ſuã vlciſci.

k. ¶ Achab. ofundit. hiſtoriã. non enĩ achab miſit illos quinquagenarios. ſed rex ochoſias. nec etiam illud otigit t̄pe achab. ſed illud contigit ſub ozia.

Iniuria cũ ſemel remittit̄ iterũ reuocari nõ dꝫ.

S. Jillic vbi hec acta ſũt p̄ſentibꝫ vtriſqꝫ oſtiterit et ſatiſfeciſſe ſtephanũ et ſupplicacõne ſuſcepta eũ qui male tractatus eſt ignouiſſe ſemel in abolitione miſſa punitio recidiuo dolore nõ debet iterari diuine ẜm imitationeꝫ clemẽtie q̄ dimiſſa pc̃ta in ultioneꝫ rediẽ nõ ꝑmittit. Sin vero nĩl vel de ſatiſfactõne ꝓbabitur. vel de remiſſione tranſactũ dilcõnis vc̃e ẜm oẽ mõſtretur. q̃timus ſiue nũc ſaltẽ poterit opetẽs ſatiſfactõ ꝑuenire. illꝰ potius exerceatur ubi animũ ſuaẽ poſſit afflicti. ſi vero irremiſſibilis ꝑſtat acerbitas ibideꝫ nichilominus vindicetur ubi plectibilis orta ẽ p̄ſumptio. ¶ Sed obicitur illud ambroſij ad p̄ces helie ignis deſcendit de celo ut ꝓphe vidicaretur iniuria qꝺ tunc intelligitur ẜm qñ achab rex iſrahel poſt ſterilitatẽ illã trium annoꝝ et ſex menſiũ q̄ facta eſt qñ p̄cibꝫ helie clauſũ eſt celũ annis tribus et menſibꝫ ſex. miſit duos quinquagenarios ad heliã qui dicerent ei. homo dei rex iſrahel vocat te. qui ait. ſi hõ dei ſũ deſcendat ignis d̄ celo ꝛ oſumat vos. et ſtatim deſcẽdit ignis de celo et oſũpſit eos. Quo facto nõ cuius meriti apud deum eſſꝫ voluit oſtendere. ſꝫ ꝙ ille eſſꝫ verus deus quẽ colebat. non ille ad cuius culturã ſtupro ꝓprij corpis iezabel nõnullos ꝓuocabat euidentiſſimis iudicijs mõſtrare curauit. Iniuria vero ꝓphete nõ alia q̃ꝫ iniuria domini ip̄ius intelligitur q̄ in paucis vindicata ẽ ut ceteri terrerẽtur. ¶ Itẽ obicitur illud ſiluestri Ap̄l̄icus anathematizauit qui eũ vel epiſcoporuꝫ aliquẽ excõicauit

O. Vilisarius. mandauit. hꝰ mãdare ponitur ꝓ rogare ſicut alias rogare ponitur ꝓ mandare. ut. xi. q. iij. rogo.

n. ¶ Velum. id ẽ cameram vel hoſtium

o. ¶ Me vero vi r̄etẽto. q̄ hꝰ mõ iclu dit clericũ lꝫ alio mõ nõ iniciat manꝰ in eũ violẽtas ẽ excõicatus ut ex̄ de ſen. ex. cũ deſid̄res. in p̄te deciſa.

p. Anathematizaui. s. e. c. mẽ. oẽ ẜ dic ꝙ hꝰ iniuria otingit ecciam. l. xiij. di. ſalomitane vel hic non erat ſuperior iudex. xl. di. ſi p̄pa p̄t tñ iudex corpaleꝫ infligere penã ꝓ offenſa ſua. ut. xlv. di. et qui emẽdat

q. ¶ Maranatha. d᷑ maranatha aduẽtus dñi. ſi. xxiiij. q. iij. §. ſed qui. id ẽ uſqꝫ aduentũ dñi ſit excõicatus ſuꝑple niſi penitẽat. ſic. xxvij. q. i. d̄ viduis.

r. ¶ Habeto. ſacerdotalis. id eſt clericalis. ar. quod alicui aufertur qꝺ nõ habꝫ. vt. v. q. vi. quia iuſta. et. xxvij. q. ij. §. ex hijs omĩbꝫ.

s. ¶ Qꝺ aũt. dixit. s. e. in illo. §. ecce ꝙ crimina. qꝺ q̃nqꝫ delinquẽtes ſũt patienter expectandi et diu illud membrũ excecutus ẽ. dixit enĩ ibidẽ ꝙ crimẽ qñqꝫ in paucis ẽ iudicandũ vt ceteri terreãtur.

t. ¶ Vituli. xlv. di. diſciplina.

v. ¶ Vna die. dum finees occidit hebreũ coeũtem cũ madianita quam hiſtoriam habes. ij. q. vij. §. Itẽ cũ balaam.

x. ¶ Murmurationis. qñ iudei murmurauerunt in deſerto ꝓpter carnes volebãt enim ſibi oſtituere ducẽ et reuerti in egiptũ. xc. di. alienus.

y. ¶ Baal. hãc hiſtoriã habes. i. q. i. cũ ſcriptura.

z. ¶ Qꝺ vero peccata illud ſpectat ad illꝰ. s. e. §. hiſ ita rñdetur ſũt quedam.

me vero vi retẽto ꝛ ante p̄dictũ patriciũ deducto miſerũt me in exiliũ in quo ſuſtẽtoꝛ modo pane tribulationis ꝛ aqua auguſtie et tñ nõ dimiſi nec dimitto ꝓptea officiũ meũ ſꝫ cũ ep̄is quos ogregare potui eoſ qui talia erga me egerunt anathematizaui ꝛ vna cũ illis. ap̄l̄ica auc̃te ſtatui nullũ vnq̃ꝫ talit̄ decipiẽdũ ſicut deceptus ſum. ꝛ ſi aliquis deinceps ullũ unq̃ꝫ ep̄oꝝ taliter deceperit anathema maranatha fieret in oſpectu dei et ſcõꝝ angelorum. Idẽ vigilio. ¶ Habeto itaqꝫ cũ hijs q̄ tibi oſentiũt plene damnacõis ſententiã. ſublatũqꝫ tibi nomẽ ꝛ munꝰ miniſterij ſecerdotalis agnoſce ſancti ſp̄us iudicio et ap̄l̄ica a nobis autoritate dãnatus. Sꝫ ꝛ hic nõ ſuaꝫ ẜ ecc̃ie iniuriã ultus eſt. ¶ Qꝺ aũt pc̃tm populi in paucis puniendũ ſit moiſes exẽplo ſuo docuit. qui pc̃tm idolatrie in paucos cultores vituli vindicauit. morte paucoꝝ expians pc̃ta multoꝝ in p̄n̄s terrens. in poſterũ diſciplinã ſanctiẽs. Sic ꝛ ip̄e xp̄s pc̃ta totiꝰ ꝓpl̄i morte paucoꝝ puniuit dũ ꝓ fornicacõe totius populi vna die vigintitria milia perierũt. Sic etiã ꝑ pc̃to murmuracõnis ul̄ tẽptacõis nõnulli puniti ſũt. ut eoꝝ exẽplo ceteri ad penitẽtiam cogerent̄. Sic ꝛ quotidie nõnullos punit deus ut diuina ꝓuidẽtia etiã circa hũana vigilare ognoſcatur ꝛ nõnullos etiã ꝑ longa t̄pa ad penitẽtiã exſpectat ut patiẽtiã ſue benignitatis nobis oſtẽdat. Sic etiam helias culturã baal vindicauit ſac̃dotes et ꝓphetas eius interficiendo morte paucoꝝ expiãs pc̃ta imitantiũ ꝓphoꝝ. ¶ Qꝺ vero pc̃ta q̄ publicis iudicijs deſerũtur punienda non ſint illo exẽplo ꝓbatur quo xp̄us q̄ iudã ſolus furẽ nouerat nõ abieciſſe. ſꝫ patiẽt̄ tolleraſſe aſſerit̄. ¶ Vñ ambro. ſup primã ep̄l̄aꝫ ad corinth.

Iudicis non eſt ſine accuſacõe dãnare.

S. Jquis p̄tatem nõ habet quẽ ſcit reũ abicere vl̄

¶ Immunis a peccato participacõis nec imputatur ei ẜ tacet cum non poſſit illud ꝓbare. ij. q. vij. pleriqꝫ. lꝫ autem iudex ſciat aliquẽ criminoſũ non ideo ſtati p̄t eũ a ſe abicẽ. vt. vi. q. ij. ſi tñ

a ¶ Sine accuſa-tore · excipiuntur caſus poſiti · ij · q · i · de manifeſta ·

N On poteſt · s · di · l · ut cō ſtitueretur ·

c ¶ Multitudinē · ſic ḡ rōe multitu-dinis non exerce-tur vindicta vt · i · q · vij · quotiens · s · e · ipſa pietas · ix · q · i · ordinacō-nes · dñr autez hic multi plures quā · xl · eẋ de ele · ex · mi · latores

b ¶ Signū · ſ · thau

e ¶ Iniuria · ex ſe ueritete ꝓcedēs ·

f ¶ Sepacōnis · id eſt excōicacōnis ·

g ¶ Infirmos · q̇ facile ſcādalizāt ·

h ¶ Cū facultas · id ē cū nō otēnit ꝰ eius ꝓdicatio · naz ſi nō ꝓficit potiꝰ tacere debet · xi · q · iij · qñ ·

i ¶ Generali · viij · q · i · quid aūt · Iohannes ·

k ¶ Precepta · p̄-cepta poſita in ſu periori · §· ex his omībꝫ ·

l ¶ Noli eſſe · hec auc̄tes ſunt expo-ſite · ij · q · vij · § his ita rñdetur ·

m ¶ Donaſtis · lo-quitur ibi apl̄us de corinthio qui ad pniam redijt ⁊ petijt apoſtulos ut rciperet ipm ⁊ remittāt ei offen-ſam et ē ſi · xxxv · q · ix · veniam ·

E St iniuſta · ſic iuſticia dr̄ eſſe falſa · ut · xl v · di · vera · nam ſe pe vicia ſe eſſe v̇-tutes mentiuntur · xli · di · ſepe ·

o ¶ In lege · ſcꝫ i deuteronomio eſt ſcriptū de illo qui inuitat alios ad i dolatriam nec ac quieſcas ei nō au-dias eū nec miſe-rearis eius ſed ſta tim occidas eum ut · ĵ · e · q · v · ſi audi eris ·

p ¶ Diuina ſenten cia · ſimile · ff · de-poſiti · ſi hoiem ·

q ¶ Et lacrimis · iudex eñ nō debꝫ moueri ad lacri-mas calamitoſo-rum · vt · ff · de off · p̄ · obſeruandum ·

r ¶ Tradet · occa-ſionaliter ·

s ¶ Si gladiū · ſed

ꝓbare nō valet immunis eſt · et iu-dicis nō eſt ſine accuſatore dānare ſic nec iudā xp̄us abiecit · ¶ Sic non eſt ferēda ſentētia qñ multitu-do eſt in cauſa · vel qñ ille qui peccat ſociā hꝫ multitudinem · ¶ Vñ aug · in li · ij · otra epl̄am parmeniani ·

Qꝫ a multitudine peccatoꝝ vel ab eo qui multitudinem habet ſociā ab ecclesia nō punitur ſed defleẗ

N On poteſt eſſe ſalubris a mul tis correctō · niſi cū ille corripitur q̇ nō hꝫ ſociā multitudinē · Cum vero idem morbus plīmos occupauerit · nichil aliud bonis reſtat ꝙ dolor et gemitus · ut ꝑ illd̄ ſignū qđ ezechie li ſcō reuelatur illeſi euadē ab coꝝ vaſtacōne mereāẗ · et infra · Reuera cum otagio peccandi multitudinez inuaſerit · diſciplīe diuine ſeuera mi ſericordia nc̄cria eſt · nā oſilia ſepera cōnis et inania ſūt et pniciōſa atqꝫ ſacrilega · qꝛ impia et ſupba ſunt ⁊ plus pturbant infirmos bonos quā corrigāt animoſos malos · et infra Turba enim iniquoꝝ cū facultas eſt in populis pmēdi ſmone gene-rali obiurgacōe feriēda eſt et maxi me ſi occaſionē atqꝫ oportunitatem ꝓbuerit · aliqđ flagellū deſup dñi q̇ eos appareat ꝑ ſuis meritis vapula re · ¶ Precepta vero euangelica d̓ dilectōe inimicoꝝ et miſc̄dia impen denda ꝑxis · exhortacōnes qꝫ apl̄i d̓ cibandis vel potandis inimicis non eatenus intelligēda ſūt · ut peccādi relaxetur impunitas · ſꝫ ut delinqn̄ti correctō et nature miniſtretur ſub ſidiū · donec ꝑ ſentētiā iudicis adem pta ſpe correctōis maloꝝ tollatur exerciciū · In hoc ergo iubemur dili gere inimicos et miſereri eoꝝ ut de eoꝝ pdicōne doleamus et eoꝝ ſalu tem deſideremus et ꝑ illoꝝ correcti one quotidie laboremus et oremus penitētibꝫ ſolacia impēdamus alter alterius onera portātes · non ut pti naces ⁊ in malo pſiſtētes impunita ti donemus · ſi enim erga penitentes nō ſeueri ſꝫ miſericordes eſſe mone-mur iuxta illud · Noli eſſe nimis iu-ſtus · qꝛ eſt iuſtus q̇ perit in iuſticia ſua · Et iterū · Iudiciū ſine miſc̄dia e rit ei qui nō fecerit miſc̄diam · Itez illud apl̄i in · ij · epl̄a ad corinth̄ · Cui aliquid donaſtis et ego · nam ⁊ ego ſi quid donaui ꝓpter vos donaui · ac ſi ipe xp̄s donaret · ut nō circūueniā mur a ſathana · non eñ ignoramus cogitacōes eius q̇ quos nequit con ſentiēdo decipe facit nimis aſperos · Sicut inqꝫ penitētibꝫ ut dictum eſt

miſericordes eſſe iubemur ſic impeni tentibꝫ et obſtinatis in malo miſeri cordiā impendē ꝓhibemur · ¶ Vnđ ambroſius in libro de officijs ·

De iuſta et iniuſta miſericordia ·

E St in iuſta miſericordia · dein qꝫ in lege ſcptum eſt de quo-dā non miſerebēis illius · et in libris regū legiẗ · qꝛ ſaul otraxit offenſam dei qꝛ miſeratus eſt agab hoſtiū re-gē quē ꝓhibuerat diuina ſententia ſeruari · Itaqꝫ ſi quis latronez filijs depcātibꝫ motus · et lacrimis oiugiſ eius inflexus abſoluēdū putat · cui adhuc latrocinādi aſpiret affectus nōne innocētes tradet exicō · q̇ libe-rat multoꝝ exicia cogitātē · certe ſi gladiū repmit · vincla diſſoluit · lax-at exilium · cur latrocinādi q̄ p̄t cle mētiori via nō eripit vacultatem q̇ volūtatē extorq̄re nō potuit · deinđ ſi inter duos hoc ē accuſatorē ⁊ reū pari piculo de capite decētātes alte-rū ſi nō ꝓbaſſꝫ · alteꝝ ſi eſſꝫ ab accu ſatore ouictus ſi nō id quod iuſticie eſt iudex exequatur ſed miſeretur alterius · aut dānabit ꝓbantez aut dū accuſatori fauet qđ ꝓbare non poſſꝫ adiciet innoxiū · nō poteſt igi-tur hec dici iuſta miſericordia i ipa ecc̄ia ubi maxime quis miſereri de-bet · teneri ꝙ maxime debꝫ forma iu ſticie ne quis a conſortio omūionis crimiationis abſtractus breui lacri mula atqꝫ ad tempus pata · vel etiā in uberioribꝫ fletibꝫ omunionē quā plurimis debet poſtulare tpibꝫ a fa-cilitate ſacđotis extorq̄at · nonne cū etiā vni indulget indigno ad ꝓlap ſionis otagium ꝓuocat vniuerſos · facilitas eñ venie incentiuū tribuit delinquendi · ¶ Item aug · in libro pſalmoꝝ

Nō debemus in mala cauſa pauperi miſereri · Ru ·

N E amiſſo iudicio ſis paupi in mala cā miſericors cuiꝰ ſi parcis ſac cello percutis coꝛ eius et tanto ne-quiorē reddis · quanto iuſtū ſibi fa uere videt · ¶ Idem · **Hominí ē mi ſerandū pctori iraſcendum ·**

D Vo iſta noīa cū dicimus · hō peccator · nō utiqꝫ fruſtra dicūtur qꝛ pctoꝛ ē corripe · ⁊ quia homo · mi-ſerere · nec omnino liberabis hominez niſi eum pſecutus fueris peccatorez huic officio nominis inuigilet diſci-plina ſic cuiqꝫ regenti apta et acco modata eſt · nō ſolū epo regēti ple-bem ſuā · ſed etiā paupi regenti do-mū ſuā · diuiti regēti familiam ſuā marito regenti oiugē ſuā · patri re genti plem ſuā · iudici regēti ꝓuiciā

quare redarguit ſꝫ ecc̄ia iudices q̇ reprimunt gladiū cū alias petat re-os nō occidi ut · ĵ · q · v · c · i · et · c · de occidēdis · ſꝫ dicas ſꝫ loquitur de icor rigibilibꝫ · ibi de corrigibilibꝫ ſic · ĵ · e · q · v · ꝓdeſt

t ¶ Periculo · ꝓpē ſꝫ ūbū qdā ſꝫ dixe rūt ꝙ in cā crimi-nali nō eſſet miti-us agendū cū reo ꝙ cū actore qđ nō oceđo vt · xxxv · q · ix · veniā · in ſi ·

v ¶ Cōmunionis · rerū quibꝰ eſt ſuſ penſus non intelli gas ſꝫ de ſnīa excō mūicacōis · naz ibi ꝓpter periculum nō ē differēda ab ſolutio · nam qñqꝫ fit abſolutio a iu-dice nō ſuo · vt eẋ de ſen · excō · ſacro extra de ap · qua fronte · niſi velis intelligē in eo ca ſu qñ ꝓpē otumaciam detinetur ali quis diutius in ex cōicacōe · xi · q · iij · qui iubente ·

x ¶ Facultas · ve rium eſt ꝙ de iure non dat ſed de fa-cto ſepe dat et ſic nō obſtat · i · q · vij exigunt

N E amiſſo iu diciō · i · ordie iuris

z ¶ Sacello · id ē pauptati · Io ·

D Vo iſta · hō · ſic · lxxxvi · di · odio ·

b ¶ Officiō · corre-

c ¶ Nō cionis · minis · i · ſm ꝙ ali q̇s noiatur vel p̄-latus vel pr̄ vt o-ſtēdit ꝑ exempla ·

d ¶ Epō · ex ſꝫ · c · et ex illo · s · e · ita · cōſueuit dici ꝙ ſi peccauerit i te fra ter tuꝰ ad ſolos il los ſpectat qui ex ptāte aliq̇ pn̄t pu nire ſꝫ ēte ſꝫ nō lo q̇tur d̓ denūciacōe ſꝫ de correctōe tm̄ ad quā etiā alij te nētur q̇ enūantꝛ ſꝫ nā vicinꝰ tenetur corrigē vicinū ſuū ut · ĵ · e · q · v · nō pul tes Itē q̇libꝫ tene tur aliū oculte cō ripe ut eẋ d̓ hē · cū ex iniūcto · circa fi ·

e ¶ Familiā · C · d̓ emēđ · ꝓpinquoꝝ · ꝑſona ·

f ¶ Marito · s · vij

·q·i·ſic·alterius· ·s·xxiij·q·iij·placuit·

a ¶ Quibꝰ·s·xlij·di·quieſcamus·

Ille gladiuz accipit iniuſte·

¶ Poteſtate·nã ptãs gladij tm̃ a pn̄cipe habetur· ut·s·e·q·i·militare·et·q·ij·c·i·

¶ Porro·ieronimi·s·e·qui ſcd̄m carnem·

ſuã regi regẽti gentẽ ſuã· Et paulo poſt· Ita nulli homi claudẽda eſt miſcd̄ia ſic nulli pctori impunitas ẽ laxanda· Hinc itaqꝫ intelligendum eſt ꝙ nunq̄ ſit ꝯtemnenda elemoſina q̄ quibuſqꝫ paupibus iure humanitatis impendit· qñ quidem dominus ſubleuauit indigentiam pauperũ etiã hijs loculis quos ex opibꝫ implebat alioꝝ· et paulo poſt· non ergo ſuſcipiamus pctores ꝓpter hꝯ ꝙ ſũt pctores·ſꝫ tñ eoſ̄ꝑos qꝛ et homines ſũt hũane ꝯſideracõe tractemus·pſequamur in eis ꝓpriã iniquitatẽ·miſereamur ꝯmunẽ naturam· Itẽ illud euangelij qđ obicitur qui gladio uſus fuerit gladio cadet· Aug̃·in libro ſcđo ꝯtra manicheos rñdet ita dicẽs **Qui dicat̃ accipere gladiũ**

Ille gladiũ accipit q̄ nulla ſupiori ac ꝉmia ptãte vł iubẽte uł ꝯcedẽte in ſang̃ne alicuiꝰ armat̃· ¶ Porro illđ iero· q̊ eccĩa negat̃ aliquẽ pſeq̄ ñ ita intelligẽdũ ẽ ut gñaliter eccĩa nullũ pſequatur ſꝫ ꝙ nullũ iniuſte pſequat̃· Non em̃ om̃is pſecucõ culpabilis eſt ſꝫ racionabiliter hereticos pſeq̄mur ſicut ⁊ xp̄s corpaliter ẽ pſecutus eos q̊ſ de tẽplo expulit· ¶ Vnde aug̃· ait vincẽtio donatiſte **Poteſtatis officio utiliter inq̄eti corrigũtur**

Nimiũ ſũt inquieti quos p ordinatas a deo ptãtes ſeculares cohiberi atqꝫ corrigi michi non videt̃ inutile·nam de multoꝝ iam correctione gaudemus· Et poſt pauca· Si enim quiſqꝫ inimicũ ſuuz piculoſis febribꝫ freneticũ factũ currẽ videret in p̄cipiciũ·nonne tunc potiuſ malũ ꝓ malo reddẽt ſi ſic ire eũ permitteret·q̄ꝫ ſi corrigendũ curandũ qꝫ ligaret·et tñ ei tũc moleſtiſſimꝰ et aduerſiſſimus vidẽtur·qñ utiliſſimus et miſericordiſſimus extitiſſꝫ Sꝫ plane ſalute reparata tanto vberius ei gratias ageret quãto minus ſibi pepercilſe ſenſiſſet· Et poſt pauca· At quibuſdam iſta nõ pſũt nũq̄đ ideo negligẽda eſt medicina qꝛ nõnulloꝝ ẽ inſanabilis peſtilẽtia Itẽ poſt pauca· Nõ ois q̄ pcit amicus ẽ·nec ois qui v̄berat inimicus Meliora ſũt vulnera amici q̄ꝫ blanda oſcula inimici· Melius eſt cũ ſeueritate diligẽ q̄ꝫ cũ lenitate decipere· Vtilius eſuriẽti panis tollitur ſi de cibo ſecurus iuſticiaꝫ negligat quam eſurienti panis frangitur vt iniuſticie ſeductus acq̄eſcat· Item poſt pauca· Putas nemimẽ debẽ cogi ad iuſticiã cũ legas p̄rem̃ familias dixiſſe ſeruis·quoſcũqꝫ inueneritis cogite intrare· cum legas ip̄m p̊mo ſaulũ poſtea paulũ ad veritatem ꝯgnoſcendã et tenẽdam mag̃ violẽtia xp̄i cogẽtis eſſe compulſũ Itẽ poſt pauca· Et cũ noueritis furem aliqñ auertẽdis pecoribus pabulũ ſpargẽ·et aliqñ paſtorem flagello errãtia pecora reuocare· Itẽ Si ſemp eſſꝫ culpabile pſecucõnem facere·non ſcriptũ eſſet in ſanctis libris Detrahẽtẽ ꝓximo ſuo occulte hunc pſequebar· Aliqñ ergo et qui eã patitur iniuſtus ẽ ⁊ qui eã facit iuſtus eſt·ſꝫ plane ſepe ⁊ mali pſecuti ſũt bonos ⁊ boni malos·illi nocendo p iniuſticiã·illi cõſulendo p diſciplinã·illi immanit̃·illi tẽperãter·illi ſuiẽtes cupiditati illi caritati· Naꝫ qui trucidat non ꝯſiderat quemadmodũ ſecet·qui vero ſanare vult cõſiderat· Ille enim pſequitur ſanitatem·ille putredinẽ· Occiderũt impij ꝓphetas·occiderũt impios ⁊ ꝓphe· Flagellauerũt iudei xp̄m· iudeos flagellauit ⁊ xp̄s· Traditi ſũt ap̄li ab hom̃ibꝫ hũane ptãti·tradiderunt apoſtoli hoies ptãti ſathane· In hijs om̃ibꝫ quid attẽditur niſi quis eoꝝ ꝓ veritate quis pro iniquitate quiſ nocẽdi cauſa quis emendãdi· ⁊ paulo poſt· Conſtãtinus impator ꝯſtituit ut res ꝯuictoꝝ ⁊ vnitati ꝑtinaciter reſiſtentiũ ſiſco vendicarentur ⁊ poſt pauca· Certe nullius crimen maculat neſciẽtez· Itẽ facta nocentẽ q̄ inocentibꝫ đmõſtrari vł ab inocentibꝫ credi non pñt non coinquinant quenq̄ꝫ ſꝫ ꝓpter innocentiũ cõſortiũ etiã ꝯgnita ſuſtinent̃· Non enim ꝓpter malos boni ſũt deſerendi ſꝫ ꝓpter bonos mali ſũt tolerãdi· ſic tolerauerũt ꝓphete ꝯtra quos tãta dicebãt·nec ꝯmũiones ſacroꝝ illiuſ populi relinquebãt· ¶ Idẽ donato p̄ſbro **Heretici ad ſalutez ẽẽ inuiti c̃hendi ſunt**

Diſplicet tibi ꝙ t̃xeris ad ſalutez dei·cũ tñ multos nr̄os tu ad ꝑnicem traxeriſ Quid em̃ volumus niſi te ꝯp̄hendi ⁊ p̄ntari et ſeruari ne peas·qđ aũt in corpe leſus es ip̄e tibi feciſti q̄ mox iumento tibi admoto uti noluiſti et te g̃uiter ad terrã colliſiſti·nã utiqꝫ alius q̊ adductus eſt tecuz collega tuus et illeſus venit qꝛ talia ip̄e ſibi non fecit·ſꝫ neqꝫ hec putas tibi ſieri debuiſſe q̄ neminem extimaſ cogendũ ad bonũ· Attenđ q̊đ dicat ap̄luſ Qui ep̄atũ deſiderat bonũ opꝰ ꝯſiderat· ⁊ tñ multi ut ep̄atũ ſuſcipiãt tenent̃ inuiti ꝑducũtur includunt̃

Nimiũ·nõ ois et·v·q·v·ñ om̃is·

f ¶ Tollitur·s·e duo ꝯtra·

g ¶ Cogi·s·xlv·di·c·ij·ꝯt̃·So·ab inicio nemo cogẽdus ẽ ad bonũ ſed aliq̊s cogitur pſeuerare in eo qđ incepit ut·ꝭ·e·q·v· ad ſidem·nec obuiet qđ đꝛ de paulo qui ab ĩicio fuit coactus·nam hꝯ argumentatur a minori· id eſt ex quo paulus ab inicio fuit coactus ergo alij poſſunt ex poſtfacto cogi·

h ¶ Et mali·vt iſmahel iſaac·et ſaul et dauid·

i ¶ Boni malos· ut helias quinquagenarios

k ¶ Et ꝓpheta ut moiſes egiptium ut·s·e·q·iij·nõ inferenda·

l ¶ Nocendi cauſa·q·diceret plꝰ cauſaz facti q̄ꝫ factũ ꝯſiderabimus· ut·ꝭ·e·q·viij·occidit·

m ¶ Conſtitui·C de hẽti·arriani· Johannes·

n ¶ Certe·s·e·q̄ꝫ magnum·

Diſplicet·alius·ar·optimũ ꝙ ex quo vnꝰ ſecure p̄t venire ad iudiciũ ergo ⁊ alter· ſic extra de electione bone· in ſi·ſil'r dicit lex ex quo tutor ſuaz pecuniam bene collocauit ergo et pecuniã pupilli potuit collocaſſe·ff· de admi·tu·tutor ·§·i·ſil'r ex quo res tuas cõſeruaſti et res tibi commodatas cõſeruare debuiſti·ff·cõmođ· ſi ut certo·§·ꝯmodatũ·in ſi·tñ hꝯ argumentatio fallit nam licet aduerſarius meus qui etiam venire nõ poterat venit non ſequitur ideo qđ ego tenebar venire·ff·de arbi·l· ſi cũ dies·§·pent̃·

o ¶ Inuiti· quid ergo eſt ꝙ dicit ꝙ nemo cogitur creſcere inuitꝰ ut ·lxxiiij·di·geſta ⁊ ·c·ubi·ſed ibi loquitꝛ cũ malo zelo quis cogitur· tñ hec eſt veritas ꝙ ſi aliq̊s ſp eſſet nolens non deberet cogi·de·hꝯ no ·viij·q·i·in ſcripturis·

a ℭ Sed ec latā·ſ·xlv· di·§·ſalo= mon·

b ℭ Negli= gentes ·vt ·lxxvi·di· ·c·i·et vlt·

c ℭ Quo morereris· bona illoꝝ qui ſeipſos interimunt fiſco appli= cātur ſi ꝓpē oſcientiam delicti h̄ fa ciunt·ſecuſ ſi ꝓpter im patientiam alicuius do loris vt·ff· de bo·eoꝝ qui ante ſē tē·mor·ſibi conſci·l·pe= nl·

d ℭ Debui ſti·vt ·ī·c· ſi nō lz·et·c ·nō ē nr̄m· et de cō·di· ·ij·p̄ma·

e ℭ In vias id eſt here= ſes et ſciſ= matā·

patiūtur mala q̄ nolūt· donec eis aſſit vo= luntas ſuſcipiēdi boni opis quantomagis vos ab errore pnicioſo in quo vobis inimi ci eſtis· trahendi eſtis et ꝓducendi ad ve= ritatez vel ↄgnoſcendā vel eligendā nō ſo lū ut honorē ſalubriter habeatis ſed etiaz ne nequiſſime peatis· Dicis dn̄m dediſſe li berūm arbitriū· ideo non deberi cogi hoiez ad bonum· Quare ergo illi de quibꝫ ſupra diximus coguntur ad bonū· Attēde ergo et ↄſidera ꝙ non ideo voluntas bona miſe= ricorditer impēditur· ut mala voluntas hois diligatur nam quis neſciat nec dam nari hominez niſi merito male volūtatis· nec liberari niſi bonam habuerit volūtatē non tn̄ ideo qui diligūtur male ſue volūta ti impune ⁊ crudeliter pmittēdi ſūt· ſz ubi poteſtas datur et a malo ꝓhibēdi ⁊ ad bo nū ſūt cogendi· Nam ſi mala volūtas ſem p ſue pmittēda ē libertati· quare iſrłite re cuſantes et murmurātes tā duris flagel= lis a malo ꝓhibeātur et ad terrā ꝓmiſſio nis ↄpellebātur· ſi vero volūtas mala ſem= p ſue pmittēda ē libertati ·quare paulus nō eſt pmiſſus uti peſſima voluntate q̄ pſe quebatur ecc̄iam ſz ꝓſtratus eſt ut cecaē tur et cecatus eſt ut mutaretur· ⁊ muta= tus ē ut mittētur· et miſſus ē ut qualia fe cerat ī errore talia p veritate pateret̄· Si volūtas mala ſp ſue ē pmittēda libertati q̄re monetur pr̄ in ſcp̄turis ſanctis filium durū corripe nō ſolū verbis ſz etiā latera eius tondere· ut ad bonā diſciplinam coa ctus ac domitus dirigatur Vn̄ idem dicit ſalomō· tu pcutis eū vga aiaz aūt eius li beras a morte· Si autē mala volūtas ſem p ſue pmittēda ē libertati· q̄re corrigūtur negligētes paſtores et dicitur eis· erran= tem nō reuocaſtis· pditū nō requiſiſtis et vos oues xp̄i eſtis· caracterem dn̄icū por= taſtis in ſacro qđ accepiſtis· ſz erratis et peritis· Nō ideo vobis diſpliccam9 quia reuocam9 errātes ⁊ q̄rimus pditos· Me lius em̄ facimus volūtatē dn̄i monentis ſi vos ad ouile eius redire cogamus ꝙ con ſentiamus volūtati errātiū ut pire vos p mittamus· Noli ergo iam dicē qđ te aſſi= due audio dixiſſe· ſic volo errare ſic volo perire· Melius h̄ oino non pmittimus q̄n tū poſſu mus· mō ꝙ te in puteū quo more ris miſiſti utiqꝫ libera volūtate feciſti· Sz ꝙ crudeles eſſent ſui dei ſi huic male volū tati tue te pmitterent et nō te de illa mor te liberarent· Quis eos nō merito culpa= ret quis nō impi os recte iudicaēt ⁊ tamē tu te volens in aquā miſiſti ut morereris· illi te nolentē leuauerūt de aqua ne more= reris· tu feciſti ſm volūtatem tuā ſz ī pni= ciē tuā· illi ↄtra volūtatē tuā ſed ↄtra mō tem tuam· Si ergo ſalus iſta corpalis ſic cuſtodiēda eſt ut etiā in nolentibꝫ ab eis qui eos diligūt ſuetur· quantomagis nō

minus illa ſpūalis in cuius deſercōe mors etn̄a metuitur quanqꝫ et in iſta morte ꝙ tu tibi ipē voluiſti inferre nō ſolū ad tps ſz etiā in eternū moreretis· qꝛ ⁊ ſi nō ad ſa lutē nec ad ecc̄ie pacē· non ad corpis xp̄i vnitatē· nō ad ſcām et indiuiduā carita= tē ſz ad mala aliq̄ cogereris nec ſic tibi ip ſe mortē iferre debuiſti· Cōſidera diuinas ſcripturas et diſcute quātū potes et vide vtrū h̄ fecerit aliqs aliq̄n iuſtoꝝ atqꝫ fi deliū cū ab eis tanta mala ppeſſi ſūt qui e os ad interitū nō ad vitā quo ↄpelleris a digebāt· ⁊ poſt pauca· Repetis ſic audio qđ in euāgelio ſcriptū eſt· receſſiſſe a dn̄o ſeptuagita diſcıplos· et arbitrio male ſue atqꝫ impie diſceſſionis fuiſſe pmiſſos cete riſqꝫ duodeci qui remāſerāt fuiſſe reſpōſū nūquid et vos vultis abire· et nō attēdis qꝛ tūc primū ecc̄ia nouello germine pullu labat· nondū ↄpleta fuerat illa ꝓphetia· et adorabūt eū oēs reges terre oēs gen tes ſuiēt ei· Qđ utiqꝫ quantomagis īplet̄ tanto maiore vtitur ecc̄ia ptāte· ut nō ſo lū inuitet· ſz ec̄ cogat ad bonū· h̄ dn̄s ſig= ficare volebat qui quāuis magnā haberet ptātē pus tn̄ elegit ↄmendare hūilitatē· h̄ et in illa ↄuiuij ſiītudine ſatis euidēter oſtēdit ubi miſit ad inuitatos ⁊ venire no luerūt· et ait ſeruo· exi cito ī plateas et vi cos ciuitatis et paupes ac debiles cecos et claudos introduc huc et ait ſeruus dn̄o factū ē ut impaſti et adhuc locus ē· et do minus ſuo ait· Exi in vias et ſepes et cō= pelle intraē ut impleatur domus mea· Vi= de nūc queādmodū de hijs qui p̄mū vene= rāt dictū eſt introduc eos· nūc dictū ē cō pelle· ita ſignificata ſunt ecc̄ie primordia adhuc creſcētis ut eſſent vires etiā ↄpel= lendi· ℭ Idē ſup iohannem·

Quando vult deus ↄcitare poteſtateſ adūſus hēticos adūſus ſciſmaticoſ adūſus diſſipatores ecc̄ie· aduerſus blaſ= phematores et exſufflatores xp̄i baptiſmi nō mirētur· qꝛ deus vocitat ut a zara ver= beret̄ agar· cognoſcat ſe agar· ſuā ponat ceruicē· q̄ cū hūiliata diſcedēt a dn̄a ſua occurrit ei angelus et dixit· quid tibi ē a gar ācilla ſare· cū ↄqueſta eſſz de dn̄a q̄d audiuit ab angelo· reūtere ad dn̄am tuā ad h̄ ergo affligitur ut reūtatur· qꝛ ꝓleſ eius ſic iacob cū fratribꝫ hereditatē tene bit· Mirātur aūt qꝛ ↄmouēt ptātes xp̄i ane ↄtra diſſipatores deteſtandos ecc̄ie· ſz ſi nō ↄmouerētur quō redderēt rōnem de impio ſuo deo· Intēdat caritas vr̄a q̄d dicā· qꝛ h̄ ptinet ad reges ſeculi xp̄ia nos ut tpibꝫ ſuis peccatā velit matrē ſuā ecc̄iaz hr̄e· vnđ ſpūaliter nati ſūt· Et pau lo poſt· Nabuchodonoſor rex decreuit di= cens· Quicūqꝫ dixerint blaſphemiam in đ um ſidrac miſac et abdenago in interitū erūt et domus eoꝝ in diſpſionē Ecce quō

a Quando vult· ut a zara· id eſt ecc̄ia·

ℭ Agar· id ē ↄuēti= cula hereti coꝝ·

b ℭ Here= ditatem· ut ·xxxij·q·iiij· recurrat· ſed·ī·xxxij· ·q·iiij·dicat ↄtra· ſed h̄ de celeſti i= bi de heredi tate terre= na·

c ℭ Pacatā ad h̄ enim ↄſtituti ſūt pncipes vt tue antur· eccleſias ut ·ī·c·q·v· principes· et ſi nolue= rint tueri pn̄t excōi= cari· vt·ī·c· ·q·v· admi niſtratores·

d ℭ Matrē· ·s·xij·q·ij· qui abſtule rit ·et·xx= xij·q·iiij·re currat·

alienigena rex ſeuit ne plaſphemetur deus
iſrahel·qui potuit tres pueros de camino
ignis liberare·et tñ nolūt ut ſeuiāt reges
xpiani quia exufflāt xpus a quo nō tres
pueri ſꝫ orbis terrarū cū ipis regibꝫ a ge
henna₂ igne liberātur·et infra· Quō er=
go et iſti reges nō moueātur qui nō tātū
tres pueros attendūt liberatos de flāma
ſed ſeipos de flāma gehenne quādo vident
xpm a quo liberati ſūt exufflari i xpianis
qn̄ audiūt dici xpiano dic te nō eſſe xpia
nū·talia facē volūt ſꝫ tñ talia pati nolunt
nam videte qualia faciūt et q̄lia patiunt
occidūt aīam·affligūtur in corpe·ſempit
nas mortes faciūt et tpales ſe ppeti ꝯque
rūtur· ❡ Idē contra petilianū Eccleſia

Qui peccat nō rōe hereticos pſequit·
peccat legis auctē ſꝫ ꝯtra legis au=
toritatē· Quia vero interogas q̄ ſit racō p
ſequēdi viciſſim te interogo· cuius ſit vox
in pſalmo dicētis·detrahentē ſecreto pxio
ſuo hūc pſeq̄bar· Quere itaqꝫ cām et mo
dū pſecucōis et noli tāta impitia malo₂
gn̄aliter reprehendē pſecucōes·nō eīm pſe=
quimur vos niſi queadmodū veritas pſeq̄
tur falſitatē· Item petilianus dixit·ſi apli
pſecuti ſūt aliquē ā aliquē tradidit xpus
aug̃·rn̄dit· Poſſem quidem dicē ipm ſa=
thanā omibꝫ hominibus malis eſſe peiorem
cui tñ tradidit apls hoiem in interitū car
nis ut ſpūs ſaluus ſit i die dn̄i nr̄i xpi ihu·
Itē alios de quibꝫ dicit·Quos tradidi ſa
thane ut diſcant n̄ plaſphemare· Et dn̄s
flagellatos expulit de templo improbos
mercatores vbi et ꝯnexū ē teſtiomū ſcp=
ture dicētes·zelus domus tue ꝯmedit me
Ecce iuenimus aplm traditorē xpm pſe=
cutorē·q̄re p violētiſſimas turbas etiam
improbi eſtis ultro ecc̄ijs catholicis vbi
potueritis aduertē qd innumerabilibꝫ exē
plis res ipa indicat· Sed dicitis vos loca
vr̄a defendē et reſiſtē fuſtibꝫ ⁊ cedibꝫ qui
buſcūqꝫ poteritis· Quare non audiſtis ibi
vocē dn̄i dicētis·ego aūt dico nō reſiſtere
malo ā ſi fieri p̄t ut aliqn̄ recte p vim reſi
ſtatur corpaliter violentis·nec ideo p̄cep
tum violetur ꝙ audiuimus a dn̄o ego au
tem dico vobis nō reſiſtē malo· cur non e
tiam hoc fieri p̄t ut pordinatas et legiti=
mas ptātes de ſedibꝫ q̄ illicite uſurpātur
vel ad iniuriā dei retinentur pius expellat
impiū et iuſtus iniuſtū· Neqꝫ eīm eodē mō
pſecucōem paſſi ſūt pſeudo ꝓphe ab helia
quomō ipe helias a rege nequiſſimo · aut
qꝛ flagellatus eſt dn̄s a pſecutoribus paſ

ſiōibꝫ eius ꝯparādi ſūt quos ipe flagella
tos de templo eiecit· Reſtat ergo ut nichil
aliud relinquēdū eſſe fateamini niſi utruꝫ
iuſte an impie feceritis· Nō miremini ſi nō
deſūt miniſtri dei p quos flagellemini· qꝛ
pſecutionē patimini nō a nobis ſꝫ ſic ſcri=
ptū eſt ab ipis factis vr̄is·et infra· De p
ſecucōne vr̄a querela ſedabit̄·ſi cogitetis
p̄us ⁊ intelligatis·nō oēꝫ pſecucōꝫ eē cul
pabilē·alioqui nō laudabiliter diceretur
detrahentē ſecreto pximo ſuo hūc pſeque
bar· Nam et quotidie videmus filiū de pr̄e
tanꝙ de pſecutore ſuo ꝯq̄ri ⁊ ꝯiugē d ma
rito ⁊ ſeruū de dn̄o ⁊ colonū de poſſeſſore
⁊ reū de iudice ⁊ militē uł ꝓuinciālē d du
ce vel rege·cū illi plerūqꝫ ordiātiſſima po
teſtate hoies ſibi ſubditos p terrores leui
um pena₂ a grauioribꝫ malis ꝓhibeant
atqꝫ ꝯpeſcāt· Plerūqꝫ aūt a bona vita et
a bonis factis ſeuiēdo et minando deterre=
ant·ſꝫ cū a malo ⁊ illicito ꝓhibeant corre
ctores ⁊ ꝯſultores ſūt·cū aūt a bono et
licito pſecutores ⁊ oppreſſores ſūt· Culpā
tur et qui ꝓhibēt a malo·ſi modū pcc̄i mo
dus correctōnis excedat· ❡ Ideꝫ in epla
ad vincentiū A regibꝫ terre cōtra inimi

Non cos ſuos auxiliū petit eccleſia·
inuenit exēplū in euangelicis ⁊ apo
ſtolicis lr̄is aliquid petitū a regibꝫ terre·
p ecc̄ia ꝯtra inimicos ecc̄ie· Quis negat
nō inueniri ſꝫ nōdū implebatur illa ꝓphe=
tia·et nūc reges intelligite erudimi oēs
q̄ iudicatis terrā·adhuc eīm nō implebat̄
illud qd in eodē pſalmo paulo ſupius legi
tur· Quare fremuerūt gētes et ꝑli medi
tati ſunt inania· Aſtiterūt reges terre et
pn̄cipes·ꝯue·in vnū ⁊c· Verūtñ ſi ſc̄a p̄te=
rita in ꝓpheticis libris figure fuerūt futu
ro₂ in rege illo qui appellabatur nabu=
chodonoſor utrūqꝫ tēpus p̄figuratum eſt
et qd ſub aplis habuit ⁊ qd nūc hꝫ ecc̄ia·
Tpibꝫ itaqꝫ aplo₂ et martirū illud iple=
batur qd figuratū eſt·qn̄ rex memoratus
pios ⁊ iuſtos cogebat adorare ſimulacrū
et recuſantes mittebat in ignē·nūc illud
impletur qd paulo poſt in eodē rege figu=
ratum eſt cū ꝯuerſus ē ad adorādū deū ve
rū·decreuit in regno ſuo ut quicūqꝫ plaſ=
phemaret deū ſydrach miſac ⁊ abdenago
penis debitis ſubiaceret· Prius ergo tps
illius regis ſignificabat p̄ora tpa regū inſi
deliū quos patiebantur p impijs xpiani·
poſterius aūt tēpus eiuſdem regis ſignifi
cabat tpa regum fidelium quos patiunt
impij p xpianis· Sed plane in eis qui ſub

---

a ❡ Temporales·uides ergo ꝙ heretici ſunt occidendi primo tamen ſūt ammonendi·ut·ꝫ·e·non inuenitur·in ſi·ꝫ·q·v·ſi audieris· qualiter ſit cogendus dixi·xxiiij·q·i·que domus·

Qui· peccat legis·ſic·xiiij·q·v·dixit ar·cō ē·xxxiij·q·v·noluit·

c ❡ Detrahentē· quaſi dicēt manifeſte vos poſſumus pſequi nō latenter·

d ❡ Si· id ē an·

e ❡ Tradidit·ſic nos tradimus hereticos pn̄cipibus·

f ❡ zelus·ſꝫ p̄t poni in bona vel mala ſignificacōne·

g ❡ zelus·id ē indignacio quā habuerit erga eos pro domo tua et quia dehoneſtabant templum tuuꝫ·i·q·iij·c·ſaluator·⁊·penſandum·

h ❡ vel zelus·id eſt amor quē habui ad templum·

i ❡ Comedit me·id eſt fuit michi cā inuidie ꝓpter quam occiderūt me·

k ❡ Traditorē·id eſt tradentem Johannes

l ❡ Exemplis·multa habes exempla vbi xp̄us fuit pſecutus aliquos ut·s·e·nimiū·et·c·diſplicꝫ· ꝯſus huius lr̄e·heretici obiciebāt aug̃·

m ❡ Ego aūt·talis ē ſens ꝙ eccleſia eos pſequātur ꝯtra p̄ceptū dn̄i qui dixit nolite reſiſtē malo aut ſi fieri p̄t ⁊c·eandem auctem retorq̄t auguſtinus in eos quia ipi ꝯtra ſꝫ faciebat cū ipi cedibꝰ ⁊ fuſtibꝰ reſiſtebant·ſed ad hoc ipi nitebant quia ſꝫ faciabāt ſine offenſione huiꝰ

p̄cepti defendendo ſe ⁊ ſua·dicit ergo auguſtinꝰ ꝙ multo magis p legitias·poteſtates poſſumus eos repellē de ſuis ſedibꝫ

n ❡ Dico vobis·id eſt in vos idem retorqueo·

o ❡ Malo·id eſt p malum·

❡ Qd audiuimꝰ·ut ipſi dicūt·

p ❡ Poteſtates vult dicē aug̃·ꝙ q̄ auctē iudicis expellit aliquē i poſſeſſione ſua ꝙ iuſte poſſideat ſic·ff·d ac quir̄·poſ·iuſte·et·ff ꝙ metꝰ cā·l·iij·

q ❡ Eo mō qꝛ helias iuſte et illi iniuſte·s·e·§·ſꝫ obicitur·

r ❡ A rege·achab·

s ❡ Sed ſic ſcriptuꝫ ē·in libro ſapientie·

t ❡ Secreto·id eſt in abſentia·

v ❡ Cōq̄ri·ſm cancēs ꝙ filius p̄t cōqueri de pr̄e vt no·ij·q·vij·queritur·⁊ ꝫ·e·ſi ecc̄ia

x ❡ Modꝰ ſi eīm p̄latꝰ excedit modū in corrigendo depoi p̄t·xlv·di·cū h̄tis nō tñ ꝓpē hoc debet petere veniam·a ſbditis q̄s correxit·ut·lx xxvi·di·c·quando·

a Non inuenitur·hec ſūt verba heretico₂· ❡ Pro eccleſia·paulus tñ in ſua pſona petijt ut·s·q·iij·maximianus·

b ❡ Nabuchodonoſor·s·xvij·q·iiij·miror·de pe·di·i·q̄obrem·

c ❡ Patiebantur·tūc tpis pſequebātur impij xpianos·mō ecōuerſo

d ❡ Rumoribus·ar·ꝙ ꝓpter rumores nō ſit aliq̄s cogendus ſit·ab expurgacōꝫ·vt·xi·q·iij·in cūctis·ex de eo qui cog̃·ꝯ·vx·ſue·ſup eo

¶ Sacrificia. C. de ſacrific. paganoꝝ. l. i.

¶ Potius. id ē plus et ſic ponitur h' dictio potius ex. de ſpon. requiſiuit. hīi enim puniūtur heretici niſi reſipiſcant. ut. s. e. c. qñ vlti. in fi.

SI eccl'ia. dicebant heretici q' eccl'ia potius debēt pati pſecutionē q̄ facē. qd' improbat aug'. exēplo ſare que ſignat ecclīam que pſeq̄batur ancillā. Itē ꝓbat auctē illa pſequar inimicos ⁊ cōprehendam illos ⁊c. Scd'o dicit q̄ndam pſecutionem iuſtam quādaꝫ iniuſtam.

¶ Melius. ꝓpe dr̄ pſequi qui ad malum pſequitur ut. ī. e. q. v. nō vos et ideo dicit melius. id ē ſubtilius vide tñ ex loco illo q' dñs non poſſit facere iniuriaꝫ ſeruo ſuo. ar. s. e. qui peccat. in fi. eque eñ punitur dñs interficiendo ſeruū ſuū ſicut liberū hoiem ut. l. di. ſi qua feia. ⁊ ſicut dico ſm canones q' filius p̄t agere cōtra prēm et ecōuerſo. ut. ij. q. vij. queritur. ſic p̄t dici q' ſuus p̄t agē cōtra dominuꝫ de iniuria ſibi fcā ſi ſine cā ſeuiat in ipm dñs. vel ſi immoderate ſeuiat. ſꝫ aliud ſit ſecūdū leges. C. de emēda ſeruoꝝ. l. vnica. nā et pater agit cōtra filiū cōtumacem. ut. C. de patria ptāte. l. iij.

¶ Faciūt. id facē debent.

¶ Tempibꝰ. cōcorda tpa et cōcordabis ſcripturas ut. ij. q. i. ſi peccauerit et ex tpe loco et pſona debeꝰ cōcordare canones. xxix. di. c. i. et ij. et iij. ſic. xxxv. q. iij. qd' ſcripſi.

¶ Qua homo. et nota q' aliud facit quis in eo q' rex et aliud in eo q' homo. ſic. s. e. duo iſta. et ſic eſt de el'c. q' ſic. in fi. et. c. inter diuſas

xpi noie erant ſeducti a p̄uerſis. ne forte oues xpi ſint errantes ideo ad gregē aliaꝝ reuocāde ſunt. et tēpata ſeueritas et magna manſuetudo ſeruatur ut cohercōe exilioꝝ atq; dānoꝝ ammoneantur cōſiderare q̄d et quare patiātur. et diſcant p̄ponē rumoribꝰ et calūnijs hoim ſcripturas quas legunt. Quis eñ nr̄m vel quis vr̄m non laudat leges ab eis datas aduerſus ſacrificia paganorum. et certe longe ibi pena ſeuerior cōſtituta eſt. Illius quippe impietatis capitale ſuppliciū cōſtitutū eſt. De vobis aūt corripiēdis atq; cohercēdis habita rōne q̄ potius ammoneremini ab errore recedere. q̄ p ſcelere puniremini. ¶ Itē ad bonifacium comitē. **Malos ecc̄ia iuſte pſequit'**

SI ecc̄ia vera eſt ipſa eſt q̄ pſecutionē patit' et non q̄ fecit q̄ratur ab ap'lo quā ecc̄iam ſignificabat ſara qñ pſecutionē faciebat ancille. liberā quippe matrē veram celeſtem ih'rlm id ē veram dei ecc̄iam in illa muliere dicit figuratā q̄ affligebat ancillā. Si aūt melius diſcutiamus magis illa pſequebatur ſaram ſupbiēdo q̄ ſara cohercendo. Illa enim dñe faciebat iniuriā. iſta imponebat ſupbie diſciplinaꝫ. Deinde q̄ro ſi boni et ſancti viri nemini pſecutionē faciūt ſꝫ tm̄modo patiūtur cuius putant in pſalmo vocez eſſe ubi legit'. pſequar inimicos meos ⁊ cōp̄hēdam illos et nō cō. donec de. Ergo ſi verū dicē vel cognoſcere volumus eſt pſecutio iniuſta quā faciunt impij ecc̄ie xpi Iſta namq; beata eſt q̄ pſecutionē patitur ꝓpter iuſticiā. illi vero miſeri qui pſecucōem patiūtur ꝓpter iniuſticiā. Proinde iſta pſequitur diligēdo. illa ſeuiendo. iſta ut corrigat. illa ut euertat. iſta ut reuocet ab errore. illa ut p̄cipitet in errorem. Qd' aūt dicunt qui cōtra ſuas impietates leges iuſtas inſtitui nolūt. nō petiſſe a regibꝰ terre apoſtolos. talia nō cōſiderant aliud fuiſſe tūc tēpus et oīa ſuis cōuenire tēporibꝰ. Quis enim tūc in xp̄m imperator crediderat. Quis enim p pietate cōtra impietatē leges ferēdo ſeuiret. Tūc enim adhuc illud ꝓphēticū implebatur. Quare fre. gē. et po. me. ſūt ina. Aſti. re. ter. et po. cō in vnū ad. d. et adū. xp̄m eius. Nōdū enim agebatur qd' paulo poſt in eodē pſalmo dr̄. Et nunc reges intelligite erudimini qui iudicatis terram. Seruite dño in timore et exultate ei cū tremore. Quō ergo reges dño ſeruiūt in timore niſi ea q̄ cōtra iuſſa dñi fuerint religioſa ſeueritate ꝓhibēdo atq; plectēdo. Aliter enim ſeruit q2 hō eſt. aliter q2 rex ē. q2 hō eſt ſeruit viuēdo fideliter. q2 rex eſt ſeruit leges iuſta p̄cipientes et cōtraria ꝓhibētes cōuenīeti vigoē ſanctiēdo. ¶ Idē. **Exēplo xpi mali ſunt ad bonum cogēdi.**

QVis nos p̄t amplius amare q̄ xp̄s qui animam ſuā po. p. o. ſuis. ⁊ cū petrū et alios ap'los ſolo v'bo euocaſſet. paulū ecc̄ie ſue poſtea edificatorē magnū ſꝫ horrēdū āteā vaſtatorē nō ſolū voce cōpeſcuit. verum etiam ptāte pſtrauit atq; infidelitatis tenebras ſeuiendū ad deſiderādū lumē cordis. ut ſurgēt prius cecitate corpis percuſſit. Si pena illa nō eſſet nō ab ea poſtea ſanaret'. et qñ aptis oculis nichil videbat ſi eos ſanos hr̄et non ad impoſitionem manus ananie ut eoꝝ intuitus aperiretur tanq̄ ſquamas quibꝰ clauſus fuerat inde cecidiſſe ſcriptura narraret Vbi eſt qd' iſti clamare cōſueuerūt. liberū eſt credē vel nō credere cui vim xp̄s intulit quē coegit Ecce hn̄t ap'lm paulū. agnoſcāt in eo prius cogentē xp̄m et poſtea docentē. prius ferientē et poſtea cōſolātem. Mirū eſt aūt quō ille qui pena corpis ad euangeliū coactus intrauit plus illis oibꝰ qui ſolo verbo vocati ſūt i euangelio laborauit. ⁊ quē maior timor cōpulit ad caritatē eius pfecta caritas foras mittit timorē Cur ergo nō cogēt ecc̄ia pditos filios ut redirēt. ¶ Itē cōtra fauſtum **Nō credulitate ſꝫ dilectōe moyſes**

QVid crudele **ꝓpłm flagellauit** moyſes mādauit aut fecit cū cōmiſſum ſibi ꝓpłm ſcē zelans viuo ⁊ vni deo vero ſubditū cupiēs poſtea quē cōgnouit ad fabricandū et colēdū ydolū defluxiſſe mentemq; impudicā pſtituiſſe demonibꝰ in paucos eoꝝ vindicās gladio quos ipē deus quē offenderāt alto et ſecreto iudicio feriēdos voluiſſꝫ mox feriri et in p̄nti ſalubriter terruit et diſciplinā in poſterū ſanxit. Nam eū nulla crudelitate ſꝫ magna dilectōe feciſſe q' fecit q̄s nō in v'bis eius agnoſcat. orantis p pctis eoꝝ et dicētis ſi dimittis illis pctm dimitte. ſinaūt dele me d' libro vite. Sic plane ⁊ ap'ls nō crudeliter ſꝫ amabiliter tradidit hominē ſathane in interitū carnis ut ſpūs ſaluus ſit i die dñi ihēſu. Tradidit ⁊ alios ut diſcerēt nō blaſphemare. ¶ Item innocētius papa.

.ff. q' q̄ſq; vniū. l. itē. ff. qñ ap. ſit. l. i.

QVis nos. ſi pena. q̄ſi diceret ſi nō p̄oeſſiſſet pena non eſſet opus liberacōne.

¶ Cogentē. illd' qd' de paulo dr̄ ſola diuina voluntate factum fuit. nam nullus cogitur recipere fidem ſed ſ'ceptam cogitur retinere. vt. xlv. di. de iudeis. xxxij. q. i. integritas.

QVid crudele. probatur exemplo moyſi eccleſiam non eſſe crudelem ſi hereticos ad ſe veniē cōpellat.

¶ Quis nō in v'bis. ar. ex añcedētibus probari ſequētia. ſic. s. xviij. di. puenit. xxiiij. q. i. cū p bellicā. xliij. di. ſit rector. ff. de l'. i. ſi ſeruus pluriū. in fine.

Queſitū eſt · utrum pec⸗ cent·
b ¶ Aut tormen⸗ ta· de talib⁹ autē an poſſint ꝓmo⸗ ueri habes· li· di · in ſūma·
c ¶ Exercuerunt executores·
d ¶ Protulerunt· ut iudices·
e ¶ Nichil· id ē n̄ d̄ ꝙ peccent quia reuera nō peccāt ſi amore iuſticie faciant· vt· ꝭ· e· q· ·v· ſi· homicidium
f ¶ Vindices· vin dices· id ē iudices
g ¶ Auctore· ſic ·xxvi· di· deinde· ſike· xiiij· q· v· di⸗ xit·
h ¶ Aut diſcipli⸗ na · ꝙ faceremus ſi eos diceremus peccare·

Illud etiā· di ctantibꝫ· ex tra ne cle· vel mo· ſententiam·
i ¶ Dictantibus· id eſt aſſeſſoribus quorū officium cō ſiſtit in libellis di⸗ ctandis· ut· ff· de off· aſſeſſo· l· i· de hoc eni dubitaba tur an aſſeſſor eēt reus qui daret cō ſiliū de morte ali⸗ cuius· vel loquit᷑ de executoribꝫ vl̄ de notorijs·
k ¶ Poſcē· id ē d̄ morte poſtulata ↄſiliū dare·
l ¶ Sꝫ ad iudices hic habes ꝙ gla⸗ dij ptās delegat᷑ qd̄ eſt ↄtra id· ff· de off· ꝓcōſulis· ſolent· ſm legem non poteſt· iudex delegare cauſam criminalē niſi vbi poſſit adeſſe· vt· ·ff· de of· eius cui man· iur· l· i· ſm ca nones ſecus vt h̄

Nō imputatur fidelibꝫ q̄ ex officio ꝗ tormēta exercēt ꝗ capitalē ſn̄iaꝫ fert

Queſitū eſt etiā ſuper hijs qui poſt baptiſmū amminiſtrauerīt aut tormēta ſeua exercuerūt ꝗ etiā capitalē ꝓtulerūt ſentētiam· nichil de hijs legimus a maioribꝫ diffini⸗ tum· Meminerāt eni a deo ptātes has fuiſſe cōceſſas· et ꝓpter vindi⸗ ctas noxiorꝫ gladium fuiſſe pmiſſū et de dei miniſterio eſſe datum in hu iuſmodi vindices· Quō ergo repre hendētur eſſe factū quod auctorē do mino vidētur eſſe ↄceſſum· De hijs igitur ut hactenus ſuatū eſt ſic ha beamus· ne aut diſciplinā euertē ꝗ ↄtra auctem domi venire videamur Ipſis autē in rōne reddenda geſta oīa ſua reſeruabuntur· ¶ Itē ad toletanū epm· Immunis ē dictator a culpa cum legū auctoritas i impios exercet

Illud etc ſciſcitari voluiſti· an pces dictātibꝫ libe rū ↄcedatur ūtiqꝫ poſt baptiſmi re⸗ generacōēꝫ a pn̄cipibꝫ poſcē mortē alicuius vel ſanguinē d̄ reatu· Quā rem pn̄cipes nunꝙ ſine cognicōne ↄcedūt· ſꝫ ad iudices ↄmiſſa ipa vel crimina ſemp remittūt ut cā ↄgni⸗ ta iudicent· qui cū ↄſituri fuerint d̄ legata aut abſolucō ꝗ damnacō ꝓ negocij ꝗlitate ꝓfertur· et dū legū auctas in improbos exercetur· erit dictator immunis ¶ Itē gregori⁹ brunichilde regine francorum·

In correctōne maloꝝ deus oīpotēs placatur

Si quos ergo vio⸗ lētos ſi quos adulteros ſi q̄s fures vel alijs prauis actibus ſtude⸗ re ↄgnoſcitis· deū de eorū correctio ne placare feſtinate· ut per vos fla⸗ gellū pſidaꝝ gentiū qd̄ quantū vi demus ad multaꝝ nationum vindi ctam excitatū eſt non iudicat· ne ſi qd̄ non credimus diuine ulcōis ira cūdia ſceleratoꝝ fuerit actōne con mota· belli peſtis intimat quos de⸗ linquētes ad rectitudis viā dei pre⸗ cepta nō reuocāt· ¶ Idē genando patricio et exarco africe Ecc̄iaſtice religiōis inimici etiā bellis cohercē di ſunt

Sicut excellētiā vr̄am etiaꝫ ex hoſtilibꝫ bellis in hac vita dn̄s victoriaꝝ fecit luce fulge re· ita oportet etiam inimicis ecc̄ie eius oīni viuacitate mentis et corp is obuiare· q̄tinus ei⁹ ex utroqꝫ tri umpho magis ac magis eniteſcat opinio cū et forenſibꝫ bellis aduer⸗ ſarijs catholice ecc̄ie ꝓ xp̄iano pp̄lo vehemēter obſiſtitis· et ecc̄iaſtica p̄ lia ſic bellatores dn̄i fortiter dimica tis· notū ē eni heretice religiōis viros ſi eis qd̄ abſit ſuppetit nocendi licen tia ↄtra catholicā fidē vehemēter in ſurgē · quatinus hereſeos ſue vene⸗ na ad thabē facienda ſi valuerit xp̄i ani corpis membra tranſfūdāt· Co gnouimus eni eos ↄtra catholicam ecc̄iam dn̄o eius aduſante colla ſub rigere· et fidē velle xp̄iani noīs in clinare· Sꝫ eminētia vr̄a conatus e orū ↄprimat· et ſupbas eoꝝ ceruī⸗ ces iugo rectitudinis pmat· Cōci⸗ liū vero catholicoꝝ epoꝝ admone⸗ ri pcipite· ut primatē nō ex ordine loci poſt poſitis vite meritis faciat· qm̄ apud deū nō gradus elegātior ſꝫ vite melioris actō ↄprobat᷑· Ipſe vero primas nō paſſim ſicut moris eſt p villas ſꝫ in vna iuxta eorū ele ctionem ciuitate reſideat· q̄tinus a⸗ depte dignitatis meliori ingenio r̄ ſiſtēdi donatiſtis poſſibilitas diſpo⸗ nat᷑· Ex ↄcilio vero numidie ſi qui d̄ ſiderat ad apl̄icam ſedem venire per mittite et ſi quilibet eoꝝ vie ↄtradi cere putauerint obuiate· Magis er go ꝓfecto excellenti e nr̄e apd̄ cre⸗ atorē gl̄ia ꝓficit ſi p eā diſpſaꝝ ec cleſiaꝝ potuerit ſocietas reſtaurari cū eni largita munera ad noīs ſui ↄſpicit gl̄iam reuocari· tāto largio ra tribuit quāto p eā religionis ſue dignitatē viderit ampliari pſoluen tes pterea pr̄ne caritatis affectum dn̄m petimus quo brachiū vr̄m ad oprimendos hoſtes forte efficiat· et mentē eius fidei zelo velut mucro⸗ ne gladij vibrātis exacuat· ¶ Itē ad eundē· merito fidei belloꝝ paratur victoria·

Si nō ex fidei merito et xp̄iane religionis gr̄a tāta excellērie nr̄e bellicoꝝ actuū eueni⸗ ret pſperitas· nō mirāda fuerat cuꝫ ſciamus hec etiā antiquis bellorum ducibꝫ fuiſſe ↄceſſa· Sꝫ cū futuras deo largiētē victorias nō carnali p uidētia ſꝫ magis oracōnibꝫ pueni⸗ tis fit ut h̄ in ſtuporē veniat ꝙ gl̄ia vr̄a nō terreno ↄſilio ſꝫ deo largien te deſup deſcendat ubi enim merito rū vr̄oꝝ loquax nō diſcurrit opio · q̄ bella vos frequēter appetē nō de ſiderio fundēdi ſanguinis ſꝫ tm̄ dilatā de cauſa rei publice in qua deū co li ↄſpicimus loquit᷑· q̄tinus xp̄i no⸗ men p ſubditas gentes fidei predi⸗ cacōne circūquaqꝫ diſcurreret· Si⸗ cut eni exteriora vos ↄtutū opa e⸗ minētes i hac vita ↄſtituūt· ita ⁊ in t̄na moꝝ ornamēta ex corde mūdo pcedētia in futurā uitā celeſtiū gau dioꝝ parcipatione glorificabunt·

et· ij· q· vij· ſic· ij· ⁊ ext̄ d̄ of· deleg· venerabilis· prin⸗ ceps tamē poteſt delegare cauſam criminalē· ut· ff· d̄ teſtib⁹· l· iij· §· idē diuus·

Si quos· fla⸗ gellū· ar· ꝙ ꝓpter negligētiā paſtoris vel ꝓpter peccata aliquoꝝ mittit de⁹ flagel la ut ·v· i· q· i· ſci⸗ ſcitaris·

Sicut excellē tiā· ordine · nec eſt ↄſiderādū quis maior ſit in loco vel in ordine ſed quis ſit iuſtiō vt· xl· di· non loca· ⁊· c· multi· in ſi· ar ↄtra· xl· di· c· ulti· et penulti·
p ¶ Largiora· ſike ·xvi· q· i· reuertī⸗ mini·

Si nō ex fidei nō miranda· q̄i dicēt in hoc eſt mirādū ꝙ victori am ſolū oīombus obtinetis·
r ¶ Largitis· id ē ibi poſitis·
s ¶ Suſtinetis· id eſt expectatis·

Si ea· differi mus· s· e· ſi is q· s· xxviij · di· quia ſūt culpe·
u ¶ Achor· s· i· q· ·iij· §· Itē pecca⸗ to·
x ¶ Filius· id ē ne pos·
y ¶ Solus· nega⸗ tiue exponitur id eſt vtinam nō pe⸗ rijſſēt plures· ſi· i· ·q· i· iudices·
z ¶ Incubuit· ar· tamen cōtra vid̄ ꝙ potius debuit pcē nocēti ꝙ pu⸗ nire innocentem ꝓpter nocentem ut· xxiij · q · v· deni qꝫ· et· ff· de penis· abſentem·

Q Ą vindicta · idoneus · ar · ꝙ nullus pt eſſe iudex niſi habeat carita tem et manſuetudinē b ¶ Vapulabit · s · v · q · v · non omnis ¶ Paucis · quedā eñ ignorātia ꝓ pte excuſat · vt · xxx · q · i · de hijs · s · di · viij · ꝯſuetudo b ¶ Odiſſe · cum puer non poſſit odio haberi nō pt vt īgᷓ tus extre red ari · vt · C · d iōf teſta · ſi qs in ſuo quod autem · et · s · xlv · di · qui ſincera · ſub tali enim ꝯditōne poſſumus aliquā ducē in vxorē vt fiat xp̄iana · vt · xxiij · q · i · nō oportet · et poſſu mus eos grauioribus penſionibus honorare vt ꝯuertātur · ꝟ · e · q · vi · iā vero · qd ſatis admitti pt · et ſic in talibus ſpūalibꝫ licite ſit pactio vbi agitᷓ de ꝯuerſione a licuius ad fidē · et ſic nō obſtat · i · q · ij · ꝙ pio · Io · Cō · v ·

¶ Para tus · s · e · q · i · parat9 · ¶ Time ret · ꝗ q pe na magis timetur il la eſt ma gis infli genda ſi ue ſit pecu niaria ſiue corporalᷓ · ut · xvi · q · vi · cogno uimus · et · c · d lapſᷓ · ꝛ · ꝟ · e · q · v · proboſt · et expſſe di cᷓ vt li · nō ꝯteſta · qm frequēter · in ſi · ¶ Dimi nueretur · quoſdā ei deus rapit de medio ne malicia mutꝫ itel lectū eoꝝ vt · ꝟ · d pe · di · iiij · ꝟ · verum · b ¶ Sꝫ ꝯ dio · s · e · q · eadem · ꝙ xp̄us · ꝯn tra · ſed ibi ſoluitur · i ¶ Poſt aſcēſionē · illud poſt potius in cludit diē aſcēſionis quā exclu dit · nā ali as non eſ ſet · x · dies · Q uiſ quis verba cre ſconij · l ¶ Inimi cum · s · lx · xxvi · di · ꝯ dio · s · e · q duo iſta nomina · D ebet hō · bñficētie · ar · ꝙ pe cunia poſ ſumus alli cere aliqs ad fidē vt ꝟ · e · q · vij ·

Plurima enim pro paſcendis ouibꝫ beati petri apl'oꝝ p̄ncipis utilitatibꝫ excellētiā vr̄am p̄ſtitiſſe didicimus · ita vt nō parua loca p̄imonij eius ꝓprijs nudata cultori= bus largitis dacoꝝ habitatoribꝫ reſtau= raſſet · Quecūqꝫ igitur illi xp̄ianiſſima mē= te ꝯfertis · hoꝝ retributōeꝫ ꝑ ſpem in futō iudicio ſuſtinetis ¶ Breuitᷓ mōſtratū eſt ꝙ boni laudabilitᷓ pſecuntur malos et ma li dānabiliter pſecūtur bonos · Illud autē apl'i · tu q̄s es q̄ iudicas alienū ſeruū de oc cultis alieni cordis intelligēdū eſt · ꝙ vin dicta inferri poſſit mōſtratū ē · nunc reſtat oſtendē a quo vel qd debet inferri · ꝛ ꝙ ma gis illi diligūtur qui puniuntur q̄ꝫ qui im puniti reliquuntur · qd vtrūqꝫ multoꝝ au ctoritatibus ꝓbatᷓ Ait eñ aug̃ · Ad irā ꝓ

Suocatᷓ deus cū pcc̄a puniri differuntᷓ

Si ea de quibꝫ deus vehemēter offen ditur inſequi vel vlciſci differimus ad ira= ſcendū vtiqꝫ d̄initatis patiētiā ꝓuocam9 Nonne achor filius zare p̄terijt mandatū dñi et ſup oēm ppl'm iſrl'ira eius incubuit et ille erat vnus hō atꝫ vtinā ſol9 piſſet in ſcelē ſuo ¶ Iteꝫ aug̃ · ait de ſmone dñi in mōte

Vindicta q̄ ad correctōꝫ valet pro hibenda nō eſt

Ea vindicta nō ꝓhi betur q̄ valet ad correctionē q̄ etiaꝫ ad miſcdiam ptinet nec impedit illud ꝓpo ſitū quo quiſqꝫ patus eſt ab eo quē corre ctū eſſe vult plura pferre ſꝫ huic vindicte inferēde nō ē idoneus niſi qui odium q̄ fla= grare hoies ſolēt q̄ ſe vindicare deſiderāt dilectōis māſuetudie ſupauerit · Non eñ metuēdū ē ne odiſſe puulū filium parētes videātur cū ab eis vapulet peccās ne pec= cet vlterius · Et recte pfectō dilcōis ipi9 dei p̄ris imitāda nobis ꝓponitᷓ cū in ſequē tibꝫ d̄r · diligite inimicos vr̄os benefacite hijs q̄ oderūt vos ꝛ orate ꝑ hijs q̄ vos pſe cuntᷓ · et tñ de ip̄o d̄r ꝑ ꝓpham · quē eñ di= ligit dñs corripit · flagellat aūt oēm filiū quem recipit · Et dic̄ dñs · ſuus q̄ neſcit vo lūtatē dñi ſui ꝛ facit nō digna plagis va= pulabit paucis · ſuus aūt q̄ ſcit volūtatem dñi ſui et facit non dig̃ plagis vapulabit multis · Ergo nō niſi ip̄e vindicet cui reꝝ ordie ptās ē data · et ea volūtate vindicet q̄ pr̄ filiū ſuum puulū flagellat quē tñ per etatē nō p̄t odiſſe · Hic eñ aptiſſimū exem plū datᷓ · quo ſatis apparet poſſe peccatum amore potius vindicari q̄ꝫ impunitū relin qui · vt illū quē vindicat nō pena miſeꝝ ſꝫ correctōe beatū eſſe velit · patus tñ ſit ſi ꝯ pus ē equo aio pl'a tolerare ab eo illicita quē vult eſſe correctū · ſiue in eo hēat pote ſtatē cohercendi ſiue non habeat · Magni aūt et ſancti viri quanq̄ꝫ optie ſcirēt mor tē iſtā q̄ aiam diſſoluit a corpe formidan= dā nō eſſe · ſm eoꝝ tñ aim qui illā timerēt nō nulla pcc̄a mōte puniertᷓ · quo etiā viuē tibꝫ vtilis met9 incuteretᷓ · et illis q̄ morte puniebātᷓ nō ip̄a mors nocēt · ſed pcc̄m qd augeri poſſꝫ ſi viuerēt diminueretᷓ · non te= mere illi vidicabāt quibꝫ tl'e iudiciū deus parauerat · Inde ē ꝙ helias multos morte affecit ꝓpa māu ꝛ igne d̄initus impetrato qd ꝛ alij multi magni ꝛ diuini viri ſpū eo dē cōſulēdo rebꝫ hūanis nō temē fecerunt De quo helia cū exēplū dediſſent diſcipuli ꝯmemorātes q̄d ab eo fcm̄ ſit ut etiā ip̄is daret ptātēꝫ petēdi de celo ignē ad conſu= mēdū eos q̄ ſibi hoſpiciū non p̄buerāt rep hēdit dñs in eis nō exēplū ꝓphe ſancti · ſed ignorātiā vindicādi q̄ adhuc erat in rudi bus · aiaduertens eos non amare correcti onē · ſꝫ odio deſideraē vidictā · Itaqꝫ poſt= ea q̄ꝫ eos docuit q̄d eſſꝫ diligē ꝓximū tāq̄ꝫ ſemetip̄m · infuſo etiā ſpū ſcō quē decē die bus ꝯpletis poſt aſcēſionē ſuā deſup vt ꝓ= miſerat miſit nō d̄fuertᷓ tl'es vidicte q̄uis multo rarius q̄ꝫ in veteri teſtam̄to Ibi eñ ex maiori pte ſuiētes timoē p̄mebātur · h aūt maxie dilcōne liberi nutriebātur · Naꝫ et v̄bis apl'i petri ananias ꝛ vxor eius ſic in actib9 apl'oꝝ legimus exanimes ceci derūt nec reſuſcitati ſūt ſꝫ ſepulti ¶ Itē au guſtin9 ꝯtra creſconiū grāmaticū

Que veritati ꝯtraria ſunt xp̄ian9 pſequi debet

Quiſquis xp̄ianus qui iniquū pſequi= tur xp̄i eſt inimicus · veꝝ dicis ſi non hoc i illo pſequitᷓ qd xp̄o eſt inimicū · Neqꝫ eñ dñs in ſuo · pr̄ i filio · maritus in cōiuge cū ſint vtᷓqꝫ xp̄iani nō debēt pſeq̄ niſi vicia xp̄iane ꝯtraria veritati · An vero ſi nō pſe= quētur nō rei negligētie merito tenebuntᷓ ¶ Itē aug̃ · ad macedoniū

Queadmodū hō debet diligere ꝓximū ſicut ſeip̄m

Debꝫ hō diligē ꝓximū tāq̄ꝫ ſeip̄m vt quē potuerit hoieꝫ benificētie ꝯſolatōe vel doctrie informatōe vel diſciplie cohertōne adducat ad colēdū deum Itē aug̃ · ad do= natū p̄ſbr̄ū ¶ Mali ſūt ꝓhibēdi a malo ꝛ cogēdi ad bonū ¶ Ex hijs oibus colligitᷓ ꝙ vidicta ē inferēda nō amore ip̄ius vin= dicte ſꝫ zelo iuſticie nō ut odiū exerceatᷓ ſꝫ ut p̄uitas corrigatᷓ Sꝫ cū vindeā aliqñ in feratᷓ dānis reꝝ aliqñ flagellis aliqñ etiaꝫ morte q̄ritᷓ · an ſit pcc̄m iudici vel miniſtro reos morti tradere Q V

Quod autē nulli liceat aliquē occi dere illo p̄cepto ꝓbatur quo dñs

Q uod aūt · nulli ꝫ oc cidere niſi hēat ptā= teꝫ gladij nec tūc ꝫ niſi h faci at amore iuſticie · ut · s · q · ꝓxi · ea vidicta et · ꝟ · e · mi= les Iteꝫ ſi ſpes ē cor rectōis nō debet occi dere · ſed ſi nō eſt ſpes correctio= nis poteſt occidē vel reddere eū inutilē ad malefaciē dum ut · s · q · ꝓx · e i iuſta et · ꝟ · e · c · rex d bet · ſi autē parat9 ſit cōrigi nec occidi dꝫ nec debili tari etiā in membris ut h et · ꝟ · e · c · i · ij · t ij · et h ve ra ſunt ꝙ ſol9 iudex pt occidē ñ ſint · aliq̄ nocturni d populato= res agro= rū vel ſint latrones i ſtratis pu blicis quoſ quilibꝫ pt occidē · vt · C · q̄ ñ li · v nicuiqꝫ ſi= ne iu · ſe vi · l · i · ꝛ · s · q · iij · ſoꝛ titudo vel ñ defēdo occidat a liquē · eꝫ h homici · e · ij · circa ſi · ꝛ · ꝟ · e · cum homo

in lege homicidium ꝓhibuit dicēs· nō occides· Itē i euāgelio· Omīs qui gladiū acceperit gladio pibit· ¶ Itē aug· ad marcellianum comitem de donatiſtis captis·

Mali nō ſūt interficiendi ſ; flagellis emēdandi

Circūcelliones illos et cleri cos ptis donati quos de yponenſi ciuitate ad iudiciū ꝓ factis eoꝝ publice diſciplīne cā deduxerat a tua voluntate cōperi auditos et plurimos eorum de homicidio qd in reſtitutū catholicū preſbiterū ꝯmiſerūt· et de cede innocētij alterius catholici preſbiteri atq; de oculo eius effoſſo et digito p̄ciſo fuiſſe ꝯfeſſos· vnde michi ſollicitudo maxima incuſſa eſt· ne forte ſublimitas tua cenſeat eos tanta legū ſeueritate eſſe plectēdos· vt qualia fecerūt talia patiantur· Ideoq; hijs lr̄is obteſtoꝛ fidem tuā quā habes in xp̄o ꝑ ipius dn̄i noſtri miſericordiam vt h̄ non facias nec omnino permittas fieri· Quāuis enim illorū interitū diſſimulare poſſemus qꝛ non accuſantibus nr̄is ſ; illoꝝ notarijs ad quos tuende publice pacis vigilātia ptinebat p̄ſentati videātur examini· nolumus tn̄ paſſiones ſeruoꝝ dei quaſi in aliene ptis supplicijs vindicari· non ꝗ celeſtis hominibus licētiā facinorum ꝓhibeamus auferri· ſ; hoc magis ſufficere volum⁹ vt viui et nulla pte ſui corporis truncati vel ab inquietudine inſana ad ſanitatis ocium legū cohertōe dirigātur vel a malignis opib⁹ alicui vtili operi deputentur· vocatur quid et iſta damnatio· Sed quis nō intelligat magis bn̄ficium ꝙ ſuppliciū nuncupandū· vbi nec ſeuiēdi relaxatur audacia nec penitēdi ſalutaris medicina ſubtrahit̄· Imple xp̄iane iudex pij p̄ris officiū ſic ſuccēſere iniquitati memineris vt nō in pc̄coꝝ atrocitatibus exerceas vlciſcēdi libidinē· ſ; pc̄coꝝ vulneribus curādi adhibeas volūtatem· noli ꝑdere paternā dilectōnem vel diligētiā ꝙ in ipa inquiſicōne huaſti· quādo tātoꝝ ſceleꝝ ꝯfeſſionē nō extēto eculeo nō ſulcātibꝰ vngulis nō vrētibꝰ flāmis· ſ; ꝟgaꝝ ꝟberibꝰ eruiſti· Qui modus cohertōnis et a magiſtris artiū liberaliū et ab ipis parentibus adhibetur· vt ſepe etiam in iudicijs ſolet ab epis hr̄i· Noli ergo atrotius vindicare ꝗ leuius inquirēdi ꝙ puniendi maioꝛ nc̄c̄itas ē· Ad h̄ enī et mitiſſimi hoīes facinus admiſſum diligēter atq; inſtant̄ examiare debēt vt quibꝰ parcāt inueniāt

¶ Idē marcelliano

Pret ſuppliciū mortis rei puniēdi ſūt

Pena illoꝝ ꝙ uis de tātis ſceleribꝰ cōfeſſoꝝ rogo te vt p̄ter ſuppliciū mortis fit· et ꝓpter cōſciētiam nr̄am ꝛ ꝓpter catholicā māſuetudinē ꝯmendandā· Ipe enī fructus ad nos ꝑuenit ꝯfeſſionis eoꝝ· qꝛ inuenit catholica ecc̄ia vbi erga atrociſſimos inimicos ſ̄uet atq; exhibeat lenitatē· In tanta quippe crudelitate quecūq; p̄ter ſangnem vindicta eoꝝ ꝓceſſerit magna lenitas appaēbit· Quod et ſi modo quibuſdā ex noſtris illa atrocitate ꝯmotis videtur indignū et ꝗſi diſſolutōnis et negliētie ſiℓe tranſactis tn̄ motibꝰ animoꝝ impioꝝ qui recētioribꝰ factis ſolēt turbulēti⁹ excitari egregie luculēta bonitas apparebit· ¶ Idē donato·

Mali ſūt ꝓhibēdi a malo ꝛ cogēdi ad bonum

Nō ſolū eſt qd in tua iuſtitia ptimeſcim⁹· ne forte quicq̄d mali ꝯtra xp̄ianā ſocietatē ab hoībus impijs ingratiſq; ꝯmittitur ꝓfecto grauius eſt ꝛ atrotius ꝙ ſi in alios ꝯmittat̄· Tu quoq; ꝓ immanitate facinoꝝ ac non potius ꝓ lenitatis xp̄iane ꝯſideratōne cenſeas cohercendū· qd te ꝑ ihm̄ xp̄m ne facias obſecram⁹· Et paulo poſt· Ex occaſiōe terribiliū iudicū et legū ne eterni iudicij penas luāt corrigi eos cupimus· nō necari· nec diſciplinā circa eos negligi volumus· nec ſupplicijs quibus digni ſūt cohercer i· Sic ergo pc̄c̄a eoꝝ ꝯpeſce· vt ſint quos peniteat peccaſſe· Et paulo poſt· Proinde ſi occidēdos in hijs ſceleribus viros putatis· deterrebitis nos ne ꝑ opam nr̄am iuditium quidem tale ꝑueniat· quo ꝯpto in nr̄am perniciem licētioꝛe audacia craſſabūtur· neceſſitate nobis impacta et indicta vt etiā occidi ab eis potius eligamus· ꝙ eos occidēdos vr̄is iudicijs inferamus· ¶ Idem

Quies ecc̄ie principū ſeueritate adiuuat̄

Prodeſt ſeueritas vr̄a cui⁹ miniſterio quies adiuuat̄ et nr̄a· ꝓdeſt interceſſio nr̄a cui⁹ miniſterio ſeueritas tpatur et vr̄a· Nō vobis diſpliceat qd rogami a

Circūcelliones· reſtitutū· ꝓpriū nomē eſt ¶ Cōfeſſus· corā laico· et ſic ē ꝯtra· extra de iud· at ſi clerici· in ſi· ſed iſti ꝓpter hereſim ſunt facti de foro eius· ¶ Sollicitudo quia ipe eos accuſauerat licet nō ex noīe· vn̄ timuit ꝗ eſſet reus mortis ipoꝝ· vt· ꝭ· e· vnum in ſi·

¶ Nō facias· ar· ꝗ in criminibus p̄t iudex penā tpare· ar· ꝯt· ij· q· iij· ꝯ· notādū ¶ Intētū· ar· ꝗ iudex ſecularis p̄t cōrigē cleri cos incorrigibiles vt ꝭ· e· ſi a iudicis· ex· de ſen· ex· c· ꝓpendimus· ¶ Sed illoꝝ· iudicum· ¶ Notarijs· id eſt officiatis id eſt q̄ deferūt crimina iudicibꝰ ut· iiij· q· iiij· ꝯ· aliq̄n· ſic teſtes ſinodales deferūt crimina iudicibus· xxxv· q· vi· ep̄s ¶ Seruoꝝ· id ē quas patiūtur ſerui dei· ¶ Et nulla· ꝯ· q· ꝓxi· ē i iuſta ꝯt· ſ; h̄ de corrigibilibꝰ ibi nō ¶ Succēſere· id eſt iraſci ¶ Inq̄ſitione· id ē in inquiſicōne criminum· ¶ Et a magiſtris mgr̄i non incidunt i canonem vdberando cleicū cauſa diſciplīne extra d ſen· excō· ſup eo· dū tn̄ nō nimium ſeuiāt in eū vt ff· ad l· aquil· ꝓceptoris· quibꝰ autē liceat alios caſtigare habes· ꝯ· e· q· iiij· duo iſta· et· vij· q· i· ſic· datur aūt iſta poteſtas patri in filio clerico quouſq; ſacrū ordinē receperit· licet tn̄ ordo n̄ liberet a patria poteſtate· vt· liiij· di· ſi ſeruus· ij· vn̄ maiorē ptātem habet mgr̄ i diſcipulo ꝙ pr̄ i filio cū magiſter adhuc p⁹ ordinē hēat eū i ptāte ꝑ illā doc̄· ſup eo· et ex· e· cū volūtate· h̄ facē p̄t· vt· lxxxvi· di· n̄ licet

¶ Ab epis· nō tn̄ ꝓprijs manibꝰ· at· nec ꝑ laicū· p̄t hoc facere ſed ꝑ clericum ex de ſen· ex· ꝯmūſitatis· eſt ꝗ h̄ ar· ꝗ iudex eccleſiaſticus ꝟgis p̄t punire et ꝗ clerici ꝟgis poſſūt puniri vt· ꝯ· q· v· illi q̄ et· xlv di· cū bt⁹ Pena h̄ dē ꝗ ꝓpt̄ tria poend fit iſtis· tū vi det̄ ecc̄ia leſam hr̄e ꝯſciēt āſi ad enūciacōnem ſuā iſti occidātur· tū ꝓpter ſpē correctionis· tum ꝓpter manſuetudinē ecc̄ie· ¶ Trāſactis· ar· ꝗ executio ſnie in criminie ſiue in cauſā criminali diffe renda ē· xi· q· iij· cum apd· ar· ꝯt· ij· q· i· ſic Nūper ꝯperā nr̄am· i· q̄relas nr̄as ꝛ eſt ar· h̄ ꝗ ſi iudex ſuſpendit aliquē ad q̄relam clerici ꝗ clericus non poſſit ꝓmoueri ut· ꝯ· c· ꝓxi· ꝛ de pe di· i· ꝑiculoſe· et ex d exceſ· ꝑ· ex lr̄is· ar· ꝯt· ꝯ· q· iij maximia⁹ et ꝭ· e· non vos et· ff· de bo· lib· qui cū maioꝛ· ꝯ· i· ꝛ ē expſlū ex· de homici· poſtulaſti· et· c· tua· ¶ Occidi· ar· ē h̄ ꝓ· h· q̄ dic̄ ꝗ cleric⁹ debeat permittē potius ſe occidi ꝙ ipſe occidat ut dixi· ꝯ· e· q i· i pn̄ Prodeſt· et noſtra· mutuū enim p̄ſtant ſibi auxilium ꝭ· e· principes·

¶ Corrigatur· quaſi diceret· ſiue ꝑ ꝟba ſiue ꝑ pecuniā ſiue alio mō non refert· ſic· ꝯ· e· q· iiij· ea vindicta· Johannes·

Quid· puniret· ꝗ h̄ d penitētibꝰ tm̄· vt ꝭ· d pe· di· iij· ꝯ· auctoritas Nā pena quorūdam incipit h̄ ꝛ durat in infinitū vt ꝭ· de pe· di· iij·

q° 7ª

ignis ſuccenſus ē
ſic ↄ̄uerſo qñqȝ
remunerat aliq̄s
temporaliter vt
eos puniat eter=
naliter·vt·xxij·q
·ij·ſi quelibet
a ¶ ffalſum ē·q·
dicēt·ex quo falſū
dixerūt in vno di
cūt in alijs·et hic
eſt ar·ꝙ inſtrum̄/
tū vel teſtimoniū
ſi eſt in vno falſū
ꝫ et in oībꝫ· vt
·s·di·ix·ſi ad ſacꝰ
b ¶ Nō ꝓuenirī·
tunc ſnīa iudicis
xpi ꝓueniretur ſi
quis h̄ plene pu=
nitus eſſet in futu
ro non puniretur·
c ¶ Judicis· id ē
criſti
d ¶ In peccato=
rē punitū h̄ ſuffi=
cienter·
e ¶ Exercende·i
futuro
f ¶ Iſrahelitis·
·i·do iſrahelitaꝝ
g ¶ Leuis· ecce
ꝗ leuē dicit culpā
maledicē deo cuȝ
maius ſit maledi=
cē deo ꝙ̄ ꝑncipi·
ſic·C·ſi q̄s impa·
maledix·l·vna·

R Eos·ꝫ·q·viij
ſi vobis·
i ¶ Defēdat·oēs
fugiētes ad eccle
ſiam tenetur defē
dere vt·xvij·q·
iiij·reū·⁊ h̄ ē ve
rum ſiue ſint rei ſi
ue non niſi in ca=
ſibꝫ·et ex̄ de emu/
nitate ecc̄iaꝝ· in
ter·⁊·c·vl·ꝫ illoſ
qui nō fugiūt ad
ecc̄iam qñqȝ iuua
bit qñqȝ nō ſi eīn
ſpes eſt correctio
nis debet eos iu=
uare·vt·s·q·ꝑx·
eſt iniuſta·Iteȝ ſi
iniuſte ſint cōdem
nati aliq̄ omnibus
modis eos iuua=
bit·ſi autem iuſte
tūc tēpate et non
importune iuua=
bit eos ſed tantū
intercedēdo ꝓ eis
ne ex idiſcreta de/
fenſione eccleſia i
cidat in malā opi=
nionē·vt·xiiij·q·
vl·hij·qui·s·q·iij
nō inferēda·⁊ licȝ
teneať aliquos de
fendē non tñ tene
tur ꝓ eis bellum
mouere vt·C·de
ep̄a·aud·addi=
ctos·Johannes
k ¶ Hic apparet·
ergo illo·non oc=

bonis·qꝛ nec nobis diſplicet ꝙ ti=
meninī a malis· naȝ hoīm iniquita
tē et apl̄us paulus non tm̄ iudicio
futuro veꝝ etiaȝ de p̄ſentibꝫ vr̄is ſe
cularibꝫ poteſtatibꝫ terruit aſſerēs
etiā ipas ad diſpēſationē diuine ꝓ=
uidētie ꝑtinere· Dīs inquit aīa po=
teſtatibꝫ ſublimioribꝫ ſubdita ſit·
⁊c̄·Hec v̄ba apl̄i vtilitatē vr̄e ſe=
ueritatis oſtendūt·Proinde ſicut
dilcōnem iuſſi ſūt terrētibꝫ debere
qui timēt·ita dilcōeȝ iuſſi ſūt timē
tibꝫ debē qui terrēt·Nichil nocēdi
cupiditate fiat·ſȝ oīa ↄſulēdi ca=
ritate·et fiat nichil immaniť nichil
inhūaniter·Ita formideť vltio co=
gnitoris vt nec itercеſſoris religio
ↄtēnatur·qꝛ ⁊ plectēdo ⁊ ignoſcen=
do hoc ſolū bñ agitur ut vita hoīm
corrigať·Q̄d ſi tāta ē ꝑūſitas et im
pietas vt rei corrigende nec diſci=
pline nec venie remedia ſuffragen=
tur·ab oīni tñ intentōne atqȝ ↄſcīa
quā deus cernit·ſiue ſeueritate ſiue
lenitate non niſi officiū dilecċōnis
impleatur·¶ Itē iero·in naum

In preſentiaꝝ nonnulli puniuntur
ne in eternum flagellentur·

Q Vid ergo ait ↄtra dn̄m cogi
tatis·Ipe qui creauerat mundū ⁊
ↄſummatōneȝ eius faciet·qui ſi vo=
bis videť crudelis ⁊ rigidus ⁊ cruē
tus deus ꝙ in diluuio genꝰ deleuit
humanū·et ſup ſodomaȝ et gomor
rā igneȝ et ſulphur pluit· egiptios
ſubmerſit in fluctibꝰ·iſrl̄itaꝝ cada
uera ꝓſtrauit in heremo·ſcitote eū
ideo ad p̄ns reddidiſſe ſupplicia· ne
in eternum puniret Certe aut vera
ſunt q̄ ꝓphe locūtur· aut falſa·ſi ve
ra ſunt q̄d de ſeueritate eius viden=
tur dicē·Ipi dixerūt nō iudicabit
dn̄s bis in idip̄m in tribulatōne·er=
go qui puniti ſūt poſtea nō puniē=
tur·ſin aūt falſa ſunt ⁊ falſum ē q̄d
dicitur·nō ↄſurget duplex tribula
tio·falſa ē ergo ⁊ crudelitas q̄ i le=
ge ſcripta ē·Q̄d ſi veꝝ ē et negare
nō poterūt dicēte ꝓpha· nō iudica
bit deꝰ bis in idip̄m i tribulatōe· er
go q̄ puniti ſūt poſtea nō punienť·
ſin aūt poſtea punieť·ſcripťa mētiť
q̄d dicē nefas ē·Receperūt ergo et
qui i diluuio perierūt ⁊ ſodomite et
egiptij ⁊ iſrl̄ite i ſolitudie mala ſua
i vita ſua·q̄rat ergo h̄ aliq̄s·ſi fide=
lis dep̄heſus i adulterio decolleť·q̄d
de eo poſtea fiat· Aut enim punieť
et falſum ē h̄ q̄d dicitur nō iudica
bit deus bis in idip̄m i tribulatōne
Aut nō punietur·et optandum eſt

adulteris vt in p̄ſentiaꝝ breui ⁊ ci=
ta pena cruciatus fruſtreť eternos
Ad q̄d reſpōdebimus· deum vt oīm
reꝝ ita ſuppliciorꝝ q̄ȝ ſcire mēſuras
⁊ nō ꝓueniri ſentētia iudicis·nec il
li i peccorem exercende debinc pene
auferri poteſtatē·et magnū pec̄m
magnis diuturniſqȝ cruciatibꝫ lui·
Si quis aūt punitus ſit vt ille qui
i lege iſrahelitis maledixerat· et q̄
in ſabbato ligna collegerat· tales
poſtea non puniri· qꝛ culpa leuis et
breuis p̄ſenti ſupplicio ſeueritatis ↄ
penſata ſit ¶ Itē gg· Qui rei ſūt
ſanguinis ab ecc̄ia debent defendi·

R Eos ſanguinis defendat ec=
cleſia·ne effuſione ſanguinis
particeps fiat ¶ Hinc apparet·ꝙ
mali flagellis ſūt cohercēdi nō mē=
broꝝ trūcatōe vel tꝑali morte ple
ctēdi·Sed obiciť illd̄ q̄d dn̄s dixit
ad moyſen·maleficos nō patiēis vi
uere·Itē·Qui coierit cū iumento
morte moriať Adulterij vl̄ blaſphe
mie crimine notatꝰ immiſericorditꝰ
lapidari iubeť Itē moyſes q̄ legem
accepat cultores idoli puniuit mor
te Samuel etꝫ agag piguiſſimū re=
gē i fruſtra ↄcidit Phinees q̄ȝ iude
um cū madianita coeūtem gladio
trāſfixit q̄d ē ei reputatū ad iuſti=
ciā·ſimiliť nōnulli i veteri teſtam̄to
īueniūť malos trucidaſſe· nec tranſ
greſſores legis ſȝ defenſores legis
appellātur·ꝓhibeť ergo illo p̄cepto
q̄ſqȝ ſua auctate i necē alicuius ar
mari nō legis impio reos morti tra
dē·q̄ eīn publica ptāte funcťꝰ ipiꝰ
legis impio malos punit nec illius
precepti trāſgreſſor nec a celeſti pa
tria alienus habetur ¶ Vn̄ augꝰ·
ad publicolam· Ex officio non eſt

peccatum hominem occidere

D E occidendis hoībus ne ab
eis quiſqȝ occidatur·nō michi pla=
cet ↄſiliū·niſi forte ſit miles·aut pu
blica functōne teneatur· vt nō ꝓ ſe
h̄ facit ſȝ ꝓ alijs vel ꝓ ciuitate vbi
etiā ipe eſt accepta legitima ptāte
ſi eius ↄgruit pſone·Qui vero repel
lūtur aliquo terrore ne mala faciāt
etiam ipis fortaſſe aliquid p̄ſtetur·
Hinc aūt dc̄m ē· nō reſiſtamus ma
lo·ne forte nos vindicta delectet q̄
alieno malo aīm paſcit·non vt cor=
rectōeȝ hoīm negligamus vnde nec
reus mortis aliene eſt qui cum ſue
poſſeſſioni muroꝝ ambitum circum
duxit· aliquis ex ipoꝝ vſu ꝑcuſſus
interijt·Neqȝ eīn reus xp̄ianꝰ ē ſi
bos eius aliquem feriēdo vel equus

cides

D E occidēdis
miles· h̄ po
teſtate aliqua cō/
ſtitutus vt ꝫ·e·mi
les·niſi h̄ fiat i iu/
ſto bello·vt·ꝫ·e·ſi
homicidiū·et in ca
ſibus poſitis in ſū
ma huius q̄oms·
m ¶ Pro ſe·ſic ꝫ
officiatus non p̄t
eſſe executor i ꝓ
pria cā ⁊ ita offici
um ſuū ē ei dāno=
ſū·ſi·x·q·ij· h̄ vſꝰ
ſicut nec in cā ſua
p̄t quis eſſe iudex
ut·s·q·iiij·ine· vel
dic ꝓ ſe id ē ꝓ p̄
uato odio·Jo·ꝙ
p̄mo dixit falſū ē
tñ nō inuenitur h̄
ꝓhibitū· nec lr̄a
iſta cōtradicit·b·
n ¶ Perſone·hoc
dicit ꝓpter ep̄os
qui hn̄t iuriſdicti
onē ſecularē ꝫ nō
pn̄t p̄ſidere cauſis
ſanguinis·vt·xv·q·
·iiij·c·i·et ꝫ·e·q·
·viij·hijs a quibꝫ
et·c·ſepe·
o ¶ Vnde·q·d·cū
quis ex officō oc=
cidit aliquē non ē
ei imputandum ſi
ex officio tali ſe=
quātur homicidia
ita cōtinuantur ſe
quentia exempla·
vel ſic continua·ſi
aliquis repellendo
malos occidat ali
quem h̄ non eſt ei
imputandum·

p ¶ Reus·niſi e=
quus ille fuēit cal
citroſus·vel bos
fuerit cornupeta·
nam ſi talis nocu/
erit hn̄ teneť dn̄s
vt·ff· ſi quadru=
pau·fecıſ·l·i·ꝫ·i·⁊
·ij· et generaliť ſi
habuerit tale ani
mal q̄d conſueuit
nocē ut vrſū leo=
nē vel apꝝ ſiue li
gatū ſiue nō· ſi oc
ciſus fuerit lib·hō
p̄ſtabit·cc·ſol·ꝫ
ſi aliter nocuerit
ↄdēnatur ſecd̄m ar
bitriū iudicis·ſed
in ceteris rebꝫ cō
dēnať pena dupli·
ut·ff·d·edil·e·hij
enim·et·l·ſequēti

a ¶ Paulus ar· ꝙ nõ imputat² clerico ſi ad defenſionem ſui iuris vocat milites et aliquis ibi occidat· ſic ·s·e·q·iij·maximianus·

b ¶ bonũ ar· ꝙ ſi aliquis dat operã licite rei ꝙ nõ eſt ei imputand᷑ ſi aliquid mali inde ſequatur·ut·l·di·ſepe·et·e·q²·te· et di·vi·teſtamitum nã de⁹ inſpector ẽ cõdis ⁊ nõ opis ut ·xv·q·vi·c·1· Itẽ ẽ h᷑ ar· ꝙ nõ oĩs qui occaſionem damni dat dãnũ ddiſſe videt᷑· ⁊ brocardũ habes·xxxi· ·q·ij· de neptis et di·l·ſepe·ff·ad·l· acquil᷑·qui occiderit·§·pen᷑·

c ¶ Poſſit·ar·ꝙ nõ ſemp ꝓhibet² bonũ ꝓpter malũ qd᷑ ſequi pt̃·ar·cõtra·xxij· q·i·in nouo·contra·xxi·di· demiqꝫ·

calcẽ iacẽdo aliquem occidat· aut ideo nõ debent xp̃ianoꝝ boues hr̃e cornua aut equus vngulas aut canes dẽtes· Aut vero qm̃ paul⁹ apoſtolus ſatis egit ut i tribuni noticiam pferret· inſidias ſibi a q̃buſdã pditis p̃paratas· ⁊ ob h᷑ deductores accepit ãmatos· ſi i illos ſceleratí hoies icidiſſent paulus in effuſione ſanguis eoꝝ ſuũ crimen agnoſceret abſit ut ea q̃ ꝓpter bonum ac licitum facimus aut hẽmus· ſi quid ꝓpt̃ h᷑ p̃ter nr̃am volũtatem quicq̃ mali acciderit nobis imputet᷑· alioquin nec ferramẽta domeſtica aut agreſtia ſũt habẽda·ne quis ex eis vel ſe vel alteriũ iterimat· nec arbores plantãde ne quis ſe inde ſuſpendat· nec feneſtra faciẽda ne p hãc quiſqꝫ ſe p̃cipitet· Et q̃d plura cõmemorẽ cũ ea ꝯmemorando finire non poſſem· quid eſt in vſu hoim bono ac licito vñ nõ poſſit pnities irrogari· ¶ Seip̃m aũt pimere nulla legis auc͞tate alicui permittitur

¶ Vnde aug᷑· li·i· de ciuitate dñi·

Qui deo auctore bella geſſerũt preceptũ nõ occidendi nequaq̃ tranſgreſſi ſunt

SI nõ licet priuata ptãte alicui hoiem occidere innocentẽ· cuius occidẽdi licẽtiam lex nulla ꝯcedit· ꝑfecto etiam qui ſeip̃m occidit homicida eſt· Et tãto fit nocẽtior cũ ſe occiderit q̃nto innocẽcior i ea cauſa fuerit qua ſe occidendum putauit· nam ſi iude factũ merito deteſtamur ·eũqꝫ veritas iudicat cũ ſe laqueo ſuſpendit· ſcelerate illius traditionis auxiſſe potius q̃ expiaſſe cõmiſſum· qm̃ de dei miſcdia deſperandum exiciabiliter penitẽs nullũ ſibi ſalubris penitẽtie locũ r̃liquit· q̃ntomagis a ſua cede ſe abſtinere debet qui tali ſupplicio q̃d in ſe puniat nõ habꝫ· Iudas enim cũ ſe occidit ſceleratũ hominem occidit· et tñ nõ ſolũ xp̃i verũ etiã ſue mortis reus finiuit hãc vitã· q² licet ꝓpter ſcel⁹ alio tñ ſcelerẽ occiſus eſt· Cur autẽ homo q̃ nichil mali fecit ſibi male faciat et ſeip̃m interfitiẽdo hoiem interficiat innocẽtem ne alium patiatur nocẽtem· atqꝫ in ſe ppetret peccatum ꝓpriũ ne in eo ppetretur pec͞m alienũ· Itẽ in ſanctis canoniciſqꝫ libriſ nuſq̃ diuinitus p̃ceptũ pmiſſum vepiri pt̃· vt vel ipius adipiſcẽde immortalitatis vel ipius cauẽdi curãdi ve crimis cauſa nobiſmetip̃is neceſſe inferam⁹· nã et ꝓhibitos nos eſſe intelligẽdũ eſt· vbi lex ait· non occides· q̃ preſertim q² non addidit ꝓximũ tuũ· ſicut falſũ teſtimonium cũ vetaret ·falſũ inquit teſtimoniũ nõ dices adũſus ꝓximũ tuũ· nõ ido ſi adũſus ſeip̃m falſũ teſtimoniũ dixerit ab hoc ſe putauerit crimine alienũ· qm̃ regulã diligẽdi ꝓximũ a ſemetip̃o accepit· qm̃quidẽ ſcriptũ eſt· diliges ꝓximũ tuũ ſicut teip̃m Porro ſi falſi teſtimonij non min⁹ reus eſt qui de ſeip̃o falſũ fatetur· q̃ ſi adũſus ꝓximũ h᷑ faceret· cũ in eo p̃cepto quo falſũ teſtimoniũ ꝓhibetur adũſus ꝓximũ prohibeat᷑· poſſitqꝫ nõ recte itelligẽtib⁹ videri nõ eſſe ꝓhibitũ· vt adũſus ſeipſum quiſqꝫ falſus teſtis aſiſtat· quanto magis intelligendum eſt nõ licere homĩ ſeip̃m occidere· cũ in eo quod ſcriptũ ẽ nõ occides nĩl d̃ind᷑ addito nec ip̃e utiqꝫ cui p̃cipit᷑ itelligatur

NOn occides except⁹ ¶ Itẽ nec te nec alterũ· neqꝫ eñi q̃ ſe occidit aliud q̃ hoiez occidit· q̃ſdam vero inde excep͞tões fecit eadem ip̃a auctoritas d̃ina ſꝫ hijs exceptis quos deus occidi iubet ſiue data lege ad pſonam ꝓ tpe exp̃ſſa iuſſione ſiue ip̃e qui occidit miniſteriũ debet iubẽti ſicut amminiculũ ẽ gladius vtenti ·et ido nequaq̃ cõtra h᷑ p̃ceptũ fecer᷑· qd᷑ dictũ ẽ non occides· quia d̃o auctore bella geſſerũt· aut pſonã gerentes puplice poteſtatis ſm̃ ius legis h᷑ ẽ iuſtiſſime ratõnis imperiũ ſceleratos morte punierũt· Et abrahã nõ ſolũ non ẽ culpatus crudelitatis crimie· verũ etiã laudat⁹ ẽ noie pietatis qd᷑ voluit filiũ nequaq̃ ſceleãte ſꝫ obediẽter occidere· Et merito queritur utrũ ꝓ iuſſu dei ſit habendũ ꝙ iepte filiã q̃ patri occurrit occidit· cũ id vouiſſꝫ ſe immolaturũ· qd᷑ ei victuro redeũti de p̃lio primitus occurriſſet· Nec ſamſon aliter excuſat᷑ ꝙ ſeip̃m cũ hoſtibꝫ ruina dom⁹ oppreſſit niſi q² ſp̃us ſcũs latẽter h᷑ iuſſerat· q̃ p illũ miãcula faciebat· Hijs igit᷑ exceptis quos vel lex iuſta generalit᷑ vel ip̃e fons iuſtitie de⁹ ſpecialiter iubet occidi· quiſquis hoinem vel ſeip̃m vel quemlibet occiderit homicidij crimie inectit᷑ ¶ Itẽ

NOc dicimus h᷑ aſſerimus· hoc modis omnibꝫ approbamus· neminẽ ſibi ſpontaneã mortẽ inferre debere· velut fugiendo moleſtias tpales· ne icidat in ppetuas· neminẽ ꝓpt᷑ aliena peccata ne hoc ip̃o incipiat hr̃e grauiſſimũ pec͞m ꝓpriũ· ne in eo ppetretur alienũ neminem

SI non licet· et tanto· id eſt magis peccat bon⁹ aliquis ſe occidendo quam malus· q̃a mal⁹ credit ſe mereri p h᷑

¶ Cauendi· id ẽ quia cauere volum⁹ ne aliquis nos ledat·

f ¶ Semetipſo· vnde quiſquis p̃mo ſibi faciat elimoſinã· deinde ꝓximo·de·pe·di·iij qui vult· vñ poſſum michi ꝯſulere cũ dãno alterius vt·ff·ad·l·acquil᷑· ſi quis fumo·ar ꝯtra·xxij·q·ij·p̃mum· et·xi·q·iij· ſi quis vero·

g ¶ Exceptus·ar ꝙ pſona ad quã loquimur non intelligit² excepta in gñali ſermone vt·ff·de pig᷑·paulus·§·vl· Itẽ·ar· eo ip̃o ꝙ quis nõ excipitur intelligitur includi· vt· ·s·lx·di·ſi cu ge lica·⁊ extra de iur·

pa·ex lr̃is· Itẽ eſt h᷑ ar·qd᷑ d᷑ vno dr̃ de oĩbꝫ alijs intelligendũ eſt·ut ·ij·q·i·multi et·s· di·iiij· deniqꝫ· et di·v·ad eius· Itẽ ar·ꝙ v̈bũ indeffinite ꝓlatũ gñaliter eſt intelligendum·vt·xxxi·q·i· ꝙ ſi dormierit·

TV dixiſti·iſte dixit iudã martirẽ eſſe cũ penitentia ſic vindicta puniens in ſe qd᷑ ſe omiſiſſe dolet vt ĩ·de pe·di· ·iij·peinitẽtia·vnd᷑ dicebat ꝙ licitũ ẽ cuilibꝫ ꝓ peccato ſuo ſe occidere·

i ¶ Talibꝫ·ſi ſũt v̈ba aug᷑·dic talibus id eſt malis·

k ¶ Martirũ·s·i· ·q·i·vide ĩ·xxiiij· ·q·iij·qd᷑ aũt·

NOn ẽ· abſqꝫ eo·dicũt q̃dã ꝙ vbi fides eccleſie et caſtitas corporis impugnatur lꝫ alicui ſe interficere ut h᷑ inuitur cũ tñ aug᷑·dicat ad qd᷑cũqꝫ malũ aliquis cogat² nõ p̃t ſe occidere vt·s·e·q·iiij·diſplicet· melius p̃t legi h᷑ dictio abſqꝫ incluſiue·q·d· nec in iſtis in quibus magis videt² lꝫ alicui ſe occidẽ· ſic ponit᷑ ibi· pulcre ſunt gene tue abſqꝫ eo ꝙ intrinſecus latet· ſic ponit᷑ h᷑ dictio vſqꝫ icluſiue·xxxv·q· iij·ꝓgenie·et·ff· d᷑ pig᷑·acti·l·i· xiij ·q·ij·ebron·

m ¶ Sũmittẽ·id eſt non reſiſtere·

P Lacuit· voluntarie· ſecus ſi p furorē tūc nō imputaretur· vt· xv ·q· i· ſi quis inſaniens et· c· illa·
b Commemoratio· ſed nonne cū illi cōmūicauimus viuo· ergo illi mor tuo cōmūicabimus vt· xxiiij· q· ij· ſane ſed illud intelligas de cōmūione ſacramētoꝝ· que dat̄ in fine· ſed hec ſolutio nō eſt ſufficiens· nam ſi quis mortu9 ē ſine ſacramētis ill̄ ⁊ ſine penitentia· ſi tamen fuit honeſta cauſa mortis bene admittitur ad oratōnes eccīe vt ex̄ de ſepulturis· ex pte
c Ad ſepultura· vid3 ergo q͛ tales ſepelient̄· vt h̄· et ·ꝯ· e· q· viij· quicunq3· ſed h̄ non ē verū ⁊ itelligas illud de canina ſepultura· nam et cōtrito q̄nq3 denegat̄ eccleſiaſtica ſepultura vt extra de torneam̄· c· i· et extra de rapto· ſup·
d Sceleribꝫ· ſic et fures et latrones· vt ex̄ d̄ furt̄· fures· niſi fuerint cōtriti vt· xiij· q· ij ·c· vlti·
M Iles· imperij· ar· q͛ ratione mandati excuſatur aliq̄s etiā ſi cōtra cōſciētiā faciat· vt· s· e· q· i· quid culpatur· in fi· extra d̄ of· iud· del̄· paſtoralis· §· quia vero
C um miniſtri· ſpōte· ar· q͛ excuſat̄ vxor que reddit debitū illi quē ſcit cōſanguineū ſuū de mandato eccīe· ſed diſtinguitur ex̄ de ſen· excō· inquiſitōni· ⁊ d̄ reſti· ſpo· lr̄as
L Ex eterna· ſi ſpontaneus· ſi xiiij· q· v· dixit ad h̄ facit· xxij ·q· ij· c· abraham·
O fficia vindicte· id ē vindictam ex officio·
i Quō iudex· in exordinarijs vbi ñ eſt ſtatuta pena
k Lex vbi eſt ſtatuta pena criminis ad vtrumq3 extra d̄ off· ⁊ po· iud· del̄· de cauſis
N Ocēſus ſi· on ē· criminis· ·s· xlv· di· et qui emendat·
N On fruſtra· ·s· di· iiij· fcē ſūt

ppter ſua pccā pterita q̄ magis in hac vita opus eſt vt poſſit peniten do ſanari nemīne velut deſiderio melioris vite q̄ poſt mortē ſperatur q2 reū ſue mortis melior poſt mortem vita nō ſuſcipit Itē ꝯt̄ petilianū

Nemini licet ſibi manum inicere

G Ʋ dixiſti traditor laqueo perit laqueū talibꝫ dereliquit· h̄ ad nos omnino nō ptinet· neq3 enī veneramū noīe martiꝝ eos qui ſibi collū ligauerūt Itē ieronimus in iona pphēta De eodem

N On eſt noſtrū mortē arripe ſ3 illatā ab alijs libēter accipere vn̄ et in pſecutōibꝫ nō lic3 ppria pire māu· abſq3 eo vbi caſtitas periclitatur ſ3 pcutiēti colla ſubmittē Itē ex ꝯci· brachareñ Nulla p illis fiat oratio q̄ ſeipos interficiūt

P Lacuit vt hij qui ſibiipīs voluntarie aut p venenū aut per ferrū aut p pcipitium aut per ſuſpendiū vel quolibet modo inferūt mortem nulla prorſus p eis in oblatione fiat cōmemoratō· neq3 cum pſalmis ad ſupulturā eoꝝ cadauera deducātur· Multi enim p ignorantiā ſibi h̄ vſurpāt· Similiter et de hijs placuit fieri qui p ſuis ſceleribus moriuntur Impenitētes ſubaudiatur Idem in eodē libro· i·

Non ē reus homicidij miles qui poteſtati obediens hominem occidit·

M Iles cū obediēs poteſtati ſub qua legitime cōſtitutus ē hominē occidit nulla ciuitatis ſue lege reus eſt homicidij· imo niſi fecerit reus imperij deſerti atq3 cōtēpti ē· Quod ſi ſua ſponte atq3 auctē feciſſet in crimen effuſi humani ſanguinis incidiſſet· Itaq3 vnde punitur ſi fecerit iniuſſus inde punietur ſi nō fecerit iuſſus Idē i q̄ōnibꝫ exodi Homicida eſt qui ſponte occidit quos iudex iubet occidi

C Ʋm miniſter iudicis occidit eum quem iudex iuſſit occidi· profecto ſi id ſponte facit homicida eſt etiam ſi eū occidat quē ſcit a iudice debuiſſe occidi Idem Sic iure laudatur obediētia ita repꝛhenditur q̄ ſibi nō ꝯceſſa vſurpat

L Ex eterna ita medio quodā loco poſuit aliq̄ vt i eis vſurpandis merito repꝛhendatur audacia in exequēdis iure laudetur obedientia· Abraham ſi ſpontaneus in occidendo filio motus fuiſſ3 execrabilis haberetur· at iubēti deo obſecundans famulatus ē Idē i q̄ſtionibꝫ ſup matheū Bono animo officia vindicte poſſunt impleri

O Fficia vīdicte pn̄t implere boni bono animo Quō lex quō iudex Item ad macedonium·

Non eſt iniquus ſed humanus qui crimē pſequitur vt hominē liberet·

N On eſt iniquitatis ſed hūanitatis potius ſocietate deuinct9 q̄ ppterea ē criminis pſecutor vt ſit hominis liberator Idē Quare ſint inſtituta regia ptās et legalia tormēta

N On fruſtra ſūt inſtituta poteſtas regis· ius ꝯgnitoris· vngule carnificis· arma militis· diſciplina dominātis· ſeueritas etiā boni pr̄is· habeāt iſta omīa modos ſuos· cauſas· rōnes· vtilitates· h̄ cū timētur· et mali cohercēt̄ ⁊ boni quieti iter malos viuūt Itē Nonnūq͛ poti9 peccat q̄ cām mortis pbet q̄ q̄ occidit

C Ʋm hō ab homie occidit̄· multum diſtat vtrū fiat nocendi cupiditate vel iniuſte aliquid auferēdi ſicut fit ab inimico· ſicut a latrone· aut vlciſcēdi vel obediēdi ordine ſicut a iudice· ſicut a carnifice· vel euadendi vel ſubueniēdi neceſſitate· ſicut quando interimitur latro a viatore· hoſtis a milite· et aliquādo qui cauſa mortis fuit potius i culpa eſt q̄ ille qui occidit· velut ſi quiſpiā decipiat fideiuſſorē ſuū· at3 ille p iſto legitimū ſuppliciū luat· nec tn̄ omīs qui cauſa aliene mortis ē reus eſt· veluti ſi ſtuprū quiſquis petat· ſeſeq3 ſi non impetrauerit interimat· Nd̄ ſi fili9 pr̄is timens pia verbera pcipitio pereat· Nd̄ ſi alius homie liberato vel ne alius liberetur ſibiipī mortem inferat· nūquid ppter iſtas alienarū mortiū cauſas aut ſcelēi ꝯſentiēdū eſt· aut vindicta pccī que nō fit nocendi ſ3 corrigēdi ſtudio· etiā patna verbera tollēda ā opa miſcdie cohibēda ſūt· Hec cū accidūt debem9 eis hūanū dolorē ⁊ ñ ppt̄ illa ne occidāt· recte fcōꝝ repmamus voluntatē Itē yſidor9 Quod ſacerdotes efficere docendo non valent· diſciplie terrore ptās exerceat

P Rincipes ſeculi nō nūquā intra

n Modos ad quid fiant· vt· s· q· iiij· qui peccat
o Cauſas· nā ſine cauſā nemō puniēdus eſt· xvi· q· vlti· inuentum
p Rationes· nam ſecūdū leges iudicandū eſt· iij· q· vij· iudicet
q Vtilitates· nā h̄ ſolū bn̄ agit̄ vt vita hominum corrigatur· vt· s· ·e· prodeſt· Io·
C Ʋm homo· latro· furem nocturnū l3 occidere· ſed diurnum non niſi telo ſe defēdat vt extra de homicidi· ſi pfodiens ſi autē fur nocturn9 poterit deprhendi ſine leſione tenet̄ ille qui eum occidit· vt· ff· de ſiccar̄· furē· Itē latronē inſidiantem in itineribꝫ l3 cuilibet occidē· vt· C· q̄n̄· li· vni· ſine iu· ſe vi· l· i· et· ij·
s Potius· ſic magis punit̄ ꝯſules q̄ faciēs· vt· ꝯ· ·px· q· vlti· qui alioꝝ ⁊· lxxxvi· di· tanta· inquirēdū etiā ē q̄s pmo cām mali pbuerit· vt ·C· ad· l· iul̄· d̄ ui· pub· ſi quis· et· ff· ſi quadru· pauperi· fe· di· l· i· §· cum arietes
t Suppliciū· ſ3 certe illud nullo iure inuenitur q͛ fideiuſſor poſſit occidi ſi nō exhibet illum p quo fideiuſſit· l3 fideiuſſerit p eo criminis ſ3 ſi fideiuſſor ſine dolo reū criminis non exhibet pecuniariter punit̄· vel ſi dolo eum nō exhibet punitur arbitrio iudicis· vt ·ff· de exhibē· reis ·l· ſi quis· reum· ⁊ ·C· ad turpill̄· l· ij poti9 ergo reſpicit̄ h̄ factū vl̄ ꝯſuetudo alicui9 loci q͛ ius
P Rincipes· h̄ quatuor capitula ad h̄ inducūtur vt pncipes eccleſias defēdāt et reos non pmittant viuere·
r Intra eccleſiā laici habent iuriſdictionē multiplicit̄ intra eccīā q̄nq3 in pſonis ipſis cum ſint incorrigibiles vt· xxx i di· eos qui· et ꝯ· e· de liguribꝫ· q̄nq3 ppter ambitōnē alicuius vt· lxxix· di· ſi q̄s pecunia· Itē cū fidē volūt

ſubuertere·vt di·viij·quo iure·et·ſ·e·c·i·et·xvij·di·non licuit· Item cū falſarius eſt clericus vt extra de crimine falſi· ad falſarioꝝ·et cū ſciſma faciūt·et cū otēnūt excōmunicacōem·ut·ı̄·e·de liguribꝫ·ꝛ vbi

de regno ſuo erat et ideo ꝑda erat in ſuā poteſtate·alioquin ſi nō fuiſſet ſua nō potuiſſet inde dediſſe decimas melchiſedech ſed ſi ſub aliq° militetur preda tota dn̄i eſt·ſed ipſe tenetur equaliter diuidere ſcđm

cūqꝫ eccleſiaſtica ptās deficit vt ħ ꝛ cū t'butū petūt ab ecc̄ia ut·ı̄·e·q·viij·ouenior·

a ¶ Nō ꝑualent ·ſ·di·xcvi·duo·ſ·di·x·qm̄·ſ·xi·q·i·iſtud·

Res aūt oēs· confeſſionē· id eſt ad eccleſias xp̄m ofitentes·

Inceſtuoſi ·i· priſtinis·ſ· ·lxxxij· di· pluri mos·

Regū ·vi op preſſos· hic vid' ꝙ ad iudici= um ſeculare ſpe= cter defendere op preſſos· viduas ꝛ pupillos ut·ı̄·e·ad miſtratores·ꝛ·ſ· ·e·q·iij·ab impa= toribꝫ·ꝛ·C·qn̄ im pator·iter pupil= los·l·vnica· ſꝫ cōt̄ ·xxiij·q·vlti·ſi q̄s de potentibꝫ·lxxx vij·di·c·i·et·ij· et ·xij·q·i·omnis e= taſ·dic ꝙ ad utrū qꝫ ptinꝫ·potius tn̄ ad ecc̄iaꝫ·ex̄ đ fo· cō·ex tenore

e ¶ In loco i·ꝫo id ē in ecc̄ia· Io·

Si apud·con dicōni· No= ta ꝙ quilibꝫ đbet facē que ſue odi= cōni ouenīunt vt ·xciij·di legimus· ad ſi·et·vij·q·i·ſi quis ep̄s·et ē hic ar· cōtra clericos quibꝫ diſplicet o ditio ſua q̄ comā volūt nutrire·ex̄ de vita ꝛ ho·cler· clericus·

g ¶ Qui otradi= ctor·ſ·xvij·q· vl· ſi quis ſeruū

h ¶ Quomodo· ar·ſ·ij·q·vij·non poteſt·

Dicat aliquis ſodomoꝝ· cū reuerteretur đ cede quatuor re= gum·

i ¶ Omnia·ħ lr̄a vid' ſibi otradice re·q' ħ dicit ꝙ re gis ſint omnia et iam dixit ꝙ om̄ia ſint victoris et eē in geneſi ita dici= tur·non accipiam ex om̄ibꝫ que tua ſūt· ad hoc dicas ꝙ abrahā non ſub erat iſti regi nec

eccleſiā poteſtatis adepte culmina tenent vt ꝑ eandē poteſtatem diſci= plinā eccleſiaſticā muniāt· Ceterū intra ecc̄iam ptātes nc̄c̄rie nō eſſet niſi vt qđ non preualēt ſacerdotes efficere ꝑ doctrine ſmonē poteſtas ħ impet ꝑ diſcipline terrorē· Sepe ꝑ regnū terrenū celeſte regnū ꝓfi= cit vt qui intra ecc̄iam poſiti cōtra fidē et diſciplinā agūt rigore prin= cipū oterātur· Ipamqꝫ diſciplinā quā ecc̄ie vtilitas exercēre nō ꝑua let ceruicibꝫ ſuperboꝝ poteſtas pri cipalis imponat·et vt venerationē mereatur ꝟtutē poteſtatis impti a tur·Cognoſcāt principes ſeculi đo ſe debere rōnē eſſe reddituros· ꝓpt̄ eccleſiā quā xp̄o tuendā ſuſcipiūt· nam ſiue augeatur pax ꝛ diſciplia eccleſie ꝑ fideles principes ſiue ſol= uatur ille ab eis rōnem exigit q̄ eo rū poteſtati ſuā eccleſiā credidit o mittedā· ¶ Itē leo ꝑpa Et regia et ſacerdotalis defendat auc̄tas q̄ ad diuinam confeſſionem ptinent·

Res aūt om̄es aliť tute eſſe nō pn̄t niſi q̄ ad đinā ofeſſionē ꝑ tinēt et regia et ſac̄dotalis defēdat auc̄tas· ¶ Itē ex ocilio turon̄·iij· Secularis potencia corrigat quos ſac̄dotalis admonicō corrigē nō vꝫ

Inceſtuoſi·particide homicið multi apđ nos repiunt· ſꝫ ali qui ex illis ſacerdotū nolūt āmoni= tōnibꝫ aurē accomodare volētes i priſtinis ꝑdurare criminib9 quos oportet ꝑ ſecularis potētiā diſcipli ne a tā praua oſuetudine coherceri q̄ ꝑ ſalutifera ſacerdotū monita no luert̄ reūti· ¶ Itē iero·ſup ihere·

Malos oprimere et bonos ſubleua re regū officium eſt· Rubri·

Regū enim eſt officiū ꝓprium facere iudiciū atqꝫ iuſticiā ꝛ libera re de manu calūniātiū vi oppreſſos ut peregrino pupilloqꝫ et vidue q̄ facilius opprimūtur a poteſtatibus ꝑbere auxiliū·et vt curā eis ꝑcep= toꝝ dei maiorē inīceret ꝓpheta itu lit nolite otriſtari vt nō ſolū eripia tis ſꝫ ne patiami quiđ vt vr̄a cōni= uētia eueniat eos ab aliis otriſta= ri· ꝛ ſangnē innocētē nō effūdatis in loco iſto· Homicidas em̄ ꝛ ſacri legos ꝛc̄·Et poſt pauca· Si inquit hoc feceritis o reges iuda tenebiti ſ priſtinā poteſtatem· ¶ Ipis autē

principibꝫ et poteſtatibꝫ fidem ꝛ re uerētiā ſuari oportet·quā qui non exhibuerit·apud deū ꝑmia iuenire nō poterit· ¶ Vnde idem ieronim9

Eťna mēcede fraudať q̄ fidē ꝛ reue rētiā ptātibꝫ obſuāe otēnit

Si apud carnales dn̄os in mi nimis fideles fuerint incipient eis apud deū ꝑmia maiora omitti· Or nat aūt doctrinā dn̄i qui ea q̄ cōdi tōni ſue apta ſūt facit· vt e diuer= ſo ofūdat eā·q̄ non eſt ſubiectus in om̄ibꝫ cui oditio ſua diſplicet·qui otradictor atqꝫ fraudator in nullo bonā fidē oſtēdit· quō enim p̄t fide lis eſſe in ſubſtantia dei qui carnali dn̄o fidē exhibē non potuit· ¶ Itē ambro·in li·i·đ ꝑriarchis

Militaris diſciplina regi ſeruat omnia

Dicat aliq̄s cū ipe vicerit quō dixit abrahā ad regem ſodo morū·nichil ſumā abs te·cū ꝑda v tiqꝫ in ptāte victoris fuerit· docet militarē diſciplinā ut regi ſuentur oia· Sane hiis qui ſecū fuiſſet i ad iumētū fortaſſe ſociati ptē emolim̄ ti tribuendā aſſerit tanq̄ mercedeꝫ laboris· ideoqꝫ qm̄ mercedē ſibi ab hoie nō queſiuit a deo accepit·ſicut legimus ſcriptū· q' poſt hec verba factū ē ꝟbū dn̄i ad abrahā i viſu dicēs·noli timere abrahā ego pro tegā te et merces tua erit magna valde ¶ Preterea ſic principibꝫ ꝛ poteſtatibꝫ fidē et reuerētiā exhibē cogimur· ita ſeculariū dignitatū miniſtratoribꝫ defendendaꝝ eccle= ſiaꝝ neceſſitas incūbit· Quod ſi fa cē otēpſerit a omuione ſūt ēpellēdi ¶ Vnde iohēs octau9

Querimonias eccleſiaꝝ q̄ in dignitatib9 agūt attētius debent audire

Amminiſtratores plane ſecla riū dignitatū qui ad eccleſiaꝝ tui tionē pupilloꝝ ac viduaꝝ ptectio nē rapaciūqꝫ refrenatōnē cōſtituti eſſe ꝓculdubio debent· quotiēs ab ep̄is et ecc̄iaſticis viris oventi fue= rint eoꝝ querimonias attētius au diant· ꝛ ſm̄ ꝙ neceſſitas expetierit abſqꝫ negligētia examinēt·et dili= gēti ſtudio corrigāt·Qđ ſi timorē dei ꝑ oculis non hn̄tes negligē poſt ſcđam et tertiā āmonitōnē inuenti fuerint· nouerint ſe om̄i omunione vſqꝫ ad odignā ſatiſfactōnem ꝑua tos· ¶ Item ieronimus ſup iohel·

ꝑſonaꝝ qualita= tes·vt·ſ·di·i·ius militare·ſic deci= me dantur ep̄o ut eas diuidat ·xij· q·ij·conceſſo· ꝙ g° dicit ꝙ iure gē tium nr̄a ſūt que capimus in bello ut·ff·de acqui·re· do·naturale·§ ul· verū eſt ꝙ capien tis ē·ſꝫ tn̄ tenetur dare dn̄o vt diui dat ſm̄ merita ho

Aminimum Adminiſtra= tores·ꝑuatos ·vi detur g° ꝙ ipo iu re ſit excōmunica tus princeps qui non facit iuſtitiā clerico·

Non ſolū·mi= niſtri·ſimile xv·q·i·nec is

n ¶ Fortitudines· id eſt demones et ita eſt bonū ꝙ de mones ſunt vt ı̄· ·e·§· ul·ſic bonum eſt ꝙ heretici ſūt vt·ı̄·xx·q·vlti·c· vlti·

Qui malos· cauſam·id ē poteſtatem·

p ¶ Miniſtri· et tales qui mittun/ tur ad puniendū malos dicuntur abeſſe cauſa rei= publice·vt· ff·ex quibꝫ cauſis ma· qui mittuntur ·§· queſitum·

 qo 7a

HOmicidas • hic habes
ꝙ homicide et ſa=
crilegi et venefici
capite puniuntur
de homicidis pȝ •
vt de • pen • di • i • ſi
quis cū telo • ꝺ ve
neficis ſiūr pȝ • ff •
ad • l • cor • de ſicar •
• l • iij • de pena ſacri
legoꝝ habes • xv=
ij • q • iiij • per totū •
• ff • ad • l • iul • pecu
l • ſacrilegi •

SI audieris •
hec verba ſup
ta ſunt deuterono
mio vſqȝ ad illum
locum cuius pre/
cepti •
c ¶ Necabis • tu
q̄cunqȝ ſis • et ſic
qn̄qȝ ille qui nō ē
iudex poteſt puni/
re maleficos vt ꝗ •
• q • vlti • legi •
d ¶ Omnes qui • ſi
ergo aliqui here=
tici ſunt in ciuita=
te tota ciuitas po
teſt exuri • ⁊ ſic ec
cleſia vel ciuitas
punitur ꝓ delicto
pſonaꝝ vt • xxv •
• q • ij • ita nos • ⁊ • C
ꝺ ſacro • ſ • ec • iube
mus nullā • ar • cō=
tra • xvi • q • vi • ſi epi
ſcopum • quid iu=
ris ſit de hoc nota
tur in illo brocar=
do • ar • delictum p/
ſone ⁊c̄ Item ha/
bes hic ꝙ heretici
occidi pn̄t vt ſup̄
• e • q • iiij • quando •
e ¶ Nunc • id eſt
vſqȝ ad futurū ſic
• xi • q • iij • nolite
f ¶ Cuius • hec ſunt
verba cipriani •
g ¶ Mathatias
ut legitur in libro
machabeorum •

AD fidem co=
gēdus • ſic • x
lv • di • de • iudeis
i ¶ Integritate •
id eſt ſecuritate •
k ¶ Prepoſtera •
id eſt inordinata •
l ¶ Niſi cura • id ē
niſi delinquēs pri=
mo inſtruatur ad
bonū • vel niſi cor=
ripiens p̄beat exē
plū p̄us bōe vite •
m ¶ Cogimini • q̄
eīn ex timore bene
facit r̄putatur nō
facere vt extra de
reg • iur • qui ex ti=
more • et qui cogi
tur mutare locuȝ
non mutat locū • ſȝ
mutatur • vt • vij •
• q • i • mutationes •
nec p̄mium aliqꝺ

Nōn ſolū hoīes ſȝ ⁊ ꝯtrarie fōtitu dines vltrices ſunt ire dei • Rubri •

NOn ſolū homines miniſtri ſūt ⁊ ultōes ire dei hijs qui malū opantur • vnde nō ſine cauſa gladiū portat • ſȝ etiā ꝯtrarie fōtitudines q̄ appellantur furoꝛ et ira dei • ¶ Idē ſup iſaiā

Qui crudeles iugulat nō eſt talis qualis patiētibꝫ videtur •

NOn eſt crudelis qui crudeles iugulat • ſȝ crudelis ideo vocat̄ qꝛ crudel̄ paciētibꝫ eſſe videt̄ • Nam ſuſpenſus latro patibulo crudelem iudicē putat ¶ Idē ſup ezechielē libro quarto

Miniſter ē dn̄i qui malos pcutit in eo ꝙ mali ſunt •

QUi malos pcutit in eo ꝙ mali ſūt ⁊ hȝ cāȝ interfectōis ut occidāt peſſimoſ miniſter eſt dei ¶ Idem ſup ep̄lam ad galathaſ li • ij •

Iudex nō admittit ſcelus hoīeȝ ite rimēdo

IUdex nō ē auctō ſceleris hoīes iterimēdo ¶ Id ſup ſupra •

Nō fūdit ſanguinē q̄ homicidas et ſacrilegos punit

HOmicidas ⁊ ſacrilegos ⁊ venenarios punire non ē effuſio ſanguinis ſȝ legū miniſteriū ¶ Itē cipanus

Princeps ſeculi peſſimis parcē nō debēt

SI audieris in vna ex ciuitatibꝰ quā dn̄s deus tuus dabit tibi in habitare illic dicētes • eamus et ſuiamus dijs alienis quos non nouiſtis interficies necabiſqȝ oīes q̄ ſunt in ciuitate cede gladij ⁊ incendeſ ciuitatem igni • ⁊ erit ſine habitaculo in etnū nō reedificabitur etiā nūc vt aūtatur deꝰ ab indignatōe ire ſue ⁊ dabit miſcōiam tibi ⁊ miſerebitur tui et multiplicabit te ſi exaudieris vocē dn̄i dei tui ⁊ obſuaueris p̄cepta eius • cuius precepti et vigoris memor mathatias interfecit eum qui ad arā ſacrificaturꝰ acceſſerat • qꝺ ſi ante aduentū xp̄i circa deū colendū et idola ſpernēda hec p̄cepta ſuata ſūt • quantomagis poſt aduentū xp̄i circa deū colendum ſeruanda ſunt qn̄ ille veniens nō tm̄ v̄bis nos adhoꝛtatus ſit ſȝ etiam factis • ¶ Itē aug • cōt̄ petilianū

Tribl̄atiōnū flagell̄ aliqn̄ pfidia caſtigat̄ •

AD fidē nullus eſt cogēdus vt dicitis ſȝ p ſeueritatē imo et p miſcōiam dei tribulacōnū flagellis ſolet pfidia caſtigari • Nunquid qꝛ moꝛes optimi libertate voluntatis eligūtur • ideo moꝛes peſſimi non legē integritate puniūtur • ſȝ tn̄ male viuēdi vltrix diſciplia p̄poſita ē • niſi cura p̄cedens bn̄ viuēdi doctrinā p̄tendat • Sic igit̄ q̄ adūſus vos leges ꝯſtitute ſūt • nō eis bn̄facere cogimini • ſȝ male facere ꝓhibemini • Nam bn̄facere nemo p̄t niſi elegerit niſi amauerit • qꝺ eſt in libera voluntate cū aliqui adūſus vos leges ꝯſtituunt ammoneri vos credite vt cogitetis quare iſta paciamini • Si ꝓpter iuſticiā fuera illi ſūt pſecutores vr̄i vos aūt bti eſtis q̄ pſecutionē paſſi eſtiſ ꝓpter iuſticiā qꝛ poſſidebitis regnū celoꝝ • Si aūt ꝓpter iniquitatē ſciſmatis vr̄i • illi quidem correctores vr̄i ſūt • vos aūt eſtis ſicut ceteri diuerſorū ſceleꝝ rei qui penas legibus pendūt ꝓfecto infelices ⁊ in hoc et i futuro ſeculo eritis ¶ Id

Iniuria ſacroꝝ xp̄i a r̄gibꝫ ē vidicāda

SI ꝓpterea pſecutō nō fuēit nabuchodonoſoꝛ rex qꝛ ſcelus in ſanctū danielē ꝯmiſſuȝ vindicauit iuſtiſſime quō vindicandū ē a regibꝫ ꝙ xp̄i ſacra exſufflātur ſi ꝓphe mēbra qꝛ in piculū miſſa ſūt ſic vidicare meruert ¶ Itē

Diligētiſſimi rectores ſūt qui malos pſecuntur vt fugiant a malo

SI vos ꝯtra eccleſiā xp̄i altaria erexiſſe et a xp̄iana vnitate q̄ toto oꝛbe diffundit̄ ſacrilego ſciſmate ſepatos eſſe et corpori xp̄i qꝺ ē eccīa toto oꝛbe diffuſa r̄baptizando et blaſphemādo et quātū poteſtis aduerſarios oppugnādo ſancta et canonica ſcriptura ꝯuincit • vos impij ⁊ ſacrilegi eſtis • illi aūt q̄ vos p tāto ſcelere tā leuiter dānorū ammonicōibꝫ vel locoꝝ vel bonoꝝ vel pecunie p̄uacōe deterrendos coherceſdoſqȝ decernūt • vt cogitātes q̄re iſta patiami ſacrilegiū vr̄m ꝯgnitū fugiatis ⁊ ab etna dānacōe liberēmi diligētiſſimi r̄cōres ⁊ piiſſimi ꝯſultōes ꝺputant̄ ¶ Id ſu • ep̄laȝ io •

Nō amat̄ ſuꝰ vel filiꝰ cū nō corripit̄

NOn putes te tūc amare ſuū tuū qn̄ eū non cedis • aut tūc amare filiū tuū quādo ei nō das diſciplmā • aut tūc amare vicinū tuū quādo eū non corrigis • Nō eſt iſta caritas ſȝ languoꝛ • Ferueat caritas ad emēdandū ad corrigendū • ſi ſūt boni moꝛes delectēt • ſi aūt ſint mali emendent̄ • ¶ Idē in iij • li • ꝺ ci • dei

Innocētis officiū ē nulli nocere et peccantem punire •

NOn eſt innocētie parcēdo ſinere vt in malū grauius incidatur • ptinet ergo ad innocētis officiū nō ſolū nemini malū iferre • verū etiā cohibere a peccato vel punire peccatū • vt aut ipe q̄ prius odio

debemus conſequi
ex hoc ꝙ facimꝰ i
uiti • vt • xiij • q • ij • q̄
ꝓpoſteꝝ • vn̄ ſi ali
q̄s cogit̄ adire he=
reditatē q̄ ex cau
ſa fidi ꝯmiſſi roga
tus ē reſtitue nul
lū ꝯmodū ꝯſequit̄
ex tli addicōe nec
p̄t vti beneficō • l •
falcidie • ff • ad tre=
bell • cogi • § • meci
anus alias marcel
lus • alias maxianꝰ
o ¶ Niſi elegerit •
poteſt enim aliq̄s
malefacere ꝓpter
volūtatē coactam
vt • xv • q • i • merito
ſed non p̄t ꝓpter
volūtatē coactaȝ
bn̄facē • vt hic ꝺi

SI vos • diffi
ditur • ſȝ ec=
cleſia vbiqȝ ſit dif
fuſā tn̄ eadē in ſo
lidū vbiqȝ eſt • vt
ꝗ • ꝓx • q • i • loquit̄
p ¶ Vel pecunie
et ita puniri pn̄t
heretici ab eccleſi
a in rebꝫ in honōe
vel exilio • vt • s • q •
• iiij • qn̄ • et • c • nō in
uenitur • et ꝗ • e • de
liguribꝫ • in fi • ⁊ ꝗ •
• q • vij • c • i • ſȝ ꝯtra
eccīa non debet in
delictis accipe pe=
nam pecuniariam
vt extra de penis
licet • ſen • ꝙ p̄t in
fligere penam pe
cuniariam quādo
magis illa timet̄ •
vel dic ꝙ poteſt
tunc infligere cuȝ
inuenit̄ hoc expſſ=
ſum • Io •

NOn putes • ſi
cedis • qui ali
os poſſūt corrige
re • habes • s • q • iiij •
duo iſta et • s • c • i •
r ¶ Vicinum • ar • ē
hꝺ ꝓ hugone qui
dicit ꝙ illud p̄cep
tum ſi peccauerit
ad oēs ſpectet • ſi
tu intelligas illud
de illis qui aliquā
habent poteſtatē
ſuper alios • vel in
telligitur de cano=
nica denuntiacōne
ad quam quilibet
tenetur • vt dixi • x=
xij • q • v • hoc videt̄ •
vel dic vt dixi • s •
• e • duo iſta • Io •

NOn ē innocē
tie • id eſt bo=
ni viri •
s ¶ Nemini • ſiſe •
xxij • q • vl • ꝺ forma

a ¶ Exemplo. ſi.
ij. q. vij. qua ꝓpt
Qui vicijs ra
pe. ſi. xij. q.
.ij. ne quis. Jo.
Sunt quedā
pontificem .
penā taliū habes.
.xvij. q. iiij. q ſub
diaconū. ꝫ. xxv. q.
R vlti. c. vlti.
Ex. adulte=
ria. ꝯtra. ꝫ. xxxiij.
.q. ij. inter hec.
e ¶ Parricidas.
penā parricidarū
habes. ff. ad legē
pompe. de parrici
dis. l. pnt.
f ¶ Et piuros. et
qđ h̄ dr̄ ꝗ piurus
punitur pena capi
tis intelligas đ te
ſte qui fert teſti=
monium falſum i
cauſa crimiali. ta=
lis eñ mortē mere
tur. ff. đ ſiccar. l.
.i. §. i. alias eñ ſi i
cōtractibus. quis
piurus eſt notat⁹
infamia. C. de trāſ
ac. ſi quis maioꝛ.
alias ſolū deū ha
bꝫ vltorē. vt. C.
de rebus cred. l.
.ij. vel ſi piurus ē
p pncipē fuſtibus
caſtigat⁹. et. ff. de
iureiur. ſi duo. §.
vl. aliā penā. vi. q
.i. quicūqꝫ.
Si homicidi=
um. nam et
miles. tres caſus
ponit h̄. alij duo
ſūt cū facit defen=
dēdo ſe vel alij ſb
ueniendo. vt. s. e.
cum homo
b ¶ Inuito. foꝛtu
itus eñ caſus non
imputatur vt ex̄
de homi. latoꝛ. dū
tñ ñ pceſſerit cul
pa. vt. l. di. ſepe.
i ¶ Imprudenti.
nō vidꝛ ꝗ impru=
dentia excuſet eū
qa impicia culpe
annumeratur. vt
.ff. de reg. iur. im
pitia. ꝭ dic impru
dēti. i. ignoranti.
Cum homo.
lex cū occi=
dit. ſic. xxxiij. q. ij
quos deus
Non vos va=
niloquia va
ne voces ppl̄i non
ſūt audiende ex̄
de el'c. ꝯſius. C. đ
pe. l. decurionū.
m ¶ Niſi qui ad
malū. qñqꝫ pſecu
tio largius ſumi=
tur ut. s. e. q. iiij.
ſi eccleſia.

habebatur corrigatur expimēto ꝗ
alij terreantur exemplo. ¶ Idē ad
lotharium Non eſt miſericoꝛs qui
vicijs nutriendis parcit. Ru.
Qui vicijs nutriēdis parcit et
fauet nec ꝯtriſtet peccātium volun
tates tā nō eſt miſericoꝛs ꝙ̄ q non
vult cultrū rape puero ne audiat
plorantē. et nō timet ne vulneratū
doleat vel extinctū ¶ Itē ambro.
ſup epl'az ad romanos Enoꝛmia
flagitia p ſeculi iudices coꝛripiant
Sunt quedā enoꝛmia flagicia
que poti⁹ p mundi iudices ꝙ̄
p antiſtites et rectores eccleſiarum
vindicātur. ſicut eſt cū quis inter=
ficit pontificē apl'icum epm p̄ſbite
rū ſiue diaconū. hmōdi reos et re=
ges et pricipes mūdi dānāt. ḡ non
ſine cā gladiū portāt qui talia ſce=
lera vindicāt. Sunt enim maxime
ꝯſtituti ꝓpter homicidas raptores
ut etiā illos damnēt et alios ſuo ti
moꝛe ꝯpeſcāt. ¶ Itē ciprianus in
nouo gn̄e abuſionis Furta et cete
ra crimina a rege ſunt cohibenda.
Rex debet furta cohibere. adul
teria punire. impios de terra
pdere. parricidas et piuros nō ſinē
viuē. filios ſuos nō ſinē impie agē
¶ Itē aug. đ libero arbitrio. li. i.
Non peccat qui ex officio nocentē
interficit
Si homicidiū eſt hō
minē occidere. pt tñ alius a=
liū occidē aliqñ ſine pcc̄o. nā et mi
les hoſtē et iudex vel miſter eius no
cētē et cui foꝛte inuito atꝫ impru=
dēti telū de manu fugerit nō michi
videnē peccare cū hominē occidūt.
ſꝫ nec etiā homicide iſti appellari ſo=
lēt. ¶ Idem in qonibus leuitici
Cum hō iuſte occiditur. lex eū
occidit nō tu ¶ Itē pelagi⁹
pp̄a. Nō qui ad bonū ſꝫ q ad malū
cogit pſequit
Non vos hoim
vaniloquia retardēt dicētiū
qꝛ pſecutionem ecc̄ia faciat. dū ea
q ꝯmittuntur repmit. vel aiaꝝ ſalu
tē requirit. errant hmōi erroris fa
bulatores. nō pſequitur niſi qui ad
malū cogit. q autē malum vel fēm
iam punit vel ꝓhibet ne fiat. nō p=
ſequitur iſte ſꝫ diligit Nam ſi vt illi
putāt nemo nec retrahēdus nec re
p̄hēdendus a malo ad bonum ē. hu
manas ac diuinas leges neceſſe eſt
euacuari. que et malis penam et bo
nis p̄mia iuſticia ſuadēte ꝯſtituūt.
malum autē ſciſma eſſe ⁊ p exteras
etiam ptātes hmōi opprimi debē ho
mines ⁊ canonice ſcripture auctas
⁊ p̄rnaꝝ nos regulaꝝ veritas docꝫ.

Quiſquis ergo ab apl'icis diuiſus
eſt ſedibꝯ in ſciſmate eum eſſe non
dubiū ē. ⁊ ꝯtra vniūſalē ecc̄iam al=
tare conat̄ erigere. Sꝫ quid de tali
bus inſertus calcedonēſi ſinodo ca=
nō ſtatuit. gl'ia vr̄a ꝯſideret vbi p⁹
alia ſic dic̄ Quia omnioe ſemetipm
ſuſpēdit et collectā fecit ⁊ altāe cō
ſtituit et noluit vocāti epo ꝯſentire
et noluit eiđ acqeſcere neqꝫ obedi=
re et prius ⁊ ſcđo vocāti hūc oimo
do dānari nec vnq̄ vel oratōnē me
reri. nec recipe eū poſſe honorē. Si
enim pmāſerit turbas faciēs et ſe=
ditōnes ecc̄ie p extraneā poteſtatē
tanq̄ ſeditioſū ꝯpmi. Et beatus au
guſtinus de talibꝯ ait. multa etiam
cū inuitis benigna quadā aſpitate
plectēdis agēda ſūt. quoꝝ potius
vtilitati ꝯſulēdum eſt ꝙ̄ volūtati.
nam in coꝛripiēdo filio ꝗuis aſpe
nūq̄ p̄nus amoꝛ amittit̄ fit tñ ꝗ
nollet vt doleat etiā q inuitus vide
tur dolere ſanandus. Ecce videtis
quēadmodū tanti teſtimonio p̄ris
nō pſequat̄ cohercēdo talia. ſed di=
ligat emēdando tales ſp ecc̄ia. Faci
te ergo ec̄ vos qđ ſciētes itencōnē
xp̄ianitatis vr̄e frequēter hoꝛtam̄.
et date operā ut talia fieri ultra nō
liceat. ſꝫ etiā qđ vobis facillimū eſ=
ſe nō dubito hij qui talia p̄ſumpſe
rūt ad pijſſimū principē ſub digna
cuſtodia dirigātur. Recolē eñ de=
bet celſitudo vr̄a qđ p vos de⁹ fece
rit tpe illo quo etiā iſtriam et vene
tias tirāno totila poſſidēte. francis
ec̄ cūcta vaſtātibꝯ nō tñ āte medio
lanēſem epm fieri pmiſiſtis niſi ad
clemītiſſimū pncipē exide retuliſſe=
tis. et qđ fieri debuiſſꝫ ei⁹ iteꝝ ſcp
tis recognouiſſetis. et intra vbiqꝫ
feruētes hoſtes rauēnā tñ ⁊ is qui
oꝛdiatur⁹ erat ⁊ is q oꝛdiabat̄ pui
dētia culminis vr̄i deducti ſūt ¶ Iđ
narſe patritio Sciſmaticos ⁊ hēti
cos ſecl'i ptātes cohceāt
De li
guribꝰ atꝫ venetijs ⁊ iſtrijs e
piſcopis qđ dicā. quos idonea eſt
excellētia vr̄a ⁊ rōne ⁊ ptāte repri
mere et dimittitis eos in ꝯtemptū
apoſtolicaꝝ ſediū de ſua ruſticita=
te gloriari. cum ſi quid eos de iudi
cio vniūſalis ſinodi qđ ꝯſtantiopoli
p primā nup elapſam indictionem
actū eſt foꝛte mouebat ad ſedē a
poſtolicā quō ſemp factū ē electis
quibuſlibꝫ de ſuis q dare et accipe
rōeꝫ poſſent dirigere debuerunt. et
nō clauſis oculis coꝛp⁹ xp̄i dn̄i nr̄i
h̄ ē ſcām ecc̄iam lacerāe. Nolite er
go dubitare huiuſcemodi homineſ

n ¶ Exteras. ſic. ꝫ.
.e. de liguribus. et
dixi. s. e. pricipes.
o ¶ In ſciſmate.
ḡ ſciſma ē nō ha=
bere caput roma=
nā ecc̄iam vt. xxi
ij. q. i. h̄ ē ⁊. c. qm̄
vetus.
p ¶ Secđo. h̄ dr̄ ꝗ
bis debet āmone=
ri excōmunicādus
maxime heretic⁹.
alibi dꝛ ꝗ ſemel
vt. ꝫ. xx. cauſa. q.
.i. que domus. ali=
bi qđ ſepiſſime. i.
.q. vij. ꝯuenietibꝯ
qñqꝫ dꝛ de trina ā
monicōe ut. s. e.
adminiſtratores.
ꝫ. xx. cā. q. i. j. de
illicita. quid iuris
ſit dixi ſup illo ca
pitulo. que dom⁹.
q ¶ Oratione. id
eſt ſupplicacōꝫ. qꝛ
ſine ſpe venie de=
ponitur vt ſtatim
ſubiūxit. xxi. di. in
tm̄. vel ideo dicit
quia ſciſmatico ſi=
ue itruſo nulla da
tur audientia. vt.
xxiij. d. in no e
r ¶ Recipe. ſic. s
.xi. q. iij. ſi qs eps
in ꝯcilio.
s ¶ Inuitis. s. xl
v. di. et qui emen
dat.
t ¶ Non pſequa
tur. ecc̄ia. nec etiā
vos p conſequens
q auc̄te ecc̄ie eos
cohercetis.
u ¶ Principem er
go ecc̄iaſtica pſo=
na licite p̄t pete=
re ut mali detineā
tur et ducātur ad
iudicem vt dixi. s
.e. vnū ſolū ⁊. ꝫ. e.
relegentes.
x ¶ Oꝛdinabat⁹
ꝫ. xxiij. q. i. puden
De ligu da
ribus. ruſti=
citate. id ē a ſup=
bia. alias ponitur
pꝛo ſimplicitate.
vt. ij. q. vij. ſcā. et
ſic eſt ar. ꝗ quādo
qꝫ non ſit pcendū
ruſticitati
y ¶ Electis. ſed q
liter potuit h̄ cā
p ꝓcuratoꝛē agi
cū iſte de crimine
ꝯuenirent. ſed dic
qđ lꝫ fuerit đ cri
mine actū nō tam
criminaliter vnde
potuit pꝛocuratoꝛ
interuenire vt ex
tra de accuſa. ve
niens. et. c. ſuper
hijs. et. iij. q. vi. h
quippe.

principali vel iudiciali auc̃te comprimere
qꝛ regule patrum h̃ ſpẽaliter cõſtituerũt·
vt ſi qua eccleſiaſtici officij pſona cui ſub
iectus ē reſtiterit et vel ſeorſum collegerit
aut aliud altare erexerit ſeu ſciſma fecerit
excommunicetur atqꝫ dãnetur· q̃d ſi forte
et h̃ ↄtẽpſerit et pmãſerit diuiſiões ⁊ ſciſ=
mata faciẽdo p ptãtes publicas oppriman
tur· Ecce de quo animus veſter forte timi
dus eſt ne pſequi videaris de patrũ nobis
auctoritate hic breuiter dirigẽda curaui
cũ mille alia exempla ⁊ ↄſtõnes ſint quibꝫ
euidenter oſtẽditur et agnoſcitur ut faciẽ
tes ſciſſuras in ſc̃a eccleſia nõ ſolum exilijs
ſed etiã ꝓſcriptõne rez et dura cuſtodia
p publicas d̃beãt ptãtes coherceri ❡ Id

Ab ec̃c̃ie vnitate diuiſi a ſecularibꝫ pote
ſtatibꝫ arceãtur

QVali nos de g̃lie
vr̃e ſtudijs iuditio gratulemur non
ſolũ vr̃am ſed multoꝝ ac pene omniũ cre=
dimus hr̃e noticiã· Et idcirco nũc d̃ hijs q̃
vobis preſẽtibꝫ ibi fieri ſtupemus fiducia=
liter apud gloriã vr̃am duximus ↄqueren
dum· Tratius ſiquidem atqꝫ maximilian⁹
noĩa tm̃ epõꝝ hñtes ⁊ eccleſiaſticã ibi vni
tatẽ pturbare dicũtur et oĩs eccleſiaſti=
cas ſuis vſibꝫ applicare· intantũ vt cõtra
vnũ eoꝝ id eſt maximilianum vſqꝫ ad nos
p tam longũ iter nec̃citate ↄpellẽte· quidã
ĩfatigabiliter veniẽtes p̃ces offerrẽt· Ob
quã cãm petrũ p̃ſbiterũ ſedis nr̃e ſꝫ ⁊ pie
c̃tũ notariũ ad eadẽ loca duxim⁹ deſtinã
dos· vt ea q̃ canonicis ſtatutis a predictis
pſeudo epis ↄperint omiſſa· vel dig̃ debeãt
ibi vltione ↄpeſcere vel eoſdem ad nos vſ=
qꝫ perducere· et ideo ſalutantes pr̃no affe
c̃tu gloriam vr̃am petimus vt p̃fatis qui a
ſede nr̃a directi ſũt in oĩbus p̃beatis aux
iliuꝫ· nec putetis alicuius eſſe pec̃i ſi hm̃õi
hoĩes cõprimũtur· h̃ etiã et d̃ine et hũane
leges ſtatuerũt· vt ab eccleſie vnitate di=
uiſi et eius pacem iniquiſſime pturbãtes
a ſecularibꝫ etiã poteſtatibꝫ ↄprimant̃· nec
quicq̃ maius eſt vnde deo ſacrificiũ poſſi=
tis offerre· quã ſi id ordinetis vt hij qui in
ſuã et alioꝝ pniciẽ debachãtur ↄpetẽti de
beant vigore ↄpeſci· ❡ Itẽ pelagius papa

Iniq̃tas prauoꝝ q̃uis bonis pficiat· tñ
puniẽda eſt

REleges̃tes literas
excellentie veſtre d̃ iniuria quidẽ q̃
vobis iniquoꝝ hoĩm p̃ſumptio ingeſſit val
de doluimus· ſed quia ſcim⁹ occulto dei iu=
ditio animã veſtram ⁊ ſi p alioꝝ iniquita
tem ac ſuperbiam a ↄtaminatõe ſciſmatis
cuſtoditã egimus oĩpotẽti deo grãs qui
etiã de malis hoĩm actibus bona opari cõ
ſueuit· nec eñ ſine illius ꝓuidentia factum
eſſe credendũ eſt vt inſenſati ⁊ puerſiſſimi
hoĩes ad hoc vſqꝫ ꝓſilirẽt vt ſuam diuiſio=
nẽ catholicã ec̃c̃iam eſſe credẽtes a ſua vos
pollutõe ꝓhiberẽt· ſic enim p miſericordiã
dei etiã neſciẽtibꝫ illis fc̃m eſt· vt a ſciſma
ticoꝝ ↄmuniõe eruti catholice q̃ diligitis
ſuari vos ↄtigiſſꝫ eccleſie· Quãuis igitur
veſtra p illoꝝ ſcelus facta ſit vtilitas· noli
te tñ impunitã p̃ſũptionẽ iniquorũ hoĩm
craſſari pmittere· ſi eñ hoc q̃ in vr̃aꝫ glo=
riã p̃ſũpſerũt nõ fuerit vindicta ↄpreſſum
q̃d ĩ minorib⁹ ñ valeat puniri· ambigi vl
tra nõ debet· Exercete igĩt in talib⁹ d̃bitã
auctoritatẽ ⁊ ne eis ampli⁹ talia omitten
di ſpes creſcat vr̃is cohertõibus repmã
tur ad h̃ ſiq̃deꝫ dei nutu etiã ↄtra vos talia
p̃ſũpſerũt· vt talia vobis corrigẽtibus ab
eoꝝ ſcelẽ alios poſſetis deo ꝓpiciãte muni=
re· Quales aũt ſũt q̃ ec̃c̃iaꝫ fugiũt eufra=
ſij vos ſcelera que deus occulta ãplius eſſe
noluit euidẽter informãt· qui in homicidio
quideꝫ nec hoĩs neceſſitudinem nec fratris
caritatẽ nec ſacerdotis reuerentiam cogi=
tauit· Inceſtuoſo aũt in adulterio etiã ipi
vindicte abſtulit modũ· q̃a ſi adulterium
punias non remanet in quo vindicetur in
ceſtus· ſi inceſtuoſo ingeras penaꝫ· multũ
crimẽ adulterij remanebit Ecce d̃ quo col
legio ſũt q̃ quantũ ad ſuperbiam ſuam in=
iuriã vobis inferre moliti ſũt· et quãtũ ad
ꝓuidẽtiam dei impollutos· vos ec̃c̃ie ſuaue
runt· auferte tales ab iſta ꝓuintia· vtimi=
ni vobis oblata a deo opprimẽdo pfidos oc
caſione· q̃d tunc plenius fieri poterit ſi au=
c̃tores ſcelerum ad clemẽtiſſimũ pricipem
dirigãtur· et maxime ec̃c̃ie aquilegenſis i
uaſoꝝ· qui et in ſciſmate ⁊ in eo maledict⁹
nec honorẽ epi poterit retinere nec meritũ
❡ Itẽ nicola⁹ exẽcitui frãcoꝝ

In c̃tal ne q̃d ↄtra ĩfidẽles exẽcet̃ q̃ſquis morit̃ cele
ſte regnũ mẽt̃

OMniũ vr̃m noſſe
volum⁹ caritatẽ· qm̃ quiſquis quod
nõ optãtes dicimus in h̃ belli certamie fi
deliter mortu⁹ fuerit· regna illi celeſtia mi
nime negabũtur ❡ Iteꝫ vrbanus ſc̃dus
godefrido lucão epo

nõ ſũt hoĩcide q̃ ad
uſus excõicatos zelo ec̃c̃ie armant̃

AXcõmunicatoꝝ interfectoribus ꝓ vt
in ordine romane ec̃c̃ie didiciſti ſm̃ inten=
tionẽ modũ ↄgrue ſatiſfactõnis iniunge·
Nõ eñ eos homicidas arbitramꝰ quos ad
uerſum excõicatos catholice zelo matris
ec̃c̃ie ardentes· aliquos eoꝝ trucidaſſe ↄti
gerit· ne tñ eiuſdem ec̃c̃ie mr̃is diſciplina
deſeratur ſm̃ tenorem quem diximus peni
tentiam eis indicito ↄgruẽtem· q̃ d̃ine ſim
plicitatis oculos adũſus ſe ↄplicare vale=
ant ſi forte quid duplicitatis pro humana
fragilitate in eodẽ flagitio incurrerint
❡ Item aug· ad bonifatium·

Pax ec̃c̃ie meſtitiã ↄſolat̃ pditorum

QVis eñ vr̃m nõ velit aliquẽ inimico
rum non ſolũ perire verũ etiam aliq̃d pde
re· ſꝫ ſi alit̃ nõ meruit hr̃e pacẽ dom⁹ da=
uid· niſi abſolon filius ei⁹ ĩ bello quod ge=
rebat ↄtra patrẽ fuiſſet extinctus quãuis
magna cura mãdauerat ſuis vt eũ q̃ntuꝫ

a ❡ per po
teſtates· s
·e· princi=
pes·
QVali
pene· no=
ta q̃ dicit
pene et tñ
longe plu
res erãt q̃
neſciẽbãt q̃
qui ſcirent
cum tñ ad
modicam
quãtitatẽ
deberet re
ferri· vt· iij
·q· vij· qui
ſine et ff·
de· v· ſig·
h̃ adiectõ
c ❡ Noĩa·
ſic· xv· q·
vi· c· ſi q̃s·
R p̃ſbr
Ele
gẽtes· bo
na· nota
q̃ ex ma=
lo ꝓuenit
bonũ· vt·
xiij· di· ner
ui· in ſi· ſic
ex ſc̃o iud
eoꝝ q̃ cru
cifixerunt
deũ· Itẽ ē
hic ar· q̃
malũ pu=
nitur quã
uis ex in=
de ꝓuenit
bonũ vt ſi
q̃s pueruꝫ
caſtrauerit·
licꝫ eũ meli=
orẽ fecerit
tñ punit̃
·ff· ad· l· a
quil̃· ſi ſer
uus ſeruũ
·§· ſi pue=
rum· ſiĩr ſi
quis fece=
rit rem ꝓ
hibitã licꝫ
bñ fecerit
tñ punit̃
·ff· d̃ re mi
li· l· iij· §·
libello· ar·
ↄtra· ff· ad
·l· aquil̃· ſi
ſeruus ſer
uũ· §· ſi oli
uam
g ❡ Abſtu
lit· h̃ ideo
dicit quia
pena mor
tis punit̃
ſiue ꝓ vno
ſiue pro al
tero ali=
as aũt idẽ
delictũ pt
varijs pe=
nis puni=
ri vt· xvij
·q· iiij· at=
tẽdenduꝫ·

et· xvi· q·
·i· ſtatui⁹
hic conſue
uit diſtin=
gui cũ q̃s
accuſatur
de diuerſis
criminib⁹
aut illa cri
mina d̃ſcẽ
dũt ex eo
dem facto
aut ex di=
uerſis· hec
diſtinctio
notat̃· C·
de accuſa·
q̃ de crimi
ne· ſi autẽ
diuũſis acti
oĩbꝫ velit
q̃s agẽ di
ſtinguitur
aut ille ac
cõnes ſũt
ambe pe=
nales aut
ãbe rei per
ſecutoĩe ã
vna pena
lis ⁊ altera
rei pſecu=
toĩa ut no
tat̃· ff· nau
te· cau· ſta
·l· iij·
h ❡ Si ad
ulteriũ· h̃
uid̃r q̃ ſm̃
cañ· adul=
teriũ ⁊ ince
ſtus mor=
te puniat̃
ſm̃ legem
hodie adul
teriũ ñ pu
nitur mor
te ut· C· d̃
adult̃· aut̃·
ſed hodie·
OMni
um
certamie
·ſ· e· q· viij
omni
EXcõ
mũi
catoꝝ in=
tẽcõꝫ· ſ· oc
cidẽtiũ vel
ſm̃ intẽcõ
nem impo
nentis pe=
nitẽtiã· vt
xxvi· q· vs
ij· tpa
l ❡ Flagi
cõ· i· q̃d a
lias eſſet
flagicium
n ❡ Du=
plicitatis
·i· mortal̃
peccati·
o ❡ Diſci=
plia· nota
ad cautelã
ex abũdã=
ti aliq̃d fie
ri ne diſci=

plima mūs
eccīa ꝺſera
ē ·ut·l·ꝺi·
ꝑſſ·os·xx
xiij·q ·ij·i
lectū·ꝛ·x-
v·q·i·ſi q̄s
iſamēs·q̄ e
ni ꝺubita-
cōis cā ex
abūꝺanti
apponūtur
ius omūe
nō leꝺunt
ut·ff· ꝺ re
gul'· iur·
q̄ ꝺubita-
cōis·ꝛ·l·n̄
ſolēt· Itē
ē h̄ ·ar· ꝙ
in ꝺubijs
in ꝺeterio
rem ptem
interp̄ta-
mur cōtra
regulā il-
lam extra
ꝺ reg·iur·
eſtote· ex
hoc capitu
lo ꝺicunt
quiꝺam ꝙ
qui pcutit
clericū ex
cōmunica
tū nō inci
ꝺit i cano/
nē quia nō
eſt priuan
ꝺus aliq̄s
in greſſu
eccīe p eū
qui ē extra
eccīam qꝺ
nō aꝺmit/
to et loq̄-
tur h̄ ꝺ ta
li excōica-
to qui pe-
nitus incō
rigibilis ē
·xi·q·i· pe
timus·
Remit
tun-
tur pcc̄a p
ꝺbū·iꝺ eſt
p oracōnē
vel p̄ꝺica
cōnē eccīe
·ſ·p p̄ꝺica
cōnē euan
gelij ſic· x
v·q ·i·c·
nec is·ꝛ·s·
·e·nō ſolū
b ¶ Hinc
notāꝺum
ē· p ſenna
cherib·re/
gem aſſi-
rioruꝫ qui
maximā p
tē filiorum
iſrl' capti-
uauit q̄ cū
veniſſet n̄
aꝺ oblitē-
ꝺuꝫ ihrl'm

poſſent viuū ſaluūqꝫ ſuarēt·et eſſet cui pe-
nitēti p̄nus affcūs ignoſceret·quiꝺ ei re
ſtituit niſi pꝺitū flere et ſui regni pace ac
quiſita ſuam meſticiā ꝯſolari· ¶ Si ergo
viri ſancti et publice ptātes bella geren-
tes nō fuerūt trāſgreſſores illius māꝺati·
nō occiꝺes· q̄uis quoqꝫ flagicōſos ꝺigna
morte pimerēt· ſi miles ſue ptāti obeꝺiens
non eſt reus homiciꝺij ſi eius impio quēli-
bet flagicōſum iterfecerit· Sꝫ homiciꝺas
et venerarios punire nō eſt effuſio ſangui
nis ſꝫ legū miſterium· Si pax eccīe meſti
ciā ꝯſolat̄ pꝺitoꝝ· ſi illi qui zelo catholice
mr̄is eccīe accēſi excōmunicatos interfi-
ciunt homiciꝺe nō iuꝺicantur·patet ꝙ ma
los nō ſolū flagellari ſꝫ etiam interfici licꝫ
¶ Sꝫ q̄ritur ſi ꝯtigat aliquos malos pu
niri ab hijs qui nō h̄nt legittimā ptātem
an ſint rei effuſi ſanḡnis hij per quos puni
untur· ¶ De hijs ita ſcribit ambroſius·
Aliq̄n puniunt̄ pcc̄a p pp̄los ꝺiuo iuſſu ex
ercitatos
Remittūtur pcc̄a p ꝺei·
verbū cuius leuites intp̄res·et qui-
ꝺam executor eſt remittūtur p officiū ſa-
cerꝺotiſ ſacrūqꝫ miſteriū· Puniūtur q̄ꝫ pec
cata p hoīes ſic̄ p iuꝺices qui ptāte aꝺ tē-
pus vtūtur· Puniūtur pcc̄a etiā p pp̄los·
ſic legimus q2 ſepe ab alienigenis ꝺei iuſſu
excicatis ꝑpter ꝺiuine maieſtatis offēſam
ſubactus eſt pp̄lus iuꝺeoꝝ· ¶ Hinc notā
ꝺū eſt· ꝙ aliq̄n punit ꝺeus pcc̄a per neſciē
tes· aliq̄n p ſciētes· Peccata punit p neſci
entes· ſicut p ſennacherib ꝛ per nabūchoꝺo
noſoꝛ et p antiochū et principes romano
rū et p nōnullos reges gētiliū pp̄l'm iſra-
heliticum ꝺeliquentem aliq̄n afflixit· aliq̄n
captiuauit· vn̄ ipe ꝺn̄s ait p ꝑph̄am· vir
ga furoris mei aſſur ipe aūt non ꝯgnouit·
Aſſur erat ꝟga furoris ꝺn̄i· q2 p eū innu
meras gētes ꝺiua iuſticia flagellare ꝺiſpo
ſuit· ipe aūt nō ꝯgnouit· q2 in ſupbiā ela-
tus victoriā quā aſſecutus fuerat nō ꝺiue
potētie ſꝫ ſuis viribꝫ attribuit· vn̄ ꝯtra eiꝰ
ſupbiā ꝺn̄s loquitur ꝺicēs· nūquiꝺ glori
abit̄ ſerra ꝯtra eū qui ſecat in ea· aut nun
quiꝺ exaltabit̄ ſecuris ꝯtra eum qui ceꝺit
in ea· Quibꝫ ſilituꝺinibꝫ ſatis perſpicue o-
ſtenꝺitur· q2 ſic ſerra et ſecuris nec ſecare
nec ceꝺē ligna pn̄t niſi ab alio regantur·
ac iꝺeo ꝯtra regentē ſe ſupbire non ꝺebent
ſic illi p quos ꝺeus punit abſqꝫ nutu ꝺiue
ꝺiſpoſicōnis nichil agē valēt· ac iꝺeo ꝯtra
regētem ſe ſupbire eis nō licet· Tales in
eo ꝙ puniūt ꝺeo ſuire ꝺicūtur· in eo autē
ꝙ ignorantes ſe eſſe miniſtros ire ꝺei impia
vanitate ſupbiūt mercēꝺē ſeruitutis ſue a
ꝺeo non niſi temporalē inueniunt· penā ve-
ro ſupbie ſue nō effugiunt· Vnꝺe cū ꝺomi
nus ꝺiceret aꝺ ꝑph̄am ꝺe nabuchoꝺonoſoꝛ
quiꝺ ꝺabo ei p labore ſuo quo ſeruiuit mi-
chi apuꝺ tirū ſtatim ſubiūxit· ꝺa ꝺn̄e hoc
eſt ꝺatā ſibi ꝑnuncia egiptū et ethiopiam

Cū aūt in corꝺe ſuo ſupbiens poſtea ꝺice
ret nōne h̄ ē babilō quā ego ꝯꝺiꝺi i thro
no regni mei· ſtatim immutauit ꝺeus raci
onalē eius mētem ꝛ inꝺuit eū ferinā beſti
alitatē vt ab hoībus fugiēs cū beſtijs vi-
ueret· Per antiochū q̄ꝫ cū iꝺolatriā iuꝺai
ce plebis ꝺn̄s punire ꝺecreuiſſet ꝛ pacē ꝙ
ex lege ꝺei abiecta et ex ſacris nationū aſ-
ſūptis querebāt illis in pnicīe ꝟteret· q̄a
ꝺei ꝺiſpoſicōnem ignorās ſue facultati ꝺe
uaſtacōnem illius plebis attribuit imp̄ca
tur in eū ꝑph̄a ꝺicēs· effūꝺe irā tuā in gē-
tes q̄ te nō nouerūt et in regna q̄ nomen
tuū nō iuocauerūt· ne forte ꝺicāt in gēti-
bus vbi ē ꝺeus eoꝝ· Silr̄ p romanos pec
catū mortis xp̄i ꝺeus punire ꝺecreuiſſet et
vrbis exciꝺiū et iuꝺaice viꝺelicet plebis
miſerā captiuitatē ſuis viribꝫ aſſcribē ce
perūt· Vnꝺ ꝯtra eos ꝑph̄a imp̄cat̄ ꝺicēs·
leua manus tuas in ſupbias eoꝝ qui te o
ꝺerūt ꝛ qui multa maligne opati monimē
ta ſue victorie poſuerūt i meꝺio atrio tuo
Per ſciētes pcc̄a puniūtur· ſic p filios iſrl'
voluit ꝺeus pcc̄a punire· amorreoꝝ ꝛ cha
naneoꝝ et alienaꝝ gētium quarum terrā
iſrahelitis poſſiꝺēꝺā ꝺeꝺit· quibꝫ etiā pre-
cepit vt nemini eoꝝ parcerēt ſꝫ oēs mor-
ti traꝺerēt· qꝺ ꝑpter pcc̄a eoꝝ illis conti-
giſſe ex ꝟbis ꝺn̄i apparet· qui cū ꝺiceret
aꝺ abrahā ſemini tuo ꝺabo terrā hanc· ve
luti quereret quare nō mō ꝺas eā michi·
auꝺiuit· nōꝺū eīn ſūt pcc̄a amorreoꝝ cōſū
mata que tunc intelligūtur fuiſſe conſum
mata cū pp̄lus ille ꝺe egipciaca ſeruitute
liberatus terrā eoꝝ ſicut abrahe ꝑmiſſum
fuerat in hereꝺitatē accepit· Cū ergo ſic
ꝺiuino iuſſu aꝺ puniēꝺū pcc̄a pp̄li excitan
tur ſicut pp̄ls ille iuꝺaicus ē excitatus aꝺ
occupāꝺam terrā ꝑmiſſionis ꝛ aꝺ ꝺelen-
ꝺas gentes peccatrices ſine culpa noxius
ſanguis effunꝺitur· et q̄ ab eis male poſſi-
ꝺentur in ius et ꝺn̄iū rite tranſeunt bono-
rū· cū vero occulto iſtinctu aliqui mouen-
tur aꝺ pſequenꝺū malos· ſic̄ ſennacherib
ꝛ ceteri qui pp̄l'm ꝺelinquentē pſecuti ſunt
licꝫ occulto inſtinctu opante illoꝝ meri-
tis incitētur· aꝺ pſequēꝺū tn̄ q̄a praua in
tēcōne nō pcc̄a ꝺlinquētiū punire ſꝫ illoꝝ
bona rape ꝛ ſue ꝺitioni ſubicē querūt· nō
ſūt immunes a crimine· De quibꝫ etiā no-
tāꝺū eſt· ꝙ aliq̄n excitantur aꝺ puniēꝺū
pcc̄a bonoꝝ· vt tanꝺē per bonos correcto
res ipi quoqꝫ puniātur ſicut in libro iuꝺi-
cū legit̄ ꝺe iabin rege cananeoꝝ et ꝺe ma
ꝺianitis· ꝙ ꝑpter yꝺolatriā pp̄li ſuſcitauit
eos ꝺeus ut iſrahelē affligerēt ꝛ terrā eo-
rum occuparēt· Cū aūt pp̄lus ꝺei ſub ma-
nibꝰ eoꝝ ꝺiutius afflictꝰ ſuū pcc̄m recog
noſcēt· ꝛ p penitētiā ꝺeū ſibi placāet· ex ꝺi
p̄cepto ꝛ barach comitatꝰ ꝺelborā ꝑphe
tiſſā vxorē lapiꝺoth iabi regē cananeorū
ꝛ ſyſarā ꝺucē exercitus ſui ꝯtriuit ꝛ geꝺeꝯ

ab angelo
extermina
tore nocte
ē fugatus
occiſis ab
eoꝺem an
gelo· clxx
xviij· mili
bus ꝺe ex
ercitu ſuo
e ¶ Et p-
nabucho-
ꝺonoſoꝛ· q̄
cepit ihe-
ruſalem et
tribū iuꝺa
ꝛ tribū be
niamyn in
babiloni-
cā captiui
tatē ꝺuxit
d ¶ Prici
pes·ſ· ve-
ſpaſianū ꝛ
tirū q̄· xlij
anno poſt
paſſionem
ꝺn̄i ihrl'm
ꝺeſtruxerēt
e ¶ Aſſur·
iꝺ ē ſenna
cherib·
f ¶ Nō ni
ſi tpalē· ar
ꝙ ſufficit
aliquē bo-
nū facē aꝺ
hoc ꝙ re-
muneran-
ꝺus ſit· et
ſi iꝺ mala
intentione
faciat· naꝫ
et q̄ p̄ꝺāꝺi
animo ge
rit negoci
a alicuius
hꝫ actōnē
negocōrū
geſtorū ut
·ff·ꝺ neg·
g·ſi pupil
li ·ſ·ꝫ et ſi
quis nego
cia· Itē eſt
h̄ ar· ꝙ q̄
ignorans
aꝺ imple-
uit volūta
tē alicuiꝰ·
ꝺr̄ obtpaſ
ſe ſue volū
tati· ar· cō
t̄· ff·ꝺ con
ꝺi· ꝛ ꝺe ·l·
·ij ·vbi ꝺr̄
n̄ eīn viꝺ
obtēpaſſē
qui fatali
caſu obtē/
perat· ſeꝺ
illuꝺ obti-
net cū con
ꝺicō appo
nitur q̄ eſt
in ptāte a
licuiꝰ· ſeꝺ
ſi nō eſt in
ptāte ut i-
bi ꝺr̄· Itē

eſt h̃ ar· ꝙ ex eodem fc̃o ↄſeq̃tur quis p̃miū et penā· vt· xxij· q· ij· ſi
¶ ꝓnūcia· ſilis expoſicõ ē· ff· de teſta· hẽdes pala· § ſi q̃d ꝗlibet
a ¶ Per anthiochū· q̄ tpe machabeoꝝ ihrlm cepit ⁊ tẽplū polluit
b ¶ Poſuerūt· q꞉ vexilla et ſcuta et arma ſua poſuerunt in templo in
ſignum vi
ctorie·
c ¶ Bono
rū· i· coꝝ
qui futuri
ſunt boni·
Cõ· vi·

Quod autē
h̃ queſtio
ſit hꝫ dubi
tatõis q꞉
ad bonum
non ſuſce=
ptū nemo
cogendus
ē· s· q· ꝓx
ad fidem·
ſed ad bo=
nū q̃d ſu=
ſcepit ē co
gẽdus· vt
xlv di· de
iudeis· ma
giſter tñ
aliter ſol=
uit· h̃· e· §·

Q.l· di· vt ↄſtitueret· Jo· =ſūt ꝓphẽ alloquẽtis mgr̃os legis per
Quod errauerat· ṽba= quos intelligūtur p̃lati p quos probat
aug· malos eſſe cogẽdos· k ¶ Hec· ṽba aug·
Vides· bonum· vt· s· q· v· ad fidem·

zebee et ſalmana reges madianitarum ⁊ oreb et zeb duces eorum morti tradidit. Apparet ergo ꝙ aliq̄n p legitimā poteſtatē gerẽtes· aliquãdo p ꝓphẽs diuino iuſſu excitatos mali p pccĩs ſuis nõ ſolum flagellantur ſꝫ rite etiā pdũtur· nec ē ↄtrariū illud auguſtini q̃d ad marcellinū p circūcellionibꝫ ſupplicãs rogabat vt verberibꝫ eos cohercerent nõ morte pderet· Quãuis em̃ ſupplicãdo ſpacium vite eis ſuare popoſcit· non tñ legū ſeueritatem q̄ tales morte plectunt̃ nõ obſuãdā docuit. Q. VI

Quod autē queritur an mali ſint cogendi ad bonum facile apparet. Antiquus namq̧ ille populus metu penarum ad legis obſeruatõnem cogebatur· In euangelio quoq̧ dominus ait diſcipulis ſuis· nolite timere eos q̄ occidunt corpus animam aũt non poſſunt occidere· ſed potius eum timete id ē ei in timore ⁊ reuerentiā ſuite qui p̃t animā et corpus mittere i gehennā· Paulus quoq̧ cū ecc̃iam dĩ pſeq̄retur in itinere cecat⁹ ad deū ↄuerti coact⁹ ē· vñ ſe abortiuo ſimilē teſtat⁹ ē dicẽs· Nouiſſime aũt omniū tanq̄ abortiuo viſus eſt ⁊ michi· ¶ Hinc aug· ſcribit ad bonifaciū

Eccleſia malos d̃bet cogē ad bonū ſicut xp̄us paulum coegit

Sciſmatici dicũt· cui xp̄s vim itulit· quē coegit· Ecce hñt apl̄m paulum· agnoſcant in eo prius cogentē xp̄m· poſtea docentē· prius ferientem poſtea ↄſolantē. Mirū eſt aũt quõ ille qui pena corpis ad euãgeliū coactus intrauit plus om̃ibꝫ illis laborauit qui ſolo ṽbo vocati ſũt in euangelio et quē maior timor ↄpulit ad caritatē eius· Perfecta caritas foras mittit timorem· cur ergo nõ cogeret ecc̃ia pditos filios vt redirẽt· ſi pditi filij cogerent alios vt pirẽt· q̄uis et illos quos nõ coegerũt ſꝫ tm̃mõ ſeduxerunt ſi p terribiles et ſalubres leges ecc̃iam eius gremio reuocentur· blandius pia mater amplectitur et de illis multo amplius quā de illis quos nunq̄ pdiderat gratulatur· An nõ hoc ptinet ad diligẽtiam paſtoralem etiā illas oues que nõ violent̃ erepte ſꝫ blãde leniterq̧ ſeducte a grege aberrauerãt· et ab alienis poſſideri ceperant· inuentas ad ouile dñicū ſi reſiſtẽ voluerint flagellorum terroribus vel etiā doloribus reuocare· Itē a xp̄o coactū paulū oſtẽdimus· Imitat̃ itaq̧ ecc̃ia in iſtis cogendis dñm ſuum· qui prius vt neminē cogeret expectauit ⁊ de fide regū atq̧ gentiliū p̄dicatõ ꝓphetica complere tur· etiam hinc non abſurde intelligit̃ illa

S ulti·
Ciſ=
matici· s·
· e· q· iij·
quis vos·
f ¶ Sedu=
xerũt mi=
tius h̃ agi
tur cū cir
cũuẽto ꝙ
cū coacto
cū tñ alias
ſubuenit̃
coacto in
uoto· ut ex̃
ꝙ metus
cau· c· pla=
tum· ſꝫ nõ
ſubuenit=
tur circū=
uento· vt
xx· q· iij·
conſtituit
Johãnes·
g ¶ Pro
phetica· q̃a
nõ dũ erat
completa
ꝓpheti a·
et nunc re
ges intel/
ligete ⁊c·
ut· s· q· iiij
non iueni/
tur·
h ¶ Com
pleta pri=
mo em̃ ſa
lubriter ã
monendi
ſunt boni·
vt ſic cete
ra multitu
do franga
tur· vt· xl
iij· di· · cõ=
meſſa cões

apl̄ica ſnia vbi btũs paulus dixit· parat⁹ ſum vlciſci omnē inobedientiā cū cõpleta fuerit p̃or obedientia ṽra· Unde ⁊ ip̃e dñs ad magnā cenā ſuā prius ↄuiuias adduci iubet et poſtea cogi· nam cum ei ſui reſpõdiſſent dñe factū eſt q̃d iuſſiſti et adhuc locus eſt· exite inquit i vias et ſepes ⁊ quoſcūq̧ inueneritis cogite intrare· In illis ḡ qui leniter p̃mo aduentu adducti ſunt· cõpleta eſt prior obedientia· in iſtis autē qui cogunt̃ inobedientia cohercet̃· Itē· Si p ptãtem quā p religionē ac fidem regū tẽpore quo debuit diuino munere accepit eccleſia· hij qui inueniũtur in vijs et ſepibus id eſt in hereſibus et ſciſmatibꝫ cogãtur itrare· nõ q꞉ cogũtur rep̄hẽdãt· ſꝫ quo coguntur attẽdant· ¶ Itē ad donatiſtas

Varijſmodi errantes corripiuntur a dño

Quod errauerat inquit dñs non reuocaſtis et q̃d pierat ñ req̄ſiſtis· h̃ vobis ip̃e deus facit p nos· ip̃e obſecrãdo ip̃e minando ſiue corripiendo· ſiue damnis ſiue laboribus ſiue p ſuas occultas ammonitiones vel viſitatõnes ſiue p tpaliū leges poteſtatū· ¶ Idē in epiſtola ad uincentium

Non ē ↄſiderandum ꝙ quiſq̧ cogitur· ſed quo cogitur·

Vides vt opinor non eſſe ↄſiderandum ꝙ quiſq̄ cogit̃· ſed quale ſit ad q̃d cogit̃ vtrum bonū an malum· nõ ꝙ quiſq̧ bon⁹ eſſe poſſit inuitus· ſꝫ q̄ñq̧ timendo q̃d non vult pati vel relinquit impediẽtem animoſitatē vel ignoratā compellitur ↄgnoſcere veritatē· vt timẽs vl' reſpuat falſū d̃ quo ↄtẽdebat vel querat verum q̃d neſciebat ⁊ volẽs iā teneat q̃d nolebat. Itē· Mea p̃mit⁹ ſentẽtia erat· neminem ad veritatē xp̄i ⁊ ecc̃ie eſſe cogendū ſꝫ ṽbo eſſe agendum· diſputatõe pugnand̃· rõne vincendū· ne fictos catholicos haberē quos aptos hereticos nouerā· Sꝫ hec opinio mea nõ ↄtradicẽtiū ṽbis tm̃· ſꝫ demonſtrantiū ſuperabat̃ exemplis· nā primo opponebatur michi ciuitas mea q̄ cū tota eſſet in ptes donati· ad vnitatē catholicam legum imperialium timore ↄuerſa eſt quā nunc vidimus ita huius animoſitatis ṽre pnitiem d̃teſtari· vt in ea nūq̄ fuiſſe credat̃· Item et alie multe q̄ michi noiatim ↄmemorabãtur vt ip̃is rebꝫ agnoſcerem etiā i hac cauſa recte itelligi poſſe quod ſcriptū ē· da ſapienti occaſionem et ſapientior erit· ¶ Item greḡ maximo ep̃o·

Cnere penſionis ruſticus ad domi num conuerti cogatur· Rubrica

IAm vero ſi ruſticus tante fuerit pfidie et obſtinationis inuentus vt ad dñm

i ¶ Et vo
lens· et ſic
ex nolente
fit volens
ut· lxxiij·
di· ↄſuluit
et· s· q· iiij
diſplicet·
m ¶ Opi
nio· ſic ḡ
iuriſꝑcit⁹
debꝫ muta
re opinio
nem ſuam
ſi expedit
mutai· xij
· q· i· certe
et· ff· d̃ iur̃
pat· diui·
Itē ex hoc
loco quid
dicũt au=
gu· q̄ñq̧
fuiſſe here
ticū· ſꝫ po=
ti⁹ cõtriū
h̃ ꝓbat̃·
n ¶ Cre=
dat̃· nunq̄
credit꞉ fu
iſſe malū
q̃d factū
eſt bonum
ut· l· di· fẽ
rum et· ff·
de edil'· e·
dic· l· q̃d
ita·

IAm
vẽo·
ſi hoc capi
tulū intel
gitur d̃ he
reticis cõt̃
riū ē extra
d̃ hereticiſ
ſicut· vbi
ꝓhibet̃ ne
aliq̄s eos
teneat in
terris ſuiſ
vl' i domo
ſua vel ali
quē ↄtra=
ctū cū eis
faciat· ſed
dic ꝙ loq̄
tur d̃ eo q̄
alias ē int'
corrigibi=
vel d̃ iude
is loquit꞉
ꝓut dixi·
· s· q· iiij· c
· ul· Jo·

a ¶ Seruicia·s·xv·q·i·non eſt· ꝯmuitus dare nec ignorans nec inuitus·ſed qualiter pt qs ꝯ uitus quis donet·vt C·de donac· nec ignorās·ꝫ facias vim et dr̄ntiā inter dare et donare ut donū dicatur ꝙ aliqs ex libtate dat et ex certa ſcīa·vn̄ eps nō d; donāe ꝓbēdas ꝫ dare·

c ¶ Pudorem·q̄ſqꝫ et ſi aliqs tacet ꝓpē verecundiā non ſibi preiudicat·vt·ff·de furt·l·penul·

b ¶ Si ex necitate·i precepto·vel loqtur d̄ neceſſitate vite·

e ¶ Diſpēſaco·aliqs diſpenſo ſeo michi nō ꝓficio

Q Vm ꝓ timorē conſuetudo· ſic eīn ſcīa inducit ſic iſte timor iuſtitiam vt ꝗ· d̄ pe·di·ij·ſic ſcīa·io·Cō·vij·

N Vnc aūt·non ſolum heretici ꝫ omnes hoſtes licite p̄nt ſpoliari rebꝰ ſuis dūmodo bellum ſit iuſtum et ille qui rem abſtulit iure factus eſt dominus illius rei vt·s·e·q·v·dicat ⁊·s·di·i·iuſnaturale·et ·ff·d̄ acqre·do·nat uraleꝫ·ꝗ·vltimo·hēticis autē licitū ē auferri ea q̄ hn̄t vt ·s·di·viij quo iur·⁊ ꝗ·e·c·i·et ·s·e·q·v· ſi vos·me lius tn̄ e ſt ꝙ iſ auctē iudicē fiat ·vt·s·q· i·i·ſex ſūt· ſi ḡ cōtēnatus eſt laicus do

deū minime venire conſenciat tanto onere penſionis grauādus eſt vt ipa exactōnis ſue pena ꝯpellatur ad rectitudinē feſtinare· ¶ Ex hijs oībꝰ poſſumus colligere ꝙ mali ſunt cogēdi ad bonū· Sꝫ obicitur ꝙ nemo cogēdus eſt ad id ad qd̄ inutiliter cogitur·ad bonū aūt quiſqꝫ inutiliter cogitur cū deus aſpnetur coacta ſeruicia vn̄ apl's cū ad elimoſinas corithios hortaretur ait· vnuſquiſqꝫ det ꝑut dſtinauit in corde ſuo nō ex triſticia aut ex neceſſitate·hilarē eīn datorem diligit deus· vnde datur intelligi ꝙ q̄ inuitus dat ꝓpter p̄ntem pudorē et rem ⁊ meritū pdit· Itē· Cū reddēt cām quare a ſūptibꝰ abſtinēt ait·ſi ex necītate euāgelizauero non erit michi glīa·Item Si inuitus euāgelizauero diſpēſacō michi credita eſt·ſi autem volens hoc ago mercedē habeo ſempiternam apud deū· Itē cū ſcribēt galathis legalia nō eſſe tenēda ait· Si ſpū dei ducimini nō eſtis ſub lege· Ex quo appāet eū qui ſub lege eſt id eſt qui timore pene nō amore iuſticie huit nō duci ſpū ſcō·ſi autē ſpū ſcō nō ducitur deo placere minime valet· Itē· Nō accepiſtis ſpm̄ huitutis iterū in timore·ſꝫ accepiſtis ſpm̄ adopcōis filiorū in quo clamamus abba pr̄· Ex quibꝰ verbis datur intelligi·ꝙ et ſi in veteri teſtamēto timore pene hoies cogebātur ad bonū·tn̄ in nouo teſtamēto ſola libertate et dilectōne iuſticie ſunt inuitādi ad fidē· vnde illi dicūtur hui et filij ancille ptinentes ad yſmahel·iſti dicūtur liberi et filij libere ptīnētes ad yſaac· Itē iohes in ep̄la ſua· Timor nō eſt in caritate ſꝫ pfēca caritas foras mittit timorē·qui autē cogitur illo timore ducitur qui nō eſt i caritate q̄ manus ꝯpmit nō animū mutat·quo pena timet̄ non bonū diligitur· Porro ſine dilectacōne boni nullus deo placere vel in numero bonoꝝ ꝯnumerari potēit· vnde cum ꝓpha dicēt·aīalia tua habitabāt in ea ſcꝫ hereditate oſtēdens quō ad ipam perueniatur hereditatē ſubdit· In dulcedinē tua ꝙ tu preparaſti paupi·dulcedinē vocans ſuauitatē boni opis q̄ bonū ſit nō timore pene ſed delectacōne iuſticie·Cū ergo ſine hac dulcedie aīalia in hereditate non habitēt·patet ꝙ nemo niſi inutiliter ad bonū cogitur ſolo timore· quicunqꝫ eteni ad bonū cogitur ſolo timore· nō amore ducitur nō ergo ſunt mali cogēdi ad bonū· ¶ Hijs ita rn̄detur· Si bonū ad qd̄ mali cogūtur ſp inuiti tolerarēt·⁊ nūquā voluntarij ſeruirēt inutiliter cogerentur ad illud

hereſi oſſcātur bona eius·vt eꝯ de hereti·ꝯgentis· ſi clericus ūtc res eius fuit eccie applicāde·vt extra·e·ad abolēdā·⁊ ꝫ vera ſunt etiā ſi aliqs hēticus hꝫ filios vel agnatos·vt·eꝯ·e·vḡetis·m ſi·⁊ ſic corrigit lex q̄ dicit bona heretico℞ ad filios vel agnatos duolui·ut·C·d heticis·au·de neſtoria ⁊ mis·lꝫ aūt bona ſint ablata hereticis·ſi tn̄ reuerſi fuerint ad ſidem ꝓ ꝑora bona eis ex miſcdia reſtituūt et cē ꝑpatuſ· vt·s·e·q· ·iij·ipa pietaſ·ꝗ·e·c· ·iij·ſic eſt melioris ꝯdicōis qui reuertitur a b hereſi quā qui re ūtitur ab hoſtibus·nam ſi de ſertor reū titur ſponte ad ſuos ꝫ indulgeatur ei vīta tn̄ in in ſulā de portatꝰ vt·ff· d̄ re·mili· ·l·nō oēs· ·ꝗ·ꝗ in de/ ſertorē·

Sꝫ qꝛ hūane nature eſt·⁊ ea q̄ in diſſuetudinē ducūtur abhorrē et ꝯſueta magna cuſtodia diligē·flagellis tribulacōnum mali ſunt cohibēdi a malo et ꝓuocādi ad bonū·vt dū timore pene malū i diſſuetudinē ducitur abhorreatur· bonū vero ex cōſuetudie dulceſcat ¶ Vn̄ in pſal·cxxvij·au guſtinus

Q Vm p timorē gehēne ꝯtinet ſe hō a pcc̄o ſit ꝯſuetudo iuſticie ⁊ incipit qd̄ durum erat amari et incipit excludi timor a caritate et ſuccedit timor caſtꝰ de quo hic dicitur·quo timemus ne tardꝫ ſponſus·ne diſcedat·ne eo careamus·ille vtilis ſed non permanet in eternum ut iſte·

Q. VII

N Vnc aūt qritur·an heretici ſuis ⁊ eccleſie rebus ſint expoliandi·⁊ q̄ poſſident hereticis ablata an dicātur poſſidere aliena ¶ De hijs ita ſcribit aug· ad vincētiū·

Res terrena non niſi diuino vel humano iure tenet̄·

Q Vicūqꝫ vos ex occaſione huius legis impialis nō dilectōne corrigendi ſed odio inimicandi perſequitur diſplicet nobis· et quamuis res quecūqꝫ terrena non recte a quoqꝫ poſſideri poſſit·inchil iure dīno quocūcta iuſtoꝝ ſunt·vel iure hūano qd̄ in poteſtate eſt regum terre·ideoqꝫ falſo res appellatis vr̄as quas nec iuſte poſſidetis et ſecūdū leges terrenoꝝ regū amittē iuſſi eſtis· Fruſtraqꝫ dicitis nō in eis ꝯgregādis laboramus cū ſcriptū legatis labores impioꝝ iuſti edūt· Sꝫ tn̄ quiſquis ex occaſione legis huiꝰ quā reges terre xp̄o huientes ad emēdandā impietatē vr̄am ꝓmulgauerūt res ꝓpas vr̄as cupide appetit diſplicet nobꝯ Quiſquis denīqꝫ ipas res pauperū vel baſilicas ꝯgregacōnū quas ſub noīe eccīe tenebatis que omnino non debētur niſi ei eccleſie q̄ vera xp̄i eſt eccīa nō p iuſticiā ſꝫ p auariciā tenet diſplicet nobis Quiſquis p aliquo flagicō vel facinore d iectum a vobis ita ſuſcipit ſicut ſuſcipiuntur qui excepto errore quo anobis ſeparamini ſine crimine apud vos vixerunt diſplicet nobis·ſed tn̄ nec facile iſta mōſtratis·nonnullos toleramus quos corrigere vel punire nō poſſumus·neqꝫ ꝓpter paleaꝫ relinquamꝰ aream dn̄i·neqꝫ ꝓpter piſces malos rumpimus retia dn̄i·neqꝫ eni propter edos in fine ꝯgregādos deſerimus grege dn̄i·neqꝫ ꝓpter vaſa facta in contumeliā migramꝰ de domo dn̄i ¶ Idem cōtra petilianū

Catholici nō ibo aliena poſſident qꝛ ab hereticis ablata tenent·

S I de rebꝰ vel locis eccīaſticis que nō

Q Vicūqꝫ di uino·id ē iure canonico quo cis ſūt oīa auferenda vt·s·e·q· ·v·ſi vos· nō obſtat ·s·di·viij· quo iure· i ¶ Diecīar·ꝙ ſi hereticus tulit ſēntētiā ſup matrimonio qd̄ valet·ut·ꝗ· ꝑx·cā·q· ·i·qſquis· ar·ꝯtra eꝯ ·e·fraterni tatis·

k ¶ Toleramꝰ·ꝗ·xx/ iij·q·i·puenda·

S I de rebꝰ hoc nomē res ꝫ ſtricte ſumitꝰ nā ſm veꝛā ſignificacōꝫ oīa cō ꝓhēdit et corpalia ⁊ icoꝛpalia·

vt·ff·de v̓ ſig·rei appellatio·et·l·rei·appellatõne·
a Impios·p ĩs dicũt quidam ꝙ iudeis ⁊ ſarracenis licite poſſum⁹ ſua auferre et intelligunt id qd̓ d̓r·ꝫ·q·viij·c·diſpar· de pſonis iudeoꝝ ñ de rebus·ſed ſecus credo·qꝛ et iudei tributũ ſoluunt et de volun-tate nr̃a te nẽt ea que habent

curator magis hꝫ liberã adminiſtratõnem ꝙ ſimplex ꝓcurator·vñ de aliquãtulum dare p̃t ſi ĩs habꝫ ꝯſuetudo regiõis vt ex̃ de donac̃·c·ij· ar·ↄtra·ꝫ·q·viij·conueníor·
¶ Sed etiã nr̃a·id eſt ad ſeruiendum nobis data

i Dei id ẽ pris·

b ¶ Impe rio·ſi·xxiij·q·v·dixit

Quod autẽ ↄcupiſca-mus·s·e·q·iij·ipa pietas·i ſi

b ¶ Calu mniandi·non eſt ca lũniãdũ ius·ꝫ·de ↄ·di·ij liqui do·ff·ad exhibend̓·l·penul·

¶ Conñ ria·ar·ꝙ ↄtraria di cẽs nõ eſt audiend⁹ vt extra d̓ ap·ſollici tudinem·et·lxxiij·di·geſta·C·d·mu·pũ·ꝓfeſ-ſio tua·ar·ↄtra·ex̃ de iud̓ exami nata et di xi·xiij·q·i·in ſi·

tenetis ↄrimini p̃nt et videri iuſtos ſe di-cere et iniquitatẽ nobis obicere· qꝛ locũ i quo impij regnauerũt mõ xp̄iani poſſident Quid ergo indignũ ſi ea q̃ tenebãt here-tici ſm parẽ dñi volũtatẽ catholici tenẽt· Ad omnes iniquos et impios illa vox dñi valet·auferetur a vobis regnũ dei et da-bitur genti faciẽti iuſticiã An fruſtra ſcri ptũ eſt labores impioꝝ iuſti edent· q̃ ꝓpẽ magis mirari debetis ꝙ adhuc tenetis ali quid q̃ꝫ qd̓ aliquid amiſiſtis· Itē· Si qua iam preciſi poſſidere cepiſtis q̃ a vobis ab lata nobis deus dedit·non ideo concupiſci mus aliena quia illius impio cuius ſũt oĩa facta ſũt nr̃a et iuſte nr̃a ſũt· Vos eñ vte bamini ad p̄ciſionẽ·nos ad vnitatem· Ali oquin et p̃mo ꝓpl̓o dei poſſent illi obicere aliene rei ↄcupiſcentiã qui d̓ma ptãte ab eoꝝ facie qui ea terra male vtebantur ex pulſi ſũt· et ipi iudei a quibus ablatũ ẽ re gnũ ſm verbũ dñi et datũ eſt genti facien ti iuſtitiã p̃nt obicere aliene rei ↄcupiſcẽti am·qꝛ xp̄i eccĩa poſſidꝫ ubi pſecutores xp̄i r̃gnabũt ¶ Idẽ

Res eccĩe ab hẽticis iniuſte poſſidentr̃

Quod aũt nobis obiciũt· ꝙ res eoꝝ ↄcupiſcamus et auferamus· non recte obiciũt·ſꝫ vtinã ca tholici fiãt ⁊ nõ ſolum q̃ dicunt ſua ſꝫ etiã noſtra in pace et caritate nobiſcũ poſſide-ant·vſqꝫ adeo aũt calũniandi cupiditate cecantur· vt attendant quã ſint inter ſe ↄ traria q̃ locuntur· Ipi certe dicũt ⁊ iuidi oſiſſime ſibi ↄq̃ri videtur·ꝙ eos in nr̃a cõ-munione violẽto legũ impio coartamus· hoc itaqꝫ nullo mõ faceremus ſi res eoruꝫ poſſidere vellemus· Quis enim auarus que rit cõpoſſeſſorẽ·quis dominandi cupidita te inflatus vel faſtu dñatõis elatus deſi-derat hr̃e conſortem· Ipos certe attẽdãt quõdã ſuos· mõ ec̃ nr̃os ſocios et frater-na nobis dilectõne ↄiunctos quemadmo-dũ ſua teneãt·non ſolũ que habebat·ſꝫ et nr̃a q̃ nõ habebãt q̃ tñ ſi pauperũ cõpares ſumus et nr̃a ſũt et illoꝝ· Si aũt priuatim q̃ nobis ſufficiãt poſſidemus· non ſunt illa nr̃a ſed paupeꝝ quoꝝ ꝓcuratõneꝫ quodã modo gerimus·nõ ꝓprietatem nobis vſur patõne dãnabili vendicamus· Quicquid igitur noĩe eccĩaꝝ ptes donati poſſidebãt· xp̄iani imperatores legibus religioſis cũ ipis eccleſijs ad catholicã tranſferre iuſſe-rũt vnitatẽ· Cũ ergo nobiſcũ ſunt plebes earundem eccleſiarũ· nobiſcũ ſũt paupes qui de eiſdem poſſeſſiunculis alebant̃· ipi potius foris poſiti deſinant ↄcupiſcere alie na·ſꝫ intrẽt vnitatis ſocietatẽ·vt pariter

gubernemus·nõ illa tm̃ q̃ dicũt ſua· veruꝫ etiã q̃ dicunt et nr̃a· Scriptũ eſt eñ·oĩa vr̃a·vos aũt xp̄i·xp̄us aũt dei· ¶ Idem in epl̓a ad vincẽtiũ

Qui a corpe xp̄i p̄ci dit ſpm̃ iuſtitie tenere non poteſt·

Quemadmodũ mẽbrum ſi p̄cidat̃ ab hoĩs viui corpe non p̃t tenere ſpũm vite· ſic homo qui preſciditur d̓ xp̄i iuſti corpore nullo modo p̃t tenere ſpũm iuſtitie etiam ſi figurã mẽbri teneat quã ſumpſit ĩ corpe· In huius vero ↄpagem corpis veniant et labores ſuos non dominandi cupiditate ſꝫ bñ vtendi pietate poſſideant· nos autꝫ vo lũtatẽ noſtrã ut iam dictũ eſt ab hui⁹ cu-piditatis ſordibus quolibet inimico iudi-cante purgamus·qñ eoſipſos quorum la-bores dicũtur vt nobiſcũ et illis ⁊ noſtris in ſocietate catholica vtãtur quãtũ vale-mus inquirimus· Sꝫ hoc ẽ inquiũt ꝙ nos mouet·ſi iniuſti ſumus q̃re nos q̃ritis· Qui bus reſpõdem⁹· Querim⁹ vos iniuſtos·ne pmaneatis iniuſti·querimus pditos vt de inuẽtis gaudere poſſimus·dicẽtes·mortu us erat frater noſter ⁊ reuixit·pierat ⁊ in uẽtus ẽ· Quare ergo inquit me nõ bapti-ꝫas vt abluas me a pc̄cis· R̃ndeo· quia nõ facio iniuriã caracteri impatoris cũ erro-rem corrigo deſtoris· Quare inquit apud te penitẽtiam nõ ago· Imo niſi egeris ſal-uus eſſe non poteris· Quõ ergo gaudebis te eſſe correctũ niſi doleas te fuiſſe pueſũ Quid ergo inquiũt aput vos cum ad vos tranſimus accipimus· R̃ndeo· Nũquid ac cipitis baptiſmũ q̃ vobis extra ↄpagẽ cor poris xp̄i ineſſe potuit ꝓdeſſe nõ potuit·ſed accipitis vnitatẽ ſpũs in vinculo pacis·ſi ne qua nemo poterit videre deũ·et carita-tẽ·q̃ ſicut ſcriptũ eſt opit multitudinẽ pec catoꝝ· Si aũt ↄſideremus qd̓ ſcriptum eſt in libro ſapiẽtie·ido iuſti tulerũt ſpolia im pioꝝ· itẽ qd̓ legit̃ in ꝓũbijs· theſaurizant aũt iuſtis diuitie impioꝝ·tunc videbimus nõ eſſe querẽdũ qui hẽant res hereticorũ· ſꝫ qui ſũt in ſocietate iuſtorũ· Item poſt pauca· Si corpus xp̄i tollit ſpolia ĩpiorũ ⁊ corpori xp̄i theſaurizant diuitie ĩpiorũ· nõ debẽt impij foras remanere vt calũniẽtur ſꝫ intrare poti⁹ ut intus iuſtificẽtur· Itẽ poſt aliqua· In xp̄i ḡ ↄpagẽ veniãt corpis et labores ſuos nõ dñandi cupiditate ſed bñ viuendi pietate poſſideant· nos aũt vo-luntatẽ noſtrã vt iaꝫ dc̃m ẽ ab huius cu-piditatis ſordib⁹ quolibꝫ inimico iudicã te purgauim⁹· qñ eoſipſos quorum labo res dicũtur vt nobiſcũ et illis et nr̃is in ſo cietate catholica vtantur quantũ valem⁹

Quemadmo dũ·nos au tẽ ĩ ſi·capi tuli idẽ re petit ⁊ ſic eſt·ar·ꝙ aduocat⁹ idẽꝫ ius ſe pius p̃t al legare ar·cõtra·C·de ap·am/pliorem·§·i·ex eo ꝙ dicit inimi co ẽ ar·ad qõnẽ ſaba tinã ꝙ ſi a liquis ſub miſit ſe ar bitrio ini-mici licet tulerit du ram ſñiam quod illa tenꝫ dũmõ non preci/piat aliq̃d iniuſtũ vt extra d̓ iu reiur̃· qui taualr̓·§ ſi aliquid duruꝫ p̄ci pitur illud eſt reducẽ duꝫ ad ar bitriũ bo-ni viri·vt ff·ꝓ ſoc̃·ſi ſocietatẽ·

f ¶ habe bãt· nõ in telligas iu re dñij q̃a habẽ idẽꝫ eſt ꝙ eſſe dñm rei qñ qꝫ idẽ ẽ q̃ poſſidere vt·ff·d·v̓ ſig· habẽ

g ¶ Pro curatõneꝫ p̄lati ſunt p̄curatões nõ dñi re/rum eccĩa ſticarũ ut ĩs ⁊·xij·q·i·c·ul·qñ qꝫ dñi dñr xvi·q·i·et tpis·qñqꝫ defẽſores·xvi·q·i·in canoni-bus·tamẽ lꝫ p̄latus dicat̃ pro

h ¶ Deſer toris· ĩs ↄ paratur d̓ ſertori re deũtes ab hereſi· tñ cum deſer tore ſtrictĩ us agitur q̃ꝫ cum he retico ut ĩ ſũma dixi· dicit̃ autẽ deſertor q̃ diu vagãs reducitur ·ff·de re· mili·l·iij· ·§·ij·

De epis vel quibuſlibet clericis. ẟ hac materia. Cõ viij. a varijs tractatū eſt varie. quidā dicūt ꝙ clerici pñt vti armis defēſionis tm̄ vt clipeo lorica. ſed non armis impugnacõnis. alij dicunt ꝙ oīa arma pñt accipe ad defendendū ſe dū tamē in ↄtinenti illud fiat et ꝓ ſe tātū nō ꝓ alijs ⁊ in neceſſitate meuitabili. ut extra ẟ homi. c. ij. ⁊ . e. queſtio. et di. l. . s. e. q. i in pn. ſed ſi aliaſ poſſūt euadē nō ſument arma vt ex̄ de ho mi. ſuſcepimus. alij dicunt ꝙ aucte pape pñt. alias non. gandl'. di cit qđ poſſūt non in ꝓpria perſona. ſʒ per alios hortando ad pugnam ut . e. vt pñt. et ex̄ pñt militēs aliqs dare pnci pi ꝓſeuto nt . e. ẟ. Ecce. qđ autē iuris ſit ſi clerici defendo ſe occidāt aliquē habes notatū . l. di. de hijs clericis.

inquirimus. ❡ Hijs ergo auctoritatibꝫ ſi quido mōſtratur ꝙ ea q ab hereticis male poſſidetur a catholicis iuſte auferūtur. nec ido aliena poſſidē dñr. Q. VIII

De epis vero vel quibuſlibet clericis ꝙ nec ſua auctoritate. nec auctoritate romani pontificis arma arripere valeant facile probatur. Cum enim petrus qui primus apoſtoloꝝ a domino fuerat electus materialem gladiū exerceret. vt magiſtrū a iudeoꝝ iniuria defenſaret. audiuit. Conuerte gladiū tuū in vaginā. oīs em̄ qui gladium acceperit gladio pibit. ac ſi apte diceretur ei hactenus tibi tuiſqꝫ pdeceſſoribꝫ inimicos dei corporali gladio licuit pſequi. deinceps in exemplu m patiēcie gladiū tuū id eſt hactenus tibi ↄceſſum in vaginā ↄuerte ⁊ ſpiritualē gladiū tm̄ quod eſt verbum dei in mactacōne veteris vite exerce. Omnis em̄ qui pter illū vel auctoritatē eius qui legitia poteſtate vtitur qui vt ait aplꝰs nō ſine cauſa gladiū portat. cui etiā oīs aīa ſubdita eſſe debet. oīs inqꝫ qui pter huius auctoritatē gladiū accepit gladio pibit. Item ambro. Arma epi lacrime ſunt et oracões. Itē illud apli. Nō voſmetipſos defendentes cariſſimi. ꝗuis oībꝫ generaliter dicatur. ſpēalit tm̄ platis dcm intellgit. ❡ Vn̄ iohes ppa angelberge impatrici excuſans iohez epm remouēi de milicia dixit ❡ De eodē

Nimirū certe veret iure formidat ↄtra pfeſſionē ſui ordis ſecularē miliciā exercere terrā defendere ẟ prelijs tractare de armis terrene ptātis eſt.

❡ Item innocentius papa

Cum a iudeis inquit dñs capetur et petrus cuiuſdā inobediēs aurē abſcidret. ferire phibuit. et forma oīm ſacerdotum quoꝝ prior erat etiam ꝑ ſeipo capi arma carnalia phibuit ❡ Itē am. De eodē

Non pila querāt ferrea nō arma xpi milites Coactus non noui repugnare ſʒ dolor fletus orōnes lacrime fuerūt michi arma aduerſuſ milites. talia enim ſunt munimēta ſacerdotis. aliter nec debeo nec

b ❡ hacten9. ex hoc videtur ꝙ tūc ceſſauerit obſuantia legis. q̄a p9 licuit rpellē iniurias non ſolum ꝓ ſe ſʒ pro ſocio vt . s. . e. q. iij. n̄ inferēda. ſed tunc pmo fuit phibitus exercē hodie aūt tm̄ licitū eſt defendere et tm̄ ſeipm. vt ex̄ de homici. c. ij. ⁊ ex̄ ẟ clerico. pcuſ. c. penul. nō credo peccare eū qui aliquē patientē iniuriā defendit etiā ſi homicidiū faciat. vt . s . q . iij. non inferenda. licet forte irregularis efficiatur. quia nō fuit ibi ineuitabilis neceſſitas. vt. di. l. quia te obnoxiū. b.

Cum a iudeis. phibuit. ex hoc videt' ꝙ nō licet alit' defendē dñm ſuū vel ſociū ſed tm̄ ſeipm. vt ex̄ ẟ homi. c. ij. et . c. ſuſcepim9. extra ẟ cle. pcuſ. c. penulti. ſed ↄtra hoc eſt . s . q . iij . c. fortitudo . ⁊ . c. ꝑ membris

et . c. vlti. et . s. vi. q. i. infames. nā ſeruus poti9 iuuabit dñm quum ſe ipm. vt . ff. ad ſil'. l. i. ꝗ. hui. Quicūqꝫ. in bello. hoc. intelligas ſi eſt ex pte illoꝝ qui violētias inferūt. alioquin ſec9 ut ex̄ ẟ clerico pcuſ. c. penul. e ❡ Ludis. ſecus in alijs ludis. ⁊ ex̄ ẟ homi. lator. f ❡ Sepultura. ſi penituit ſed nec tūc eccleſia debꝫ orāe ꝓ ipſo ſi nō ſit mē oblacões nes ei9 vt ẟ dic. ⁊ . iſ ẟe rapto re qui in ſi ne penitet vt extra de rap. ſup eo econtrario ē i tornea mentarijs q̄ illi non hñt ſepulturā lʒ alia ſacra recipiant vt ex̄ ẟ tōne. . c. i. intelligē ꝙ hoc dicit de caina ſepultura. vt dixi . s. e. q. v. placuit.

poſſum reſiſtere fugē aūt relinqre ecclam nō valeo. Seruus xpi non cuſtodia tpali ſʒ dñi puidētia pire ↄſueuit. ❡ Hinc etiaʒ ẟ hijs q i bello a rixa moriunt' in ↄci. tribr. ſic ſtatutū ē. Pro clīco q̄ in bello a rixa morit' orō vel oblacõ non offerat'.

Quicunqꝫ clericus aut in bello aut in rixa aut gentiliū ludis mortuus fuerit. neqꝫ in oblacōne neqꝫ in orōne ꝓ eo poſtuletur. ſʒ i manus icidat iudicis ſepultura tm̄ non priuetur. ❡ Itē ex ↄci. toletano de clīcis arma ferētibꝫ. Clīci voluntarij arma ſumētes in mōſterio trudātur gdu amiſſo

Clerici qui in quacūqꝫ ſedcõne arma volētes ſūpſerint repti amiſſo ordinis ſui gdu in mōſterio pñiter tradantur. ❡ Itē ex ↄcilio meldeñ. Clerici arma militāia ſumētes ꝓprij gdus amiſſione mulctetur

Quicūqꝫ ex clero videntur eſſe arma militaria non ſumāt nec armati icedāt. ſed pfeſſionis ſue vocabulum religioſis moribꝫ et religioſo habitu pbeant. Qđ ſi ↄtēſerint. tanquam ſacroꝝ canonū ↄtēptores et ecclaſtice auctoritatis pphanatões ꝓprij gradus amiſſione mulctetur. q2 nō pñt ſimul deo et ſeculo militare ❡ Hijs ita rñdetur. Sacerdotes ꝓpria manu arma arripere nō debēt. ſed alios ad arripiendū ad oppreſſorum defenſionē atqꝫ ad inimicoꝝ dei oppugnationem eis licet hortari ❡ Vnde leo quartus ſcribit ludoico auguſ. Pro ſarracenis ppa iubꝫ ppl'm ↄgregari ⁊ eis ad litus maris occurrē

Igitur cū ſepe aduſa a ſarracenoꝝ ptibꝫ puenīāt nuncia quidaʒ in romanū portū ſarracenos clam furtiueqꝫ venturos eſſe dicebāt. ꝓ quo noſtrū ↄgregari ppl'm pcipimus maritimum qꝫ ad litus deſcendere decreuimus et egreſſi ſum9 romā ❡ Itē Vltor ſui gregis ppa debꝫ eſſe ac pcipuus adiutor

Scire vos oportet ꝙ nūqꝫ ab aliquibus nrōs hoies ſinimus opprimi. ſʒ ſi neceſſitas vlla occurrerit pſentialiter vindicamus. q2 nrī gregis in omnibꝫ vltores eſſe debemus et precipui adiutores ❡ Idem

k ❡ Solētes. ſecuſ ſi cauſa timoris faciat. tūc em̄ nec velle videtur. ut ex̄ ẟ rgula. q ex timore.

Quicūqꝫ ex clero. licet ſint in minoribꝫ ordinibꝫ conſtituti. vt xx. q. iij. e os qui. ar. tm̄ ↄtra ex̄ de voto et uo. re. c. ij i pte ↄciſa

b ❡ Militaria ſed quid ſi hñt inimicos. tūc dicūt ꝙ pñt arma defenſionis accipe. alij dicūt ꝙ nō. ſed faciāt clerici ſic moiſes. xxxvi. di. c. ul. l ❡ Hortari. hoc vera ſunt ſi eccīa ſua impugnatur vel pria ve. s. e. q. iij. fortitudo. ff. ẟ relig. minime. Jo. Romana ē apoſtolici ⁊ nō ipatōis. nā in Git'. nrm. ꝗ ciuitas ipator ↄceſſit ei ciuitatē cū ducatu ſuo vt. lxiij. di. ego. xcvi. di. cōſtātinus. ſʒ ipator aduocat9 ē ibi vt extra de elec. uenrabilem. ꝗ poſſiūt itereſſe bellis nā ⁊ paul9 iterfuit. vt m ❡ Et egreſſi. epi . s. e. q. iij. maximianus. ſʒ nō moyſes. vt. xxxvi.

q° 8.

S Di·c·ulti· Scire· preſen tialiter·id eſt ſine mora nec tantum debent epiſcopi eſſe cuſtodes cartarum ſed etiã defenſores eccîaꝝ· vt· xvi·q·i·in canonibus· et ſic patz ꝙ ꝙ epi etiam vaſallos ſuos tenentur defendere defendẽdo eos non vlciſcẽdo iniurias· ut·xlvi·di· ſeditionarios·

O Mni timore ·s·e·q·v·o/mnium·

¶ Patrie·s·e·q iij·fortitudo

H Ortatu·adriani·s·di·lxiij·adrianus·

D Iſpar·p ſequuntur·videtur ergo ꝙ ſi ſarracẽ nõ pſequaut² xp̃ianos ꝙ nõ poſſumus impetere eos·nam etiam ad menſam eorum comedere poſſumus ·xi·q·iij·ad menſã ·et lex dicit quod eis quiete degentibꝰ nullã debemꝰ facere moleſtiaz· vt·C· de ſacrific· paga·xp̃ianis·

P Reterea ·cõprimi·ꝗ ratio nõ videtur ſufficere niſi eſſet iudex eoꝝ· naz ſi iudex negligit facere iuſtitiam ꝯ ſuo ſubdito ipẽmet poteſt conueniri vt di/xi· s·e·q·ij·dñs·⁊ ·s·e·q·i·ꝗ·c·ul· et ·q·v·non eſt·

g ¶ Committit· ſiſe·s·lxxxiij di· error·

L Egi ſiromaſten· id eſt zelum indignationis vel vindictam i ¶ helye·cuz petijt vt ignis deſcẽderet de celo ꝙ qnquagenarios duos exuſſit·

exercitui francorum·

Celeſte regnũ a deo cõſequitur qui ꝓ xp̃ianoꝝ defenſione moritur·

O Mni timore ac terrore depoſito cõtra inimicos ſancte fidei et aduẽſarios omniũ religionũ viriliter agere ſtudete· nouit enĩ omnipotẽs deus ſi ꝗlibꝫ vr̃oꝝ morietᷣ ꝙ ꝓ veritate fidei et ſaluatõe p̃rie ac defenſiõe xp̃ianoꝝ mortuus ẽ· et ideo ab eo celeſte p̃miũ cõſequetᷣ ¶ Itẽ alcuinꝰ· Cõtra lõgobardos p̃cibꝰ adriani p̃pe carolus belluz ſuſcepit

H Ortatu ⁊ p̃cibꝫ adriani rõne urbis epĩ exõatꝰ karolꝰ rex bellum cõtra longobardos ſuſcepit· quod p̃us ꝗdeꝫ ⁊ a p̃re eius pipino p̃pa ſupplicãte cũ magna difficultate ẽ ſuſceptũ· ¶ Itẽ alexãder p̃pa omĩbꝫ epis hiſpanie· Iudeos pſe qui non debemus ſed ſarracenos·

D Iſpar nimirum eſt iudeoꝝ ⁊ ſarracenoꝝ cã· In illos enĩz qui xp̃ianos pſecuntᷣ ex vrbibus ⁊ ꝓprijs ſedibus pellũt iuſte pugnatᷣ hij vbiqꝫ ſeuire parati ſũt· ¶ Iteꝫ iohẽſ octauus hermãno duce glorioſo· Qui crimia ꝗ p̃t emẽdare nõ corrigit· ipſe cõmittit· Rubrica·

P Reterea deuotõnis tue ſtudiũ exhortamur vt cõtra marinos latrũculos qui ſub p̃textu tui nois in xp̃icolas debachãtur tãto vehementius accẽdaris quãto illoꝝ prauitate famã tui nois obfuſcatã fuiſſe cognoſcis· qm̃ licet credi poſſit ꝙ te nolẽte illi nauigãtibꝫ inſidientᷣ· qꝛ a te cõprimi poſſe dicũtur· niſi eos cõpeſcueris innoxius nõ habeberis· Scriptũ quippe eſt· qui crimina ꝗ p̃t emendare non corrigit ipſe cõmittit· ¶ Itẽ iero· ad riparium· Crimina ꝓ deo punire non eſt crudelitas ſed pietas· Rubrica·

L Egi ſyromaſtẽ finees auctoritatẽ helie ⁊ zelum ſimonis chananei petri ſeueritatẽ ananiã ⁊ ſaphiram trucidantẽ· pauli cõſtãtiaꝫ qui elimã magũ vijs dñi reſiſtentẽ eterna ſeueritate dãnauit· Nõ eſt crudelitas crimia ꝓ deo punire· ſed pietas· vñ etiã in lege dicitᷣ· ſi fratᷣ tuus ⁊ amicus tuꝰ ⁊ vxor ꝗ i ſinu tuo dormit depravarẽ voluerit veritatem ſit manꝰ tua ſup eos effundẽs ſanguinẽ ipoꝝ· ¶ Itẽ iohẽs criſoſto· ſup matheũ omelia·xvij·

Quedaz licebãt i veteri teſtamẽto ꝗ mõ phiben

O Ccidit phinees hominẽ ⁊ reputatum ẽ illi ad iuſticiã· Abrahã vero nõ ſolũ homicida verũ etiam parricida qd̃ certe eſt grauiꝰ effectus deo magis placuit· Petrus vero geminũ fecit homicidiũ· fuit tñ opus ſp̃uale quod factũ eſt· Nõ ſolũ ergo reſpiciamꝰ ad opa ſꝫ etiã ad tp̃s· et ad cãm et ad volũtatẽ· pſonaꝝ quoqꝫ differẽtiã ⁊ quãtacũqꝫ alia ipis opibꝫ acciderũt diligẽtiſſime rᷣquiramꝰ Nõ enim poſſumus ad veritatẽ aliter ꝑuenire· ¶ Itẽ nicolaꝰ p̃pa ad cõſulta bulgaroꝝ· Neccitate inſtãte etiam qaudrageſimal itp̃e bellũ inire licet Rubrica

S I nulla urget neceſſitas nõ ſolũ q̃drageſimali tp̃e ſꝫ etiã omĩ tp̃e a p̃lijs eſt abſtinendũ· Si autẽ ineuitabilis vrget neccitas vel importunitas nec q̃drageſimali tp̃e ꝓ defẽſiõe nõ tam ſua ꝙ̃ p̃rie ſeu legũ p̃rnaꝝ eſt belloruꝫ ꝓculdubio preparatõi pcẽdũ· ne videlicet deuꝫ videatur hõ tẽptare· ſi habet qd̃ faciat· ⁊ ſue ac alioꝝ ſaluti cõſulẽ nõ ꝓcurat ⁊ ſãcte rᷣligiõis detrimẽta nõ p̃caueat· ¶ Itẽ greg̃ i dyalogo· Petrꝰ ananiã ⁊ ſaphirã icrepãdo mõti tradidit

P Etrꝰ qui tabitã mortuã orãdo ſuſcitauit ananiã ⁊ ſaphirã mẽtiẽtes morti increpãdo tradidit· Neqꝫ enim oraſſe i eoꝝ extinctõe legitur ſꝫ ſolũmõ culpã quã patrauerãt increpaſſe· Cõſtat ergo qꝛ aliqñ talia ex p̃tãte exhibentur· aliqñ ex poſtulatõne dñ et iſtis vitã increpando abſtulit ⁊ illi reddidit orando·

¶ Idẽ veloci magiſtro· B̃tũs gg̃· quoſdã hortatᷣ vt milites cõgregẽt ⁊ cõtra hoſtes arma viriliᷣ parent·

U T pridem glorie veſtre notificauimꝰ· qꝛ milites illuc erãt parati venire· Sꝫ qm̃ inimicos congregatos ⁊ huc diſcurrẽ ep̃la vr̃a ſignificauerat hec eos ꝗ cauſa retinuit· nũc vero vtile eſt viſũ et aliquãti illuc milites tranſmittantᷣ· quos gloria tua et ãmonere ⁊ hortari ut parati ſint ad iuſtitiã ⁊ ad laborem ſtudeat ⁊ occaſiõe inuẽta cũ glorioſis filijs nr̃is marco ⁊ vitaliano loq̃re et quecũqꝫ vobis deo adiutore ꝓ vtilitate reipublice pſuaſerit· facite ⁊ ſi huc vel ad rauẽne p̃tes nec dicendũ arnulphũ cognoueritis occurrẽ vos a dorſo eius ſic viros fortes cõdecet laborate· quatinus opinio vr̃a ex laboris veſtri q̃litate amplius in republica deo auxiliãte ꝓficiat· Illud tñ pre omĩbus ammonemꝰ· vt familiaz alopm et adopm atqꝫ lugidifruſpn qui cum glorioſo mauritio magiſtro militum eſſe noſcũtur ſine aliꝗ mora vel excuſatõe

k ¶ Simõis ·quo ultus eſt in duos magos retorquendo in eos ſerpentes quos magicis artibꝫ ſup euz miſerant·

l ¶ Seueritate in ·xvij· q·i· animas

m ¶ Pauli ·xlv· di··ꝗ·ſalomon·

O Ccidit·homicidiũ· factuz notat non ius· talis enim non dicitᷣ homicida vt· s·e· ·q· v·ſi homicidiũ

o ¶ Et ad cauſã omĩes enĩ circũſtãtie inquirende ſũt· vt extra ꝯ teſt·cũ cauſam ſic· xv·q· ·vi·c·i·in fi· quia cauſa facti potius eſt inquirenda ꝙ̃ ipm̃ factum vt ibi dicitur·⁊·ff·ꝯ furtis verum·xxix·di ſciendum·

S I nulla·quadrageſimali vnde et machabei pugnauerũt i ſabbato· non obſtat ext̃ de treu·et pace·c·i·quia hic loquitur de defenſore·ibi ꝯ impugnatore·

q ¶ Patrie· s· e· omnium·

r ¶ Dñi·s·xxij·q· ·ij·queritur·

P Petrus·ananiam· xij·q· i·c·i·s·e·q ·iiij·ea vindicta·

U T pridem·a dorſo·ar ·ꝙ dolus cõtra hoſtez licite p̃t fieri vt·s ·e·q·ij·dñs nr̃· et xxij·q· ij·vtilem·

a ¶ Relaxes· a
captiuitate·
b ¶ Suanenſes·
p̄mo eñ iurauerῖ
reipublice·
c ¶ Denuo· ḡ ali
q̄s p̄t bis iurare
ſup eodē negocio
vt extra ď teſtib;
quotiens· et ff· de
damno infecto· q̄
bona· §· pent᷑· qď
conceđ ſi ſubeſt
cauſa ſuſpicionis·
Jo· ſed certe tātū
ſemel iurat᷑ et qď
dicit ibi in deč· du
plici· id eſt duos
hn̄s articulos ſcʒ
de auditu ⁊ de cre
dulitate· b· ſed ſi
quis ſemel eſt per
iurus āmodo non
eſt recipiēdū iura
mentū illius· ſed
alia cā ē ab eo re-
cipienda vt ex̄ de
p̄ſump· lr̄as in fi·
exquo eñ ſemel ē
piurus preſumit᷑
qď ſp velit piura-
re· vt· ij· q· vij· n̄
p̄t· de iſ no· xxij·
·q· v· puuli· Jteʒ
habes iſ ꝙ pl⁹ cre
dit᷑ iuratorie cau-
cōni quā pignora
ticie cū tñ regula
iur᷑ dicat ꝙ plus
ē caucōnis in rem
q̄̄ in pſonā· ff· de
reg· iur᷑· plus cau
cōis in pignore·
b ¶ Obſides· er-
go liber homo p̄t
eſſe obſes pro pa-
ce ſeruanda nō ꝓ
pecunia vt extra
ď iuriur᷑· ex ſcpto
ar· ad idē· ff· de· te
ſta· obſides· ff· de
iur᷑· fiſci diuuſ· qď
ē ḡ qď ďr liber hō
nō p̄t obligari· ut
extra de pigno· c·
·ij· C· q̄ reſ· pig·
obli· poſ· qui fili-
os· ad hoc dico ꝙ
liber homo nō p̄t
obligari nec ha-
bet᷑ in eo ius pig
noris· ſed tantum
ius retencōnis· nā
video ꝙ qn̄qʒ te-
netur res aliqua
ꝓ ea pecunia pro
q̄ nō eſt obligata
·ut· C· ob cyrog᷑·
pčē· l· vnica· ꝙ au
tē ďr in illa deč· ex
ſcpto· intelligo ꝙ
ꝓ nccītate ecc̄ie
et auc̄te pape fa-
ctū fuit· alias clēi
cus nō p̄t renūcia
re bn̄ficō illius ca/
nonis ſi quis ſua-
p̄te vt ex̄ ď ren·
ex· ↄtingit· ea eñ

relaxes quatinus venientes illuc ho-
mines· p̄dicti viri ſine aliquo impe-
dimēto cū eis debeāt ambulare
¶ Jtē eiſdē mauricio ⁊ vitaliano
Supplicitér glorie vr̄e p filiū
vr̄m vitalianū cū quo tracta
ueratis et vbo et ſcripto mādaui-
mus· vndecimo autē die mēſis iunij
arnulphus hāc epl̄am quam vobis
direximus trāſmiſit· et ideo relegē-
tes eā videte ſi i fide ſuanenſes quā
reipublice ꝓmiſerūt pſtiterint· ob
ſideſqʒ dignos de quib; poſſitis con
fidere ab eis accipite et inſuper de
nuo eoſ ſacr̄is ↄſtringite reddētes
eis q̄ loco pignoris ſuſtuliſtis ho̅mo
nib; vr̄is eos ſanātes· Si aūt ma-
nifeſtiſſime ↄgnoueritis eos cū ar-
nulpho ď ſua ſubiectōe locutos fu-
iſſe vel certe obſides ei dediſſe ſicut
nos arnulphi epl̄a quā vobis dire-
ximus dubios reddidit· ſalubri cō
ſilio ptractātes ne in aliquo aīa ve
ſtra vel nr̄a de ſacr̄is grauet᷑· quid/
q̄d vtile reipublice iudicauēitis p-
agite· ſʒ ita faciat gl̄ia vr̄a· vt ne
qʒ ſit aliq̄d vnď poſſimus ab aduer
ſarijs rep̄hendi· neqʒ utilitaſ nr̄e rei
publice qď dn̄s auertat negligat᷑·
Preterea glorioſi filij eſtote ſollici
ti q: quātū ↄperi hoſtis multitudi-
nē hʒ collectā ⁊ in arduis dicit᷑ reſi
dere vt ſi huc curſum deo ſibi irato
mittē voluēit vel loca ipiuſ quantū
vos dn̄s adiuuēit dep̄dami· aut cer
te ſcolpas illi quos mittitis ſollici-
te requirāt ne dolens factū ad vos
diſcurrat· ¶ Jn regiſtro etiā legi
tur ꝙ beatus greḡ· ciuib; tuſcie ut
ↄtra longobardos arma pararent·
mādauit et militātib; ſtipēdia de-
creuit· ¶ Hoc igit᷑ exēplo et pre-
miſſis auc̄tib; claret· ꝙ ſacerdotes
et ſi ꝓpria manu arma arripere non
debeāt· tñ vel hijs quibus hmōdi of
ficia ↄmiſſa ſūt pſuadere vel quib;
libet ut ea arripiāt ſua auctoritate
valeāt impare· ¶ Sʒ obicit᷑ illud
nicolai ad Karolum impatorem

Epi nō debent occupari militarib; negocijs

Reph̄enſibile val
de eſſe ↄſtat ꝙ ſubintuliſti di
dicēdo om̄iū maiorē ptē epoꝝ die
noctuqʒ cū alijs fidlib; tuiſ cont᷑ pi
ratas maritimos iuigilare ⁊ ob id
ep̄i impediantur venire· cū militum
xp̄i ſit xp̄o ſuire milites vero ſeculi
ſeruiant ſeculo ſic̄ ſcriptum eſt· Ne
mo militans deo implicat ſe nego-
cijs ſecularib;· ꝙ ſi milites ſecl̄i mi
licie ſtudēt quid ad ep̄os et milites
xp̄i niſi vt vacēt oracōib⁹ ¶ Jtē
greḡ· papa·

Jn mortē cuiſlibʒ hōis epi ſe immiſcē formidēt

Si in mortē longobardoꝝ me
miſcere voluiſſem· hodie longardo-
rum gentes nec regē nec ducē ha-
berēt· ſʒ q: deū timeo i mortē cuiuſ
libʒ hōis me miſcere formido ¶ Ec
ce ꝙ nicolaus p̄pa ꝓhibʒ ep̄is ſecu-
lari milicia occupari· nec etiā ↄtra
maritimos piratas pmittit eos ad
pugnā accedere· Quō ergo leo pa
pa aduerſus ſarracenos urbē egre
dit᷑ ⁊ vt eos procul a litore arceat
populū vndiqʒ ↄuocat et ſuoꝝ iniu
rias p̄ſentialiter vidicat· atqʒ cum
gregorio milites ad arma iuitat·
Sʒ notādū ē quoſdā ep̄os leuitica
tm̄ porcōe eſſe ↄtētos· q̄ ſicut in dei
ſorte tm̄ numerātur ſic ip̄m deū ſo
lūmō in hereditatē accipiūt dicen
tes· dn̄s ps hereditatis mee ē· Hijſ
nichil eſt ↄmūe cū principibus ſe-
culi q: tp̄alia penitus abiciūt· ne e-
orū occaſionib⁹ legibus impatoꝝ
obnoxij teneant᷑· Talibus nulla oc
caſio relinquit᷑ occupacōis ſecula-
ris milicie· q: cū ď decimis et p̄mi-
cijs viuūt taq̄̄ filij ſūmi regis i om̄i
regno a terrenis exactōibus liberi
ſūt ita vt dicē valeant· venit prin-
ceps mūdi hui⁹ et i nobis nō hʒ q̄c
q̄̄· Porro alij ſūt qui nō ↄtēti deci
mis et p̄micijs· p̄dia villas ⁊ caſtel
la et ciuitates poſſidēt ex q̄bus ce-
ſari debēt t᷑buta· niſi impiali benig-
nitate imunitatē ab hmōi ꝓmeru
erint q̄bus a dn̄o dicit᷑· Reddite q̄
ſunt ceſaris ceſari ⁊ q̄ ſunt dei deo·
Quib⁹ idē apl̄s· reddite oībus ďbi
ta cui t᷑butū tributū ⁊ cui vectigal
vectigal· ¶ Vn̄ ambro·

Eccleſie impatorib⁹ nō ſunt obnoxie·

Conuenior ip̄e a comitibus vt
p me baſilice fieret matura t᷑dicō
dicētibus impatorē iure ſuo iuſſiſſe
tradi debē· utpote in cui⁹ ptāte eſ-
ſent omnia· r̄ndi· ſi a me peteret qď
meū eſt id ē fundū meū argentum
meū hmōi meū· me nō t᷑fragatuꝝ·
quanq̄̄ om̄ia q̄ mea ſūt ſint paupe-
rū· verū ea q̄ diuina ſunt impatorie
ptāti nō eſſe ſubiecta· Si p̄rimoniū
petit inuadite· ſi corpus occurram·
Vultis in vincula rapere· vultis in
mortē volūtas eſt michi· Non ego
me vallabo circūfuſione p̄ploꝝ· nec
altaria tenebo vitā obſecrās· ſʒ pro
altarib⁹ gratis immolabor· horre-
bam quippe animo cū armatos ad
baſilicā ecc̄ie occupandā miſſos co
gnoſcerē· ne dū p̄plus baſilicā ven-
dicat aliq̄ ſtrages fiēt q̄ in pnicie

q̄ in nos ↄmittuni
tur dimittē poſſu
mus· ſʒ que in deū
vel ecciam nime
vt· s· e· q· iij· ſi is
qui·
e ¶ Dubios· q̄a
ſcriptura hoſtis in
ducit· ſuſpicōꝫ qď
ē ↄtra· id· xi· q· iij·
i cūctis· adeo ut ſe
cundo cogant᷑ iſti
iurare·
f ¶ De ſācriſ· eo-
rū· q: timor ē ne la
bant᷑ in piuriū vt
ex̄ de coha· cleri·
clericos·
g ¶ Scolpas· ali-
as ſculcas· id eſt
exploratores·
Reph̄ēſibile·
oracōib;· ḡ·
intellexit ca· iſ de
ep̄is q̄ tm̄ leuitica
porcō ne ſūt ↄtēti
vt· ꝫ· ·§· ꝓx· ſʒ iſ
veritas ē ꝙ ideo
tm̄ redarguūt᷑ iſti
ep̄i q̄ citati a pa-
pa noluerūt veni/
re· ⁊ excuſabāt ſe
ꝓpter mandatum
regis· lʒ eñ man-
dato regis ſit po
tius obediēdū q̄̄
metropol᷑· vt· s·
·xviij· di· ſi ep̄us·
tñ pape poci⁹ obe
diāt q̄̄ regi· alij i
telligunt de ep̄is
n̄ hn̄tib; regalia·
Conuenior·
om̄ia· ergo
omnia ſūt impa-
toris· ut· s· di· viij
quo iur᷑· C· de qua
dri· p̄· bn̄ a zenōe·
ſed hoc intelligas
qno ad iuriſdictio
nē et defenſioneʒ·
k ¶ Refragatu-
rū· ex hūilitate iſ
dicit· alias bn̄ poſ
ſet refragari· vel
dic nō refragatu
rū ſic̄ ꝓ ipa eccia
ſʒ qualit᷑ intelligit᷑
iſtud meū· uidetur
ꝙ non poſſit intel
ligi de rebus ꝓpri
is ipius ambroſij·
ꝓpter illud quod
ſequitur ſint pau
perum· Jtem nec
de reb; ecc̄ie quia
illas nō poſſet da
re ſm qď ſequitur
circa ſinē· ſed dic
ꝙ de ꝓprijs ābro/
ſij intelligitur· qď
autē dicit paup̄ūi
ſūt intellige p ca
pitulū· xij· q· i· illi
qui· nam ſi ꝓpria
habeo et de reb⁹
ecc̄ie ſuſtentor de
beo mea paupib;
erogāe· xvi· q· i·

quoniam quicquid·xlvij·di·ſicut hij·et·i·q·ij·c·penul·
a ¶ Diuina·dīna em̄ ab hoīe dari nō pn̄t·viij·q·i· plerīqʒ·xxiij·q·v·vna ſola·in fi· =vid͛ ꝙ ꝑlatus debeat mortē ſubire nō ſolū vbi fides vel ſalus eccleſie impugnatur· ſed etiam vbi

bus eccīaſticis vt·xcvi·di·bn̄ q̄de·in fi·niſi eccīa h͛ petat vt xviij· di·§·hic ec͞·vel niſi aliqͦ ſtatuat in ꝑuilegiū eccīe·xvi·q·i·generaliter
o ¶ Extollē·s·e·q·v·regū eſt p ¶ Jmpatorem·h͛ v͛ba q̄ ſequūtur·
q ¶ Adultera ·s·xi·q·ij· ſic͞ in vna r ¶ Hereditatem· et ita d͛ here

b ¶ pro altarib= res eccīe auferuntur·ar·ɔtra ·vij·q·i·§· h͛ tunc ſeruādū ·s·e·q·v·nō eſt noſtrum·
c ¶ Vendicat·id eſt defendit ſic·s·xij·q·iij· quicūqʒ in fi·
d ¶ Strages ·s·xi·q·iij· cū apud
e ¶ Buſto·buſtū d͛ cū res eſt exuſta·rogus cū comburitur· pira ē cō geries lignorum ad comburendū
f ¶ Morere·ar· ꝙ ex eo ꝙ princeps precepit aliquē eligi quod nō valet electio quia hec eſt iuſta cauſa timoris mōtis nā et timor verboꝝ excuſat·ut dixi·s·di·vij·fuerunt·
g ¶ Mee·s·di·xxxvi·c·vl· xvi·q·iij·porro
h ¶ Nec debeo·ɔſulendo ex nimia perfectione loquitur et eſt ar· ꝓ oppinone·h·ſed nec de fcō h͛ poſſit reſiſtere imperatori nec de iure debebat·quia timebat maius malū et h͛ eſt·qd͛·s·tāgit ne buſto·rc͞·
i ¶ Cōgrueret· ꝛ h͛ nō licet·ex͞ de ap·qua fronte· et p h͛ patet ꝙ clericꝰ citatꝰ a laico iudice non tenet͛ venire ad allegādum ꝑuilegiū niſi dubium ſit an ſit clericus
k ¶ In eccīa·ij·q·ij·c·vlti·
l ¶ Criſtꝰ· h͛ intelligas in caſu in quo loq̄tur lr̄a ſequēs vbi·ſ·agitur cauſa fidei vel ſpiritualis·nam alias clericus in recōuentione reconuenitur in foro ciuili·
m ¶ Cauſā fidei·s·xij· di· ꝑceptis et·xxiiij·q·i·quotiens
n ¶ Jmꝑiale·eccleſia em̄ nō aſtrīgit͛ legib; hūanis vt·xxxiij·q·ij·inter·nec ꝑt impator ſtatutum aliquod condē de re

totius veniret ciuitatis· Orabā netante vrbis vel potius totius italie buſto ſupuiuerē· ꝛ infra mandatur trade baſilicā hoc eſt dic aliqd͛ verbū in deū ꝛ morere· nec ſolū dic aduerſus deū ſʒ etiā fac adūſus deum mandatur·trade altaria dei ·Vrgemur igitur ꝑceptis regalib;· ſʒ cōfirmamur ſcripture ſmonibꝰ·q̄ reſpondit tanq̄ vna ex inſipientibus locuta es· et infra ·Quid ergo turbamini·volēs nunq̄ vos deſerā·coactus repugnare nō noui ·Dolere potero·flere potero· gemē potero· aduerſus arma milites gothos q̄ʒ lacrime mee arma mea ſunt talia enim munimēta ſunt ſacerdotis Aliter nec debeo nec poſſū reſiſtere vtinaʒ eſſem ſecurus ꝙ eccīa hereticis minime traderet͛·ad palaciū impatoris irē libēter ſi h͛ ɔgrueret ſacerdotis officio vt ī palatio magis certarē q̄ in eccleſia·ſed in cōſiſtorio nō ſolet xp̄s reus eſſe ſʒ iudex cām fidei in eccīa agendaʒ quis abnuat ſi quis ɔfidit huc veniat·et infra allegatur impatori licere oīa ipius eſſe vniūſa·Rn̄deo· noli te grauare impator ut putes te in ea q̄ diuina ſunt imperiale aliqd͛ ius hr̄e· noli te extollere ſi vis diutiꝰ impare· eſto deo ſubiectus·Scriptū eſt·Reddite q̄ ſunt dei deo que ceſaris ceſari· Ad impatores palacia ꝑtinent ad ſacerdotes eccleſie publicorum tibi meniū ius cōmiſſum eſt nō ſacroꝝ Jtē dicitur michi mādaſſe impatorē·debeo et ego vnaʒ baſilicā hr̄e· Rn̄deo·nō licet tibi vllā hr̄e· Quid tibi cū adultera·adultera eſt enim q̄ nō ē legitimo cōiugio copulata· et infra·Nabuthe ſm virū poſſeſſorem vinee ſue ſcimus interpellatuʒ petione regia vt vineam ſuā daret vbi rex ſucciſſis vitib; olus vile ſereret eumqʒ rn̄diſſe· Abſit vt ego patrū meoꝝ tradā hereditatē·Regē ɔtriſtatū eſſe qd͛ ſibi eſſʒ alienū ius relatōe iuſta negatū· ſed mulie bri ɔcilio deceptū ·morte in agrum veniſſe·ſcūs enim nabuthe vites ſuas vel ꝓprio cruore defendit· Si ille vineā nō tradidit ſuā nos trademus eccleſiaʒ xp̄i ·Quid ergo a me reſponſum eſt ɔtumaciter· Dixi em̄ ɔuentus Abſit a me vt tradam xp̄i hereditatem · nō tradidit nabuthe ſuā ego tradam xp̄i hereditatē Sʒ hoc addidi· Abſit vt tradam hereditatē dioniſij· qui in exilio poſitus cauſa fidei defunctus ē hereditateʒ euſtorgij ɔfeſſoris hereditatē mirocletis atqʒ oīm retro fideliū epōruʒ rn̄di·ego faciaʒ qd͛ ſacerdotis eſt· qd͛ impatoris ē faciat īpator· ꝑus ē vt animā michi q̄ fidē auferat· ꝛ infra·tributū ceſaris ē non negat͛· eccleſia dei eſt ceſari vtiqʒ nō debet͛· q; ius ceſaris eſſe nō ꝑt templū dei qd͛ cū honorificētia īpatoris dictū nemo ꝑt negare·Quid em̄ honorificētius q̄ vt impator eccīe filiꝰ eſſe dicat͛·Qd͛ enim dicitur ſine pcc̄o dicitur cū gratia Jmpator em̄ int͛ eccleſiā eſt· Bonus em̄ impator q̄rit auxiliū eccīe·nō refutat· ꝛ infra Si d͛ me aliq̄d cōpelleretur ꝛ poſceretur· aut fundus aut domus aut ager aut aurū aut argentū·id quod iuris mei eſſet libenter offerrē·templo dei nichil poſſum aut decerpe ā tradere·cum illud cuſtodiendū nō tradendū acceperim · Deinde conſulerem michi et impatoris ſaluti·q; nec michi expediret t͛dere nec illi accipere Accipiat voceʒ liberi ſacerdotis ſi vult ſibi eſſe ɔſultum· recedat a xp̄i iniuria·Hec plena humilitatis ſunt ꝛ ut arbitror plena affectꝰ eius quē impatori debet ſacerdos·

¶ Jteʒ vrbanus papa De ſuis exterioribꝰ eccīe tributū ſoluūt

Tributū ī ore piſcis piſcāte petro inuentū eſt·q; de exteriorib; ſuis q̄ palā cūctis apparēt tributū eccleſia reddit·non autē totū piſcem dare iuſſus ē ſʒ tm̄ ſtaterē qui ī ore eius inuentus eſt·q; nō eccleſia dari imperatori non pontificalis apex qui ī ore capitis eccīe ꝑminet ſubici regib; poteſt·Sʒ ſane vt diximꝰ qd͛ in ore piſcis inuenitur ꝓ petro ꝛ dn̄o dari iubetur· q; de exteriorib; eccleſie qd͛ ɔſtitutū antiquitꝰ eſt ꝓ pace ꝛ quiete q̄ nos tueri et defēſare debēt impatorib; ꝑſoluendū eſt·
¶ Quāuis etiā hm̄odi nō videantur impꝛalib; ex actōib; ſubiciēdi· nā cū tpe famis cūctoꝝ egiptioꝝ terrā pharao ſibi emeret· atqʒ ſub

dītas viuētis· ar·contra·ff·de here·vel act· ven·l·i·et ·ff· de reg͛·iur͛·l·hereditas
s ¶ Quid em̄ ·ſ· ꝙ impator ſit filius eccīe ut·xcvi ·di·ſi imperator
t ¶ Auxiliū·mutuū em̄ ſibi debēt auxiliū impator ꝛ eccīa ut ·s·e·q·v·principes·et· xcvi di·cū ad verum
u ¶ Cuſtodiendum·et ita prelatus michil ꝑt dat͛ niſi tm̄ ꝙ utile ꝓſpiciat ar·ff·d͛ of·ꝓcur͛·ceſaris·l·i·§·i· et ar·xvij·q·iiij·quicūqʒ ar·ɔt͛ extra de donac͞·c·iij· et xij ·q· ij ·§·Jtem domꝰ·et·c·frulas·et·c·nulli
Tributū· de exteriorib;·i·nō de reb; eccīe nam exquo ſemel datū eſt eccīe ſcīm ſcōꝝ erūt domio vt·xij·q·ij·nlli·et ·s·e·ti· cōuenioꝝ· nā ꝙ d͛ de ſarcina repentina· xvi·q·i·placet· locū hʒ cū ep̄s ſpōte noluerit cū cōſilio clericoꝝ· alias non ex͞ de emu·ec·nonnimus et·c·aduerſus conſules
y ¶ Tributuʒ·s·xi·q·i·magnū et ·c·ſi tributū
z ¶ Eccleſia ·eſt g͛ ar· ꝙ ep̄i ſbſūt regi·q̄a tributū ē ſignū ſubiectōnis ex͞ de cen· oīs aīa ꝗ illud in laicis
a ¶ Sʒ ſtaterē·cuius in ore inuenit ſtaterē gerulū di dragmatis auri
b ¶ De exterioribus·q; cū onē ad eā ꝑuenīet ·C· de exac·tri·li ·x·ſi diuina et ex͞ de decis cū nō ſit in hoīe
c ¶ Defēſare· g͛ niſi defendāt non eſt eis dādum tributuʒ·ar·xcv·di·eſto·
d ¶ Quāuis·etiā hm̄oi clerici
e ¶ Emeret · et ita n̄ ſūt oīa impatoris q̄a nemo ꝑt rem ſuā emere vt·ff·de cōtrah͛·

emp· fue rei· et qđ meū eſt āplius nō pt eſſe meum· vt· ff· de excep· rei iud· et an ead· §· actōnes· extra de fide inſtru· inter·
a ¶ Gente· nō dixit vt nō redderet tributū·
b ¶ Securitate· nō inhibet tributū ſed lꝫ quātū ad onera perſonalia·
c ¶ Attēptacōis id ē exactōnis·
d Sanctimus· C· de ſacro· ſ· ec· l· ſāctimus·
e ¶ Xenones· xenodochiū eſt loc⁹ venēabil' ubi pauperes pegrini recipiuntur·
f ¶ Tocotrophium· eſt locus vbi paupes et ꝓpter ſenectutē ſolam infirmi hoīes curant᷑
g ¶ Gerontocomiū eſt locus vbi ſenes et valitudinarij et ꝓpter ſenectutē ſolam īfirmi hoīes curant᷑·
h ¶ Orphanotrophiū· eſt locus venerabilis in q° pueri parentibꝫ orbati paſcūtur·
i ¶ Beſotrophium· ē locus in quo infantes pauperū aluntur·
k ¶ Lucratiuorū· quibꝫ quarta ps eoꝝ que a curialibus relinquebat᷑ vendicabatur a fiſco exceptis relictis curialibus et coniūctis· lꝫ habes· C· qñ et quibꝫ quarta pars· l· i· ⁊· ij· C· đ impo· lucra· inſcripcōne· l· vna qđ fiebat impoſicōne quatuor ſiliquarum· C· ſi liberalis imperialis ſocius ſine herede deceſſerit· l· vna· libro decimo Johannes·

Secūdū canonicā· manſo· s· xvi· q· i· quia iuſta· xij· q· ij· eccīarum· ꝫ cōtra· viij· di· c· i· xi· q· i· ſi tributū· ɔtra ꝫ iſtud de pđ dijs que ſolū ꝓ aīaꝝ redēpcōne donantur· illud de hijs que titulo empcōis vel alio modo acquirūtur eccīe· vel iſtud ſpecialiter de predijs collatis eccleſie a ꝑncipe illud gñaliter de alijs ſolutio vera colligit᷑ ex ꝓximo· ca· ſe· ager appellat᷑ lꝫ

eadē fame ſue ſuituti cūctos ſubiceret· ſacđotibꝫ ita necīria ſubminiſtrauit vt nec poſſeſſiōibꝫ nec libertate nudarent᷑· dñō extūc ꝓnūciāte ſacđotes i omī gēte liberos eſſe đbere· ¶ Vñ ɔſtātius et ɔſtās hanc imunitatē dederūt eccīe dicentes·

In qualibꝫ ciuitate i quolibꝫ opido ul' vico vl' caſtello ⁊ municipio quicūqꝫ voto xpiane religionis meritū eximie ſingulariſqꝫ uirtutis omībꝫ intimauerit· ſecuritate patiat᷑ ꝑpetua· gaudē eū ⁊ gloriari ex fide volum⁹ ſp ſciētes magis religionibꝫ q̄ꝫ offi cijs ⁊ laboribꝫ corporis vel ſudore nr̄am rēpublicā ɔtineri· Valentinian⁹ q̄ꝫ ⁊ valēs đcreuerūt dicēces· Vniuerſos quos cōſtiterit cuſtodes aīaꝝ vel eccīaꝝ eſſe et ſcoꝝ locoꝝ ac religioſis obſequijs deſeruire attēptacōnis moleſtiam nō ſuſtinere decreuimus· Imperator iuſtinianus· Sanctim⁹ res ad venēabiles eccleſias vel xenones monaſteria vel tocotrophia vel orphanotrophia vel gerontocomia vel beſotrophia vel ſi quid tale aliud ɔſortiū eſt deſcendētes ex qualicūqꝫ curiali liberalitate ſiue iter viuoꝫ ſiue mortis cā ſiue i vltimis volūtatibꝫ habita lucratiuoꝝ inſcripcōnibus liberas eſſe et immunes lege· ſ· q̄ ſup hmōdi inſcripcōnibꝫ poſita eſt· in alijs quidē ꝑſonis ſuū robur obtinēte· in pte aūt eccleſiaſtica vel aliaꝝ domuū q̄ hijs pijs ɔſortijs deputate ſunt ſuū vigorē pietatis intuitu mitigāte· ¶ Vnde etiā i pariſieñ· ɔſilio legit᷑· De eccleſiaſtico agro cleric⁹ nō cogit᷑ cenſum ꝑſoluere

Secundū canonicā auctoritatē ⁊ ɔſtōnē dñi imperatoris ludoici de agro eccīaſtico et māſo de mācipijs q̄ ipe ſuis capitulis ɔſtituit· vel ſi quilibet pro loco ſepulture aliquid eccīe largitus fuerit· de decimis etiā oblacōnibuſqꝫ fideliū nullus quenq̄ꝫ p̄ſ biteroꝝ aliquē cēſum ꝑſoluē cogat· nec quiſq̄ꝫ cuiuſlibet ordinis aut dignitatis exinde quicq̄ꝫ ſubtrahat· aut retribucōnem aut redibitionē quācunqꝫ exigat tpalem· q̄ ſi fecerit ɔmunione vſqꝫ ad ſatiſfactōnez priuet᷑· et regia ptāte dare cogat᷑·

¶ Ex concilio guarmaticeñ

Sanctitū eſt vt vnicuiqꝫ eccīe vnus manſus integer abſqꝫ vllo ſuicio attribuat᷑· et p̄ſbiteri i eis ɔſtituti nō de decimis neqꝫ de oblacōnibꝫ fidelium nō de domibꝫ neqꝫ de atrijs vel de ortis iuxta eccīaꝫ poſitis neqꝫ de p̄ſcripto māſo aliqđ ſuiciū faciāt p̄ter eccīaſticū· ⁊ ſi aliquid ā plius habuerit inde maioribꝫ ſuis debitū ſuicium impēdant ¶ Vnde dat᷑ intelligi· q̄ de hijs q̄ de impiali bñficio vel a q̄buiſlbet ꝑ bñficio ſepulture eccīa poſſidꝫ· nulli⁹ iuri niſi epī teneat᷑ aſtricta· De hijs vero que a quibuſlibet emerit vel viuorum donacōnibus acceperit principibꝫ ɔſueta debꝫ obſequia· vt ⁊ annua eis ꝑſoluat tributa· ⁊ ɔuocato exēcitu cū eis ꝓficiſcat᷑ ad caſtra· q̄ tñ hocipm nō ſine ɔſēſu romāi pōtificis fiēi debꝫ ¶ Vnde gelaſi⁹ pp elpidio epō Abſqꝫ auct̄e rōmi pōtificis ad comitatum ꝓficiſci nō au·

Quo auſu qua temeri deant tate reſcribis ad rauennā te parare ꝓficiſci· cū canones euidenter p̄cipiāt nullū omnino pontificū niſi nobis ante viſis atqꝫ cōſultis· ad comitatū debē ɔtendere queād modū tibi putas licere qđ nō licet niſi q̄ officiō hoc carē feſtinas quo hijs exceſſib⁹ te oſtēdis idignū ¶ Itē ex ɔci· ātioceno Abſqꝫ metropol· ɔſilio vl' ꝓuicialiū epoꝫ ad impatorē epi nō p̄gāt

Si quis epſ vel p̄ſbiter vel oīs omnino qui ſub eccīaſtica regula eſt ɔſtitutus p̄ter ɔſiliū vel lr̄as eoꝫ epoꝫ q̄ ſunt intra ꝓuīciā ⁊ maxime cōſilio metropolitani ad impatorē p̄rexerit hūc abdicari ⁊ eici nō ſolū đ cōmuione debē· ſꝫ etiā ꝓpa digtate ꝑ uari decreuimus tanq̄ꝫ moleſtum ⁊ importunū impialib⁹ auribus ɔtra

·i· nemo· ſed manſus đr ſm vulgare vnde vnus ruſticus cū ſua familia poſſit ſuſtentari· eccīa tñ de tanto nō p̄t ſuſtentari de quāto vnus ruſticus· ar· x· q· iij· vnio· patꝫ g° q̄ de dote ſua non p̄t eccīa vel nō đbet tributa dare quia non debet dotem recipe niſi libera ſit· ⁊ ſic poſſet intelligi· x· q· ij· hoc ius· quia nō debet dari ei poſſeſſio onerosa· Item nec de decimis nec de p̄micijs dabit tributū· q2 in illis nūquam potuit impator tributū habere· de alijs vero p̄ dijs t'butarijs cū onere ſuo ad eccleſiam deuolutis tñ eccīa dare debet tributū· et ex audi in eo caſu· xi· q· i· ſi tributū· lꝫ oīa vera ſūt maxime cū impator lꝫ idē ɔſtituat· ꝫ pone q̄ fundata eſt eccīa in p̄dio tributario nunquid de illo dabit tributum· R̄n· r̄fert an ſit bone fidei fundator an male· et ſi bone fidei đ illis locis que ſūt ext̄ atriū hēbit impator tributū nō autē de loco vbi eccleſia eſt· ꝫ p hoc ſi t patron⁹· xvij· q· vi· q̄ſti· ſi vero fūdator eſſet maleſidei tunc eſſet ad eſtiacōēꝫ cōpellēdus· vt· xxiij· q· vi· operim⁹· et vbi poſt denūciacōnē fūdat eā mala fide fūdat· ext̄ de nō· op· nūciac· cuꝫ ex iniūcto· io·
m ¶ Hinc datur· id eſt ex illis legibus quas ſub· §· quāuis· ɔplendit
n ¶ Emerit· nā trāſeunt res cum onē ſuo· xvi· q· i· ſi q̄s laicus· ext̄ de decim· cū nō ſit

Quo auſu· nullū oino· lꝫ de illis tñ epis intelligitur qui leuitica tñ porcōne ſūt ɔtenti· de ceteris nāqꝫ regalibus ⁊ alijs poſſeſſiōibꝫ ſuis ſeruire ſenioribꝫ tenētur ut ext̄ de cen· ſanctitū· hec enim eſt cōſuetudo que eſt optima legū int'pres· io· vel lꝫ loqtur cum papa aliquē epm ad ſe vo

vbi eſt ortus eccīe ar· s· e· ɔuenior· nā in agro nabute rex ſeruit olus· māſū vero appellat vnde p̄cipitur frumentum et vinū ad eucariſtiam ɔficiendam· vt ext̄ de cen· c· ſanctitū eſt· vel manſum appellat dotē ipſius eccīe· nā dos debet talis eſſe vt eccīa poſſit inde ſuſtentari· de· ɔ· di·

cat ſic diximus· s· e· repħenſibile· cū eīn vocetur ad maius tribunal obedire debet· ff· đ· re iud· ɔtumacia· §· i· ar ɔtra extra de ap· ſi duobꝫ· vel intellige lꝫ in eo caſu in quo ⁊ ſequēs capitulū ſcꝫ cū ɔtēpto iudice eccleſiaſtico p̄git ad ſecularem· xi· q· i· placuit· l·

S[a] I quis ep̄us · prerexerit · niſi cum lr̄is ſuperioris · in aut · quō opor = tet epiſ · § · nō aliter ꝯeo in expeditione vocatus a papa ſic em̄ i [b] Perrexerit · vt ſit cū = ducit magiſter hoc capitulū · ꝫ poti⁹m eo caſu loquit̄ cū relicto et ꝯtēpto eccl̄iaſtico iudicō pgit ad impiale qḋ non eſt faciendū · vt · s · xcvi · di · deniqꝫ · et · xxi · q · v · ſi quis a ꝓprio ep̄o et · c · ſi ep̄oꝝ · et · s · xi · q · i · ꝯtinua · et · c · placuit · Jo ·

S I vobis · ad comitatū · iđ ꝟbo ſignificat̄ cu = ria p̄ncipis cū om̄ibꝫ ſuis officiis in ſtructa · vt · C · q̄n impator inter pu pil · et vidu · l · vna

[c] ¶ Vocati · nam tunc excuſat eos ipſe imperator in aut · quō oportet epi · § · illḋ aūt · col laċ · i ·

[e] ¶ In exiliū · ad tempus ·

[f] ¶ Vel i inſulas · in ppetuū · ff · de i/ terdic · ⁊ re · l · rele gatoꝝ · § · iđ dia · q̄n̄qꝫ tn̄ exiliū in = differenter ſumi = tur de pe · di · i · aut facta

[g] ¶ Beati greḡ · · s · e · q · v · c · reos · Johannes ·

S Epe · ex hoc capitulo col ligitur ꝙ alit̄ de bet iudicare dele = gans q̄ delegat⁹ ſic extra ḋ accuſa · cū oportet · ar · cō/ tra · xxv · q · ii · c · ſer uatis

[i] ¶ Obnoxios · ex hoc dicūt quidaꝫ ꝙ ep̄s in cauſa cri miali p̄t ferre ſen tētiā ſḃ hac tn̄ cō ditōe ꝙ impator iuret ⁊c · q̄a impa tor dic̄ obnoxios · ſuppliciis · ꝫ tu ex audi iđ cū ḋ crimi ne ciuiliter ageba tur · et iđ ē qḋ dic̄ iureiurando id ē p̄ ſtando ſacr̄m ḋ ca lumnia ·

[k] ¶ Cōſentiāt · ḡ non eſt iudex ante quaꝫ ꝯſentiat · ar · ex̄ de ap · ſup eo · · ii · in fi ·

[l] ¶ Promittit² · ſ · a iure · nō em̄ ti mebit ſupplicium ex quo iurat² · ſed pone ꝙ impator puniat eū corpa = lit̄ poſtea n̄ impu/ tabit̄ ep̄o ar · s · e · · q · v · c · vnū · et · ff · de do · li · q̄ cuꝫ ma ior · § · deinde · intel ligere hoc potes · q̄n ḋmandat ꝯgnitōeꝫ et ſibi reſeruat ſn̄iam et tunc criminalit̄ dū tn̄ iuret ⁊c · ar · ex̄ de of · del · ſup q̄onum · et tūc dic indul gentia ꝓmittitur ſcꝫ a p̄ncipe de impunitate quo ad penā ſanguinis ar · xv · q · iiii · nullus ep̄oꝝ · et appellabitur iđ ad forum delegantis

H iis a quibus · nō licet · olim licuit · s · ii · q · vii · § · hiis ita · s · di · l · de hiis clericis · et · li · di · aliquātos · s · e · q · v · vnum ſolum ·

eccleſiaſtica inſtituta ¶ Reprehen dūtur ergo gallicani ep̄i a nicolao q̄m ap̄lica auctoritate ꝯtēpta poti = us arma ſequi elegerant · ꝙ ap̄lico ꝯſpectui ſeſe repſentarēt · quanq̄ p [..]ciſcentes ad comitatū poſſint itel ligi · nō ſecuti impatorem vt armis ſibi auxilient̄ · ſꝫ ipm cū exēcitu ſuo cotidianis orōnibꝫ deo ꝯmendent · In quo caſu auctoritas illa ſardi = cenſis ꝯcilii loqui videtur ¶ In cu ius octauo capl̄o oſius ep̄us dixiſſe legitur Ep̄i niſi a religioſis impe ratoribus vocati fuerint ad comi = tatū non accedant

S I vobis ffr̄es cariſſimi placet decerni te ne ep̄i ad comitatū accedāt · niſi forte hii qui a religioſis impatori = bus vel iuitati vel vocati fuerit Sꝫ q̄m ſepe ꝯtigit vt ad miſcḋiaꝫ eccl̄ie ꝯfugiāt qui iniuriā patiūtur ⁊ qui peccātes in exiliū vel in inſulas dā = nantur aut certe quācunqꝫ ſenten = tiā ſuſcipiūt · Ideoqꝫ ſubueniendū eſt hiis et ſine dubitatione eis ē pe tenda p eccl̄iam idulgētia ¶ Licꝫ ergo p̄latis eccl̄ie exēplo beati ḡḡ · ab impatoribꝫ vel quibuſlibet duci bus defenſionē fidelibꝫ poſtulare li = cet etiā cū beato leone quoſlibꝫ ad ſui defenſioneꝫ ꝯtra adūſarios ſan cte fidei viriliter adhortari atꝫ ad vim infideliū ꝓcul arcendā quoſqꝫ citare Effuſionē vero ſanḡnis nulli ep̄oꝝ ſua vel impatorum auc̄te im perare licet ¶ Vn̄ in toletano ꝯci · quarto legit̄ Sacerdotes ibi con ſentiāt fieri iudices vbi iureiurādo

S Epe p̄nci indulgētia ꝓmittit̄ pes ꝯtra quoſlibet maieſtatis obnoxios ſacerdotibꝫ negocia ſua cōmittūt · Quia vero ſacerdotes a xp̄o ad miniſteriū ſalutis electi ſūt ibi ꝯſentiāt regibꝫ fieri iudices vbi iureiurādo ſuppliciis indulgentia p mittitur · nō vbi diſcrimis ſentētia

preparatur · Si quis ergo ſac̄dotū ꝯtra hoc ꝯmune ꝯſiliū diſcuſſor in a lienis p̄iculis extiterit ſit re⁹ effuſi ſanḡnis apḋ xp̄m · et apḋ eccl̄iam p dat ꝓpriū ḡdū ¶ Itē ex ꝯci · tol̄ · c · · xi · Nō debēt agitare iudiciū ſanḡ nis qui ſacram̄ta dn̄i tractāt

H iis a q̄bꝫ dn̄i ſacra tractāda ſūt iudiciū ſanḡnis agitare nō licꝫ et ideo magnope tl̄ibꝫ exceſſib⁹ p hibēdū eſt · ne indiſcrete p̄ſūptōnis motib⁹ agitati · q̄ qḋ morte plectē dū ē ſn̄ia ꝓpa iudicaē p̄ſumāt q̄ trū cationes quibuſlibet pſonis q̄ p ſe i ferāt q̄ inferādas p̄cipiāt · ꝙ ſi quiſ q̄ hoꝝ immemor p̄ceptoꝝ q̄ in ec = cleſie ſue famulis q̄ in quibuſlibꝫ p ſonis tl̄e aliq̄d fecēit · ꝯceſſi ordinis honore p̄uetur ⁊ loco · ſḃ ppetuo q̄ꝫ dānatōis ergaſtulo teneat̄ religa = tus · cui tn̄ ꝯmūio exeūti ḋ hac vita non ē negēda ꝓpter dn̄i miſcḋiaꝫ q̄ n̄ vult pc̄coris mortē ſꝫ ut ꝯūtat̄ et viuat ¶ Cetēi etiā abſqꝫ iudiciali auc̄te mēbroꝝ trūcatōnes ⁊ domo rū incēdia facē ꝓhibēt̄ ¶ Vnde in decto euticiani p̄pe Mēbra detrū cās domos incēdens abſqꝫ iudiciali auc̄te excōicēt̄

S I q̄s mēbro rū trūcatōes ⁊ domoꝝ incen dia fecēit ſiue facē iuſſēit q̄ facienti ꝯſenſerit · quouſqꝫ ḋ hiis vnicuiqꝫ le galit̄ ul̄ amicabilit̄ corā ep̄o ciuita tis aliiſqꝫ ciuibꝫ nō emēdauit taq̄ ethnicus ⁊ publicanus ab om̄i xp̄i anoꝝ collegio ſepet̄ ¶ De incēdi ariis q̄ꝫ innocēti⁹ ſcḋs vniūſali cō = cilio ḡnalit̄ ꝯſtituit dicēs De eoḋ

P Eſſimā ſiquidē ⁊ depopulatri cem ⁊ horrēdaꝫ incēdiarioꝝ maliciā auc̄te dei ⁊ btōꝝ ap̄loꝝ pe = tri ⁊ pauli om̄ino deteſtamur ⁊ in̄t dicimus · Si quis igitur poſt huius nr̄e ꝓhibitōnis ꝓmulgatōnem ma lo ſtudio ſiue p odio ſiue p vindc̄a ignē apponſuerit vel apponi fecerit q̄

[n] ¶ Exceſſibꝫ · id eſt taliter excedentibꝫ ꝯcidiſſe dicitur ut · ff · ad · l · cor · de ſicar̄ · l · i · § · diuus ·

[o] ¶ Trūcatōnes · nam qui vulnerat ꝯ =

[p] ¶ Trūcatōes · ḋgis tn̄ p̄nt puniri · ut · s · e · q · v · c · i · in fi · et flagellis ꝫ nō vſqꝫ ad ſanguinis effuſionē ut extra de raptor · in archiep̄atu · ſed quid ſi ep̄us hꝫ iuriſdictōneꝫ de om̄ibꝫ · tūc delegat cauſam criminaleꝫ ſꝫ ſm̄ leges non poſſet delegare niſi cum contingat ipm abeſſe · ff · de of · eius cui man · eſt iur̄ · l · i · iđ enim nō p̄t adeſſe vnde licite delegat ſm̄ canon̄ · licite dele = gatur · vt dixi · s · · e · q · iiii · illud

[q] ¶ aut iferēdas · qḋ em̄ nō poſſum p me nec poſſum p alium · xlvi · di · · c · vl · ff · de admi = niſt rerū ad ciui · ptin̄ · l · ii · § · i · tamē fallit i caſibꝫ ſpāli bus · v · q · iii · c · ſi ·

[r] ¶ Exeunti · s · di · l · penitētes ·

S I quis mem broꝝ · iuſſe rit · ſic extra de ſē · ex · mulieres

[t] ¶ [illegible]galiter · ꝫ quō iđ cum ſm̄ le ges liberꝝ corpus eſtimatōeꝫ nō reci piat vt · ff · ḋ effu · vl̄ eiec · l · vl · ff · ſi q̄dru · pau · fe · di · ex hac lege ꝫ dic ꝙ teneē ad expen ſas medicoꝝ et ad extimatōꝫ opa rū q̄s amittit · q̄a mutilis ē fact⁹ · n̄ autē rōne cicatri = cis vel deformi = tatis · q̄a liberum corpus eſt vt · ff · ḋ eiec · et effu · l · ul · vel dic legalit̄ · i · ſm̄ cautōnem hic ſignatā · i · c · prox · vbi nec abſoluat² quia penitet p an nū et damna reſti tuit · vel legaliter id ē ſecūdū leges rōnas de vi publi ca vel p̄uata age tur cōtra eū · Et ē dr̄ntia q̄a p̄uata priuat tercia pte bonoꝝ · vt · ff · de vi publica · l · pe = nulti · publica de portatōnem indu cit · inſti · de pub · iu · § · Itē · vn̄ ꝟſus vis p̄uate reū de ponit ab ordine re rū · ꝫ deportat² ſi vis armata ꝓbat̄

[u] ¶ Vel amicabi liter · ſic · s · v · q · ii · ſi p̄mates · ar · s · e · q · iiii · ſi illic ·

P Eſſimā · interdicimus · ex iđ vid̄ꝫ ꝙ canon iſte ſit canon late ſentē tie vbi cōſuetudo iđ habet ⁊ papa ſcit ⁊ tolerat vt i teutonia · ⁊ ſcḋm iđ p̄t intelligi extra de ſen · ex · tua · ſed nō credo ꝙ ſit late ſn̄ie ni ſi ſit ꝙ p̄uat a ſacr̄is ſic ꝓ quolibet mortali · de ꝯ · di · ii · ſi nō ſit tanta · et ꝙ dicit interdicimus · id ē ꝓhibemus et quilibet decētēs in morta li ſi ꝯſtet de iđ etiā ſi nō ſit excōicatus ꝓhibetur ex̄ de rap · ſuper eo

a ¶ Damno·dato·extra de dam·da·ſi quis domum·
b ¶ Damno· canonica pena incendiariorum ſtatuitur ex de dam· da·ſi quis domū·xij·q·ij·cū deuotiſſimā·ſ alia eſt pena legalis vt ibi notaui
c ¶ Vlterius ſiue·xi·q·iij·cū aliquis =te de ꝑprio ſi hꝫ alias punire
d ¶ Reſtituat·lxiij·di·ſi ſeruus abſen= tur ex ordinarie·nā de rebus eccīe nō debet ne delictū pſone vtatur in dānū ecclīe· xvi·q· vi·ſi epm·
e ¶ Archiepſ·lꝫ clericis dponē le= gē vel canonē de interficiēdo· ſ nō oſulēt ꝑciſe·ut·s· ·q·v·flegētes·s· ·v·q·vi· delatori· alias eps dabit o ſiliū d pena canoni ca incēdiariorum· q ē ex d dā da·c·ul·
f ¶ Regibꝰ ꝛ pri cipibꝰ· ſi regibus et p rincipibus nō negatur facultas iuſticie faciende d incendiarijs con ſultis archiepiſco pis videtur ꝙ pn ceps conſilio eorū poſſunt incendia= rios vltimo ſup= plicō afficere cuꝫ incendiarij ſm le= ges ſic debent pu niri·vt·ff·de incē dia·l·vlti·et·ff·d pen·l·capitalium· ſed ſciēdum ꝙ iux legis tenorē incen diarij ſpontanei varie plectuntur vel eni nouiſſimo infortunio notan= tur vel deportā / tur·vel alio modo forte puniunt·vel dic vt pnceps nō puniat incendiari os ſcdm legis ri= gorē occidēdo·ſed dportādo vel alia clementiori pena plectēdo·ideo ar= chiepi et epi con/ ſulūtur·ſed·l·cor· de ſiccar· punitur capite ſi nobilis ē ·ff·ad·l·cor·d ſic car· ſi quis dolo· ignobilis ſupponi tur beſtijs bonis ꝓſcriptis·ff·de in cēd·l·vl·ꝛ ꝓ quā do dolo fecit incē/ dium alias ſufficit damna reſtituere ut·ff·e·ti·l·q edes

g ¶ Quicūqꝫ pcu tit in eo·s·e· ·q·v·q malos·s· ·e·q·iij·duo iſta·
h ¶ Cauſam·s·e ·q·iiij·ea vindecā·
i ¶ Sacrilegum· gº ſaclegi ſcdm ca nones et fures capite puniūtur·vt·s·e·q·v·homicidas·

appoſitoribꝰ oſiliū vel auxiliū ſcien ter tribuerit excōmunicet· et ſi mō tuus fuerit icendiariꝰ xpianorum ca reat ſepultura·nec abſoluat niſi pꝰ us dāno cui intulerit ſm facultatē ſuā reſarci to· et iuret ſe vlteriꝰ ig nē nō appoſiturum·pnīa aūt ei det ut ihieroſolimis ā in hiſpania in ſuicō dei p anū integrū pmaneat·Si qs aūt arepus vl eps h relaxauerit dā nū reſtituat ꝛ p anū ab officō epa li abſtineat·Sane regibꝰ et pricipi bꝰ faciēde iuſticie facultatē oſultis arepis ꝛ epis nō negamus· ¶ Itē aug·in li·d ciui·dei·

Homicida ē q nō hñs publicā functōem aliqꝫ

Quicūqꝫ occidit ā dbilitat peutit malos i eo ꝙ mali ſūt ꝛ hꝫ cām interfectōis miſter dei ē· Qui vero ſine aliqua publica āmi= niſtracōne maleficū furē ſacrilegū adulterū ꝛ piurū vel quelibꝫ crimi noſū iterfecerit ā trucidauerit vl me bris dbilitauerit veld homicida iudi cabit·ꝛ tāto acrius quāto non ſibi a deo oceſſam ptātem abuſiue vſur pare nō timuit· ¶ De hijs aūt qui ſimul hoiem vulnerant qritur ſi ille mortuꝰ fuerit quis eorum homicidij reatū incurrat ¶ De hijs ita ſta= tutū eſt in ocilio apud vermerias·

Si plures otra vnū rixentur·qua pena quiſqꝫ eorum feriatur

Si quatuor homines aut qui= qꝫ ſeu etiā plures otra hoiem vnum rixati fuerint et ab hijs vulneratꝰ fuerit mortuus·quicūqꝫ eorum pla gā ei impoſuerit ſecundum ſtatuta canonum vt homicida iudicetur· Reliqui autē qui eū impugnabāt volentes eū interficere ſimiliter pe= niteant·Qui nec eum impugnabāt nec vulnerabāt nec auxilio nec cō= ſilio cooperatores fuerunt ſed tan tum affuerunt·extra noxam ſint

k ¶ Homicida·vt ex de homi·ſi aliqs· C·qñ·li·vnicuiqꝫ·li·ſ·ꝛ·ij·lo· l Si quatuor·quicūqꝫ·hꝰ eſt ꝓpter incertitudinē q̄ neſcitur cuius ictu perijt·ſic·ff·de eiec·et·effu·l·ij·§·vl·et·l·ſe ꝛ·ff·ad·l·acq· ita vulneratꝰ·in ſi·ſed pone certū eſſe ꝙ de vulnere meo nō eſt mortu us nunquid cenſebor homicida·ſcdm legē certum eſt ꝙ nō·ar·ff·ad·l· acquil·huic ſcripture·nā vulnus vniuſcuiuſqꝫ cōtēplādū ē·ff·ad·l· cor·d ſiccar·l·vl·idē videtur ſm canoñ·ar·ex d cleri·pcuſ·c·iij·otrariū tñ credo·ar·li·di·ſi quis poſt·ſufficit enī ꝙ ſupſerit arma lꝫ non occi= derit ipe ſ alius·vt ex de cleri·pcuſ·pñtiū·et·c·otinētiā·
m ¶ Volentes·nā homicide tales ſūt de pe·di·i·piculoſe· Item pone ꝙ me cū aliquo rixāte frater meus eū interfecit otra voluntatem meā imputabitur mi= chi·nō·ar·i·q·iiij· q̄ ꝑſalutus·ex de cleri·pcuſ·pñtiū·
n ¶ Similiter·ar· de pe·di·i·ſi·cui·
o ¶ Impugbāt· nec tñ pcuſſerūt·
p ¶ Extra noxā· ſi ei ſubuenire non poterant·s·e·q· iij·c·vl·Io·

Incipit cauſa viceſimaquarta·

Quidā epiſcopꝰ i hereſim lapſus aliqꝫ d ſacerdo tibꝰ ſuis officio ꝑuauit ꝛ ſnīa ex cōmūicationis notauit·pꝰ mō tē accuſatꝰ d heren dānatꝰ et ſeqꝫ= ces eiꝰ cū omi ſua familia· Hic pri mū querit an lapſꝰ i hereſim poſſit aliquos officō ꝑuare vl ſnīa notāe Secūdo· an poſt mortē aliqs poſſit excōmūicari· Tercō an p pcco ali cuiꝰ tota familia ſit excōmūicāda

Quod aūt ab heretico aliquis dponi aut excōmunicari non poſſit fa cile probatur·Omnis enim hereti= cus aut iam damnatā hereſim ſeq tur aut nouā ofingit·Qui vero he= reſim dānatā iā ſequitur eiꝰ dānacō= nis ſe pticipem facit ¶ Vnde cum achaciꝰ abſqꝫ ſinodali auctē ab a= poſtolico ſe dānatū qreret otra eū gelaſiꝰ ꝑpa ſcribit dicēs

Qui i iam dānatā labit hēſim eiuſd dānacōis ſe fac participē·

Achaciꝰ nō ē factus inuētor nou ier= roris ſ veteris imitator· atqꝫ ideo nō erat necriū vt aduſus eū noua ſcita pdiret ſ ātiqua tm̄modo re= nouarent·Factus ſū itaqꝫ executor veteris oſtituti nō pmulgatō noui Quicūqꝫ eni i hēſim ſemel dānatā

Q·i·
q ¶ Quod autē ·Vē In hac queſtiōe dicūt qdā ꝙ ſi he reticus excōmuni cat alium hereticū valet ·ſ·e·qſquis· ſed qualiter illud capitulum intelli gitur dicit·§·qui ſequitur illud ca= pitulum·alij cum gratiano diſtingū= unt an veterem hereſim et iā dam natā ſequatur et tūc nō valet·aut nouam ofingat et tunc pt ar·ſ·e·A= chaciꝰ·ꝛ ſi aūt·in pn·q·ad= huc toleratur ab eccīa·ſed tu dic in diſtīcte ꝙ ſiue ve terem ſiue nouaꝫ ſequatur excōica= tus eſt lꝫ ſit occul tus et ideo alium nō pt excōmūica/ re ex de here· ex= cōmunicamꝰ·alia tamē que agit te nēt dum tolerat· ar·iij·q·vij·§·ve/ rū·ꝛ ſnīa excōmu nicacōis quā tulit tolerāda eſt dum ipe ē occultus licꝫ ſit nulla·ar·ꝓdicti ·§·et ex d iur·pa· oſultacōnibꝰ· ſ diſtincō hodie locū nō hꝫ q̄ ois hereſis eſt damna
r ¶ Qui vero= ta·et omnis hereticus eſt damnatus et excōmunica tus quātūcūqꝫ ſit occultus·et ideo non pt alios excōmmunicare· vnde ſi ſcirem ꝑlatum meū eſſe hēticū quia nouā fingit nec tñ piudicat ſi me excōmunicaret celebrarē in occulto ſ nō in apto q̄ cū non poſſem pro bare eū eſſe hēticū ſic me nō excōmunicatū deponeret·ſ quid de alia